

SUMARI

2 EQUIP I ORGANIGRAMA DE LA REVISTA

3 **REPORTATGE**
Biblioteca Pública del Estado "Fernando de Loazes". Orihuela

6 **ARTICLE**
Arxiu Municipal d'Alacant: Arxiu, Hemeroteca Municipal i Biblioteca Alacantina

10 **FONS ACTUALS:** donacions i adquisicions

15 **EUREKA: punts d'encontre**

19 **ARXIUS:** punt per punt

24 **MONOGRÀFIC:**
Hemeroteques. Estat actual i perspectives
La Hemeroteca Municipal de València / L'Hemeroteca de la Biblioteca Valenciana / La Hemeroteca de la Biblioteca Pública del Estado "Azorín" de Alacant / L'Hemeroteca de la Biblioteca de Catalunya / Proyecto de digitalización de prensa en la Biblioteca Nacional

39 **DESCOBRIR ARXIUS I BIBLIOTEQUES:**
ARXIUS: El nou Arxiu Històric Municipal de Pego, un projecte de futur immediat /

52

60

65

77

b/n

90

94

CONSELLERIA DE CULTURA I EDUCACIÓ I ESPORT

Conselleria de Cultura, Educació i Esport
Esteban González Pons

Secretaria Autonòmica de Cultura
Consuelo Císcar Casabán

Direcció General del Llibre i Biblioteques
Vicente Luis Navarro de Luján

Subsecretaria de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport
Carlos Precioso Estiguín

Direcció General d'Arxius i Innovació Tecnològica
Silvia Caballer Almela

Direcció

Ignacio Latorre Zacarés i Francesc Torres Faus

Coordinació

Lourdes Toledo Lorente

Documentació i Redacció Francisca Cerdá Vara, Noemi Galán Serrano, Carmen Álvarez, Nicolàs Bas i Javier Sánchez Portas.

Col·laboradors/es César Moreno, Josefa Ors, Mª Jesús Paternina, Susana Llorens, Isabel Guardiola Sellés, Enric Nogués Pastor, Pilar Azuar Ruiz, María del Tura Molas, Dolores Rodríguez, Antonio Couto, Margarita Valls Martínez, Mireia Hernández, Gabriel Quiroga Barro, Vicenta Cortés Alonso, Javier Piñol, Josep M.T Grau, Mª Dolors Portús, Vicent Gil, Pura Navarro Campos, Mª Carmen Vedreño Alba i Rosa Díaz.

Fotografies Imatges d'arxiu de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport i d'altres cedides pels organismes, entitats i persones que col·laboren en el present número.

Secretaria

Milagros Ortells

Administració

Montserrat Ferrer i Victoria Gil de Quesada

Disseny i Maquetació

Pentagraf Impresores. Alicia Bonillo

Impressió

Pentagraf Impresores

Correcció lingüística de la Redacció

Distribució Conselleria de Cultura, Educació i Esport

ISSN: 1578-3049

Dipòsit Legal: V-2209-2001

De la present edició: Generalitat Valenciana

Conselleria de Cultura, Educació i Esport

Avda. Campanar, 32-46015 València

www.cult.gva.es/dglb/biblioteecas-f_e.htm

www.cult.gva.es/arxius

COMPACTUS no es fa responsable de les opinions expressades en els articles escrits pels col·laboradors i que apareixen en el present número.

César Moreno y Josefa Ors ■

La Biblioteca Pública de Orihuela, como servicio público a la comunidad y conscientes del papel que deben desempeñar nuestros centros en la denominada *sociedad de la información*, tiene como objetivos prioritarios facilitar el acceso a la lectura y la información de los ciudadanos de Orihuela, proporcionándoles las necesarias herramientas de búsqueda y acceso al documento (sobre cualquier tipo de soporte), atendiendo, además, sus necesidades de ocio y entretenimiento, promoviendo su interés por el patrimonio bibliográfico que hemos heredado del pasado y que debemos conservar y difundir para el futuro.

Como centro documental de titularidad estatal y gestión transferida a la Generalitat Valenciana, forma parte del Sistema Español de Bibliotecas y de la Red de Lectura Pública Valenciana, con quienes colabora en el desarrollo de diferentes planes cooperativos.

Desde 1992 ocupa, en el que antaño fuera Palacio de los Duques de Pinohermoso, un edificio de nueva planta diseñado por el arquitecto Alberto Campo Baeza, compartiendo sede con el Archivo Histórico de Orihuela. Actualmente y al ser la única biblioteca pública de la ciudad, debe prestar servicio a una población potencial de 54.000 habitantes.

En estos últimos diez años, y con un incremento medio anual de 5.000 ejemplares, nuestra colección, que ya sobrepasa los 106.000 documentos, ha duplicado sus fondos y multiplicado sus resultados. Aunque en su mayor parte esté formada por material librario, debemos destacar la progresiva incorporación de los audiovisuales y los documentos electrónicos,

LA BIBLIOTECA PÚBLICA “FERNANDO DE LOAZES” DE ORIHUELA

REPORTATGE

FICHA TÉCNICA:

BIBLIOTECA PUBLICA DEL ESTADO
“FERNANDO DE LOAZES”

Dirección: Plaza Marqués de Rafal n. 1
(03300) ORIHUELA (ALICANTE)
Tel.: 965302497 / Fax:966742297/ C-e.: bpeo@gva.es
Horario al público: Lunes a Viernes: Mañanas 10:30-14:00 h. Tardes 17:00 –20:00 h. Horario de verano
Lunes a Viernes: Mañanas de 8:30 a 14:30 (Sala Infantil de 11 a 14)

Fondos: (al 31/12/2003)
93.531 libros

888 títulos de publicaciones periódicas
145 manuscritos

6.120 documentos sonoros

3.223 videos y dvd

2.368 documentos electrónicos

669 carteles

Superficie de uso bibliotecario y número de puestos de lectura: 2.120 metros cuadrados de superficie útil de uso bibliotecario

294 puestos de lectura

Secciones:

Hemeroteca

Sala Infantil-Juvenil

Sala Histórica

Sala de Lectura y Préstamo de Adultos

Proceso técnico e Información Bibliográfica

Sala de Estudio

Sala de Investigadores

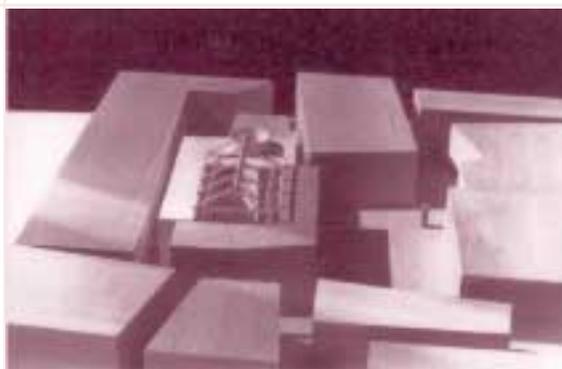
Sala Multimedia y Sala Hernandiana (en proyecto)

promovida por los cambios experimentados en las necesidades de nuestros usuarios y el obligado cambio que ha supuesto en los objetivos de la propia biblioteca la incorporación de las nuevas tecnologías. No queremos dejar de mencionar la importancia que tiene para la Biblioteca la selección de la colección y la elaboración de estrategias para acceder tanto a la información disponible como a aquella que no podamos tener físicamente en nuestro centro. Se inició, dando un paso más en la consideración de la sección local, un fondo especial dedicado a la figura del poeta Miguel Hernández, con una colección que ya contiene más de 5000 documentos; asimismo y desde enero de 1993 se realiza diariamente un vaciado de todas las noticias que, sobre Orihuela y la comarca del Bajo Segura, aparecen en la prensa diaria, con una colección que ya supera los 4000 dossiers diarios y unas setenta mil páginas. Mención especial merece el fondo bibliográfico antiguo, procedente en su mayor parte de la Antigua Universidad de Orihuela, y de los conventos oriolanos que se vieron

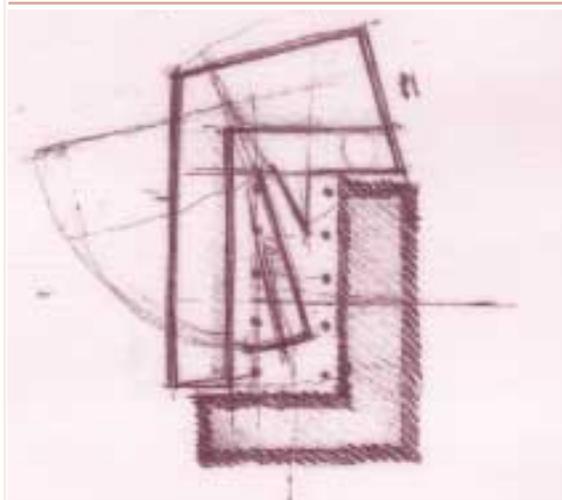
afectados por la desamortización eclesiástica del siglo XIX, y que comprende 67 incunables, 20967 impresos de los siglos XVI al XIX y 145 manuscritos. Este fondo, sólo accesible a la consulta por parte de los investigadores, está en la actualidad en proceso de revisión e informatización, identificándose aquellos ejemplares que forman parte del patrimonio bibliográfico valenciano con vistas a proyectos posteriores de digitalización y divulgación vía web de aquellos más representativos. Asimismo se ha emprendido la realización de una historia de la imprenta en Orihuela.

La informatización de la Biblioteca iniciada en 1996, forma parte de un proyecto desarrollado por el Ministerio de Cultura. Desde el año 2001 formamos parte de otro gran proyecto cooperativo al fusionar nuestros registros bibliográficos en el Catálogo Colectivo de la Red de Lectura Pública de la Comunidad Valenciana. A finales del pasado año se alcanzaron los 94000 ejemplares informatizados, lo que se corresponde con el 88% de nuestros fondos totales. La incorporación a estos dos proyectos ha significado la posibilidad de compartir unos recursos bibliotecarios y una mejora de los servicios que prestamos a nuestros usuarios. La introducción de las nuevas tecnologías de la información e Internet son, sin lugar a dudas, las herramientas imprescindibles para que la biblioteca cumpla su función de puerta de acceso a la sociedad de la información.

Los cambios producidos en los servicios bibliotecarios que ofertamos han contribuido a que sean considerados de calidad y con amplia aceptación por parte de los ciudadanos, con su reflejo en los datos estadísticos, de los que, a continuación facilitamos algunos de ellos: durante el pasado año 2003 hicieron uso de

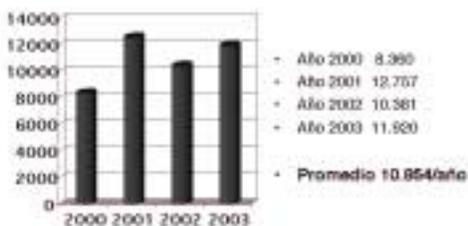

La Biblioteca "Fernando de Loazes" ocupa desde 1992, en el que antaño fuera Palacio de los Duques de Pinohermoso, un edificio de nueva planta diseñado por el arquitecto Alberto Campo Baeza, compartiendo sede con el Archivo Histórico de Orihuela.

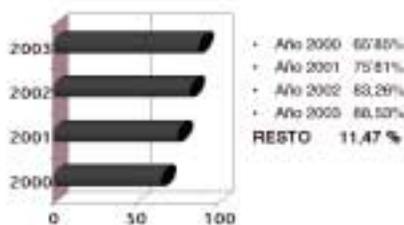

Gráficos Estadísticos 2000-2003

Ejemplares informatizados

Porcentaje de informatización del fondo total

la Biblioteca 163.731 lectores, con un promedio diario de 666 usuarios de los que 218 hicieron uso del servicio de préstamo, tomando 455 documentos por día de promedio; el préstamo de material audiovisual y electrónico en el 2003 ascendió a 39937 documentos.

Hay elaborado un servicio de alerta con respecto a las novedades que se reciben en el centro, con lo que se pretende que el usuario, con la mayor rapidez posible, tenga noticia de los últimos títulos recibidos y si están disponibles o no para su uso: para ello se elabora en la base de datos informática un subcatálogo denominado *Novedades*, en el que aparecen los diferentes documentos recibidos en la Biblioteca durante los últimos tres meses.

Los servicios que oferta nuestra biblioteca, de consulta, préstamo e información bibliográfica son los que tradicionalmente han formado el eje de los servicios estrictamente bibliotecarios, aunque debemos señalar que también se han visto favorablemente afectados por las nuevas tecnologías de la información, ya que cuando un usuario accede a la biblioteca y solicita información, esta podrá estar contenida o no en la colección y en muchas ocasiones será necesario acudir a fuentes externas como pueden ser las bases de datos en acceso local o remoto, y fundamentalmente a través Internet.

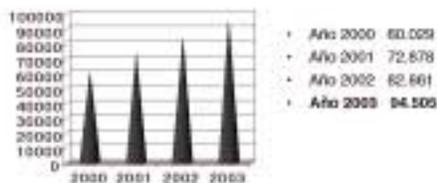
Especial mención merece el público infantil y los servicios que se les dedica en la sección infantil-juvenil en la que se marca como objetivo el fomento y desarrollo de la lectura, a través del servicio de préstamo, la consulta en sala, información bibliográfica, acceso al catálogo e Internet, consulta en puestos multimedia con acceso a juegos educativos, mediante la programación de actividades de animación a la lectura en cooperación con otras instituciones

como el CEFIRE, el envío de maletas viajeras a los centros docentes que así lo solicitan durante un periodo de tres meses, y la organización de visitas didácticas en las que se realiza un programa de formación de usuarios.

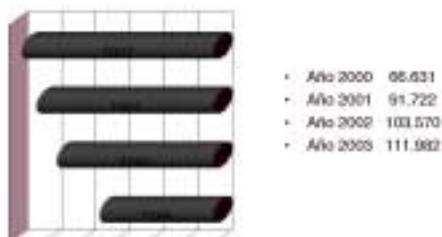
La Biblioteca no sólo ofrece estos servicios a los ciudadanos que se acercan a ella, sino que intenta desempeñar un papel activo en la comunidad, colaborando con las instituciones y grupos existentes en la localidad, con la finalidad de convertirse en un agente cultural y elemento de desarrollo social, colaborando con: organizaciones culturales, instituciones de la tercera edad, Fundación Cultural "Miguel Hernández", centros educativos de Primaria y Secundaria, Escuela de Artes Aplicadas, Universidad de Alicante, Obras Sociales de Cajas de Ahorro, etc. Eso se refleja en la organización de actividades culturales con aquellas instituciones que así lo solicitan, tanto del ámbito local como comarcal.

Y dicho, y reconociendo el esfuerzo realizado por las administraciones en estos últimos años, es obligado afirmar que es mucho todavía cuanto queda por hacer: si, de un lado, es cierto que el edificio mereció en su día varios premios de arquitectura, no lo es menos que adolece de serios problemas que afectan seriamente a su funcionalidad. Debe realizarse un estudio con sus correspondientes proyectos que permita hacer algo más dinámico y habitable el edificio que ocupamos, ajustando los espacios de uso público a las nuevas necesidades bibliotecarias, ampliando las zonas de depósito de materiales y realizando algunas modificaciones en su estructura. De igual modo y relacionado con estos planes de reformas figura el proyecto de aumento de plantilla: un aumento tal que permita abrir la Biblioteca ininterrumpidamente de nueve de la mañana a nueve de la noche e implante el horario

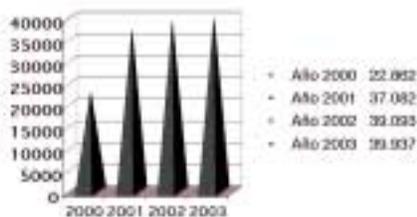
Ejemplares totales en XLPV

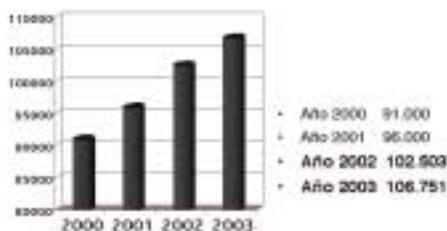
Préstamos totales.

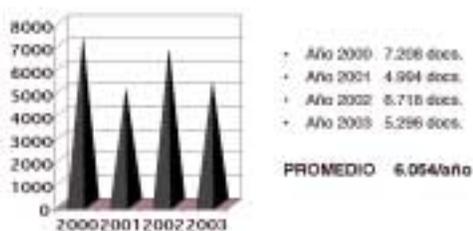
Préstamo de Audiovisuales

Fondos totales

Adquisiciones

de sábados, que permita habilitar e inaugurar nuevas zonas para atender esas mencionadas nuevas necesidades de los usuarios. En este sentido y desde la propia Biblioteca se está diseñando un proyecto global que será presentado tanto al Ministerio de Cultura como a la Dirección General del Libro y Bibliotecas de la Comunidad, para su estudio y aprobación.

Si, como se dijo, desde 1993 (fecha de inicio de esta nueva sede) se ha conseguido multiplicar algunos de los resultados estadísticos, si la informatización de fondos y servicios está en fase de concluir, debemos ser capaces de iniciar y poner en marcha nuevos proyectos que nos acerquen aún más a nuestros conciudadanos.

En estos últimos diez años, y con un incremento medio anual de 5.000 ejemplares, la colección de la biblioteca, que ya sobrepasa los 106.000 documentos, ha duplicado sus fondos y multiplicado sus resultados.

ARXIU, HEMEROTECA MUNICIPAL I BIBLIOTECA

Lourdes Toledo

Antecedents històrics

La creació de l'Arxiu Municipal d'Alacant està lligada als començaments de la gestió municipal. Situat avui al bell mig del nucli antic i històric de la ciutat,

Les obres per a la rehabilitació de l'edifici van començar en 1984-85. Amb aquest motiu l'Ajuntament va adquirir també la casa de darrere, construïda en el segle XX, i va destinar-ne totes les plantes per a dipòsits destinats a acollir els fons documentals. Com a curiositat arqueològica, durant els treballs de reconstrucció s'hi va descobrir una necròpolis del segle VI, conservada intacta i que s'hi ha deixat parcialment vista al públic, a través d'uns vidres en el terra de la sala de lectura, a la planta baixa.

antic, de 1709, així com bàndols i proclames. Molt important és el Llibre de Privilegis d'Alfons X El Savi i el Llibre del Mostassaf de finals del segle XV.

Altre dels fons a considerar, per a la seua difusió, és el documental cartogràfic. Aquesta secció la conformen mapes, plànols, dibuixos i gravats que han estat produïts per la pròpia institució o que bé són fruit de donacions o compres. La majoria van anar apareixent en la catalogació de cadascuna de las seccions de l'Arxiu,

a ARTICLES

Entrada principal del Palau Maisonnave, construït entre finals del segle XVII i principis del XVIII.

ocupa un enclavament privilegiat històricament i arquitectònica, ja que des de 1992 l'arxiu està ubicat al Palau de Maisonnave, construït entre finals del segle XVII i principis del XVIII pels vinyataires d'origen irlandés, la família D'Gorman. Posteriorment la casa va passar a la família O'Connor (ja que els O'Gorman es van emparentar amb els O'Connor per llaços matrimonials) i després va ser propietat de la família francesa Maisonnave, en el moment que Eleuterio Maisonnave, alcalde d'Alacant durant la I República Espanyola va adquirir-la, si bé els propietaris finals són les famílies Llorca-O'Connor, els quals hi van viure fins 1980, data en què l'Ajuntament d'Alacant va adquirir l'edifici amb un doble objectiu: albergar l'arxiu i l'hemeroteca municipal d'Alacant, així com garantir la conservació de l'edifici. Fins a aleshores, l'immoble va estar destinat a habitatges particulars i els baixos, al comerç.

La riquesa dels seus fons

Són escassos els documents municipals que es conserven en l'arxiu anteriors al segle XVII, ja que un incendi provocat pel bombardeig de l'esquadra francesa en 1691 el va destruir quasi per complet, de manera que les sèries conservades completes arrenquen pràcticament de principis del s. XVIII, tot seguint l'ordre de l'índex d'aquest segle.

Tanmateix, s'hi ha pogut recuperar bastant sobre la història de la ciutat, gràcies a una de les sèries documentals més riques de l'arxiu: *Privilegios y Provisiones Reales* (1366-1811), així com més de dos-cents pergamins des del segle XIII fins als regnes dels Àustries i els Borbons, els quals aporten molta informació sobre l'època.

L'arxiu alberga, per tant, uns fons documental complet des del segle XVIII fins a l'actualitat. Entre els documents conservats destaquen, per exemple, el *Cabildo* més

amb una cronologia que va des del segle XVII fins al XX.

Per a una bona instal·lació dels documents esmentats, l'Arxiu Municipal disposa de "planers" i per a les peces enrotllades s'hi han adaptat uns armaris metàl·lics per a plànols de gran format. Val a ressaltar també l'existència d'un arxiu gràfic de molt ric, un material que com explica María Jesús Patemina, directora de l'arxiu, "està permetent a l'arxiu completar la història de la ciutat i del municipi d'Alacant". Així com una col·lecció de 4.000 cartells que comença en el s.XIX fins a l'actualitat. Ve a completar-lo un fons de fotografies de principis del segle XX, que començà a ser recopilat en 1990 i que compta avui amb 30.000 fotografies i 3.000 cristalls estereostòpics, donats per la família Senante, així com la donació recent d'imatges d'arreu del món i d'altres de la ciutat d'Alacant, preses

entre 1920 i 1935, per la família Lamaignère, consignatari de bucs. Aquest fons guarda també la donació d'un centenar de cristalls des de 1905 i de fotografies de les primeres fogueres, en 1928, cedida a l'arxiu per la família Frías, la qual complementa el fons Lamaignère.

D'altra banda, paga la pena subratllar la incorporació a l'Arxiu Municipal d'Alacant d'arxius provinents d'institucions avui desaparegudes, com ara l'Ajuntament de Vilafranquesa i la companyia *Tranvías y Electricidad, S.A.*

consulta pública, amb uns fons molt rics de temàtica principalment alacantina, relacionats amb aspectes geogràfics, socials, econòmics i culturals, i que alberga llibres relacionats amb Alacant, bé títols que parlen de la ciutat, així com d'altres editats a Alacant o bé escrits per autors alacantins.

La biblioteca, formada per 10.000 títols i entre 12 i 13.000 volums, es troba actualment en procés de revisió de la seua catalogació. Tal com apunta María Jesús Paternina, entre les col·leccions de la biblioteca hi ha nombrosos llibres de Medicina, Sanitat, Dret, i repertoris de

Legislació, entre d'altres, així com les biblioteques privades de José Canalejas Méndez, alacantí i polític liberal del s. XIX i impulsor de les obres del port marítim de la ciutat. El fons de Canalejas va ser donat per la seua vídua a l'Ajuntament d'Alacant, amb el qual es va fundar una biblioteca que va estar oberta al públic fins a 1931, una època en què el consistori creix, i per necessitats de més espai, guarda la biblioteca en altres dependències.

El fons de llibres de la família Canalejas és molt important, però sobretot hi destaca una col·lecció d'uns 800 fulls, relacionats

L'arxiu compta amb una mitjana anual de 617 investigadors.

També destaquen les nombroses donacions que ha anat rebent l'arxiu al llarg dels segles XIX i XX. Entre elles, hi ha la de la família Senante, qui fou el primer director d'un Institut d'Ensenyament Mitjà a Alacant en el segle XIX. Els fons dels Senante comprenen documents des del segle XVIII, entre ells, una documentació molt valuosa sobre educació, així com plets i processos. També és important la donació de fons sobre sindicalisme que va aportar José Casimiro Ríos, militant històric del segle passat de diversos sindicats, alguns d'ells verticals, i que amb el temps va passar a formar part de CNT.

Altres fons de l'arxiu és la col·lecció de capçaleres i publicacions històriques que alberga l'Hemeroteca del centre, així com la col·lecció de llibres de la Biblioteca Alacantina, sobretot de fons local. Es tracta d'una biblioteca de

FITXA TÈCNICA: ARXIU MUNICIPAL D'ALACANT

Personal de l'Arxiu: Una Arxivera i Bibliotecària municipal, dos Tècnics d'Arxiu i Biblioteques, dos Oficials d'Arxiu i Biblioteques i una administrativa.

Adreça: C/ Llauradors, nº 11, 03002 Alacant

Tel.: 965140927-965140870. Fax: 965210268

C-e.: archivo.municipal@alicante-ayto.es Web: www.alicante-ayto.es

Horari d'atenció al públic: Del 15 de setembre al 15 de juny. De dilluns a divendres de 9:00 a 14:00 h. Dissabtes de 9:00 a 13:00 h. Del 16 de juny al 14 de setembre, tancat dissabtes.

Superfície i Dipòsits: La longitud total de prestatgeries supera els 6.500 metres lineals. L'edifici consta de cinc plantes i vuit dipòsits, equipats amb armaris mòbils metàl·lics (compactes) i amb un sistema d'aire condicionat que ajuda a controlar la humitat, també disposa de sistemes de seguretat contra robatori i incendis. Resta la quarta planta que alberga un dipòsit i una sala de desinsectació, les altres plantes contenen dos dipòsits cadascuna. A la planta baixa hi ha l'Hemeroteca, la Biblioteca Alacantina i un magatzem on es diposita la documentació abans de ser classificada i catalogada. Les oficines de gestió del centre es troben en la segona planta de l'edifici.

El fons més antic es guarda en els de la primera planta, els quals estan comunicats amb la sala d'investigadors. L'arxiu està dividit en una zona pública (d'accés a l'investigador i visitant) i una zona privada (d'accés restringit, com ara els dipòsits i les dependències destinades a la gestió del centre)

Dependències i Serveis:

Sala de lectura i consulta (en la planta baixa de l'edifici, per a la consulta del fons de l'hemeroteca i la biblioteca alacantina) i Sala d'Investigació (en la primera planta, destinada a la consulta dels fons de l'arxiu). Les dues sales tenen capacitat per a disset persones en taules d'estudi individualitzades i preparades per a la connexió d'ordinadors portàtils.

Serveis: Servei de reprografia, si bé les còpies de documents antics estan prohibides. L'arxiu disposa de *scanner*, microfilmadora, lectora de microfites i microfilms, així com d'una biblioteca tècnica auxiliar amb les eines descriptives pròpies d'un arxiu.

Fons: La majoria de les sèries comencen a partir del segle XVIII. Destaquen: *Cartes Reials* des del s.XIV, *Cabildos* des de 1709, *Privilegis i Provisions Reials* del s.XIII al s.XIX, *Correspondència* des de 1665, *Propis i Arbitres* des de 1723, *Padrons i Repartiment de l'Equivalent* des de 1711, *Expedients d'Obres i Urbanisme* des del s. XVII, *Hisenda Municipal* des del s.XVII, *Sanitat i Beneficència* des de 1800, *Padrons de veïns* des de 1824, *Arrendaments i Finances* des del s.XVI, *Manifest del Vi* des de 1711, *Festes* des de 1800, *Quintes* des del s.XVIII, *Personal* des del segle XIX, *Registre Civil de Nascuts, Matrimonis i Defuncions* de 1843 a 1878, *Aigües* des del s.XIX, *Bàndols i Proclames* des del s. XVIII.

Visites: L'Arxiu organitza visites d'alumnes de secundària i de col·lectius de la ciutat, així com de turistes i visitants que desitgen conèixer l'arxiu.

amb l'activitat pública de Canalejas.

La biblioteca alberga també un fons sobre legislació marítima important, així com la biblioteca del presbiter alacantí Gonzalo Vidal Tur, que l'Ajuntament va comprar als seus hereus. Destaca un Cavanilles original, així com llibres de la desapareguda *Casa de Socorro* i la biblioteca del pintor Gastón Castelló.

Quant a l'Hemeroteca, hi destaquen més de 400 capçaleres de periòdics i revistes editades a Alacant des del segle XIX, a més del Butlletí Oficial de l'Estat des de 1834, el Diari Oficial de la

qualitat que alberga Alacant. Es tracta del llegat de Francisco Huesca, propietari del cinema Astoria, la primera sala que va oferir a Alacant cinema fora del circuit comercial, i que conté més de 3.000 cartells de cinema des de 1950 i més de 100 títols de revistes especialitzades en el setè art, així com nombroses fotografies d'actors i d'actrius. Part d'aquests fons van ser cedits temporalment per l'arxiu en 2003 com a contribució a la mostra: "Una exposición de cine. Historia de una pasión", que es va realitzar a Alacant. Relacionada també amb el cinema, hi ha

extintes Comandàncies de Marina.

Per tal de reconèixer en tot moment la procedència dels fons i, a mena d'homenatge dels benefactors de l'arxiu, els documents estan segellats tots amb el segell de l'arxiu i un altre amb els noms de les famílies i els particulars que els van cedir.

Els investigadors a l'Arxiu Municipal d'Alacant

L'arxiu compta amb una mitjana

1- Crònica de la Ciutat d'Alacant. Vicente Bendicho, de 1640. 2- Els Privilegis de Pere IV, dins d'una de les sèries documentals més riques de l'arxiu. (Armari 1. Llibre 2. Privilegis i Provisions Reials). 3- Cartell de les Grans Festes d'Agost, Alacant, 1922. 4- Cartell turístic d'Alacant, de 1966.

Generalitat Valenciana i el Butlletí de la Província d'Alacant, des de la seua creació. Respecte a les col·leccions senceres de diaris, l'arxiu comença a guardar-les de manera continuada a partir de 1909 fins a l'actualitat, al llarg d'eixe període trobem les col·leccions de premsa local sense cap pèrdua.

Entres les capçaleres de l'hemeroteca, hi ha les del diari *Información de Alicante*, *Las Provincias* i *La Verdad*. A més, l'hemeroteca compta amb diverses donacions que han enriquit el seu fons en els últims anys, una d'elles és la ja esmentada dels Senante, una família que va contribuir amb diverses col·leccions de premsa del s.XIX i principis del XX, totes elles de gran valor. Per la seua banda, Tomás Valcárcel, gran impulsor de les Fogueres i de les festes de Setmana Santa, va cedir també a l'hemeroteca un fons de llibrets i de fotografies de les festes. És també remarcable, l'adquisició del fons de cinema més important en volum i en

la donació dels hereus de Juan de Dios Aguilar, director de Radio Alicante des dels anys 30 i un musicòleg de renom, que va lliurar a l'arxiu una col·lecció de revistes de cinema dels anys 60, entre altres col·leccions de publicacions periòdiques, així com un fons documental sobre música, que comença en el segle XIX. Igualment, és important la donació per part de la família Navarro Olcina de documents relacionats amb els esports i amb publicacions periòdiques esportives així com cartells i fotografies dels anys 30, 40 i posterior.

L'última donació incorporada a l'arxiu en juliol de 2003 i en actual fase de catalogació és la de Ludovico Correa, la qual comprén nombrosos llibrets de la festa de les Fogueres i Barraques, així com publicacions periòdiques i impresos relacionats amb les festes de la ciutat. Altres donacions destacables són la d'Amelia Badías amb documentació de tramvies i també la documentació de les

anual de 617 investigadors. Tal com explica Susana Llorens, tècnica de l'arxiu i responsable de la sala d'investigació. "L'estiu és un període durant el qual vénen molts professors universitaris, estudiants estrangers, amb beques d'investigació, apunta Llorens, si bé, d'investigadors, n'hi ha tot l'any".

"Nosaltres -explica Susana Llorens- dividim la investigació dins d'arxiu en tres línies o enfocaments diferenciat: Un primer és el que abraça la recerca universitària de doctorats amb treballs i tesis. Un altre està relacionat amb la docència, amb els departaments d'Història Medieval i Moderna, d'on vénen alumnes a l'arxiu per fer pràctiques o alumnes en tercer cicle, per tal de tenir un primer contacte amb els documents i estudiar-ne les tipologies diferents, de manera que es puga veure reflectit en la pràctica el contingut teòric de les classes.

En una tercera línia se situen totes aquelles persones que arriben a l'arxiu per a investigar, encuriosides per la

història d'un període en particular. Entre ells, Llorens destaca els treballs de dos investigadors autodidactes sobre la instrucció pública a Alacant, i un altre, de Castelló, a propòsit de l'enllumenat públic, així com treballs sobre els tramvies de la ciutat. Tots temes dels quals l'arxiu guarda un fons important.

Quant a les infraestructures per a la investigació, Llorens considera que l'arxiu ha guanyat molt des del seu últim trasllat. "Amb el canvi -explica- hem millorat també la difusió pública de l'arxiu i la seua incidència en la vida social, cultural i

Finalment, destacar que a l'arxiu arriben tot tipus de consultes sobre diversos aspectes de la història de la ciutat, dels servicis municipals, etc.

Tesis, llibres i exposicions

L'arxiu ha contribuït recentment amb diverses exposicions, com ara "La luz de las imágenes", per a la qual ha cedit un gravat del s. XVIII, així com El llibre de Privilegis del rei Alfons X el Savi amb la mostra sobre dret valencià,

que es van publicar en 1990, amb motiu del V Centenari de la Ciutat d'Alacant. Més recentment, l'arxiu ha publicat també el llibre *Catálogo de mapas, planos, dibujos y grabados (1630-1970)* de Susana Llorens, Alacant, 2001.

Quant a les tesis llegides a partir dels fons de l'arxiu, destaca una sobre la figura de l'arquitecte alacantí Juan Vidal, i pel que fa a les publicades més recentment paga la pena subratllar diverses recerques com ara: un treball sobre la història del Monestir de la

5- Dibuix de la Torre del rellotge de l'Ajuntament d'Alacant, 1772. Lorenzo Chápuli. 6- Fotografia on s'aprecia el perfil de la ciutat, vist des de la mar. 7- Fotografia de les festes d'agost Alacant. En la imatge un xaramiter, conegut també com dolçainer.

A la sala de lectura, com explica el seu responsable, Santiago Linares, predominen les consultes fetes als fons de l'hemeroteca, tant per part d'investigadors habituals com per un bon nombre de curiosos que busquen alguna dada precisa. Els periòdics més sol·licitats són els dels anys de la Segona República i els de la Guerra Civil. A més, hi ha també un altre tipus d'usuaris, els estudiants, que consulten els fons de la biblioteca auxiliar en relació amb algun treball d'història local.

Entre els fons més sol·licitats, trobem els butlletins oficials, sobretot els anteriors a 1995, difícils de trobar en internet. Igualment, suposen una demanda d'informació molt considerable, els documents relatius a la festa de les fogueres de Sant Joan, amb un atractiu fons documental, el de l'arxiu, que comprén els llibrets, programes de mà, cartells, fotografies, bibliografia, etc.

organitzada en 2002 per la Biblioteca Valenciana. Igualment, el centre ha cedit de manera temporal plànols de la ciutat per a diverses mostres i recentment ha col·laborat amb l'exposició "Alicante, años 60", projectada per la CAM per a 2004, amb l'aportació de cartells, revistes, i sobretot, tebeos dels anys seixanta, de la col·lecció Aguilar.

Quant a les publicacions realitzades per l'arxiu, destaquen les "Ordenanzas de la ciudad" de Armando Alberola y Mª Jesús Paternina; "El llibre del "mustaçaf" de la ciutat d'Alacant" de Mª Luisa Cabanes; "La Crónica de la ciudad de Vicente Bendicho" estudi realitzat per Mª L. Cabanes i Cayetano Más i també "Ilice ilustrada de Juan Bautista y Lorenzo López", edició de Mª Luisa Cabanes y Susana Llorens i introducció de Armando Alberola y Cayetano Más,

Santa Faç del Dr. Enrique Cutillas, investigacions sobre El municipi alacantí durant el regne de Carles III (1759-1788) de la Dra. Mª Teresa Agüero, respecte a l'Administració Local en el segle XIX i XX, La Hisenda local a l'Espanya contemporània. La Hisenda de la ciutat d'Alacant (1800-1923) del Dr. Salvador Salort; teatre en els segles XIX i XX, sobre sanitat municipal, veterinària i l'Evolució Urbana en el segle XIX, sobre l'illa de Tabarca, el Pantà de Tibi, així com una investigació a propòsit del Port del s. XVIII i la seua evolució urbana. Uns treballs que, com indica Susana Llorens, han aportat molt a la reconstrucció de la història local del municipi alacantí i que mantenen un ritme molt constant, ja que a l'arxiu hi ha una mitjana de tres tesis que comencen cada any.

DONACIONS

UNA FAMÍLIA ALEMANYA DONA 620 LLIBRES A LA BIBLIOTECA MUNICIPAL DE BENICARLÓ

La Biblioteca de Benicarló rebrà la donació de part de la família Joebges, que després d'haver viscut quaranta anys a Benicarló torna a Alemanya. Els Joebges han decidit cedir la seua col·lecció de llibres a la localitat, com agraïment pels anys que hi han viscut. Els llibres donats, tots ells en alemany, enriqueixen els fons de la biblioteca i satisfaran les necessitats d'un col·lectiu lector que cada vegada és més nombrós a la localitat, la qual inclou un moviment important de ciutadans d'altres nacionalitats, per ser zona turística.

LA DIPUTACIÓ D'ALACANT PROJECTA CREAR UNA FONOTECA A PARTIR DE LA DONACIÓ DEL METGE ALACANTÍ MANUEL GAVILÁN

El projecte naix de la donació rebuda per part del metge alacantí Manuel Gavilán, recentment desaparegut, de 50.000 discos compactes i altres 5.000 de vinil, tots ells de música clàssica, i que seran la base per a la creació d'un Arxiu Musical i una Fonoteca.

Es preveu que la nova Fonoteca i l'Arxiu Musical siguin instal·lats als baixos de l'edifici Bardín, que en un futur albergarà la seu de l'Institut Alicantí de Cultura Juan Gil-Albert, i que estiguen obertes a consulta pública, si bé fins aleshores la col·lecció romandrà a l'Arxiu General de la Diputació, on es procedirà al seu emmagatzemament adequat, organització, classificació, catalogació i difusió en paper i via Internet, entre altres treballs.

Es tracta d'una col·lecció de gran vàlua, ja que ofereix fins a més de cinquanta versions distintes d'una mateixa obra clàssica. Per això, i a mena d'homenatge al benefactor de l'arxiu, la Sala de Música Clàssica de l'Arxiu Musical durà el nom del metge alacantí, Manuel Gavilán.

D'altra banda, la Diputació està també negociant la donació d'una col·lecció de música de jazz, que passaria a completar els arxius de la Fonoteca.

ELS FONS DEL PROFESSOR ROBERT BRIAN TATE, CEDITS A LA UNIVERSITAT DE GIRONA

El professor emèrit de la Universitat de Nottingham, Robert Brian Tate -Belfast (Irlanda), 1921- ha cedit recentment a la Universitat de Girona (UdG) un miler de volums de la seua biblioteca personal relacionats amb la historiografia i la hispanística en què s'inclou una extensa documentació sobre el Cardenal Margarit. El Fons Robert B. Tate està separat del catàleg general i en un lloc de reserva preparat per a investigadors de la historiografia medieval, humanística i moderna. El professor Brian Tate va fer el seu primer estudi sobre el cardenal Margarit el 1950 -obtenint el títol de màster a la Universitat de Belfast- i en 1955 va aconseguir el títol de doctor a la mateixa universitat amb un treball al voltant de l'impacte de l'humanisme so-

bre la historiografia hispànica del segle XV. A més, el professor emèrit de la Universitat de Nottingham -que en 1958 obtingué la Càtedra de Llengua i Literatura Hispàniques- va guanyar al 1954 el premi Francesc Cambó de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) amb un treball sobre el prelat gironí. Un dels llibres accessibles al gran públic de Brian Tate a propòsit de l'intel·lectual gironí és *El cardenal Joan Margarit, vida i obra* editat a Barcelona per Curial (1976).

LA FUNDACIÓ CELA RECIPE ALREDEDOR DE 400 LIBROS SOBRE DÁMASO ALONSO

El bibliògrafo y amigo de Cela, Fernando Huarte Morton, ha donado su biblioteca personal sobre el poeta de la Generación del 27, Dámaso Alonso, a la Fundación que lleva el nombre del escritor padronés en Iria-Flavia.

Fernando Huarte, que trabajó durante cuarenta años con el Premio Nobel gallego, destacó sobre la biblioteca de Dámaso Alonso, del que fue alumno y también bibliógrafo, que la mayor parte de volúmenes fueron obsequio del propio autor.

La donación está formada por casi 400 ejemplares, la mayor parte monográficos, sobre Dámaso Alonso, entre los que se incluyen libros de poesía y de ensayo, además de artículos periodísticos firmados por el poeta, estudios lexicográficos y una profunda

revisión de la literatura de Góngora.

Con este legado, la Fundación Cela enriquece sus fondos que, además de los del propio Cela, acoge los de José García Nieto, José María Sánchez Silva y Eduardo Correa.

UNA FAMÍLIA CEDEIX A VINARÒS UNA BIBLIOTECA JURÍDICA DEL SEGLE XVII I XVIII

La família Gómez Sanjuán ha donat a Vinaròs la biblioteca Jaume Miralles, reconegut jurista. Es tracta d'una col·lecció ampla d'aproximadament un centenar de llibres dels segles XVII i XVIII, trobats recentment a una casa antiga, anterior propietat de la família Miralles, en derrocar-la amb motiu d'obres.

EL LLEGAT DE MIQUEL MARTÍ I POL ES GUARDARÀ A RODA DE TER, EL POBLE DEL POETA

El president de la Diputació de Barcelona, José Montilla, ha anunciat recentment que l'arxiu, els manuscrits, la correspondència, el fons d'art i la biblioteca de Miquel Martí i Pol passen a formar part del fons de la Diputació, i que aquest organisme els custodiarà fins que estiga acabada la Biblioteca de Roda de Ter, on es dedicarà un espai a aquest material de l'escriptor, seguint la voluntat de Martí i Pol.

JORDI PUJOL CEDEIX A L'ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA EL SEU FONS DOCUMENTAL

Després de 23 anys al capdavant de l'executiu català, Jordi Pujol ha cedit recentment la seua documentació personal i política a

FONS ACTUALS:
DONACIONS i ADQUISICIONS

passarà en breu a ser custodiat per l'Arxiu Nacional de Catalunya. Es tracta d'una col·lecció que aplega documents tan importants com l'enregistrament de la proclamació de la República Catalana per Francesc Macià, en 1931, la darrera entrevista a Caterina Albert (Víctor Català) o la realitzada a Jacint Verdaguer, en 1897.

Des de fa uns anys, l'Arxiu Nacional de Catalunya ha estat treballant en la classificació de les 3.872 cintes d'àudio que componen el fons, alhora que s'ha digitalitzat una part dels documents. La base de dades que recull aquest fons podrà consultar-se properament i en un termini més llarg s'hi podrà accedir des d'Internet.

LA BIBLIOTECA MUSICAL DE COMPOSITORS VALENCIANS REP ELS ORIGINALS DE MIGUEL

ADQUISICIONS

PATRIMONIO NACIONAL ADQUIERE EL ARCHIVO FOTOGRÁFICO KAULAK, CON RECUERDOS DE ALFONSO XIII, EL CONDE DE BARCELONA Y EL ACTUAL REY

Patrimonio Nacional ha adquirido el archivo fotográfico Kaulak, formado por placas negativos pertenecientes al fondo del estudio del fotógrafo del mismo nombre, que fue en su día considerado fotógrafo de la Familia Real Española. La adquisición se hizo a través del ejercicio del derecho de tanteo durante una subasta de la sala Durán de Madrid. El precio de compra fue de 9.500 euros. El Archivo fotográfico Kaulak, fundado en 1904, incluye numerosos retratos, en álbumes o sueltos, de la Familia Real, sobre todo del Rey Alfonso XIII, su esposa, los infantes, los Condes de Barcelona, el actual Rey de niño y adolescente, entre otras imágenes.

LA CAJA DE AHORROS MALAGEÑA, UNICAJA, ADQUIERE LOS MANUSCRITOS DE LOS HERMANOS MACHADO

La caja de ahorros malagueña, Unicaja, ha adquirido los manuscritos de los hermanos Machado en la décima edición de la subasta de *Arte, Información y Gestión* de Sevilla, después de diversos contactos de la Junta de Andalucía con el Ayuntamiento de Sevilla, El Monte y Unicaja.

Unicaja, por su parte, ha garantizado que los manuscritos "se quedarán en Sevilla" e, incluso, tiene previsto editar un facsímil y realizar una microfilmación que depositará en la biblioteca Infanta Elena de la capital hispalense, para que sean accesibles a los investigadores.

Unicaja aún no ha decidido el lugar exacto donde serán depositados los manuscritos en Sevilla, si bien antes de decidirlo organizará una exposición de los documentos para que puedan ser visitados por los sevillanos.

RECUPERACIÓ D' ARXIUS**EL MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTES REPRODUCIRÁ LA DOCUMENTACIÓN EXISTENTE EN RUSIA SOBRE LAS BRIGADAS INTERNACIONALES**

El Ministerio de Educación, Cultura y Deportes ha puesto en marcha un programa de cooperación con la Federación de Rusia para reproducir los principales documentos relativos a España que existen en los archivos rusos. Este trabajo comenzará con la microfilmación de la documentación sobre las brigadas internacionales.

El programa, con una duración de tres años, y por el que se facilitará también documentación a Rusia, forma parte de la cooperación internacional en materia archivística. Esta cooperación abarca, además, la participación en proyectos del Consejo de Europa, iniciativas con Iberoamérica o el Magreb y Filipinas.

TORTOSA RECUPERA EL SEU FONS NOTARIAL DELS SEGLES XIV AL XIX

Des del passat mes de desembre, el fons notarial de Tortosa corresponent als segles XIV a XIX torna a l'Arxiu Comarcal de les Terres de l'Ebre, ubicat a la capital del Baix Ebre. Els originals poden ser consultats des d'avui mateix a l'Arxiu Comarcal, situat als Reials Col·legis de Tortosa.

Els documents, que van des de l'any 1348 fins al 1830, van sortir de Tortosa durant la guerra civil i posteriorment van passar per una sèrie d'indrets com Poblet i Pedralbes, per acabar al llavors Arxiu Històric Provincial de Tarragona en els anys 40 i fins a l'actualitat.

El director de l'Arxiu Comarcal, Albert Curto, ha destacat la importància de recuperar aquest fons notarial per "augmentar qualitativament el fons històric de Tortosa". Segons Curto, es tracta d'una reivindicació històrica, ja que des dels anys 40 es demanava el retorn d'aquests documents al seu lloc d'origen i a més "és un dels primers cops que hi ha hagut una redistribució d'ubicació d'uns documents en matèria arxivística".

En total s'hi han traslladat 1.639 caixes amb més de 2.000 volums que corresponen només a documents de la ciutat de Tortosa i que representen un noranta per cent del fons notarial del districte notarial de Tortosa, corresponents a les comarques del Baix Ebre, el Montsià i part de la Terra Alta.

Segons el responsable de l'Arxiu Comarcal, en el termini d'un any s'hi traslladaran els més de 300 volums que encara queden a l'Arxiu Històric de Tarragona i que s'estan microfilmant, corresponents a municipis del districte de Tortosa.

TROBEN A L'ATENEU MERCANTIL DE VALÈNCIA DOCUMENTS SOBRE LA FESTA DE LES FALLES DE 1936

Les cartes trobades recentment a l'Ateneu van ser enviades i rebudes pel Comitè Central Faller de València en l'any 1936 i mostren com transcorrien les festes falleres en aquell any,

abans de la Guerra Civil. Una època en què l'organisme rector de les falles no tenia seu fixa i s'utilitzaven els salons de l'Ateneu per a les seues reunions.

Pels documents trobats s'ha pogut saber que les comissions falleres estaven en aquell moment agrupades en l'Associació General Fallera Valenciana i que cada any es formava el Comitè que s'encarregava de l'organització de les festes oficials, al qual s'adherien les comissions, que li donaven el seu suport i pagaven una quotat que ascendia a 23,55 pessetes.

Entre els textos trobats, hi ha vora 80 cartes d'inscripció en les quals els presidents de les comissions nomenen els delegats que passaven a formar part del Comitè. També hi ha actes d'assemblees i preparatius per a l'exercici faller 36-37.

CATALOGADES PER PRIMERA VEGADA TOTES LES COMPOSICIONS LITÚRGIQUES DEL PARE ANTONI SOLER

La musicòloga Laura Pallàs ha reunit i ordenat 541 partitures del compositor més prolífic del barroc musical espanyol, el monjo Antoni Soler i Ramos, autor de centenars de peces de gèneres diversos. Respecte a l'obra de Soler, que ha estat objecte de molts estudis, quedava pendent la catalogació de les partitures que va fer per a la litúrgia, una tasca duta a terme ara per la musicòloga Laura Pallàs, que va presentar la seua tesina en setembre de 2003 a la Universitat Autònoma, on ordena la totalitat, 541, de les partitures d'aquest gènere. Pel que fa al catàleg, la investigadora l'ha plantejat

com una obra de consulta àgil i pràctica, la qual no descarta que es publique. La tesina "La música litúrgica del pare Antoni Soler. 1729-1783. Catàleg crític", està plantejada de manera que la localització de les partitures es pugui fer a partir d'entrades diferents, com per exemple els tipus d'instruments pels quals es va escriure la peça.

Bona part de les composicions del pare Soler van desaparèixer quan les tropes napoleòniques van ocupar el 1808 el monestir d'El Escorial, on el músic va exercir de mestre de capella i organista. Tot i així, el fons d'aquell monestir continua acumulant la major part de la seua obra, i ha estat allà on Pallàs ha localitzat la majoria dels 309 manuscrits, en els quals apareixen les 541 composicions que conformen la producció coneguda d'Antoni Soler en el camp de la música litúrgica. Altres fons consultats són els arxius de les catedrals de Sòria, Conca, Palència, Lleó, Oriola, Segorb i Granada, així com les biblioteques del Conservatori de Música i la Nacional de Madrid, de Catalunya i de l'Orfeó Català.

EL CENTRO D'ESTUDIOS HERNANDIANOS D'ELX CONCLOU L'INVENTARI D'UN MILER DE MANUSCRITS DE MIGUEL HERNÁNDEZ

El Centro de Estudios Hernandianos d'Elx ha conclòs els treballs d'inventari d'un miler de manuscrits del poeta. Més d'un terç de la documentació ha sigut sotmesa a un procés d'escàner per tal que els investigadors puguen treballar amb ella sense cap risc de deteriorament de l'original. A més, el centre

està comprant bibliografia del poeta per crear la biblioteca hernandiana, que ja compta amb 400 exemplars.

En el procés d'inventariat s'ha treballat sobretot el material manuscrit que posseeix l'entitat d'Elx, així com 2.000 cartes del poeta, 1.500 articles, 400 llibres i 2.500 impresos menors, si bé encara queda per catalogar l'arxiu sonor, compost per discos de propietat de la seua família. A més, per la seua part, durant 2004, la Biblioteca Virtual Cervantes digitalitzarà tota l'obra de Miguel Hernández i, igualment, es durà a terme la restauració de l'obra hernandiana.

D'altra banda, les memòries inèdites escrites pel sacerdot d'Orihuela, Antonio Roda, i facilitades a la Fundación Miguel Hernández, han revelat recentment que Miguel Hernández va ser escolà a l'església de Santo Domingo de Orihuela, ubicada a prop de la casa del poeta. La revista literària digital que edita la Fundación, "El Eco Hernandino", publicarà el capítol que Roda dedica a l'autor d'Orihuela.

ALZIRA INCORPORA ELS SEUS CENSOS HISTÒRICS A LA MAJOR BASE DE DADES GENEALÒGICA DEL MÓN

El conveni entre l'Ajuntament d'Alzira i la Societat Genealògica d'Utah (EEUU), signat en novembre de 2001, ha permès a l'Arxiu Municipal de la capital de la Ribera Alta de microfilm i digitalitzar, sense cap cost per al consistori, tota la informació relativa als seus censos i avançar així en la tasca per evitar el deteriorament dels originals per la seua manipu-

lació.

Aproximadament 12.000 pàgines de padrons d'habitants, censos de població o quintes, que es conserven en aquest arxiu, han passat recentment a formar part de la major base de dades genealògica del món, custodiada a una espècie de bunker, a les muntanyes rocoses de Salt Lake City, a l'estat d'Utah, (EEUU).

La Societat Genealògica, que forma part de l'Església dels mormons nord-americans, ha dut a terme la microfilmació dels documents datats entre els anys 1789, els més antics que conserva l'arxiu, i 1920. A canvi de la cessió del material, el consistori ha rebut còpia dels registres microfilmats, si bé el negatiu original es guarda a Salt Lake City, on hi ha al voltant de 2,5 milions de rodets de microfilms amb censos procedents de més de cent països.

Aquest treball de preservació s'inclou en un projecte que va començar l'any 1938 i que està vinculat a les creences dels mormons de preservar la història de la "família eterna" a través d'arbres genealògics i de compilacions d'arxius civils i eclesiàstics, molts d'ells espanyols, les quals passen després a l'abast d'altres investigadors.

LA FAMÍLIA DE VICENT ANDRÉS ESTELLÉS CREA UNA FUNDACIÓ PER ADMINISTRAR EL LLEGAT DEL POETA

Una fundació -que tindrà per patrons els hereus d'Estellés, l'Ajuntament de Burjassot, poble del poeta, i la Universitat de València- s'encarregarà d'administrar i de difondre

l'obra i la figura del poeta valencià, desaparegut en 1993. Isabel Lorente Riba, vídua d'Estellés, serà la presidenta d'honor del patronat encarregat de vetllar, conservar i difondre el llegat del poeta, nascut en 1924.

La família d'Estellés ha decidit cedir l'obra completa al consistori qui, per la seua part, s'encarregarà de catalogar-la i digitalitzar-la a través d'un centre de documentació, a l'igual que farà amb la seua biblioteca personal, integrada per 25.000 volums. Un aula de la casa de la cultura de Burjassot albergarà l'obra d'Estelles i la totalitat de les traduccions existents, com la recentment publicada al serbi i la pròxima antologia que se n'editarà a Mèxic.

Entre els fons d'aquesta col·lecció, destaca una gran quantitat d'anotacions i d'observacions realitzades pel poeta al llarg de la seua vida, donades també al consistori. Val a dir que junt amb el llegat, l'inventari del qual es preveu estiga finalitzat en dos anys, existeix també obra inèdita, com ara els manuscrits de dues novel·les, a més de poemes, papers amb anotacions, treballs i articles de premsa.

La Universitat de València estarà representada en el patronat pel vice-rector de Cultura, Rafael Gil.

L'organisme comptarà també amb l'assessorament de l'escriptor Jaume Pérez Montaner, el professor Josep Guia, i Dominic Keown, professor a Cambridge i expert en l'obra estellesiana, a proposta de la família.

UNA FUNDACIÓ DIFONDRÀ I ESTUDIARÀ L'OBRA DE DOMÈNECH I MONTANER

La nova Fundació Domènech i Montaner, que tindrà com a objectiu l'estudi i difusió de l'obra de l'arquitecte (1850-1923) i de la seua època, té la seua naix fruit de l'acord entre l'hospital i l'Associació d'Amics de Domènech i Montaner.

La Fundació, que tindrà com a eix principal l'estudi de l'obra de Domènech i Montaner i del seu entorn històric, preveu també promoure una línia de beques i premis sobre temes d'investigació artística i cultural que ajuden a conèixer la figura de l'arquitecte. En especial, es vol difondre els seus dos grans projectes, l'Hospital de Sant Pau i el Palau de la Música Catalana, i a més, la Fundació té l'objectiu de crear una biblioteca i un arxiu documental de referència. De moment, l'arxiu històric de l'obra de Domènech i Montaner, en l'actualitat a la casa museu de Canet, es traslladarà progressivament a la Biblioteca Francesc Cambó de l'Hospital de Sant Pau, l'únic recinte dedicat a la medicina i la salut que forma part del catàleg del Patrimoni de la Humanitat de la UNESCO.

ONTINYENT RESTAURA DIVERSOS DOCUMENTS DEL SEU ARXIU MUNICIPAL

Es tracta, a més de la intervenció en diversos documents, de recuperar quatre cartes personals que el compositor d'Ontinyent, Gomis, va escriure des de l'exili a París entre 1827 i 1835. Són documents que

aporten informació sobre els esdeveniments polítics i socials de l'època, així com dades curioses sobre les vivències personals del músic valencià.

El projecte de restauració inclou, a més, la recuperació d'una litografia del propi Josep Melcior Gomis, datada en el segle XIX, així com d'un conjunt de plànols de la mateixa època, del llibre de fundacions de l'església de Santa Maria, de quaranta-vuit pergamins i de diversos quaderns judicials, compresos entre els segles XV i XVI.

Els treballs de restauració, que tenen un cost global de 12.000 euros, els realitzarà el Centre Tècnic de Restauració de València i seran sufragats al 50% entre l'administració local i l'autonòmica.

DESCOBREIXEN UNA CARTA INÈDITA DE DESCARTES A LA BIBLIOTECA NACIONAL DE BERLÍN

En la carta, escrita en francès, datada de 1640 a Leiden (Països Baixos) i dirigida al diplomàtic holandès Joachim de Wicquefort, Descartes fa referència al seu assaig "Meteors".

La carta ha estat descoberta pel filòsof neerlandès Erik-jean Bos, professor de la Universitat de Utrech, qui prepara una nova edició de les cartes de Descartes, escrites en 1643. Una troballa significativa, ja que des de principis del segle XX, només s'havien trobat algunes cartes inèdites de l'autor del *Discurs del Mètode*. De fet, l'última es remunta a fa més d'un segle, i es troba també a la Biblioteca Nacional de Berlín.

En aquest document, Descartes, que va viure a

Holanda durant dues dècades, recorda el manuscrit de la traducció llatina de la seua obra "Meteors", que havia deixat feia més d'un any al professor d'Amsterdam, Caspar Barlaus, perquè aquest en fes una crítica. Davant el retard de la crítica, el filòsof demanava al seu amic Wicquefort que fes gestions per a la devolució del manuscrit, el qual no havia sigut encara imprès.

LA CONSELLERIA DE CULTURA RESTAURARÀ UN LLIBRE D'ACTES DEL SEGLE XVI DE L'ARXIU MUNICIPAL D'ALZIRA

Es tracta del *Llibre dels Jurats e Consell de la vila de Algezira*, corresponent als anys 1595-1599. La restauració es durà a terme pels tècnics del Servei de Conservació i Restauració de Bens Museístics i serà sufragada al 50% entre l'Ajuntament d'Alzira i la

Conselleria de Cultura, Educació i Esport. En els últims mesos, experts del mateix servei han restaurat alguns documents històrics de l'arxiu que es trobaven molt deteriorats, concretament tres Padrons de Riquesa, dos de l'any 1450 i un de 1499. Fins a la data, l'Arxiu Municipal d'Alzira ha microfilmats tots els llibres d'actes i la correspondència existent fins a l'any 1950.

L'INSTITUT VALENCIÀ DE LA MÚSICA (IVM) CATALOGA AL VOLTANT DE 200.000 DISCOS PROCEDENTS DE DONACIONS I DIPÒSITS

Es tracta de la catalogació dels fons rebuts en els últims tres anys: discos i gravacions sonores procedents

de les dues ràdios públiques valencianes i de donacions de particulars. D'una banda destaca la cessió per part de la delegació valenciana de Radio Nacional de Espanya (RNE), que inclou més de 100.000 discos, un material que RNE ja no utilitza tant -dedicada avui a l'emissió exclusiva de programes informatius-, però que té molta vàlua per a l'IVM. Per la seua part, Ràdio 9 va cedir ara fa dos anys més de 35.000 vinils de la seua col·lecció, la qual incloïa exemplars de tots els estils musicals, així com una bona mostra de música tradicional valenciana. A més d'aquestes donacions, l'Institut ha rebut en dipòsit les col·leccions d'estudiosos de la música, com ara Salvador Seguí, Fermín Pardo, i altres particulars.

A hores d'ara, els tècnics de l'Institut treballen en l'inventari del fons, així com en la gravació en suport digital de les obres per tal de posar-les a disposició dels investigadors. En l'actualitat, si bé el centre disposa d'una fonoteca i d'una biblioteca, l'accés als seus fons no és encara efectiu, fins que aquests no estiguen catalogats en la seua totalitat i ubicats en una seua nova, encara per determinar.

Les Jornades -organitzades pel Seminari d' Història Local i Fonts Orals de la Universitat Jaume I i l'Ajuntament d'Onda, i celebrades a Castelló en novembre- estaven encarades a analitzar i debatre l'estat actual del coneixement de les fonts històriques documentals consultades per a la investigació històrica sobre les comarques de Castelló. En eixe sentit, la cita va ser l'ocasió per treure a la llum pública els treballs i actuacions que en matèria arxivística s'han desenvolupat i estan actualment duent-se a terme en els pobles, ciutats i organismes públics castellonencs, així com l'organització de diversos arxius de ciutats castellonenques.

Les línies de recerca d'aquestes primeres Jornades van centrar-se en conèixer les noves línies d'investigació en l'àmbit de la recerca històrica, a partir de les fonts en què es recolzen, conèixer les diverses tipologies d'arxius existents a les comarques septentrionals del nostre territori, així com debatre les possibilitats científiques d'altres fonts documentals fins ara no utilitzades en la investigació històrica.

D'altra banda, l'encontre perseguia també l'establiment d'un punt de contacte entre els professionals arxivers, investigadors i la societat, en eun.

editors reclamen un projecte transformador, capaç de situar els valencians en els nivells mitjans europeus, així com un gran compromís pel llibre i per la lectura en què s'impliquen tots els agents socials: administració, empreses, sistema educatiu, entitats culturals, partits polítics, sindicats, societat civil i, òbviament, els mitjans de comunicació. Unes reivindicacions que s'inclouen en el que els editors han anomenat *Pla valencià pel llibre i per la lectura*, el qual "estudie de manera integral la situació, plantege estratègies i busque recursos, per tal de situar els valencians en l'Europa del Llibre i la Cultura, amb majúscules".

L'informe d'hàbits de lectura i de compra de llibres de l'any 2002, referent a la Comunitat Valenciana, encarregat per l'Associació d'Editors del País Valencià (AEPV) a l'empresa Precisa Research, va ser presentat a València durant el 3er Saló Valencià del Llibre.

Segons Precisa, la recerca elaborada apunta que el percentatge de lectors habituals de llibres a la Comunitat Valenciana és del 52,2%, en relació al 49,6% de l'estudi de 1999. L'estudi detecta, en general, un increment dels percentatges de l'hàbit lector a la Comunitat València, en relació a l'estudi realitzat en 1999, tot i que no s'arriba a la mitjana d'Espanya, per sota d'altres comunitats a les quals es considera, tradicionalment, les més lectores com és el cas del País Basc, Catalunya, La Rioja, Cantàbria o Madrid. Segons l'informe, la incorporació dels joves a la lectura és el que ha fet augmentar aquest percentatge a la nostra comunitat.

Pel que fa a la compra de llibres, el nombre de persones que declara no comprar mai llibres ha augmentat, respecte l'estudi de 1999, en un 10%, la qual cosa indica que "són uns pocs els que estan comprant molts llibres, perquè la producció editorial no ha minvat".

Val a dir que la Comunitat Valenciana va ser pionera en l'encàrrec d'aquest tipus d'estudi en l'any 1999, en relació a la resta de comunitats i al conjunt de l'Estat espanyol, on el primer estudi d'aquestes característiques es va iniciar l'any 2000. Una iniciativa que continuarà, segons l'Associació d'Editors, perquè és necessària, almenys durant cinc anys consecutius, "per tal de poder veure-hi reflectides les tendències, les quals són les que realment faciliten un coneixement complet de la realitat, sobretot tenint en compte la incorporació massiva dels joves a la lectura a què estem assistint en els darrers anys".

Davant de la realitat que reflecteix aquest estudi, que situa la nostra comunitat, en paraules de l'Associació d'editors "més a prop de països tercermunistes que de l'espill europeu en què els nostre creixement econòmic ens obliga a mirar-nos", els

Els professionals del llibre l'han nomenada *Declaración del Palacio de la Magdalena*. En ella, escriptors i bibliotecaris conclouen que "el dret a la lectura té, a les biblioteques públiques, la seua màxima expressió de garantia". La declaració apunta també que "en un món de producció informativa incessant, d'infinat temàtica i multiplicat de suports, les biblioteques són l'instrument en plena llibertat d'oportunitats".

Segons les conclusions de l'encontre, reunides en aquest escrit unànim, "hi ha la necessitat de garantir l'existència i el creixement continuat d'una xarxa de biblioteques públiques amb les instal·lacions, els equipaments i el personal apropiat, així com amb horaris adaptats i una col·lecció bibliogràfica suficientment dotada i actualitzada". Tot això -diuen els experts- "ha de constituir una aspiració irrenunciable per a la societat, un compromís explícit de les administracions públiques i una decisió ferma dels poders legislatius".

El text íntegre es troba disponible en html i en pdf en la següent adreça: <http://www.fundaciongsr.es/documentos/frames.htm>

Un dels objectius de l'encontre es mostrar l'il·lustrador com un arxiu temporal que il·lustra el futur, les experiències professionals del qual "aporten creació artística que soértenedñs'Poér

un grup de treball, que es va ocupar de debatre sobre les conclusions recollides en el Llibre Blanc de la Il·lustració Gràfica a Espanya i sobre la creació d'una Xarxa Transnacional d'Il·lustradors, com a proposta d'instrument de promoció i de difusió de les aportacions dels il·lustradors i de les il·lustradores a la diversitat cultural. També s'hi va parlar de l'intercanvi d'informació i d'experiències, inclosa la situació del dret d'autoria a diferents països.

La Conferència de cloenda va versar sobre les "Estratègies per a la Il·lustració Gràfica" i per finalitzar, es va obrir un debat sobre les estratègies per al futur de la professió, des de la presa del control per part dels il·lustradors de tot el procés productiu del seu treball fins al plantejament de professionals multisectors amb la consegüent eliminació d'intermediaris entre qui aporta la creació visual i el públic en general.

BIBLIOTEQUES

SEGON ENCONTRE INTERNACIONAL SOBRE BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES

Sota el títol "Modelos de Biblioteca Pública en Iberoamérica" es va celebrar el segon Encontre Internacional sobre Biblioteques Públiques en agost passat a l'estat de Jalisco (Mèxic), dins del Programa Iberoamericà de Cooperació de Biblioteques Públiques.

L'objectiu principal de l'encontre era examinar el context regional i aprofundir en l'anàlisi d'experiències i situacions reals d'Iberoamèrica. A la cita van acudir especialistes de Brasil, Colòmbia, Cuba, Xile, Equador, Espanya, Guatemala, Mèxic i Perú.

Les jornades es van organitzar al voltant de cinc grans temes: xarxes i sistemes de biblioteques públiques; models i realitats; modernització bibliotecària i incorporació de les noves tecnologies; atenció a les comunitats indígenes i zones marginades; arquitectura i desenvolupament d'infraestructura bibliotecària i la qualitat dels serveis bibliotecaris.

Per part d'Espanya, María Jesús López Manzanedo, en nom de la Subdirecció General de Coordinación Bibliotecaria, va exposar-hi la situació actual de les biblioteques públiques espanyoles i la Xarxa de Biblioteques Públiques de la Comunitat de Madrid.

EXPERTS EN DIGITALITZACIÓ DE TEXTOS ES VAN REUNIR A ALACANT EN NOVEMBRE EN LES IV JORNADES DE BIBLIOTEQUES DIGITALS

Les Jornades de Biblioteques Digitals (JBIDI), organitzades per la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes (BVMC) i el Departament de Llenguatges i Sistemes Informàtics de la Universitat d'Alacant se celebren des de l'any 2000 amb la idea de crear un fòrum on es posen en comú les experiències i treballs desenvolupats en l'àmbit de les biblioteques digitals.

El principal objectiu de les IV Jornades va ser afiançar tant la presència com l'intercanvi de coneixements entre les distintes comunitats relacionades amb la multidisciplinària àrea de les biblioteques digitals, així com "servir d'estímul per a la col·laboració entre els especialistes en tecnologia i continguts".

La quarta edició de les jornades es va iniciar amb una conferència a

càrrec de Gary Marchionini, de la School of Information and Library Science, de la University of North Carolina at Chapel Hill. Així mateix, Michael Ley de la University of Trier va pronunciar una altra conferència i Alejandro Bia Platas i Manuel Sánchez Quero, de la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, van impartir un 'Tutorial XML'. Per la seua banda, Mercedes Guijarro, Silvia Sala, Soledad Vélez i Cristina Carrillo, en representació de l'Àrea de Gestió Documental de la citada biblioteca electrònica, van parlar sobre el servei de referència digital, l'aplicació MÀSTER i els estàndars de catalogació utilitzats en la BVMC.

ELS EXPERTS DE LA IFLA DEBATEN AL VOLTANT D'UN CODI DE CATALOGACIÓ UNIVERSAL

Es tracta de la primera d'un sèrie de conferències previstes arreu del món per establir uns principis catalogàtics que permeten l'harmonització dels codis nacionals de catalogació de diferents països. 54 experts en catalogació de 32 països europeus van examinar a la ciutat alemanya de Frankfurt els codis de catalogació actualment en ús a Europa, en concret, les seues similituds i diferències, amb la finalitat d'apropar postures per establir un codi de catalogació internacional.

L'encontre va donar com a resultat la redacció de l'esborrany d'un document anomenat *Declaració de Principis de Catalogació*, actualment pendent d'aprovació pels distints països europeus, i que està previst traduir i publicar aproximadament en març de 2004, juntament amb les recomanacions dels grups de treball, les ponències de la conferència, la documentació utilitzada i el glossari de termes. Una vegada aprovat l'esborrany a Europa, continuarà el procés d'estandarització en les reunions previstes entre 2004 i 2007, per treballar sobre els codis d'Amèrica Central i Sudamèrica, Orient Mitjà, Àsia i Àfrica, respectivament.

En definitiva, es tracta del primer pas per al futur codi de catalogació internacional. Una iniciativa de gran interès professional, ja que suposa el canvi més important per a la redacció dels codis de cada país des de la Conferència Internacional sobre Principis de Catalogació de París, en 1961.

www.ifla.org

(Xina), Singapore (Malàsia), Sant Louis, (EUA), Riga (Lituània), Zagreb (Croàcia), Budapest Hongria), Praga (República Txeca), Copenhagen (Dinamarca), Oslo (Noruega), Antwerpen (Bèlgica), London (Anglaterra), Zürich (Suïssa), Bremen i Berlín (Alemanya), París i Lyon (França), i Barcelona (Espanya).

Durant la trobada, l'equip directiu de l'Associació va organitzar una reunió de treball, en el marc de la qual es va decidir, dins de la reorganització iniciada a IFLA, reconvertir la trobada Intamel en una secció oficial de la IFLA.

Actualment INTAMEL té 90 membres i ofereix diversos serveis, entre ells: la trobada anual per conèixer a fons el sistema bibliotecari d'una ciutat, la llista de distribució d'informació INTLIB, les estadístiques i dades bàsiques de la ciutat, així com altra informació. En el congrés passat es va donar a conèixer el sistema de biblioteques públiques a Holanda, així com els projectes de futur de Rotterdam i d'Amsterdam i, a més, es van visitar diversos centres.

La propera Conferència Intamel està prevista a la ciutat de Singapore del 26 de setembre al 2 d'octubre de 2004. Per a més informació, consulteu: www.ifla.org

Del passat 1 al 9 d'agost es va celebrar a Berlín el 69 Congrés i Consell General de l'IFLA: Congrés Mundial de Biblioteques i Informació, sota el títol "La Biblioteca com a punt d'accés: suports, informació, cultura". Enguany, el Consorci de Biblioteques de Barcelona hi ha participat activament. A més, és la primera vegada que les Biblioteques de Barcelona compten amb un representant a la Secció Permanent de Biblioteques Públiques.

Durant el Congrés, la secció de BP va elegir nous representats i acordà les principals línies d'actuació a seguir pel seu nou Pla Estratègic 2004-2005. Aquestes línies es resumeixen en: continuar amb la difusió i promoció dels projectes del grup de treball "Lifelong learning"; potenciar el treball en xarxa entre el col·lectiu bibliotecari; una planificació i organització del programa pel 70 Congrés de l'IFLA a Buenos Aires, agost 2004; promoure i encoratjar la implicació dels polítics en els projectes de l'IFLA; difondre les Directrius IFLA/UNESCO per a biblioteca pública; enllestir i completar el projecte UNET; i continuar amb els projectes engegats pel grup de treball "Users needs".

L'objectiu general d'aquest darrer grup és proporcionar a les biblioteques públiques i als bibliotecaris que hi treballen directrius pràctiques que permeten conèixer i entendre les necessitats dels seus usuaris (reals i potencials). Com a objectius específics, el grup es proposa proporcionar bones pràctiques amb exemples de com les biblioteques públiques poden identificar i donar resposta a les necessitats dels seus usuaris, organitzar una sessió de treball conjunta amb la Secció d'Estadístiques i Avaluació de l'IFLA, pel Congrés de Buenos Aires 2004, i publicar unes directrius consultables a través de la web de l'IFLA.

La present edició es va centrar en "Els centres d'informació sota indicadors empresarials: avaluació i valoració de les tendències actuals", i es va celebrar a les Drassanes de Barcelona.

Entre les comunicacions impartides, destaca la del director de la Càtedra UNESCO d'e-learning de Tampere (Finlàndia), Tapio Varis, que va realitzar una anàlisi sobre el paper de l'e-learning a la societat i va exposar l'avaluació dels serveis i continguts que ofereixen les biblioteques en la formació continuada, a través del projecte nacional finlandès *FinELib*.

Des de València, Alfons Cornellà, va exposar l'experiència d'*Infonomia* i va explicar la innovació del projecte en l'experiència d'informar. Des de la biblioteca de la Open University, la responsable de projectes Anne Ramsden, va explicar la seua experiència amb el projecte *eValued* que desenvolupa un model transferible d'avaluació de biblioteques digitals universitàries i va donar a conèixer els resultats de l'estudi de *benchmarking* realitzat sobre les biblioteques digitals, entre elles la Biblioteca de la UOC.

La Conferència Intamel, celebrada el passat mes de setembre a Rotterdam, Holanda, va comptar amb representants de les ciutats de Shanghai-

A

S: punt per punt

Josep M.T.Grau i Pujol, arxiver

LES GUIES
TEMÀTIQUES
DE FONTS I
ARXIUS,
INSTRUMENTS
DE DIFUSIÓ
EFFECTIUS

Entre els instruments de descripció de què disposen els arxivers per difondre els fons que custodien, els més genèrics són les guies, les quals intenten aportar una informació bàsica de l'Arxiu (història, localització, serveis, contingut, etc.), un primer esglaó que precedeix als inventaris i catàlegs.

És habitual que una guia se circumscriu a un sol centre de documentació, i aparegui en forma de llibre o article, segons els recursos de què disposi. A nivell estatal, els arxius generals, els arxius històrics provincials i els eclesiàstics han estat els arxius més prolífics en la publicació. Els primers amb més luxe (tipus de paper, enquadernació, format, fotografies en colors...). Els segons són més pràctics, llibres eina, no de regal. Al País Valencià podem esmentar el cens-guia d'arxius de les províncies d'Alacant i Castelló (ambdós del 1995 i coordinats per Francesc Torres Faus) i amb anterioritat, en 1986, el *Censo-guia de archivos de la provincia de Valencia*.

A Catalunya, un cop assolits els traspassos en matèria de Cultura, el Servei d'Arxius de la Generalitat de Catalunya inicià l'any 1982 una col·lecció que contenia una sèrie de guies dedicada als arxius històrics del Principat, tant de naturalesa pública com privada: comarcals, municipals, episcopals, capitulars i judicials. Fins a l'actualitat han aparegut set volums (l'últim el 1998), un dels quals dedicat als centres d'estudis catalans, és a dir, sis llibres de guies en 21 anys, amb una setantena d'arxius referenciats.

A les comarques de Girona és just esmentar la guia de la Garrotxa d'Antoni Mayans Plujà titulada *Els arxius parroquials, municipals i notariais de la Garrotxa. Una aproximació*. Olot, 1987. Anys abans els professors Joan Busquets i Joaquim Nadal havien tret a la llum la monografia *Les possibilitats de la demografia històrica a les comarques gironines: inventari dels arxius parroquials de la Diòcesi*. Girona, 1975.

Una experiència singular tingué lloc a Madrid l'any 1988 amb la convocatòria de les "Jornadas sobre fuentes documentales para la historia de Madrid", les actes de les quals ocupen 415 pàgines i foren editades pel *Centro Regional de Archivos. Dirección General del Patrimonio Cultural*. Per a Galícia hi ha els treballs de Santiago Jiménez Gómez, de la Universitat de Santiago de Compostela, *Guia para el estudio de la Edad Media Gallega (1100-1480)*, de 168 pàgines, aparegut el 1973, i l'article d'Olga Gallego-Pedro López "Fuentes indirectas para la historia de la banca en Galicia" publicat al butlletí *Anabad* (Madrid), núm. 3 (juliol-setembre 1987) -pàgs. 361-374-.

Existeixen, per tant, guies per a la història de ciutats i viles, comarques, províncies, regions, estats o continents. Es poden elaborar, però, altres tipus de guies, diferents de les geogràfiques: les de fonts, que poden ser de caràcter temàtic o temporal abastant un gran nombre d'arxius. També hi ha casos en què el nexa és la tipologia documental o el seu suport (mapes, pergamins, films, etc.). Un exemple és l'obra d'Ismael Vallés Sanchis *Cartografia històrica valenciana*. València, 1979. Iniciativa que més endavant recolliren els col·legis d'arquitectes de Lleida i Girona, així com la publicació més recent del *Catálogo de mapas, planos, dibujos y grabados (1630-1970)* de Susana Llorens, Alacant, 2001.

La utilitat de les guies és manifesta en l'usuari universitari, en especial els estudiants que s'inicien en la recerca, tant durant la llicenciatura com en el doctorat. Dins dels temes preferents trobem la història militar, d'Amèrica, del treball, del colonialisme, de la literatura, la música, l'art, la medicina, l'urbanisme, l'ensenyament, la Guerra civil espanyola i el franquisme, la genealogia, la ciència, l'agricultura, les religions, les classes marginals (gitanos, orfes, delinqüents, la dona), el periodisme, etc.

Pel que fa al moviment obrer, val a esmentar el llibre d'Aurelio Martín Nájera i Antonio González Quintana *Fuentes para la historia de la Unión General de Trabajadores* de 628 pàgines. Madrid, 1988. Més exemples, a Barcelona, el 1993, F.Xavier Tarraubella i Mirabet publicava la monografia *Urbanisme, arquitectura i construcció a Catalunya: guia d'arxius i de fonts documentals*, gràcies al Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes tècnics (254 pàgs.). A Sant Cugat del Vallès el març del 1996 Pilar Frago Pérez compilava en 232 pàgs. la *Guia dels fons d'empresa de l'Arxiu Nacional de Catalunya*, que molt encertadament incloïa les descripcions dels fons empresarials conservats en altres arxius públics catalans (pàgs. 185-220) i que contenia els ítems

de la denominació, cronologia, sector i metratge. A Tarragona el 2001 tres arxiviers Manel Güell, Eugeni Perea i Josep M.T.Grau confeccionarem la comunicació "Guia de fonts documentals per a la història de la medicina. Comarques meridionals. Èpoques moderna i contemporània" per a la II Jornada d'Història de la Medicina de Reus i Comarques veïnes, pàgs. 11-52. Universitat Rovira i Virgili i Ajuntament de Reus.

De cara a oferir un millor servei als usuaris dels arxius, cal intentar superar localismes i individualismes per treballar en equip, intercanviar més àgilment informació, ser interdisciplinars, buscar la col·laboració de professionals d'altres camps (professors, museògrafs, bibliotecaris, documentalistes), i incorporar en els nostres treballs bibliografia i comentaris de buits historiogràfics, a més de fonts i arxius.

Vicenta Cortés Alonso ■

Este Boletín tardamos en conocerlo, pero ha sido un hallazgo de mucho interés, pues reúne la brevedad y la información que afecta, por dónde procede, al archivo del que es mensajero y no a la investigación general, como son los tradicionales de los antiguos y renombrados boletines. Es decir, está dando información y datos de la universidad, de su historia reciente y de los que en ella trabajan, sean docentes, administradores o estudiantes.

Como en todos los países nacen ahora centros universitarios que se enfrentan al trabajo archivístico con exigencias de las dos primeras fases de todo archivo, la administrativa y la intermedia, pues muchas de ellas no alcanzan todavía la fase histórica (la Universidad Ricardo Palma, URP, nació en 1969), como sucede también en España, que desde 1978 han alcanzado la cifra de 52. Por todo ello, es natural que sus medios de comunicación profesional adopten forma y fondo distinto de las revistas y boletines de las tradicionales universidades que, por lo general, tienen un tinte más historicista que archivero.

Si comenzamos por la forma, el tamaño, formato y volumen de este boletín, se adecúa a una comunicación sencilla y breve: en cuarto, con dieciséis páginas y una maquetación y grafismo que no interfiere en los textos, sin dejar de ser complemento del texto con los dibujos y fotografías. Además de los colores que animan sin distraer, sino completando el mensaje.

Hay que felicitar a nuestro colega el director del centro, D. Lorenzo Huertas Vallejo y a su equipo, por haber conseguido que toda la universidad se vea involucrada y participe mediante los materiales que nos ofrecen en cada número, así como sus relaciones con colegas del exterior que también, cordialmente, aportan sus colaboraciones. El contenido se divide en siete campos, que número a número van dando cuenta de la universidad, de la archivística y del entorno internacional.

En el primer apartado, las autoridades académicas de la URP, ayudan al AURP con explicaciones sobre la historia de la institución, sobre el comienzo de las distintas facultades, sobre la relación entre el archivo y la arquitectura, según vemos en los dos últimos números consultados (año 2003, mayo nº 4 y octubre nº 5). El segundo apartado sirve para dar a conocer documentos que afectan a la vida administrativa de la institución, como son las resoluciones rectorales o las sesiones de comisiones, titulado "Documentos de valor permanente". Bajo el título "Quehacer archivístico", se copian y dan a conocer las listas de profesores o de alumnos. El siguiente apartado, el "Análisis", pone en circulación temas archivísticos tratados por colegas de otros países (Bélgica, España). Sigue la Sección de "Homenaje", que pone de relieve el trabajo y valía de los profesores de la casa (en esta ocasión Jorge Basadre y Juan José Vega Bellos). Luego están las "Notas de archivo", que une noticias nacionales y exteriores sobre ellos. El último apartado rinde cuentas, de forma telegráfica, de las "Actividades realizadas por el AURP", que me parece, vale la pena copiar en sus diez puntos: 1. Digitalización, 2. Reordenamiento del archivo, 3. Transferencia de documentos de valor histórico, 4. Registro computarizado, 5. Tercera charla archivística, 6. Índice de la serie "Perfil jurídico de la URP", 7. Comisión Nacional de Archivos Universitarios, 8. Servicios, 9. Restauración, 10. Publicación. Como podemos ver, esta última página hace un retrato de un archivo al día y cumpliendo su contenido. Claro que también hay que decir que el AURP tiene un directorio, un asistente, un asesor y una secretaria y que en Perú existe una Comisión de Archivos Universitarios, como existe en España, llamada Conferencia de Archiveros Universitarios, CAU, que depende de la Conferencia de Rectores de las Universidades Españolas, CRUE.

Una familia almeriense cuenta con un archivo y biblioteca privados, considerados como "de los mejores", en España, ya que conserva ejemplares únicos en el Estado español, en opinión de las historiadoras encargadas de catalogar el archivo, Rosa Úbeda y María Dolores Segura.

Hasta el momento hay 24.000 documentos y libros catalogados y se estima que se pueda llegar a alcanzar los 100.000. Entre ellos se encuentran desde libros incunables hasta ejemplares del siglo XX, publicaciones periódicas, grabados y otros documentos de valor. Desde hace tres años, Úbeda y Segura se están encargando de informatizar y poner al día todas las obras, entre las cuales consideran que "hay piezas únicas que hacen de este archivo un centro de gran importancia".

Entre los ejemplares más valiosos, hay diecisiete incunables, más uno musical, entre los que cabe destacar

UN SENCILLO Y EFICAZ BOLETÍN: Archivum. Boletín del Archivo de la Universidad Ricardo Palma, de Lima

UNA FAMILIA ALMERIENSE CUENTA CON UNO DE LOS MEJORES ARCHIVOS PRIVADOS DE ESPAÑA

el de Schedel Hartmann: *Liber Chronicarum*, fechado en 1493; así como un ejemplar de 1470, publicado en Roma y de origen español, cuyo autor fue Sánchez de Arévalo, obispo de Palencia, y que cuenta la primera historia de España. Entre los fondos hay también doce grabados de 1500 que representan los doce meses del año, ligados a los signos zodiacales y con escenas de la vida ciudadana y campesina.

Además, el archivo alberga, a su vez, otros archivos, como el del Marqués de Santiago (que relata la historia de la conquista de Ronda (Málaga)), el del Marqués de Ponce León, el del Marqués de Gramusa, el del Marqués de Peñaflores y el del Conde de Aguilar, que hacen referencia al patrimonio familiar, a los testamentos y a la correspondencia militar, entre otros asuntos. Asimismo, el archivo custodia dos ejemplares de biblias políglotas, el volumen IV y el I, que datan entre 1514 y 1517, escritas a tres columnas en griego, latín y hebreo, cuyo impresor fue el alemán Arnao Guillé de Brocar, quien talló la tipografía que sirvió de molde para otras biblias.

El passat dia 17 de desembre va obrir les seues portes al públic la sala d'investigació de la nova seu de l'Arxiu Històric Municipal de València (AMV), al Palau Cervelló, després del trasllat dels seus fons, efectuat entre maig i juliol de 2003. La sala d'investigació es troba dins de la zona d'accés obert, la qual pot ser visitada per investigadors i pel públic, en general.

Com vam indicar en el monogràfic dedicat a l'AMV, en *Compactus n 6*, gener-abril 2003, la documentació, repartida ara en quatre plantes de l'edifici annexe al palau, està custodiada dins de mobles compactes, amb una temperatura ambiental d'entre 18 i 22 graus centígrades i un nivell d'humitat relativa del 50 al 52 %, i l'accés està restringint al personal municipal. Es tracta de 8.000 metres lineals de documents, on es guarda la història de la ciutat de València, des del segle XIII. En l'arxiu també es troba el Registre Civil -naixements, matrimonis i defuncions- des de 1840, any en què es va crear, fins que va passar als jutjats, en 1870, un registre de llicències urbanístiques (policia urbana) des de finals del segle XVIII fins a l'any 1971 i els padrons d'habitants des del segle XVIII fins a mitjans del segle XX. Entre les sèries més importants, destaquen els codis de Manuals de Consells, Cartes Reials, Lletres Missives i Privilegis Reials, a més de la documentació econòmica, com ara la corresponent a la Taula de Canvis, Abastiments, Comerç i Llotja.

Per a difondre la història de l'edifici i de l'arxiu, la planta baixa ha recreat, a través de dues mostres, la història del pròpia de l'immoble, residència al llarg del temps de personatges il·lustres, entre ells els monarques Fernando VII i Isabel II, així com la història de la família Cervelló, i també una exposició sobre la ciutat de València i el seu arxiu municipal.

Las dependencias del nuevo archivo municipal de San Sebastián de los Reyes albergan unos depósitos de documentación que disponen de más de seis kilómetros lineales de estanterías y 750 metros cuadrados de superficie útil, lo que permite una previsión de uso de, aproximadamente, tres décadas.

En cuanto a los fondos del archivo, éstos se remontan a 1494, fecha de una sentencia recaída sobre un pleito de ocupación de tierras, y se conservan documentos de gran importancia para la historia local, como son varias reales cédulas, entre las que destacan la expedida por el rey Fernando el Católico en 1503, relativa a la fundación del pueblo; así como la provisión real emitida por la Cancillería de Carlos V en 1523, en la cual consta la costumbre de correr toros. Asimismo, destacan las colecciones de carteles taurinos, más de 15.000, y de fotografías, fruto de una importante labor de búsqueda y catalogación, y que proviene en su mayoría de las donaciones desinteresadas de los vecinos de la localidad.

El archivo alberga también diversas colecciones: cartelería, hemeroteca taurina, fotografías históricas, cartelería municipal y fondos familiares.

Entre los servicios que ofrece el nuevo archivo, hay Sala de investigadores, servicio de reprografía, información y asesoramiento sobre historia local.

El archivo municipal está organizado en tres grandes secciones: Órganos de Gobierno, Secretaría y Hacienda. La documentación que genera el Ayuntamiento, así como otros fondos externos recibidos por la institución municipal, se organizan y custodian en las nuevas instalaciones.

Por otra parte, la nueva sede está dotada de una sala de exposiciones y cuenta con una programación de visitas y actividades de carácter cultural.

Fundado en 1775. Las nuevas instalaciones del Archivo del Reino de Galicia comprenden la

Edificio de Servicios "El Caserón",
 : Plaza de la Constitución, s/n;
 28700, San Sebastián de los Reyes (Madrid)
 916597120 / 916513713
 archivo@ayuntamiento.sanse.info
 www.ssreyes.org

dividida en cuatro secciones:
 - Historia local y autonómica, Archivística, Ciencias
 - sociales y Tauromaquia.

**EL PALAU DE
 CERVELLÓ
 OBRI LES
 SEUES PORTES
 ALS
 INVESTIGADO
 RS. EL CENTRE
 ACULL DES DE
 DESEMBRE DE
 2003 ELS FONS
 DE L'ARXIU
 HISTÒRIC
 MUNICIPAL DE
 VALÈNCIA**

**EL ARCHIVO
 MUNICIPAL DE
 SAN
 SEBASTIÁN DE
 LOS REYES
 INAUGURA**

Los fondos del archivo se remontan a 1494, fecha de una sentencia recaída sobre un pleito de ocupación de tierras

LAS NUEVAS INSTALACIONES DEL ARCHIVO DEL REINO DE GALICIA, EN LA CORUÑA

remodelación de casi 6.500 metros cuadrados, con una inversión de algo más de dos millones de euros. Entre otras actuaciones, se ha aumentado la capacidad de los depósitos. Para la ocasión, el archivo ha puesto en marcha también la versión actualizada de su página web: <http://www.xunta.es/conselle/cultura/index.htm>. (dentro del apartado Dirección Xeral de Patrimonio Cultural). La página muestra una imagen renovada, que quiere estar en consonancia con la un edificio también remozado, y ofrece, entre otras novedades, una sección de noticias (con información de la exposición recientemente inaugurada), un catálogo de instrumentos de descripción documental actualizado, nuevas publicaciones y, en la base de datos de descripción documental, más fondos descritos.

Por lo que respecta al resto de Galicia, en Pontevedra también está en fase de ejecución la nueva sede, mientras que en Ourense está avanzado el proyecto.

Antecedentes del archivo

Desde finales del siglo XV y durante los primeros siglos de su existencia, hasta bien entrado el siglo XIX, el Archivo fue considerado una prolongación natural de la Real Audiencia de Galicia, institución de carácter judicial y gubernativo creada por los Reyes Católicos a partir de 1480. La Real Cédula de 1775, emitida por el rey Carlos III en San Lorenzo del Escorial, ligada a la ideología de la Ilustración, cambió, de alguna manera, la concepción del Archivo, en la medida que lo crea como *Archivo Público y General de Galicia*, actualmente denominado *Arquivo do Reino de Galicia*, un centro de larga historia, integrado actualmente en el *Sistema de arquivos de Galicia*. Ya en el siglo XX, se acentúa su independencia como centro y se perfila su función de Arquivo Histórico de Galicia. En las últimas décadas, distintas normas le han asignado también el papel de Arquivos Histórico Provincial, de la Administración central periférica, primero, y de la autonómica después.

Actualmente, este centro -de titularidad estatal y gestionado por la Xunta de Galicia- recoge, custodia y difunde los fondos documentales de ámbito gallego y coruñés, tanto de naturaleza pública como privada. Se trata de una institución pública, tanto por su origen como por la procedencia de los documentos que custodia (expedientes judiciales o administrativos, en una gran proporción), así como los documentos de las

Xardín de San Carlos s/n. 15001, A Coruña.
981 209251 / 20 03 89 / 981 22 70 94
arq.reino.galicia@xunta.es

<http://www.xunta.es/conselle/cultura/index.htm>
(dentro del apartado Dirección Xeral de Patrimonio Cultural).

lunes a viernes de 8.30 a 20.30h. Verano: 8:30 a 19:30h.

Autorización personal o Tarjeta de Investigador.

(previa solicitud): información documental y bibliográfica, copias compulsadas y certificadas, fotocopias y otro tipo de reproducciones. El Archivo facilita el conocimiento general de sus fondos documentales y sus actividades mediante la publicación de instrumentos de descripción, la periódica organización de exposiciones y la recepción de visitas guiadas de escolares y otros colectivos. Biblioteca Especializada de acceso libre

Arte, literatura, economía, comercio y hacienda, educación, medicina, sanidad, veterinaria, derecho y administración, geografía e historia, iglesia, industria y energía, sociología, psicología y publicidad, relaciones laborales, movimiento obrero y sindical, mujer, genealogía y heráldica, militar, fotografía, transporte, beneficencia, turismo, Guerra Civil (1936-1939), postguerra, historia de América.

Tribunal Superior de Justicia de la Coruña.

Restauración: reprografía y Proyectos Informáticos.
Lista completa en:

<http://www.xunta.es/conselle/cultura/index.htm>

[Catálogo da] exposición *Arquivo renovado: Arquivo do Reino de Galicia*. [s.l.] : Xunta de Galicia, Dirección Xeral de Patrimonio Cultural, 2003.

Breve guía: fondos documentais. Exposición *Arquivo renovado: Arquivo do Reino de Galicia*. [s.l.] : Xunta de Galicia, Dirección Xeral de Patrimonio Cultural, 2003.

Familia Aperribay Pita da Veiga. *Inventario do fondo documental*. [s.l.] : Xunta de Galicia, Dirección Xeral de Patrimonio Cultural, 2002.

Migués, Vitor Manuel. *Os Arquivos privados e a nobreza: un apuntamento histórico-arquivístico*. [s.l.] : Xunta de Galicia, Dirección Xeral de Patrimonio Cultural, 2002.

ARQUIVO DO REINO DE GALICIA. *Conserva-la memoria: Novas adquisicións da Consellería de Cultura e Xuventude para o Arquivo do Reino de Galicia*. [s.l.] : Xunta de Galicia, 1993.

ARQUIVO DO REINO DE GALICIA. *Iglesias Brage e América: A recuperación dun personaxe para a Historia de Galicia*. [s.l.] : Xunta de Galicia, 1992.

Fachada del Archivo del Reino de Galicia.

Sala de Compactos.

Sala de Investigadores.

Sala de Trabajo.

Administraciones Públicas de ámbito territorial que comprende el centro.

Cultural e históricamente, el Archivo constituye una parte importante de la memoria colectiva de los gallegos, ya que en él se conserva parte del legado histórico de este pueblo.

Remodelación

La remodelación y el acondicionamiento reciente del *Arquivo do Reino de Galicia* arranca de un convenio firmado en el año 2000 entre el Ministerio de Educación, Cultura y Deporte y la Consellería de Cultura, Comunicación Social y Turismo de la Xunta de Galicia, coincidiendo con el 225 aniversario de su creación, en 1775. Con una inversión de algo más de dos millones de euros, y la remodelación de casi 6.500 metros cuadrados, esta obra ha aumentado la capacidad de los depósitos documentales y ha mejorado las condiciones ambientales y de seguridad de la documentación, así como la funcionalidad del edificio.

Una exposición ha mostrado los documentos del archivo

Con motivo de la inauguración, el archivo ha montado una exposición sobre sus fondos y su trayectoria, desde sus orígenes hasta hoy.

Los fondos documentales de este archivo, muy numerosos y de procedencia diversa, hacen de la institución que los acoge un verdadero "archivo de archivos". En este sentido, la exposición pretende resaltar aquí esta variedad, al tiempo que señalar el diferente origen de cada documento, desvelar las circunstancias en que muchos de éstos se produjeron o ingresaron en el archivo, así como mostrar el interés que presentan, y contextualizarlos, según la antigüedad de algunos y la modernidad de otros.

La remodelación del *Arquivo do Reino de Galicia* se engloba en un conjunto de actuaciones que se están realizando para mejorar el estado y el servicio ofrecido por los archivos gallegos, las cuales se están llevando a cabo entre la Administración Central y la Autonómica. En este sentido, entre otros proyectos más inmediatos a emprender en Galicia, se está trabajando ya en la búsqueda de terrenos en Pontevedra para la nueva sede del su Archivo Histórico Provincial, mientras que en Ourense está avanzado ya el proyecto de creación de un nuevo archivo.

LA
HEMEROTECA
MUNICIPAL DE
VALÈNCIA

HEMEROTEQUES. ESTAT ACTUAL I PERSPECTIVES

LA HEMEROTECA
MUNICIPAL DE VALÈNCIA

■ Isabel Guardiola Sellés

Su historia

La Hemeroteca Municipal se fundó en 1902. Ese año el Ayuntamiento de València decidió empezar a conservar los diarios y principales publicaciones editadas en la ciudad y en el resto de España, de modo que se crease una biblioteca auxiliar de periódicos en torno al archivo. Su primera ubicación fue en el edificio de la Plaza del Ayuntamiento, donde estuvo hasta el año 1975. En marzo de ese año, la estructura de la sala de consulta que en aquel momento compartían el archivo municipal, la hemeroteca y lo que hoy en día es la Biblioteca Municipal Central, empezó a mostrar signos de peligro de hundimiento, y durante unos meses tuvo que cerrarse el servicio al público. Como consecuencia de estos problemas en diciembre de ese año se trasladaron los fondos de la Hemeroteca a la calle Hugo de Moncada, aunque no se pudieron consultar hasta septiembre de 1977. Dos años más tarde se produjo el traslado definitivo a su actual ubicación en la plaza de Magúncia, dónde abrió sus puertas el 26 de febrero de 1979.

Objetivos de la Hemeroteca

Los objetivos de la hemeroteca están condicionados por la definición misma del centro y por el panorama del resto de bibliotecas locales. Por una parte es una hemeroteca municipal, predominan por tanto en su colección las publicaciones locales, y se conservan los títulos más importantes aparecidos en la ciudad desde los primitivos diarios del S.XVIII. Por otra parte, las publicaciones especializadas están ya disponibles en las bibliotecas universitarias o centros de documentación, por tanto parece obvio que la Hemeroteca reúna las de información general, que son las menos representadas en otros centros, de modo que el ciudadano tenga a su disposición las principales publicaciones editadas en España.

FICHA TÉCNICA:

HEMEROTECA MUNICIPAL DE VALÈNCIA

Dirección: Plaza de Magúncia, 1

46018 València

Tel. 963525478 extensiones: 4581 - 4582

Fax: 963501321 - C-e.: hemerotecam@valencia.es

Horario de atención al público:

mañanas de 08:30 a 14:30 de lunes a viernes.

Tardes: de 16:30 h. a 19:00 h lunes y miércoles, de enero a junio, octubre y noviembre

Acceso: autobuses líneas 3, 70 y 71, metro línea 3.

Personal técnico: Directora: Isabel Guardiola Sellés.

Técnico medio: Rosa Gregori Herrera. Personal de sala: Consuelo Beltrán Navarro, M^o Ángeles Coll Navarro, Amparo Giménez Luján, Angel Palencia Valdeolivias, Remedios Pina García.

Superficie depósitos: 878 m² y 3374 m. lineales de estanterías, de los que 2600 están ocupados por publicaciones. Tiene cuatro depósitos que están climatizados para intentar mantener una temperatura y un grado de humedad constantes durante todo el año.

Sala de lectura: de 180 m², que compartimos con la Biblioteca Municipal Central. Tiene 40 puestos de lectura.

Dispone de tres lectores de microfilm, cuatro lectores – impresores, un lector de microfichas, un ordenador para la consulta del catálogo, y dos ordenadores para la consulta de prensa en CD-ROM o DVD.

Catálogo automatizado de los fondos, confeccionado con el sistema de gestión de bases de datos File-maker.

Servicios que presta: consulta de publicaciones en la sala de lectura. Asesoramiento a investigadores. Reprografía directamente de originales o en el caso de publicaciones históricas a partir de microfilm, CD-ROM ó DVD. Para la reproducción de periódicos antiguos no microfilmados se utiliza un escáner (ó fotocopiadora planetaria).

Fondos: 5473 títulos de publicaciones periódicas. 1845 del fondo Navarro-Cabanes y 3628 del fondo general. De estas publicaciones 348 están en curso, 35 diarias y 313 no diarias.

Disponen de una pequeña biblioteca auxiliar sobre temas relacionados con la prensa.

(*)
FACSIMILES DE
CABECERAS DE
DIARIOS DE LA
HEMEROTECA

1,
Boletín Arrocerero.
Año 1. Diciembre de
1925. Núm. 5

LA HEMEROTECA
MUNICIPAL DE
VALÈNCIA

Fondos conservados

Los fondos de la hemeroteca se han dividido tradicionalmente en dos grandes bloques, el llamado fondo general y el Navarro Cabanes. Este último está compuesto por los 1845 títulos que reunió el periodista José Navarro Cabanes y que tras su muerte ocurrida en 1929, pasaron a ser propiedad del Ayuntamiento. Es una colección singular: la mayor parte de los títulos que contiene son números sueltos, hay alguna excepción ya que tiene años completos de publicaciones locales como El Fénix, o incluso conserva la colección completa de Caxon de sastre de Madrid de 1760-176, pero tiene números de publicaciones coloniales: *Diario de la Habana* o la *Gaceta de Guatemala*, periódicos de principios del XIX: *Diario de Madrid*, *Diario de Sevilla*, o *Diario de Barcelona*, y es valiosa sobre todo porque conserva muchas publicaciones raras, por citar algunas: *La Psiquis*: periódico del bello sexo, de 1848, feministas como el único número que se conoce de la revista *Redención* de 1915, espiritistas como (el) *Grano de arena* o *La Luz del porvenir*, de bordados como *La Cartera*, además de publicaciones satíricas, antialcohólicas, políticas de todo signo, desde anarquistas como *La Víctima del trabajo*, hasta carlistas como la *Bandera Federal*, agrícolas, obreras, o de cualquiera de las sociedades profesionales que proliferaron a finales del s. XIX. Muchos de estos ejemplares son únicos, y buena parte números uno.

El resto de publicaciones que conserva la Hemeroteca constituye el llamado Fondo general. La colección de diarios constituye por su variedad y volumen la parte más importante desde el *Diario de Valencia*, que empezó a publicarse en 1790 hasta *Noticias al Día* (1982-1984), la *Hoja de Valencia* (1991-1992) o el *Diario de Valencia* (2000) últimos diarios aparecidos en la ciudad, se conservan colecciones prácticamente de todos los periódicos publicados: *Correo de Valencia* (1797-1799), *Diario Mercantil de Valencia* (1834-1872), *La Opinión* (1861-1866), *Las Provincias* desde 1866, *El Mercantil* y *El Mercantil Valenciano* (1872-1939), *El Correo* (1899-1915), *La Correspondencia* (1895-1939), *El Pueblo* (1894-1939), *La Voz Valenciana* (1902-1939), *El Radical* (1903-1910) diferentes épocas del *Diario de Valencia*, *Levante* desde 1939, *Hoja del Lunes* (1939-1993) o *Jornada* (1941-1975), así como todos los publicados durante la Guerra Civil: *Fragua Social*, *Verdad*, *La Hora*, *Adelante Vanguardia* o *Frente Rojo*.

Entre los diarios de fuera de Valencia destacan las colecciones de *El Sol* (1926-1933), *ABC* desde 1930, *Arriba* (1945-1979), *Pueblo* (1957-1974), *El País* desde su fundación (1976), *Ya* (1983-1996), *El Mundo* desde 1991, *Avui* (1980-1983) y *La Vanguardia* (1934-1938), y en curso desde 1981. Desde principios de los 80 se conservan los diarios de Alicante (*Información*) y Castellón (*Mediterráneo* y *Castellón diario* hasta que dejó de editarse en 1997) y los de otras capitales españolas: *Correo de Andalucía*, *Diario vasco*, *Diario de Navarra* etc..

La publicación más antigua de la Hemeroteca es *Saggi di Dissertazione Accademiche*, un boletín italiano de 1741, otros títulos del XVIII son el *Mercurio Histórico y Político*, o la *Gaceta de Madrid*.

Entre las revista valencianas: *Valencia Fruits*, *Valencia Atracción*, *Boletín del Arzobispado*, *Boletín de Información Municipal* desde 1953, *Almanaque de Las Provincias*, *La Semana Gráfica*, *Cartelera Turia*, *El Temps*, *La Traca*, y otras revistas satíricas de principios de siglo etc.. Tiene también una gran colección de revistas de ámbito nacional (de Madrid y Barcelona), desde las ilustradas de finales del siglo XIX como la *Ilustración Española y Americana* o *La Ilustración Artística*, o *Blanco y Negro*, hasta títulos más recientes como *Triunfo*, *Mundo*, *Destino*, *La Actualidad Española*, *Cambio 16*, *Tiempo*, o *Época*, aparte de publicaciones culturales, académicas, deportivas, boletines de asociaciones etc.

Además conserva 462 publicaciones de esperanto (la Hemeroteca guarda la colección del Centro esperantista de Valencia desde la posguerra), y 173 publicaciones taurinas, donadas por Juan Bautista Peris, Chopetí, y una gran colección de revistas falleras y de llibrets de falla.

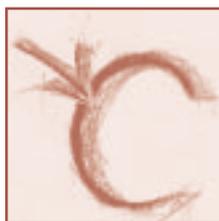
En cuanto a las publicaciones oficiales: *Gaceta de Madrid* desde 1773, *BOE*, el Boletín oficial de la provincia de València, el *DOGV* o *BORME* desde su aparición, los boletines oficiales de Castelló y Alacant, y una serie de bandos municipales desde 1800 hasta la actualidad.

2,
La Entrada principal
de la Hemeroteca, en
el número 1 de la
Plaza Magúncia.
3,
Sala de lectura de la
Hemeroteca
Municipal de Valencia.

4,
Cabecera del *Diario de Valencia de 1807*.

LA
HEMEROTECA
MUNICIPAL DE
VALÈNCIA

5	
6	7

5,
Cabecera de
El Correo de
Valencia de 1897

6,
Cabecera del
Levante de 1944

7,
Cabecera de
La Defensa

8,
Revista Ilustrada
Oro de Rey,
noviembre 1922.

Tratamiento técnico de las publicaciones

Las publicaciones que forman el fondo de la Hemeroteca han llegado básicamente por donación ó por compra. Las 348 publicaciones abiertas con las que cuenta la hemeroteca en la actualidad y a las que estamos suscritos se reciben por correo a diario.

Para catalogar los títulos nuevos, se introducen los datos de la publicación en el catálogo automatizado desarrollado específicamente para la Hemeroteca y realizado con el programa de gestión de bases de datos *File-maker*. Este catálogo tiene diferentes presentaciones, tiene una pantalla de entrada de datos, que es la que se utiliza para catalogar, y los usuarios ven una versión diferente algo más simplificada en el OPAC de la sala de consulta para facilitarles en lo posible sus búsquedas. Este catálogo permite localizar las publicaciones por título, lugar de edición, editor, materia, ISSN o años de publicación, pero la descripción es obviamente sobre la publicación, no sobre la información que contiene. Para paliar en lo posible el problema que esto supone, y para ayudarles a localizar la información que desean, los investigadores disponen de anuarios, almanaques, y algunas recopilaciones de noticias de actualidad, pero por si esto no es suficiente están a su disposición los sumarios fotocopiados de las revistas de información general, y las siguientes bases de datos que vacían los contenidos de algunas publicaciones o de determinadas secciones de otras:

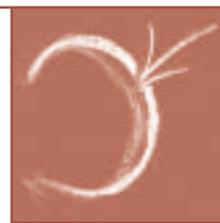
- Base de datos de novelas: contiene 5000 registros sobre las novelas editadas en las revistas literarias conservadas en la Hemeroteca
 - Folletines: títulos de los publicados en las *Provincias* y *El Mercantil Valenciano* y fechas en que aparecieron.
 - Especiales: números monográficos o especiales publicados por la prensa diaria.
 - Bandos municipales: describe los 4101 bandos conservados, y permite localizarlos por fecha, materia de la que tratan o autoridades firmantes del bando.
- Está en confección una de llibrets de fallas dada la cantidad de visitas que recibe el centro en busca de información sobre este tema.

Servicios que presta

La hemeroteca ofrece servicio de consulta en la sala de lectura, en cualquiera de los formatos que se conservan. Si se desea consultar una publicación moderna o una antigua en buen estado se consulta en papel, si el original está deteriorado, es necesario consultar la copia microfilmada o digitalizada; sólo es necesario rellenar un impreso para acceder a las publicaciones. También dispone de servicio de reprografía, directamente de los originales si son publicaciones recientes, y a partir de microfilm, CD-ROM o DVD si son publicaciones antiguas o encuadernadas de gran formato, para evitar que los originales se estropeen. Si se desea reproducir algún título de este último grupo, pero del que no existe copia microfilmada ó en CD-ROM, se utiliza una copiadora planetaria, realmente un escáner que barre el ejemplar desde arriba y por tanto no lo daña.

Además se realizan tareas de información y referencia bibliográfica, y se atienden consultas tanto en la propia hemeroteca, como telefónicas, por carta ó correo electrónico sobre nuestros fondos o sobre otras bibliotecas en caso de no tener la información que el usuario desea.

Uno de los principales problemas a los que deben enfrentarse las hemerotecas o las bibliotecas que guardan prensa es cómo conservar los fondos en las condiciones adecuadas, la mayoría de los diarios son muy grandes, el papel en el que están impresos los periódicos es de mala calidad porque están pensados para un uso breve y una vida efímera, sin embargo en las hemerotecas se consultan una y otra vez y deben conservarse para siempre. Para conseguirlo, se encuadernan, se mantienen físicamente en un ambiente de temperatura constante, y se realiza algún tipo de copia que garantice la consulta de las publicaciones

LA HEMEROTECA
MUNICIPAL DE
VALÈNCIA

en caso de deterioro del original. En la Hemeroteca las colecciones de diarios locales están microfilmadas, y en ocasiones se ha obtenido copia de otras bibliotecas para completar series a las que les faltaban meses o años, e incluso hay algunos títulos exclusivamente en microfilm.

En cuanto a la digitalización, recientemente se ha digitalizado la colección de bandos municipales, y se van a pasar a CD-ROM algunos de los microfilms que se encuentran en peor estado para intentar mejorar la calidad de la copia que se conserva. Otras publicaciones se han comprado directamente a las empresas editoras de los diarios, que en los últimos años han ido comercializando parte o toda su colección en CD-ROM o DVD, como es el caso de *El Mundo*, *La Vanguardia*, *ABC*, *Marca*, *El País*, el BOE o el DOGV. Como ocurría con la microfilmación, estas ediciones en formato digital han permitido en ocasiones completar colecciones, y tienen la ventaja de facilitar considerablemente la localización de las noticias porque la gran mayoría contiene la información indexada.

La Hemeroteca no está suscrita a publicaciones electrónicas, pero es posible acceder a las ediciones digitales de los periódicos desde el punto de consulta de internet de la sala de lectura, y a algún diario como *El País*, se puede acceder a la colección histórica por ser suscriptores.

Usuarios y consultas

La Hemeroteca es de acceso libre a partir de los 16 años, el usuario que desea consultar una publicación sólo debe presentar el DNI, tal vez por eso tiene un público muy variado. Mucha gente viene a consultar publicaciones oficiales, el BOE el DOGV o el BOP son algunas de las publicaciones más solicitadas. Pero tenemos también otro tipo de usuarios: estudiantes o profesores universitarios que vienen esporádicamente buscando información para sus investigaciones, otros que vienen a diario durante largas temporadas para realizar tesis o tesinas, incluso algunos que vienen habitualmente durante años, personas que parece que han incorporado la visita a la hemeroteca a su rutina vital.

Las consultas recibidas los últimos años son las siguientes:

1996	19.970
1997.....	20.933
1998	20.885
1999.....	20.123
2000.....	22.647
2001.....	19.952
2002.....	16.931
2003.....	17.127 (hasta diciembre)

Los periódicos más consultados son el BOE, Las Provincias en el caso de las publicaciones locales, y El País de las de ámbito estatal.

Proyectos de futuro

En la medida que nos lo permita nuestro presupuesto vamos a seguir con la digitalización de los fondos históricos, y en este sentido sería ideal poder llegar a un acuerdo entre bibliotecas para intentar realizar algún tipo de plan coordinado de digitalización que permitiese abaratar costes. Está previsto que finalmente el catálogo se incorpore a la página web municipal, si se solucionan los problemas informáticos que lo impiden ahora, de modo que los usuarios puedan acceder a la información sobre los fondos de la Hemeroteca por Internet. Y también continuar con los vaciados y bases de datos que hagan más accesible la información a los usuarios que la necesitan.

9	10	11
---	----	----

- 9,
Cabecera de
Las Provincias.
- 10,
Ejemplar de
Las Provincias
del 15 de diciembre
de 1912.
- 11,
Primera página de
El Absternio.
Periódico gratuito de
1910.

- 12,
Cabecera de
Valencia
Taquigráfica.

L'HEMEROTECA
DE LA
BIBLIOTECA
VALENCIANA

HEMEROTEQUES. ESTAT ACTUAL I PERSPECTIVES

L'HEMEROTECA DE LA
BIBLIOTECA VALENCIANA

■ Enric Nogués Pastor

L'hemeroteca de la Biblioteca Valenciana està organitzada per a donar les solucions tècniques i el servei d'usuari específics del tipus de fons que li són propis. És a dir, l'hemeroteca s'ocupa de tractar la documentació amb tipologia seriada que s'incorpora a la Biblioteca Valenciana. Aquesta es compon de publicacions seriadades periòdiques o no i d'aquelles que des de la nova orientació emanada de la normativa tècnica es consideren com a recursos continus: publicacions amb fulls actualitzables, informes de gestió, memòries i fins i tot informació distribuïda des de pàgines web, tot al marge del suport material en què aquesta documentació es vehicule.

Actualment l'hemeroteca disposa d'uns 11.000 registres bibliogràfics indicatius d'altres títols, i uns 240.000 exemplars, encara

que aquestes xifres s'han de prendre amb precaució atesa la inflació de títols i de volums que les diferents migracions de sistemes i una política encara jove de control no han aconseguit impedir.

El fons del centre s'ha anat configurant per mitjà d'incorporacions successives, les més importants de les quals han estat aquelles resultat de la col·laboració amb institucions com ara l'Ajuntament de València que permeté en el seu moment la cessió de còpies en microfilm del ric fons de l'hemeroteca d'aquesta institució.

També són significatives les incorporacions, en format de microfilm, dels fons originaris del Centre Municipal de Cultura de Castelló amb documentació rica pel que fa a eixa província, del fons hemerogràfic de la Caja de Ahorros del Mediterráneo amb importants publicacions de la d'Alacant. I de les biblioteques públiques d'Alzira i Xàtiva amb fons de les seues comarques.

A més, des del seu origen el fons s'estructurà amb les publicacions periòdiques integrades en el llegat fundacional d'En Nicolau Primitiu, amb una valuosa aportació de publicacions valencianes de la primera meitat del segle XX, principalment dels anys trenta. Aquest fons s'ha anat enriquint de manera sistemàtica a partir de la creació de la Biblioteca Valenciana i de la recepció del Dipòsit Legal de les tres províncies de la Comunitat.

Molts altres llegats han anat augmentant al llarg del temps la BV i la seua hemeroteca, i es preveu que aquesta situació continue en el futur. Les donacions més destacables pel que fa a l'hemeroteca són les de José Aibar i Jesús Martínez Guerricabeitia. Les dos actualment en el procés tècnic que posarà a disposició dels usuaris de la 'Valenciana' les riques col·leccions de còmics o cinematogràfiques del primer, o la documentació més 'política' donada pel segon, amb abundant documentació referent a les forces democràtiques en la clandestinitat i en la transició democràtica espanyola.

Pel que fa als títols més significatius que es poden trobar a les nostres instal·lacions podem destacar les col·leccions, en molt casos completes, dels diaris més importants de la nostra Comunitat com *Levante*, *Las Provincias*, *Mediterráneo*, *Diario de Castellón*, *Información* etc., a més d'una àmplia representació de la premsa

FICHA TÉCNICA:

BIBLIOTECA VALENCIANA. HEMEROTECA

Av. Constitució 284, 46016 València

Sala Nicolau Primitiu

Web: bv.gva.es

Tel.: 96 3874046 /78 /79

Fax: 96 387 40 37

C-e: bv@gva.es

Horari: de 9 a 20,30 h. de dilluns a divendres i de 9 a 13,30 h. dissabtes

Personal adscrit: Maria Luisa Sánchez, Miguel Ángel Solsona, Mercedes Rojas, Josefa Borrull i Enric Nogués

Personal de suport durant 2003: Néstor Mir

Superfície en sala de consulta: 98 m².

Llocs de lectura: 16

Aparells lector/reproductor de microfilm: 4

Metres de prestatgeries en dipòsits: 6340 m.

Els deu títols més consultats des de l'u de gener fins al deu de desembre de 2003 són:

Títol	nre. de consultes
Las Provincias	1.368
Levante	763
El mercantil valenciano	441
Almanaque de Las Provincias para el año...	255
El Pueblo	211
Diario Mercantil de Valencia	160
La Gaceta de Madrid	136
Diario de Valencia	108
La voz de Valencia	98

del període republicanorevolucionari dels anys 1931 a 1939 amb títols com: *Fragua Social, Frente Rojo, Adelante o La Hora*. Menció expressa cal fer a més dels clàssics de la nostra premsa des del segle XVIII fins al segle XX: *Diario de Valencia, el Diario Mercantil, la Voz de Valencia, El Correo o La Correspondencia de Valencia*, per citar els més importants.

Juntament amb aquestes grans publicacions i conseqüència de la nostra obligació de conservar el patrimoni documental valencià hem atresorat fins a 11.000 títols molts dels quals de vida més efímera o de menor difusió però que conjuntament retraten de manera detallada tota la vida política, cultural i social de les nostres terres, des dels llibrets de falla, passant per les festes dels pobles, les revistes locals i d'associacions de tot tipus fins als d'anuncis generals, o tan específics com els de compra-venda immobiliària en alemany d'apartaments a la costa alacantina, per posar un exemple.

El tractament tècnic que fem per gestionar la informació d'un univers tan vast, no pot anar més enllà, en el moment actual, de fer una identificació bibliogràfica segura de cada publicació, que incloga els canvis que són propis d'aquesta tipologia documental: canvis de nom, escissions, bifurcacions, reunificacions, desaparicions, reaparicions, etc. a més d'una relació suficient dels exemplars que tenim de cada títol.

D'altra banda, forma part de la nostra tasca gestionar els fons per a garantir-ne la instal·lació en condicions de conservació i ús adients, tot racionalitzant al màxim la gestió de l'espai disponible. En el primer aspecte, estem estudiant les característiques de les publicacions seriades des del punt de vista dels formats físics, per a dissenyar i implantar unitats d'instal·lació específiques, que faciliten tant la conservació òptima com la logística de circulació per les estacions de processament i gestió per on aquestes publicacions transiten. Respecte a la gestió de l'espai, i tenint en compte que la documentació en biblioteques de conservació com la nostra, no ha de ser directament accessible als usuaris, apliquem un sistema d'emmagatzemament compacte que optimitza el 100 % de l'espai als compactus ja que assigna a cada espai físic la unitat documental apropiada, deixant al sistema informàtic la responsabilitat d'agrupar i presentar els exemplars de cada títol, en molts casos físicament dispersos a les prestatgeries.

Des del mes de març de 2003 utilitzem com a *software* de gestió l'Absys 6.0 a tota la biblioteca. Utilitzem el seu mòdul de sèries per a migrar la informació des dels clàssics kardedex en cartró i fer possible així la consulta immediata sobre la disponibilitat d'un número, exemplar o fascicle particular. Hem implementat també els camps 76X-78X en el registres bibliogràfics per a fer les relacions entre registres esmentades i tenim en perspectiva la implantació del format de fons específic del marc 21.

Els serveis que oferim als usuaris són els propis d'una hemeroteca amb responsabilitats derivades del seu caràcter nacional i, per tant, els mateixos que la Biblioteca Valenciana, adaptats això sí a la naturalesa pròpia de la tipologia documental que tractem. Per tant, facilitem des de les nostres instal·lacions l'accés al document en el format original o en còpia microfilmada. Oferim a més en diferents tipus de suport (digital, microfilm, paper) la reproducció de la documentació amb les limitacions i garanties reglamentades.

La microfilmació dels fons es troba en l'actualitat suspesa a l'espera d'una decisió sobre quin suport emprar per a generar les còpies d'ús, ateses les actuals circumstàncies d'emergència i generalització de noves tecnologies més modernes que la còpia en microfilm.

Els usuaris més habituals, uns 150 mensuals, són investigadors i docents de les universitats valencianes que solen fer ús dels nostres serveis amb una periodicitat que va des de la pràcticament diària fins a les visites que es produeixen cíclicament aprofitant els buits del calendari laboral i/o docent. També hi ha usuaris ocasionals per als quals s'ha previst un passe temporal que està lliure de taxes, amb una validesa d'un mes i que permet conèixer les nostres instal·lacions.

L'HEMEROTECA DE LA BIBLIOTECA PÚBLICA DEL ESTADO AZORÍN DE ALICANTE

HEMEROTEQUES. ESTAT ACTUAL I PERSPECTIVES

HEMEROTECA DE LA BIBLIOTECA PÚBLICA DEL ESTADO AZORÍN DE ALICANTE

1

1,
Cabecera de
"El Mensajero.
Boletín de la
Compañía
Alicantina de
Fomento",
corresponde al
número 46, del 15
de abril de 1847.

2

2,
Vista de la sala de
consulta de la
Hemeroteca de la
Biblioteca Pública
"Azorín" de Alicante.

■ Pilar Azuar Ruiz. *Ayudante de Archivos y bibliotecas*

La Hemeroteca es una sección de la Biblioteca y está ubicada en la Sala General (3ª planta), dando también servicio al público en la Sala de Préstamo de Adultos (1ª planta) donde los lectores pueden consultar 23 periódicos diarios locales y nacionales, 2 periódicos ingleses, 1 periódico francés y 151 revistas de actualidad de carácter general y especializadas. En la Sala Juvenil hay una sección con 15 revistas suscritas este año.

La consulta de las publicaciones periódicas en la Sala de Préstamo de Adultos y Sala Juvenil, es de acceso libre y directo al público, no precisando ningún requisito especial para su consulta y en ambas se dispone de autoservicio de fotocopias.

La consulta retrospectiva se realiza en la propia Hemeroteca (3ª planta) cuyos fondos no se encuentran en acceso directo al público y hay que solicitarlos al funcionario cumplimentando una papeleta de pedido y presentando el carné de la Biblioteca, el D.N.I. o el pasaporte. El servicio de reprografía no es de autoservicio, sólo hay autoservicio de copia para microformas.

Sus fondos están formados por 2879 títulos que incluyen prensa local y nacional, revistas generales y especializadas, boletines oficiales y de asociaciones, memorias y librets de fiestas, de ellos 2348 son publicaciones cerradas y 531 publicaciones abiertas, se realizan al año 191 suscripciones, consta de 7515 volúmenes encuadernados, 378 rollos de microfilm, 616 microfichas de prensa antigua, 17281 microfichas de publicaciones modernas (BOE, DOGV, ABC 1994-1998, El País 1994-2002) y 73 CD-Rom.

La importancia del fondo de la Hemeroteca radica en las colecciones de prensa histórica, las revistas de Fiestas Patronales, Hogueras de San Juan, Moros y Cristianos que tan interesantes y prolíficas son en la provincia de Alicante y el fondo local procedente del Depósito Legal.

La Biblioteca es receptora de las Obras de Depósito Legal, por tanto la Hemeroteca recibe todas las publicaciones periódicas impresas en Alicante y provincia.

En cuanto a las colecciones de prensa local histórica que abarcan la 2ª mitad del s. XIX y primera mitad del S. XX podríamos destacar:

a) Siglo XIX

Aunque la publicación periódica más antigua de la Hemeroteca es de 1811 "Las Décadas Filológicas" de Alicante del que sólo hay 3 núms., la colección hemerográfica comienza en la segunda mitad del siglo. En este periodo hay periódicos de los que sólo tenemos unos pocos números, pudiendo mencionar por ejemplo, el *Diario de Alicante* 1853-1854 (6 núms.), *La Flor* 1853-1854 (4 núms.), *El Lucentino* 1866-1867 (9 núms.), *El Comercio* 1868-1869 (331 núms.); algunos otros los menos con un sólo número como *Alicante Literario* 1892, *El Joven Poeta* 1890; en lengua valenciana *El Cullerot* 1898 (28 núms.), *El Cullerot Alicantí* 1897 (47 núms.), *El Amic del Poble* 1899 (12 núms.) y de colecciones mas o menos completas con cierta extensión podríamos citar: a *El*

FICHA TÉCNICA:

HEMEROTECA DE LA BIBLIOTECA PÚBLICA DEL ESTADO "AZORÍN" DE ALACANT.

Dirección: Paseo de Ramiro, 15, 03002- Alacant
Telf : 965206600 / 965143475 Fax : 965143658
C-e. : bpea@gva.es Web: http://xlpv.cult.gva.es/bpea
Accesos: Autobuses urbanos, líneas 02, 05, C6, 21, 22 - RAM (tranvía)

Ubicada en Sala General (3ª planta) con 16 puestos de consulta para investigadores, 3 máquinas lectoras-reproductoras de microfilms y 5 puestos de consulta de Internet; dando también servicio en Sala de Préstamos de Adultos (1ª planta) con 52 puestos de lectura para la consulta de la prensa diaria y las revistas de actualidad.

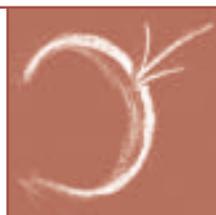
Personal: Al ser una sección, el personal es el propio de la Biblioteca destinando a una ayudante de Archivos y Bibliotecas para realizar el trabajo técnico.

Horario : De 9 a 20:30 h. de lunes a viernes. Sábados de 9:00 h. a 13:30 h. (excepto 15 junio a 15 septiembre)

- Semanario Católico. 1870-1902.
- La Unión Democrática. 1879-1919.
- El Pueblo. 1908-1911.
- La Lealtad. 1914-1916.
- El Pueblo de Alicante. 1910-1911.
- El Periódico para todos. 1912-1919.
- El Serpis. 1878-1887.
- Heraldo de Alcoy. 1898-1912.
- La Defensa. 1904-1911.
- La Unión Republicana. 1903-1908.
- La Crónica. 1885-1887.
- La Revelación. 1872-1904.
- El Primitivo Alicante Obrero. 1916.
- El Graduador. 1876-1913.
- El Constitucional. 1871-1887.
- El Alicantino. 1888-1894.
- El Noticiero. 1898-1909.

L'HEMEROTECA
DE LA
BIBLIOTECA
PÚBLICA DEL
ESTADO AZORÍN
DE ALICANTE

citar: a *El Constitucional* 1871-1887 (16 v.), *Revista de Instrucción Pública* 1860-1901 (19 v.), *El Municipio* 1872-1873 (2 v.), *Semanario Católico* 1870-1902 (19 v.), *El Serpis* de Alcoy 1878-1887 (10 v.), *El Nuevo Alicantino* 1895-1897 (4 v.), *El Graduador* 1876-1913 (26 v.), *La Unión Democrática* 1879-1919 (18 v.), *El Alicantino* 1888-1894 (6 v.), *El Archivo de Denia* 1886-1893 (7 v.), *El Eco de la Provincia* 1879-1892 (6 v.), etc., que son los más representativos de la época ya que citarlos a todos sería imposible.

b) Siglo XX

En este siglo consideramos prensa antigua a la publicada entre 1900-1940 y de este periodo tenemos 152 publicaciones alicantinas, de las cuales mencionaríamos como las más significativas: *El Correo* 1898-1933 (25 v.), *El Noticiero* 1898-1909 (11 v.), *La Correspondencia Alicantina* 1897-1917 (9 v.), *La Voz de Alicante* 1904-1917 (13 v.), *El Demócrata* 1903-1910 (6 v.), *Diario de Alicante* 1907-1935 (23 v.), *El Pueblo* 1908-1911 (4 v.), *El Popular* 1912-1918 (6 v.), *El Luchador* 1913-1937 (23 v.), *El Día* 1927-1937 (10 v.), *La Voz de Levante* 1927-1931 (9 v.), *El Tiempo* 1917-1931 (10 v.), *El Diario de Levante* 1934-1935 (1 v.), *Dra* 1934-1935 (1 v.), *Mas* 1935-1936 (4 v.), *Nuestra Bandera* 1937-1939 (1 v.), *La Gaceta de Alicante* 1939-1941 (5 v.), *La Defensa* de Alcoi 1904-1911 (8 v.), *La Fraternidad* de Alcoi 1907-1911 (1 v.), *El Heraldo* de Alcoi 1898-1912 (13 v.).

Por último del fondo antiguo, quisiera citar algunas colecciones de publicaciones que no son locales y, aún siendo pocas, son dignas de mencionar como *La Ilustración Española y Americana* de Madrid 1869-1914, *L'illustration* de París 1858-1872, *El Despertador Constitucional* de Madrid 1820, etc.

Con respecto al fondo local moderno posterior a 1940, el más significativo es el diario *Información* que comenzó en 1941 y actualmente es el de mayor difusión en Alacant, la revista de literatura *Galatea* 1954-1958, *Verbo* 1947-1953, *Idealidad* 1952-1989, *Lunes* 1943-1984, *Marcador* 1952-1959 y a partir de 1958 con la aparición de la Ley de Depósito Legal y el incremento de publicaciones, el grueso del fondo hemerográfico se encuentra en este periodo con periódicos como *La Marina* 1960-1974, *Oriéntese* 1968-1976, *Primera Página* 1968-1972, *Sábado Informativo* 1958-1959, *Ciudad de Alcoy* que comenzó en 1953 pero la Hemeroteca lo recibe desde 1958 o *El Canfali Marina Alta* desde 1976 y sus diferentes ediciones, *La Verdad* desde 1971, las publicaciones en lengua extranjera como *Costa Blanca New* desde 1973, *Costa Blanca Nachrichten* desde 1974, etc., sin olvidarnos del importante fondo de colecciones de revistas de fiestas de toda la provincia.

El catálogo de sus fondos está en proceso de informatización y se puede consultar en el Catálogo Colectivo de la Red de Lectura Pública Valenciana (<http://bibliportal.cult.gva.es>) y en el Catálogo de Bibliotecas Públicas del Estado (<http://www.mcu.es/bpe/bpe.html>).

Sobre las nuevas tecnologías, la Hemeroteca cuenta con el acceso a diferentes bases de datos de repertorios legislativos como Aranzadi, Tirant on line, que utiliza el funcionario para servir peticiones del público, boletines oficiales en DVD y CD-Rom, algunas revistas en soporte digital como *Cuadernos de Pedagogía*, *Métodos de Información*, *Boletín de la Asociación Española de Archiveros, Bibliotecarios, Museólogos y Documentalistas*, *El País* 1999, etc., siendo nuestro objetivo próximo la realización e incremento progresivo de suscripciones a revistas electrónicas.

Uno de los objetivos primordiales para la Hemeroteca es la conservación y protección de sus fondos hemerográficos y para ello en 1989 se comenzó un programa de microfilmación anual; durante 7 años se microfilmaron 179 colecciones. Faltando aún parte del fondo por microfilmarse el proyecto cesó para empezar a digitalizar y por problemas presupuestarios no se ha comenzado todavía. Pero este año 2003, para el proyecto de la Biblioteca Virtual de Prensa Histórica del Ministerio de Cultura, la Subdirección General de Coordinación Bibliotecaria ha iniciado la digitalización de prensa impresa desde principios del siglo XIX hasta 1920 conservada en Bibliotecas Públicas del Estado, entre ellas la de Alicante.

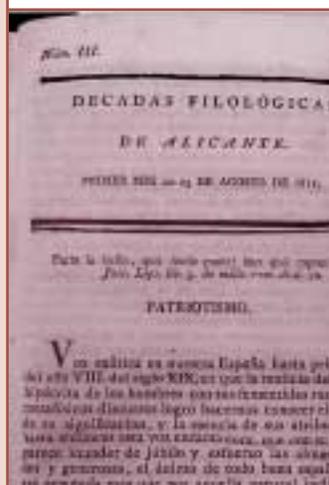
Por lo que respecta a la digitalización de sus fondos, la Hemeroteca considera necesario digitalizar todo el fondo antiguo, para conservar así la prensa patrimonial y proporcionar el acceso a la misma evitando su manejo ya que es una causa importante de su deterioro. De momento, a finales de diciembre se van a digitalizar de nuestros fondos los siguientes títulos que aquí reflejamos, además, de la ya proyectada la digitalización de otros 49 títulos en el año 2004.

3
4

3,
Cabecera de
"El Graduador",
periódico político y de
intereses materiales.

4,
En la imagen un
ejemplar de "El
luchador" del 20 de
febrero de 1913.

5,
Publicación más
antigua de la
Hemeroteca, de
1811, de la que sólo
hay tres números.

(*) ver listado en
cuadro superior

L'HEMEROTECA
DE LA
BIBLIOTECA DE
CATALUNYA

HEMEROTEQUES. ESTAT ACTUAL I PERSPECTIVES

L'HEMEROTECA DE LA
BIBLIOTECA DE
CATALUNYA

BC **Biblioteca
de Catalunya**

1,

www.gencat.net/bc

2,

El Poble català
Any 1, núm. 1 (12
de novembre 1904)

M. del Tura Molas Alberich. *Directora de l'Hemeroteca de la Biblioteca de Catalunya*
Resum històric

L'origen de l'Hemeroteca es remunta als anys de la fundació de la Biblioteca de Catalunya (a partir d'ara BC) quan es van adquirir per donació o per compra els fons de bibliòfils i historiadors catalans. L'interès per les col·leccions de revistes ja es palesa en alguns dels articles del *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*. L'any 1914 hi trobem notícia de la instal·lació d'un armari de revistes a la Sala de Lectura amb 318 revistes corrents i l'any 1915 publica l'inventari de les publicacions periòdiques, amb un total de 1001 títols entre corrents i tancats. Després, a l'*Anuario de la Biblioteca Central y de las Populares y Especiales de Barcelona* apareixen ja des del 1941 la creació de la Secció d'Hemeroteca Antiga, ressenyada durant dos anys, i les dades estadístiques de la Sala de Revistes i de la Secció de Revistes, així com la llista de títols que es reben.

L'any 1982 es va iniciar l'Hemeroteca del Servei de Biblioteques del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya per tal d'afegir, processar i conservar preferentment els fons hemerogràfics que començaven a ingressar per Dipòsit Legal. L'any 1994 aquesta Hemeroteca va ésser transferida a la BC, en aplicació de la *Llei del Sistema Bibliotecari de Catalunya* (4/1993). És a partir d'aquesta data quan l'Hemeroteca es constitueix en una de les quatre unitats de gestió que formen la Biblioteca de Catalunya.

Amb la unificació dels dos fons de publicacions periòdiques l'Hemeroteca passa a tenir més de 20.000 col·leccions que en l'actualitat gairebé s'han duplicat.

Missió i funcions de l'Hemeroteca de la Biblioteca de Catalunya

L'Hemeroteca de la Biblioteca de Catalunya és la Unitat que gestiona les col·leccions hemerogràfiques patrimonials que posseeix i adquireix.

La seva missió és la que es concreta de la global per a tota la BC: aplegar, conservar, processar i difondre el patrimoni hemerogràfic.

Les funcions principals són les següents:

- Realitzar el tractament documental de les publicacions periòdiques que ingressen a la BC per dipòsit legal, compra, donatiu o intercanvi.
- Elaborar la bibliografia nacional de Catalunya de publicacions seriades.
- Proposar les adquisicions hemerogràfiques i vetllar per la compleció de les col·leccions. Dins de les adquisicions també s'adquireixen publicacions periòdiques en microfilm o digital amb la finalitat de

FICHA TÉCNICA:

BIBLIOTECA DE CATALUNYA. HEMEROTECA

Accés i consultes

Carrer de l'Hospital, 56 -08001- Barcelona

Tel.: +34 93 270 23 00 Fax: +34 93 270 23 04

C-E.: info@bnc.es - www.gencat.net/bc

Serveis interns C/Villarroel,91 08011-Barcelona

Tel.: +34 93 452 69 00

Fons de publicacions periòdiques

Nombre de títols en curs de recepció (al catàleg automatitzat i en qualsevol suport) 9.606

Nombre de col·leccions (al catàleg automatitzat i en qualsevol suport) 27.977

Nombre d'exemplars ingressats durant el darrer any 48.430

Nombre de títols electrònics accessibles: 1.819 en 8 Bases de dades i 30 bases de dades de referències bibliogràfiques, extractes i monografies.

(Dades a 31 de desembre de 2003)

Nota: S'estima que el nombre de col·leccions (catàleg automatitzat més catàlegs manuals) ultrapassa les 35.000

Persona: un cap, cinc bibliotecaris, un administratiu, un auxiliar administratiu i un subaltern.

preservar i completar les col·leccions existents.

- Valorar les publicacions periòdiques que han de sortir en préstec temporal per a exposicions i aquelles que ingressen per donatiu.
- Col·laborar en la difusió dels fons hemerogràfics mitjançant la selecció de capçaleres per a exposicions, proposta de publicacions, reproduccions, articles de presentació de títols que conserva, etc.

Aquestes i altres funcions que li corresponen com hemeroteca les realitza sota la direcció de la BC i relacionada estretament amb tots els altres òrgans de gestió d'aquesta.

En l'àmbit extern realitza l'inventari de fons de publicacions periòdiques microfilmades o digitalitzades a Catalunya amb la finalitat de facilitar la coordinació a l'hora de decidir les accions de preservació que cada centre o institució decideixi dur a terme en aquest camp.

També es treballa per conèixer quines col·leccions hemerogràfiques significatives posseeixen aquells centres de Catalunya que encara no tenen el catàleg automatitzat i accessible en línia, i posar els mitjans per a facilitar-ne la seva catalogació.

La Biblioteca de Catalunya és membre del CBUC, Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya i per aquest motiu l'Hemeroteca cataloga dins del seu catàleg col·lectiu (<http://www.cbuc.es/ccuc>), ofereix als usuaris l'accés a les revistes electròniques contractades i participa en l'elaboració de la Base de dades de sumaris del consorci.

Usuaris i consulta

L'usuari acostuma a ésser l'investigador especialitzat en el fons català de publicacions periòdiques de finals del segle XIX i principis del XX, època d'or per a les publicacions periòdiques catalanes. També és quantitativament important l'investigador de la premsa anterior a 1980.

Els diaris amb un índex de consulta més elevat al llarg del temps a la Biblioteca de Catalunya són: *La Vanguardia*, *La Veu de Catalunya*, *Diari/o de Barcelona*, *El Noticiero universal*, *Avui*, *El Diluvio* i *El Correo catalán*. [<veure gràfic>](#)

Els catàlegs bàsics que ha d'utilitzar l'usuari per a la consulta dels fons són l'automatitzat i el manual, ambdós es poden consultar per internet perquè les fitxes dels catàlegs manuals estan escanejades i se n'està efectuant la reconversió, que en part ja es troba accessible en línia. És en aquest nou catàleg automatitzat on es pot consultar el buidat de revistes que es va realitzar a la BC entre els anys 1945 i 1984, i els "Fulletts Bonsoms" on s'hi troben nombrosos exemplars de pre-premsa. Tots dos catàlegs (corrent i retrospectiu) es poden consultar simultàniament a través del Catàleg Col·lectiu de Catalunya (<http://www.gencat.net/ccc>)

Tractament documental

Les publicacions periòdiques es cataloguen a dues bases de dades: la de la BC i la del Catàleg Col·lectiu de les Universitats Catalanes (CCUC)

Tota la bibliografia catalana es cataloga a nivell complet.

La Normativa bibliogràfica que se segueix és la proposada pel Servei de Normalització Bibliogràfica de la Biblioteca de Catalunya, tot seguint les pautes dels organismes internacionals, i les concrecions a la normativa que elabora el mateix Servei.

3,
www.cbuc.es/ccuc
4,
www.gencat.net/ccc

5,
Pèl & Ploma
Núm. 1
(3 de juny de 1899)

L'HEMEROTECA DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1,
www.cervantesvirtual.
com/portal/BC

2,
En Patufet
Any 1, núm. 1
(3 de gener de 1904)

S'utilitza el format CATMARC i el sistema automatitzat VTLs en els mòduls següents: descripció bibliogràfica, descripció de fons, amb el subsistema de reclamacions, i descripció d'autoritats. Per part del Servei de Normalització Bibliogràfica de la Biblioteca de Catalunya està previst el canvi al format més universal MARC21.

Altres eines d'ajut per a la gestió de les publicacions periòdiques són dues bases de dades en ACCESS que es treballen juntament amb el Servei d'Emmagatzematge, Conservació i Preservació i que permeten confeccionar etiquetes per aquells volums de publicacions periòdiques que no es relliguen i es guarden en capses especials, inventariar els volums ingressats al Dipòsit General de la Biblioteca de Catalunya i avaluar l'estat de conservació dels grans formats de publicacions periòdiques.

Es contempla la digitalització dels fons dins del conjunt d'unitats documentals de la Biblioteca de Catalunya i s'està materialitzant el conveni amb la Universitat d'Alacant en el projecte de la "Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes" (<http://www.cervantesvirtual.com/portal/BC>) on es poden trobar ja algunes publicacions emblemàtiques dels fons de l'Hemeroteca.

Les Col·leccions

El fons de publicacions periòdiques és variat i heterogeni, inclou publicacions en qualsevol suport i tipologia: revistes catalanes, revistes generals, revistes especialitzades, diaris, publicacions oficials, memòries, anuals, butlletins d'entitats, revistes d'empreses, fulls dominicals, còmics, etc.

Les adquisicions de fons moderns es centren en les revistes d'humanitats i en la constitució d'una col·lecció nuclear per accés als investigadors en el sentit més ampli del terme. Les adquisicions de fons retrospectius s'encaminen a la recuperació de bibliografia catalana de publicacions en sèrie.

Els fons hemerogràfics més rellevants de la Biblioteca de Catalunya s'agrupen de la manera següent, segons els enunciat del *Decret d'Estructura de l'Entitat Autònoma Biblioteca de Catalunya* (300/1995)

Col·lecció de Premsa Catalana

Comprèn els diaris, la diversa premsa local i comarcal, les revistes d'informació general, etc. escrites en llengua catalana o que fan referència a Catalunya que formen part dels fons de la Biblioteca anteriors a la recepció del Dipòsit Legal, i als que segueixen arribant per qualsevol dels altres mètodes d'adquisició. S'afegeixen aquí el conjunt de publicacions periòdiques procedents de les oficines del Dipòsit Legal, a partir de 1981, per aquest motiu inclou memòries, anuals i revistes especialitzades impreses a Catalunya.

Col·lecció de Recerca i Revistes Especialitzades

Està formada per revistes d'investigació i alta divulgació, adquirides en funció de les línies generals de selecció de la BC. Dins d'aquesta col·lecció cal destacar el fons que ingressa per subscripció de pagament i el fons procedent de l'Institut d'Estudis Catalans.

En aquest apartat cal fer esment que l'investigador té accés a un nombre significatiu de revistes electròniques especialitzades.

Col·lecció de Reserva

Reuneix les publicacions periòdiques iniciades en data anterior al 1945, amb tractament especial de les publicacions dels segles XVII al XIX i totes aquelles relacionades amb els moviments polítics, culturals i artístics catalans del començament del segle XX. S'inclou també en aquesta Col·lecció la de números 1 de publicacions periòdiques coneguda com Joan Givanel i Mas amb més de 2.000 títols, la Pedro Pons i la Maduell-Cardelús.

El fons hemerogràfic de la Biblioteca de Catalunya és especialment ric i un dels més representatius per a l'estudi de la història i la cultura catalanes, també és font d'informació privilegiada per a tots els investigadors que necessiten obtenir documentació de primera mà de les publicacions periòdiques, en especial les catalanes. Entre la premsa més antiga trobem la *Gazeta*, impresa a Barcelona el 1641 per Jaume Romeu, la *Relación diaria del Sitio de Barcelona*, impresa a Girona el 1714, el *Caxon de Sastre Cathalan* del 1761 o *Lo Pare Arcangel* de 1841. L'Hemeroteca aplega col·leccions de diaris com *La Veu de Catalunya*, *El Telegrafo*, *El Diluvio* o l'ara centenari *El Poble català*; revistes humorístiques com *Lo Noy de la mare*; revistes literàries com *L'Avens*, després *L'Avenç*; modernistes com *Luz*, *Quatre gats*, *Pèl & Ploma*; revistes infantils com *En Patufet*, del que també s'escau enguany el centenari; el magatzin *D'Ací d'allà*; setmanaris com *Destino*, i tot un llarg etc. fins arribar al nombre de col·leccions que apareixen a la fitxa tècnica.

Per conèixer més la Biblioteca de Catalunya i l'Hemeroteca es recomana la visita al seu web des d'on s'accedeix als seus catàlegs, inventaris i moltes altres informacions d'interès.

HEMEROTEQUES. ESTAT ACTUAL I PERSPECTIVES

PROYECTO DE DIGITALIZACIÓN DE PRENSA EN LA BIBLIOTECA NACIONAL

PROYECTO DE
DIGITALIZACIÓN
DE PRENSA EN
LA BIBLIOTECA
NACIONAL

Dolores Rodríguez, Jefe de Sección de Sala de Publicaciones Periódicas. Biblioteca Nacional

FICHA TÉCNICA:

BIBLIOTECA NACIONAL. MADRID

- Sala de Publicaciones Periódicas
- Microformas y Prensa Digitalizada

Dirección: Recoletos, 20-22. 28071 Madrid

Tel. / 91-5807793/94 Fax: 91-8168009

Correo electrónico: infoseriadas@bne.es

Horario de atención al público:

lunes a viernes, 9-21 h. sábados, 9-14 h.

Accesos: Autobuses: 1, 5, 9, 19, 21, 27, 37, 45, 51,

53, 74, 150 - Metro: Colón - Cercanías: Recoletos

Personal: En la Sala: 7 bibliotecarios y 14 auxiliares

.En el Servicio de Publicaciones Seriadas:

27 bibliotecarios y 13 auxiliares.

Superficie de depósitos:

20.600 metros lineales ocupados (en la sede de Recoletos).

62.140 metros lineales ocupados (en la sede de Alcalá).

Sala de lectura: 52 puestos para consulta en papel,

10 puestos para CD-ROM, 25 puestos para

microforma y 6 puestos de consulta para OPAC e

Internet. Fondos: 111.000 títulos

INTRODUCCIÓN

La Biblioteca Nacional, en su función conservadora del patrimonio bibliográfico español, ha venido invirtiendo enormes esfuerzos en la preservación de sus colecciones. Comprobado el avanzado estado de deterioro en que encontraba gran cantidad de volúmenes de prensa, se pensó en tomar una serie de medidas para detener el daño que la manipulación y el uso indebido producen en un material tan frágil como es el papel de periódico, ya que, en aquel momento, no se podía llevar a cabo la restauración del soporte. Dichas medidas consistieron en prohibir la realización de fotocopias directas de los ejemplares, práctica muy extendida, obligando a realizar todas las reproducciones en el laboratorio, por personal cualificado y mediante microfilm, y se continuó con la encuadernación sistemática, no permitiendo la consulta de la colección procedente de depósito legal hasta que los ejemplares no estuviesen convenientemente encuadernados.

Paralelamente, la política de conservación de la Biblioteca se centró en abordar la preservación de los contenidos mediante su reproducción en otros soportes. En 1991 comenzó el programa de microfilmación de prensa, que en un primer momento se centró en la prensa anterior a 1945, pero posteriormente, tras la integración de la Hemeroteca Nacional en la Biblioteca, hubo que dar prioridad a las cuestiones relativas al ahorro de espacio en los depósitos y a la preservación de los títulos de prensa actual, que sufrían un gran deterioro debido a su continuo uso en las salas de lectura. Hasta ahora se ha microfilmado la práctica totalidad de las cabeceras españolas custodiadas por la Biblioteca hasta 1998, y también se han microfilmado colecciones de revistas.

La microfilmación se realiza en rollos de 35 mm, sobre película de seguridad en sales de plata, y conforme con todas las normas ISO pertinentes

Las cifras totales correspondientes al fondo microfilmado entre 1991 y el ejercicio 2002/2003 son las siguientes:

- Títulos: 1.631
- Volúmenes: 58.776
- Fotogramas: 23.680.232
- Rollos de microfilm: 41.711
- Microfichas: 7.213

En 1999 se inicia el Programa de Digitalización. Dado que la microfilmación abarca, por regla general, hasta 1998, se decidió que la digitalización comenzara a partir de 1999 para no duplicar esfuerzos, salvo los casos de adquisición digital de colecciones retrospectivas, en los que se ha adquirido la colección

1,
Sala microformas.

2,
La portada de
La Renaixensa
de 1896

PROYECTO DE DIGITALIZACIÓN DE PRENSA EN LA BIBLIOTECA NACIONAL

completa debido a la facilidad de la consulta y a la posibilidad de completar nuestra colección en alguna ocasión. Las listas de títulos microfilmados y digitalizados están accesibles en el web de la BN (www.bne.es).

A continuación examinaremos más detalladamente el Proyecto de Digitalización.

PROYECTO DE DIGITALIZACIÓN

En 1997 la Biblioteca realizó las primeras tentativas en materia de digitalización de prensa, microfilmando y digitalizando a partir del microfilm 187 títulos del siglo XIX y mediados del XX, pero no se generó ninguna herramienta útil para visionar las imágenes, por lo que la consulta era demasiado complicada y estas primeras pruebas se desestimaron. En 1998 se había dado una solución a la consulta de los fondos retrospectivos de prensa mediante el Programa de Microfilmación, que se encontraba ya en fase muy avanzada, pero con motivo de las obras de remodelación del edificio de la Biblioteca hubo de cerrar la "Sala de Consulta de Prensa Diaria" y buscar una solución para la consulta de la prensa actual.

Comenzaban entonces a aparecer los primeros proyectos de digitalización de prensa, como el de ABC, que digitalizó su colección retrospectiva y la editó en cd-rom. En ese momento en la Biblioteca se pensó que no debíamos permanecer al margen de las nuevas tecnologías en reproducción de documentos y en la posibilidad de llevar a cabo un Proyecto de Digitalización como solución a la consulta de la prensa actual.

Objetivo

Aunque se ha discutido mucho sobre la primacía o no de la digitalización frente a la microfilmación, en principio la Biblioteca Nacional no se planteó la digitalización como alternativa a la microfilmación, sino como un proceso paralelo y complementario.

El principal objetivo de este proyecto no era la conservación a largo plazo, sino facilitar la consulta de los fondos de prensa actual, proporcionando un rápido acceso y evitando las esperas a las que obliga la encuademación y/o microfilmación de esos títulos.

Para llevar a cabo este objetivo, en 1999 se comenzó por seleccionar, para su digitalización, 108 cabeceras de la prensa que ingresaba en la Biblioteca por depósito legal. Esta selección se hizo conforme a tres parámetros:

- Exhaustividad, intentando abarcar el mayor número de títulos existentes en ese momento
- Representatividad, seleccionando títulos que representaran la prensa de todas las Comunidades Autónomas, incluyendo al menos un título de cada una de ellas.
- Uso, priorizando aquellos títulos que estadísticamente se revelaron como los más consultados en la Biblioteca.

Estándares

Se tenía muy claro que las prescripciones técnicas debían responder a estándares reconocidos en el mundo bibliotecario, tanto para facilitar el posible intercambio de imágenes con otras instituciones, como para conseguir la mayor permanencia de éstas en el tiempo, por ello se siguieron las recomendaciones del programa "Memoria del Mundo" de la UNESCO, que señala las siguientes características para la digitalización de periódicos: resolución mínima de 300 p.p.p., 1 bit por pixel, el formato de fichero de las imágenes es TIFF, con comprensión CCITT Grupo IV. También se buscó asesoramiento de expertos en la materia, a fin de perfilar los criterios que debían regir el futuro proyecto.

Almacenamiento

Las imágenes resultantes del proceso de digitalización se almacenan en cd-rom. De todas ellas se conservan dos copias, una de ellas como máster de seguridad desde el que se pueda migrar la información a cualquier otro soporte que garantice su pervivencia. Este máster se guarda en otro depósito de conservación, sito en Alcalá de Henares.

Aunque algunas voces hablan de la necesidad periódica de migrar a otro soporte para conservar la información, por ahora no se ha observado ningún deterioro en nuestra colección como para plantearnos esta necesidad, aunque no se descarta la migración a soportes con mayor capacidad, DVD, para responder tanto a la conservación como al ahorro de espacio.

Coste y resultados

Desde 1999 la Biblioteca ha invertido en el Proyecto de Digitalización unos **105.000.000** de pesetas, además de los costes de hora/hombre dedicadas a tareas necesarias para llevar a cabo el proyecto y de las inversiones en adquisición de copias digitalizadas por otros centros. Esta inversión se ha materializado en más de 16.000.000 de imágenes, almacenadas en unos 20.000 cd-rom. Para los próximos años (2004-2005) hay prevista una inversión en este proyecto de 450.000 €.

3,
www.bne.es

4,
portada
Las Provincias

ARQUITECTURA DEL SISTEMA ACTUAL

Actualmente nos hallamos implementando una nueva versión de la primera aplicación denominada "Visor Hemerográfico". Se trata de un sistema basado en arquitectura cliente/servidor y su diseño se ha basado en mejorar tres aspectos que nos resultan básicos:

- La capacidad para gestionar archivos de distintos formatos (tiff y pdf) y para disponer de acceso tanto en línea como en monopuesto, lo que nos permite controlar las **359** cabeceras (unos 24.000 discos) que actualmente tenemos digitalizadas e incrementar la colección con imágenes procedentes de distintas instituciones sin necesidad de utilizar aplicaciones diferentes para cada una.
- La optimización del rendimiento en la consulta. El usuario se evitará realizar peticiones, manipular los discos y esperar a ser atendido en momentos de mucha demanda, lo que redundará en mayor rapidez y eficacia.
- El ahorro de espacio para la ubicación de los discos en la sala y de personal para servir las peticiones.

Esta nueva aplicación está compuesta de los siguientes elementos:

1. **Servidor:** Con el fin de no tener que manipular los discos se ha comenzado a grabar imágenes en un servidor conectado mediante red local a los terminales de consulta. La gestión de este servidor la llevará a cabo el propio personal de la Sala de Consulta, que por tanto podrá decidir cuando crea conveniente cualquier cambio de las imágenes albergadas en el servidor.

2. **Gestión de imágenes:** Las imágenes digitales están asociadas a una base de datos de tipo relacional. Esta base de datos contiene el directorio de todas las imágenes e informaciones asociadas a ellas e incluye un programa de gestión para todos los títulos y discos que permite su actualización. Esta base de datos cuenta con los siguientes campos:

- Título de la publicación
- Referencia de signatura
- Número secuencial de disco de cada título
- Etiqueta de volumen de discos
- Primera fecha del disco
- Última fecha del disco

· Incidencias: falta de fechas y/o páginas, mal estado de páginas, errores de fechas o numeración.

3. **Subsistema de consulta:** Encontramos en él tres utilidades que cubren distintas necesidades en la consulta de imágenes digitales:

· **Acceso a la información:** existen dos formas de recuperación de la información: cuando se conoce el título y fecha que se desea consultar se accede al índice de títulos, que a su vez dispone de un calendario con todas las fechas disponibles; esta opción incluye la consulta de varias fuentes a la vez para cotejo y de búsquedas por lugar de edición, muy útil cuando se busca prensa de alguna provincia concreta sin conocer los títulos. Otra opción es realizar búsquedas a texto completo mediante lectura OCR de cada imagen, esta funcionalidad permite múltiples combinaciones de búsqueda sobre una o varias fuentes simultáneamente con posibilidad de acotar por periodos y genera un índice de resultados desde el que se puede acceder al texto de la noticia o a la imagen digital. Cuando solicitamos un documento que aún no ha sido grabado en el servidor, el sistema lo indica con un mensaje donde aparece el título de la cabecera y el número del cd-rom que se debe insertar para consultar el documento.

· **Visualización de imágenes:** las pantallas de visualización se caracterizan por su claridad, ya que desde el principio se ha primado la facilidad de uso y se han ido introduciendo numerosas adaptaciones para paliar las posibles dificultades en su manejo, así en lugar de iconos, muchas veces inexplicables, cada botón indica su uso. Además se han simplificado los pasos a seguir permitiendo la consulta de los índices desde cualquier pantalla de la aplicación, reduciendo al mínimo los golpes de ratón necesarios para llegar a la página seleccionada y con el apoyo de pantallas de ayuda.

Las posibilidades de navegación dentro de la búsqueda realizada son completas, avanzar, retroceder en páginas, fechas, títulos, etc. , ir a título, fecha o página, etc.

Las posibilidades de mostrar los documentos son varias: podemos ver el ejemplar completo en miniaturas, podemos ver el documento página a página, ampliar o reducir la totalidad o partes seleccionadas de texto, y también permite la presentación en dos imágenes respetando el aspecto del original.

· **Obtención de documentos:** Una vez que hemos localizado y visualizado el documento tenemos varias posibilidades de obtención de copias: podemos imprimir las imágenes directamente, toda la página o una selección ampliada de ella. En las copias resultantes aparece por defecto la información de la fuente, fecha y página, a no ser que decidamos su exclusión con la intención de generar un facsímil. También podemos exportar imágenes al portapapeles de Windows o a un fichero de imágenes para generar nuestro propio dossier de prensa.

PROYECTO DE DIGITALIZACIÓN DE PRENSA EN LA BIBLIOTECA NACIONAL

5,
El objetivo de la digitalización de los fondos de la hemeroteca posteriores a 1999 no era la conservación a largo plazo, sino facilitar la consulta de prensa actual, proporcionando un rápido acceso y evitando las esperas a las que obliga la encuadernación y/o microfilmación de

PROYECTO DE DIGITALIZACIÓN DE PRENSA EN LA BIBLIOTECA NACIONAL

CONCLUSIONES

Después de trece años de vida (1991-2003) podemos analizar con cierta perspectiva los resultados obtenidos con la política de conservación de la prensa. Los dos proyectos (microfilmación y digitalización) han contribuido a que la Biblioteca Nacional, como cabecera del sistema bibliotecario español, pueda facilitar a cuantas instituciones lo deseen copia de sus colecciones reproducidas, previo pago de los costes, con el objetivo de aunar esfuerzos en materia de preservación y localización de las colecciones de prensa y evitando siempre duplicar trabajo y costes. Centrándonos en el Proyecto de Digitalización (1999-2003) y en los beneficios que ha aportado a los servicios de la Biblioteca, se pueden señalar principalmente dos:

Beneficios en materia de conservación: Aunque, como señalaba al principio, el principal objetivo del proyecto no era la conservación, hemos podido comprobar el enorme impacto que sobre la colección de prensa ha tenido la digitalización. Actualmente la colección original, que no se emplea para el escaneado, se ordena en cajas recubiertas interiormente por papel de ph neutro y se guardan en el depósito de conservación en posición horizontal. Este tratamiento conserva los ejemplares exactamente en su estado original sin sufrir ningún tipo de manipulación (guillotinas, encuadernaciones defectuosas, etc.) y protegidos de agentes contaminantes que degradan el soporte (polvo, humedad, microorganismos, etc.). Además al retirarse de la circulación no se ven sometidos al uso, que es el factor de deterioro más importante. Otra ventaja importante es que se dispone de una colección digital de reserva, o máster, que en caso de pérdida o rotura de un cd-rom, puede emplearse para realizar la copia, sin necesidad de utilizar el original.

Beneficios en el acceso a la información: Debido a la falta de espacio en los depósitos del edificio de Recoletos, la prensa se trasladó al segundo depósito en Alcalá de Henares, lo que suponía que los usuarios tenían que solicitarla y esperar un día para poder consultarla. Además la encuadernación retrasaba en gran medida la disponibilidad de los números más recientes, y aunque los títulos importantes pudieran consultarse en otros centros, nos encontrábamos con que era muy difícil acceder a las cabeceras regionales en un plazo de tiempo razonable, lo que creaba bastantes decepciones en muchos usuarios. También hay que tener en cuenta que la investigación en prensa ha experimentado un incremento considerable y a menudo no se podía servir una publicación por estar siendo consultada por otro usuario, a lo que había que añadir las solicitudes de reproducción de algún ejemplar (lo que es muy frecuente) que implicaba la retirada de éste para pasar al laboratorio. Todo esto hacía que la disponibilidad disminuyera cada vez más. Con la digitalización se ha acortado notablemente el plazo de tiempo en que la prensa está disponible, pero además, los discos no salen de la Sala de Consulta y las copias las realiza el mismo usuario en el momento de la consulta. Próximamente, con la nueva aplicación, varios usuarios podrán acceder al mismo tiempo a las mismas imágenes y con la aplicación de la técnica de OCR, que nos permite la recuperación por texto libre, podremos solucionar, en gran medida, una de las más importantes carencias con la que se encuentran los investigadores que trabajan con la prensa, la falta de índices temáticos.

Hay que decir, por último, que nuestros usuarios también han sabido apreciar el esfuerzo que la Biblioteca ha realizado para facilitar sus consultas, y así lo hemos podido constatar por medio de encuestas y con los datos comparativos del uso de la colección digital respecto a otros soportes, como se recoge en la siguiente tabla.

Nº DE CONSULTAS POR AÑO Y SOPORTE *

	1999	2000	2001	2002	2003
CD	2.423	8.074	14.328	21.021	26.403
Micros	28.973	30.870	30.085	32.340	24.616
Papel	69.668	41.637	63.896	46.315	38.788

* nº total de consultas por soporte (incluye prensa y revistas).

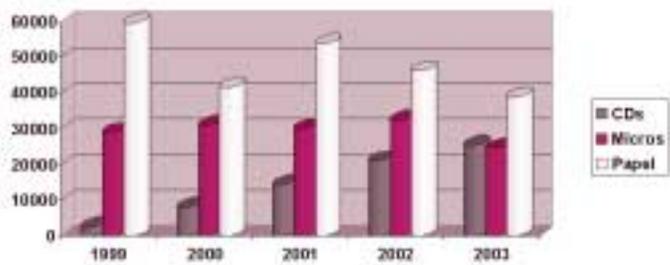
El porcentaje de revistas en CD y micro es de aproximadamente un 1%

6,
gráfica estadística
nº de consultas

Política actual: Está previsto continuar con el Proyecto de Digitalización de la prensa actual, y ya se ha aprobado el gasto para los dos próximos años.

Además, la Biblioteca suscribe las reproducciones digitales que los propios periódicos realizan cada vez en mayor número y les presta su apoyo, siempre que es posible. En este sentido sería deseable que cundiese el ejemplo de cabeceras como ABC o las de la prensa balear, que se editan en formato digital y cumplen con el depósito legal.

Terminada la microfilmación de prensa retrospectiva, las actuaciones en materia de conservación se centrarán en el tratamiento sistemático de la colección de revistas. En cada caso se realizará un estudio previo para evaluar la conveniencia de la microfilmación o la digitalización. Se comenzará con la digitalización de algún título de revista, lo que nos servirá como experiencia para proyectos futuros.

arxiu i biblioteques

ARXIU MUNICIPAL DE

L'arxiu històric és sens dubte el carnet d'identitat de qualsevol poble o ciutat, i la seua importància passa per poder reconstruir el passat històric mitjançant els documents que en ell es custodien. L'Arxiu Històric Municipal de Pego (Marina Alta) recull la documentació produïda pel municipi al llarg del temps i també d'altres institucions com ara l'Església, a més de donacions particulars o adquisicions d'altres arxius.

Les primeres tasques sobre ordenació i classificació a l'arxiu de Pego es van mamprendre a principis del segle XX per part del vicari Bernardino Sastre Ferrando. Posteriorment, fou Carmel Giner Bolufer qui, a més d'investigar sobre la història de Pego, va inventariar els fons en 1947. Quaranta anys més tard, els lligalls i classificacions d'aquest treball els va respectar Evarist Caselles, a l'hora de realitzar l'inventari publicat l'any 1986, si bé amb un quadre de classificació no massa estructurat per a les noves tècniques i metodologies arxivístiques, encara que vàlid per a la recerca documental.

El fons arxivístic comprén les dades límits de 1488-1980. La documentació més important que conté és: la sèrie completa d'Actes de Consell o de l'Ajuntament des de 1555, sols interrompuda per algunes pèrdues cronològiques, els llibres de Justícia des de 1566 i els cappelatons o llibres de peita des del segle XV fins al s.XIX. Tota aquesta documentació fan de l'arxiu de Pego un dels més importants i complets del nostre territori.

Sembla que l'arxiu degué començar a funcionar a partir del segle XV, si bé en aquell moment conservava molt pocs documents. En el s.XVI hi trobem ja una documentació abundant i al mateix temps referències directes de l'existència d'un Arxiu de la Sala.

Quant a la conservació dels seus fons, amb el pas del temps l'arxiu de Pego ha estat afortunat, ja que durant la Guerra de Successió, només les torres que envoltaven la vila van patir desperfectes i l'arxiu s'hi va conservar quasi íntegrament. Més tard, a mitjans del s.XIX, tot coincidint amb el començament de les obres del nou Ajuntament, l'arxiu va haver de traslladar-se a alguna casa particular, i posteriorment, durant la Guerra Civil, l'arxiu continuà sent afortunat i no va ser alterat, gràcies a la prudència del que era aleshores alcalde de Pego, el socialista Aquilino Barrachina, que va tapiar la porta d'accés a l'arxiu, situada sota la taula del seu despatx.

Passada la guerra, l'arxiu va quedar en mans de Carmel Giner, qui va inventariar-lo en 1947, i ja en els anys vuitanta l'últim arxiver municipal, Evarist Caselles, ordenà i organitzà l'arxiu, ara ja amb millors condicions de conservació i de consulta.

El nou Arxiu Històric Municipal, un projecte de futur immediat

L'edifici que acull avui l'arxiu històric està ubicat en una casa solariega construïda per la família Torres Sala a principis del segle XVIII, la qual va ser adquirida per l'Ajuntament de Pego i rehabilitada posteriorment, en 1991, per ubicar-hi la Casa de la Cultura, centre dinamitzador cultural de Pego i de la comarca de La Marina Alta.

L'arxiu històric està ubicat ara a la primera planta de l'edifici, annexat al Museu d'Art Contemporani, Museu d'Etnologia, Col·lecció Entomològica Juan Torres Sala i a la biblioteca. Ací trobem el dipòsit d'arxiu, com un circuit tancat, on a partir d'ara es custodiarà la documentació en caixes arxivadores i prestatgeries d'estructura metàl·lica, sota un control higromètric de conservació i un sistema de seguretat antiincendis i antirobatori.

Tal com explica el responsable del centre, Joan Miquel Almela, l'últim trasllat de l'arxiu ha suposat una "millora de les condicions de custòdia, consulta, accés al fons i conservació d'aquest".

En haver finalitzat el trasllat definitiu i l'ordenació de la documentació històrica de l'antic edifici a la Casa de la Cultura, s'ha passat a enllestir la distribució de l'arxiu, amb una documentació abundant que s'atura en 1980. El treball més immediat, tal com explica l'arxiver, és "ordenar els fons d'aquesta última fase documental, la qual configurarà la Secció Tercera (1931-1980), tot dotant-la d'un quadre de classificació diferent del de les altres dues seccions, així com la creació d'una secció específica per a la documentació de la Guerra Civil".

Un altre dels projectes que es planteja l'arxiu és la recuperació del seu patrimoni documental, a base de microfilmar la documentació més deteriorada. I posteriorment, la informatització del servei de consulta del fons de l'arxiu i del funcionament del mateix.

Les donacions i la incorporació d'altres arxius ha estat també un objectiu primordial a Pego. En els últims tres anys, l'arxiu de Pego ha realitzat una tasca considerable de recuperació del seu patrimoni, a través de còpies i versions microfilmades. Als fons arxivístic de Pego s'han integrat

f	i	t	x	a		
6	9	20	24	1		
t	è	c	n	i	c	a
20	5	3	14	9	3	1
Rafael Ruiz Carrió						
Joan Miquel Almela Cots, Arxiver Municipal de Pego.						
Joana Canet Sastre. C/ Sant Domènec, 5 03780, Pego. 96 557 28 01/ 96 557 25 83 culturapego@telefonica.net de dilluns a divendres de 10:00 h. a 14:00 h. i de 17:00 a 20:00 h. Estiu: 8:00 h. a 14:00 h. 10.000 hab. L'arxiu començarà a rebre i a organitzar visites al llarg del 2004.						

Detall de foto. Exposició del fons antic de la biblioteca i del fons de l'arxiu històric, amb motiu de la Setmana del Llibre, abril 2003.

des de l'any 2000 els Arxius del Registre de la Propietat de l'antic Districte de Pego (1760-1980), l'Arxiu Carmel Giner Bolufer (Biblioteca Gabriel Miró d'Alacant- Fundació Social de la CAM), així com una trentena de còpies de documents de l'Arxiu Històric Nacional -Secció Osuna- 1322-1786, amb la corresponent versió microfilmada. També s'hi han incorporat tres-cents documents en fotocòpia de l'Arxiu de la Guerra Civil de Salamanca, així com còpies de la documentació procedent de l'Arxiu de la Corona d'Aragó relativa al regnat de Jaume I (1242-1276).

Quant al funcionament de l'arxiu administratiu, de moment continua ubicat a les instal·lacions de l'Ajuntament. A més, el Consistori té en projecte adquirir una casa annexa a la seua seu per poder albergar la documentació administrativa en millors condicions.

Un arxiu per escorcollar

Els fons de l'arxiu de Pego proporcionen una font documental molt valuosa per a la investigació històrica perquè "hi ha poques poblacions de les característiques de Pego al nostre país que conserven un arxiu semblant al nostre, tan extens i íntegre i que oferisca tantes possibilitats per a la investigació, especialment per la seua continuïtat documental", tal com indica el seu arxiver. Segons Almela, "es tracta d'un arxiu de molta importància no només per a Pego -matisa Joan Miquel- sinó per als pobles del voltant, ja que en el seu dia Pego va ser cap de districte i reunia els 21 pobles dels voltants, entre ells, la Vall de Gallinera, la Vall d'Alcalà, la Vall de Laguart, la Rectoria i Orba".

Respecte a les consultes realitzades a l'arxiu, apunta l'arxiver que les que més sovintegen són les consultes internes dels mateixos funcionaris, però també hi ha una xifra considerable de consultes fetes per estudiants universitaris i investigadors, en general.

Quant als treballs realitzats a partir de l'arxiu de Pego, destaca la tesi de llicenciatura de Xavier Martí, qui va treballar sobre el *Llibre de Béns* més antic que custodia l'arxiu, datat de 1488 i que suposa una investigació digna de lloança. Uns altres treballs a destacar són el de Teresa Ballester, autora d'una tesi sobre la II República a la Marina Alta, així com l'estudi sobre els senyorius d'Enric Guinot i el treball de Josep Bernabeu, catedràtic de medicina, sobre la grip i la còlera del segle XIX. Són també nombrosos els articles divulgats realitzats a partir de la consulta dels fons publicats al *Llibre de Festes de Pego*.

Com a projecte immediat, l'arxiu té previst millorar les condicions físiques i la infraestructura de què disposa el centre, per tal de facilitar-hi el treball dels investigadors. En aquest sentit, un dels objectius de l'arxiu de Pego és crear una biblioteca especialitzada, alhora que sala d'investigació, on es guarde el fons antic, local i comarcal amb què compta el centre. Una sala que estarà ubicada en la segona planta de l'edifici, un espai lluminós, tranquil i silenciós i que requereix, per tant, les condicions adequades per a l'estudi. A més, en un futur, la sala estarà dotada, d'un ordinador on consultar el catàleg, així com un lector de microfilm i taules d'estudi individualitzades. Aquest espai suposarà una empenta important per a la difusió del llegat de Pego -explica Joan Miquel-, perquè per primera vegada tindrem un espai físic on els investigadors puguen treballar amb els mitjans adequats i amb accés directe a la documentació, ja que físicament estarem pròxims i podrem servir-la sense dificultat".

QUADRE DE CLASSIFICACIÓ DEL FONS DE L'ARXIU HISTÒRIC DE PEGO

- 1º.- Documentació de l'època foral, anterior al Decret de Nova Planta: 1488-1712/14
- 2º.- Documentació existent fins la Segona República: 1712/14- 1931/32
- 3º.- Documentació existent des de 1931/32-1980

Padrons de riquesa rústica i urbana:

- Llibres de bens o cappelatons: 1488-1860.
- Llibres d'Amillament: 1860-1923.
- Padró d'edificis i solars: 1859-1920.
- Padró repartiment de l'Equivalent: 1711-1840.
- Padró de Contribució: 1870-1932.
- Matricula Industrial: 1826-1942.

Relacions de llibres i lligalls de Governació. Actes de Consell: 1555-1932.

Justícia municipal i alguns protocols notariais: 1567-1911.

Comptabilitat General: 1541-1932.

: Padrons d'habitants, censos... 1813-1927.

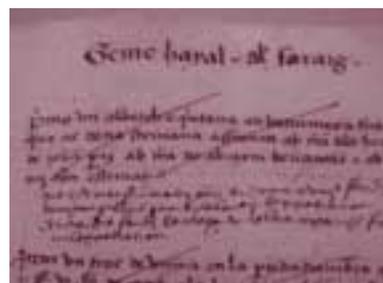
Eleccions: 1838-1933.

Llibres de Quintes i relacionats amb l'Exèrcit: 1749-1932.

: Expedients varis, correspondència: 1712-1931.

Bibliografia sobre l'arxiu:

GINER BOLUFER, Carmel. Inventario general del Archivo de Pego. Manuscrito, 83 p. (1947, inèdit)
CASELLES MONJO, Evarist. Inventario General de l'Arxiu Municipal de Pego. Actualització

1, Actes de Consell, de 1587 de l'Arxiu Històric Municipal de Pego.

2, Exposició del fons antic de la biblioteca i del fons de l'arxiu històric, amb motiu de la Setmana del Llibre, abril 2003.

3 i 4, Imatges del llibre més antic de l'Arxiu Històric Municipal de Pego: Llibre de Béns o Cappelató de la peita de 1488.

5, La Carta de Poblament de Pego, que va ser signada a València l'onze de setembre de 1279, compleix ara el 725 aniversari. En la imatge, una còpia, l'original està a l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

f i t x a
6 9 20 24 1
t è c n i c a
20 5 3 14 9 3 1

Begoña Pla Armengot
Carrer Pescadors, 79
-46400- Cullera
961724616/ 961731680/
961725807
961720041/961720574
biblioteca@ecullera.org /
cullera_med@gva.es

09:00 a 14:00 hores.

236,83

m², ubicat a la tercera planta de la Casa de la Cultura, a l'igual que la Sala d'investigadors. Arxiu administratiu: 78,80 m², ubicat a la planta baixa de les oficines municipals, Plaça de la Verge, 5 i dotat d'armaris compactes des de 1997. 21.100 habitants.

Documentació rebuda i generada per l'Ajuntament de Cullera. Hi destaca el "Fons Antic" i una incipient biblioteca auxiliar, situada a la Sala de Consulta. Entre els documents més importants hi ha una col·lecció d'uns tres-cents pergamins datats entre 1283 i 1692, una xifra que dins dels arxius municipals de València sols sobrepassen Gandia i Alzira. Hi predominen els documents dels segles XV i XVI, encara que els més importants són els relatius als segles XIII i XIV, destacant-hi els Privilegis Reials, i pel seu nombre, les èpoques, que representen aproximadament un 85% del total del fons més antic, i que aporten un marcat caràcter econòmic a la col·lecció, tot formant un mosaic dels creditors de la vila.

cada any l'arxiu acull visites escolars d'alumnes de Secundària, així com les visites dels col·lectius i associacions que ho sol·liciten.

"A DIFERÈNCIA DE L'OCORREGUT A ALTRES MUNICIPIS PER GUERRES I ACCIDENTS, L'ARXIU DE CULLERA COSERVA DOCUMENTACIÓ EN PAPER QUE ES REMUNTA A 1550"

Lourdes Toledo

Antecedents de l'Arxiu

Originàriament l'arxiu estava situat en una cambra a sobre de l'edifici consistorial, una construcció de finals del segle XVIII que es manté en l'actualitat com a tal, on es trobava tota la documentació que havia generat el Municipi des del segle XVI. Posteriorment, amb la construcció de la Casa de la Cultura en 1972, la part més antiga d'aquesta documentació va ser traslladada a les dependències que ocupa encara avui a la tercera planta d'aquest edifici. "Aquest canvi -explica Begoña Pla, responsable de l'arxiu- va ser fruit de la decisió municipal, un any després, en 1973, de crear l'Arxiu Històric de la Ciutat de Cullera". Amb el pas dels anys, el gran volum de documentació generada per l'ajuntament ha consolidat aquesta divisió del fons documental municipal en dos arxius: l'històric i l'administratiu. Anys més tard, en 1989, es va dur a terme a l'Arxiu Històric una ampliació de la seua superfície, tot dotant-lo d'un dipòsit nou que va triplicar la seua capacitat inicial davant la saturació de l'arxiu administratiu; es va condicionar l'edifici amb aire fred i calent per tal d'ajudar a conservar una temperatura i un grau d'humitat estables i evitar el deteriorament del paper; s'hi va instal·lar un sistema de seguretat antiincendis i es va dotar l'arxiu d'un armari especial pla per guardar els pergamins. Posteriorment, en 1997, es va dotar l'arxiu administratiu d'armaris compactes. En l'actualitat, hi està previst canviar algunes de les prestatgeries i reforçar la il·luminació d'un dels dipòsits originaris.

Tal com indica la responsable de l'arxiu, "a diferència de l'ocorregut a uns altres municipis per guerres i accidents fortuïts, a Cullera la documentació en paper que es conserva a l'Arxiu Municipal es remunta a 1550, ja que l'anterior es va cremar quasi en la seua totalitat durant l'assalt dels corsaris berberescs en 1550".

Entre el fons de l'arxiu cal destacar la sèrie completa d'Actes Capitulars de 1708 a 1844 i posteriorment de l'ajuntament, els Llibres d'Administració dels Jurats de la Vila de Cullera de 1557 a 1705, sèrie quasi completa en els segles XVII, el Llibre Major de la Vila de Cullera, espècie de cartulari de la vila on es recullen resums dels privilegis atorgats, no el seu text íntegre, els Llibres de la Peita, Equivalent, Registres de Justícia, Llibres de Reials Ordres, Padrans d'habitants des de 1833 i els Protocols Notarials, una col·lecció de noranta-nou volums que conté les escriptures dels setze notaris que treballaren a Cullera en el segle XVII i de la qual se n'han separat els de nou notaris del segle XVIII, traslladats en el seu dia a l'Arxiu Notarial de Sueca i posteriorment, a causa de deficiències en la seua infraestructura, a l'Arxiu del Regne de València.

En els últims anys l'arxiu ha invertit, amb el suport de l'administració autonòmica, en la restauració d'alguns documents del seu fons, com ara dos plànols grans de Cullera de 1864 i de 1927, així com en la recuperació de patrimoni documental, com és el cas d'un cartell de la Fira i Festes de Cullera de 1907 realitzat per Enrique Pertegás, tasques aquestes en què l'arxiu té previst continuar treballant al llarg de 2004.

Referent a la cronologia i a la ubicació de la documentació més moderna, la corresponent al segle XX, i el perquè un document més antic pot estar a l'arxiu administratiu i un de més recent en l'històric, Begoña explica que "va en funció de diversos criteris, com ara la disponibilitat de lloc i l'ús que se'n fa, de la sèrie a la qual pertany. És per això que a l'Arxiu Històric trobem igualment sèries de 1995 com de l'àrea econòmica, i a l'Administratiu, pot haver-ne de finals dels seixanta i dels setanta, sobretot documents procedents d'Urbanisme i Serveis, entre altres departaments, la qual cosa és lògica ja que Cullera és un municipi turístic on l'obertura d'activitats i la construcció privada són molt importants i per això mateix és una documentació molt sol·licitada".

Consultes de documents

Respecte a les consultes que rep l'arxiu administratiu, val a dir que entre un 80 i un 90% són realitzades per la pròpia administració, i la resta, per ciutadans que sol·liciten consultar documents per diversos motius, "amb molta freqüència -apunta la responsable de l'arxiu- per problemes urbanístics i d'obertura de negocis, així com padrons d'habitants".

Respecte a la demanda de documents de l'arxiu històric, explica la responsable de l'arxiu que "el 50% és també de la mateixa administració i correspon a les sèries més recents, i l'altre 50% són demandes d'investigadors que vénen a treballar a l'arxiu o de veïns de la localitat que necessiten consultar una documentació específica per resoldre litigis sobre qüestions diverses".

Pel que respecta a la informatització, i concretament en relació amb l'arxiu administratiu, l'ajuntament de Cullera té com a projecte per a enguany iniciar un procés de gestió documental que permeta alhora guardar els documents paral·lelament en paper i en format digital, i en el qual estiguen implicades totes les dependències que generen documentació. Es tracta d'un procés controlat des de l'arxiu que permetrà -a través d'un servidor exclusiu que emmagatzeme informació- consultar qualsevol document des de la dependència on es genera.

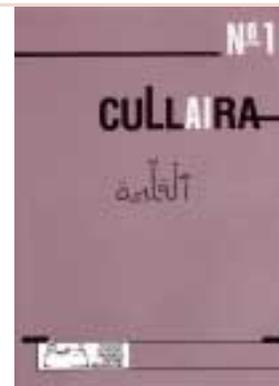
En el capítol de publicacions destinades a difondre els fons de Cullera, l'arxiu compta amb: la "Guia-Inventari" que en 1978 van realitzar Francesc Giner Peropérez, cronista de la ciutat, i Jesús Villalmanzo Cameno, i el "Catàleg de Pergamins" que publicaren tots dos en 1989 en el número 1 de la revista *Cullaira*.

Pel que fa a la incipient biblioteca de l'arxiu a la sala de consulta, caldria concretar que no es tracta d'una biblioteca tècnica auxiliar, sinó que la formen llibres antics i valuosos de propietat municipal o en alguns casos, donats a l'arxiu per particulars.

Respecte al personal del centre, l'arxiu ha comptat també a vegades amb l'ajuda puntual de joves professionals, mitjançant un programa de pràctiques laborals, gestionat per l'ADEIT, Fundació Universitat-Empresa, i que ha permès, al menys, tenir la documentació posterior classificada i ordenada en les corresponents prestageries.

Més enllà dels dipòsits de documentació en si, l'arxiu ha col·laborat amb diverses delegacions de l'ajuntament o bé amb entitats locals alienes al consistori, a través de la cessió de documents per exposicions i altres activitats i prenent part en tasques de consulta i assessorament. Així doncs, destaca la publicació en tres volums de l'obra *La memòria recuperada*, realitzada per l'Associació Cultural "La Penyeta", amb el patrocini de la Regidoria de Cultura, on es recullen fotografies antigues de la ciutat i dels seus habitants.

L'arxiu ha estat també el punt de partida de diversos treballs d'investigació, alguns d'ells publicats, i que van ser presentats en les "Jornades d'Estudis Locals". Un encontre que organitza amb gran èxit cada dos anys la Regidoria de Cultura, on es reuneixen investigadors locals i de fora, els quals estan treballant amb temes relacionats amb Cullera o la seua comarca, La Ribera Baixa, i presenten les seues investigacions.

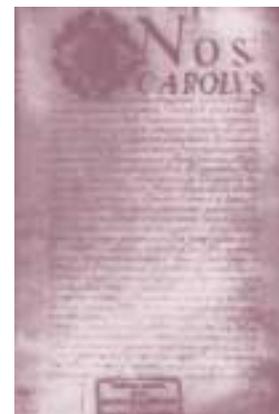
1, El n.1 de la revista *Cullaira*, publicat en 1989, inclou un article sobre el catàleg de pergamins de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Cullera.

2, Tirada en plec sòlt d'un privilegi de Martí a la vila de Cullera, 11 d'abril de 1410

3, Portada del Llibre Major de la Vila Reial de Cullera, 1646

- 4, Cartell de la Fira i Festes de Cullera de 1907 d'unes dimensions de 270 x 130 cm. aproximadament, il·lustrat per Enriquer Pertegàs.
5, Full primer de la Concòrdia entre Carlos II i la vila de Cullera, datat a Madrid, el 20 de febrer de 1680.

Carrer D. Tomàs Valls, 16
46870 Ontinyent - Tel.:96 2911955
ontiblioteca@telefonica.net
<http://bibliportal.cult.gva.es/>
Fernando Lliso,

Director de la Xarxa Municipal

A la Biblioteca treballen dos bibliotecaris i dos subalterns, un d'ells del projecte Trévol (inserció de discapacitats en la vida laboral). en actiu, amb carnet de la Xarxa ja automatitzada: 2.872 socis (dels quals 1.595 adults i 1.277 xiquets/xiquetes).

El centre disposa de tres Sales obertes al públic, un àrea de procés tècnic, un despatx i dos magatzems, repartits en tres altures.

(133 m²): conté la col·lecció de préstec a domicili, una petita col·lecció de referència, un ordinador OPAC, un ordinador per a préstec i un total de 54 llocs de lectura.

(23 m²): alberga una col·lecció de 76 publicacions seriades i disposa de 10 llocs de lectura.

(130 m²): guarda la col·lecció de referència i la major part dels llibre exclosos de préstec i està dotada amb 42 places de lectura. A més hi ha una Sala d'activitats culturals i un magatzem. A banda d'una sala de reunions i un segon magatzem a les cambres superiors. La Biblioteca està adaptada des de 2002 per a l'accés de persones minusvàlides.

la biblioteca, que alberga una col·lecció d'aproximadament 19.000 documents, comença a

XARXA DE LECTURA MUNICIPAL D'ONTINYENT

- La Biblioteca Central d'Ontinyent "Pare Lluís Galiana", Casa Velázquez.
- La Biblioteca Gomis, especialitzada en fons Infantil-Juvenil
- L'Agència de Lectura de Sant Rafael.

UNA XARXA DE LECTURA DINÀMICA I ADAPTADA ALS SEUS USUARIS

La Biblioteca Central d'Ontinyent *Pare Lluís Galiana / Casa Velázquez* va obrir les seues portes al públic en octubre de 1993. Anteriorment, en 1989, l'Ajuntament d'Ontinyent havia adquirit l'immoble anomenat "Casa dels Velázquez" (més fidedignament "Casa dels Puig") -una casa senyorial del segle XVIII, reformada al llarg dels segles XIX i XX, amb pati central i jardí posterior que se situa a la trama urbana del s.XVIII, i després d'una exhaustiva remodelació i restauració es va convertir en la Biblioteca matriu de la Xarxa de Lectura Municipal d'Ontinyent.

L'edifici on s'ubica La Biblioteca *Casa Velázquez* -nucli coordinador de la xarxa- consta de tres plantes: la planta baixa està destinada a l'Arxiu i les altres dues plantes, més unes cambres a la part superior, conformen la Biblioteca. Com a conseqüència de l'obertura de la casa històrica de la família dels Puig com a Biblioteca Central ara fa onze anys, el centre del carrer Gomis va ser destinat a biblioteca especialitzada en fons infantil-juvenil, si bé s'ha dedicat, i es dedica, a albergar també altres tipus de documents i atén uns usuaris ben diversos.

En els últims anys, Ontinyent ha aconseguit consolidar una xarxa de lectura pública important: moderna, dinàmica i atenta a les demandes dels usuaris, tal com ho prova el servei de *desiderata* "que funciona molt bé durant tot l'any"- apunta Fernando Lliso, coordinador de la Xarxa de Lectura Municipal d'Ontinyent. En eixe sentit, un dels objectius acomplits ha estat l'automatització del préstec, total ja en la Biblioteca Central i en actual implantació a la resta dels centres. A més, la Xarxa de Biblioteques d'Ontinyent s'ha adherit recentment al programa d'informatització impulsat des de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, mitjançant el qual tots els socis de la biblioteca podran demanar préstecs de llibres o de material audiovisual a través d'Internet, tot accedint des de qualsevol ordinador al catàleg col·lectiu documental de les biblioteques públiques valencianes adherides al programa (xlpv.cult.gva.es <http://bibliportal.cult.gva.es/>), sense necessitat de desplaçar-se de localitat. Aquest servei interbibliotecari, del qual ja participen la majoria de les biblioteques valencianes, permetrà, tal com subratlla Lliso "la distribució de material difícil de localitzar per lectors o investigadors d'altres localitats, com és el cas de documents molt específics de la població, en aquest cas del fons local d'Ontinyent".

Aquests avantatges de préstec automatitzat satisfaran també, sens dubte, les exigències dels nous usuaris. "La biblioteca -apunta Lliso- ha vist arribar en els últims quatre anys un públic nou universitari, des de què la Universitat de València va implantar ADE (Administració d'Empreses) i Magisteri Infantil a Ontinyent". "La nova activitat -diu Fernando- ha atret

La Biblioteca Central d'Ontinyent va obrir les seues portes al públic en octubre de 1993, també anomenada "Pare Lluís Galiana o Casa Velázquez", és la Biblioteca matriu de la Xarxa de Lectura Municipal d'Ontinyent.

continua... ►

molts joves de la comarca i d'altres comarques centrals, els quals han creat una nova demanda de llibres, més especialitzada”.

Respecte al Fons Local, val a dir que la inauguració de la biblioteca de *Casa dels Velázquez* va ser important a l'hora de guanyar major espai per a aquesta Secció Local. Tal com apunta Lliso “és una col·lecció que està dispersa físicament, en canvi, això no suposa cap problema de cara a l'usuari, perquè està localitzable per Absys. A més -afegeix- les publicacions més consultades estan reagrupades a la sala de préstec, en una mena de col·lecció de referència sobre el fons local-comarcal”.

Quant a la lectura en valencià, Fernando Lliso assenyala que “el lector més asidu és en castellà i que el préstec en valencià és un préstec difícil, si bé nosaltres intentem equilibrar els autors i els títols i organitzem totes les activitats d'animació lectora en valencià”.

“L'obertura de la nova biblioteca central -subratlla Lliso- va suposar també guanyar espai al centre *Gomis* i la possibilitat de dedicar-li més temps a un fons especialitzat en literatura infantil i juvenil, el qual està en evolució permanent”.

Ubicada en una única sala de 125 metres quadrats, la Biblioteca *Gomis* té 216 metres lineals de prestatgeries i compta amb 52 llocs de lectura, a més, està organitzada per zones retolades que marquen imaginàriament els espais: zona infantil-juvenil, publicacions periòdiques i oficials, fons antic, revistes; tot i intentant agrupar els continguts i interessos dels usuaris per facilitar la seua recerca i consulta.

“Es tracta d'un centre en importància creixent, perquè segons les estadístiques, genera quasi més préstec que la central -apunta el responsable de la Xarxa- de manera que l'increment bibliogràfic i l'especialització cap a aquest sector d'usuaris, xiquets i joves, s'ha fet evident i necessari i per això -afegeix- l'ampliació de l'àmbit bibliotecari infantil i juvenil ha guanyant espai a la resta en aquest centre”. “A més -comenta Lliso- a partir de l'entrada a la Xarxa de Lectura Pública Valenciana i la conseqüent informatització del seu funcionament i dels seus fons, el centre ha millorat i ha facilitat el tractament dels seus fons, així com la seua difusió entre els usuaris reals i potencials”.

Part de l'èxit de la Biblioteca *Gomis* es deu a una col·lecció ben diversa: publicacions periòdiques i oficials, fons antic i fons local, si bé hi destaca el fons Infantil-Juvenil, dotat amb més de 6.500 obres dedicades als usuaris més joves. Aquest fons especialitzat per als lectors més joves està format majoritàriament per documents bibliogràfics, amb llibres de préstec i de referència, però també documentació amb altres suports (CD-Roms, Vídeos, etc), preparats per als xiquets i xiquetes, així com quatre títols de revistes infantils i juvenils. Els llibres els trobem organitzats per grups d'interès i per grans àrees de matèries: d'una banda els gèneres (poesia, teatre, misteri i terror, ciència-ficció, rondalles i contes, jocs, llegendes, refranys, etc.), i pel que fa als llibres de coneixements, per edats (0-6 anys, 7-9 anys, 10-11 anys, i 12-14 anys)

“Ontinyent necessitava una Agència de Lectura”

Ontinyent és una localitat que ha crescut molt en els darrers anys. En eixe sentit, cap a finals dels noranta la ciutat requeria d'una Agència de Lectura. Tot coincidint amb les festes del barri, l'any 1998 es va obrir a uns baixos, propietat de la parròquia de Sant Rafael, l'Agència de Lectura de Sant Rafael, la primera de les agències de barri de la Xarxa de Biblioteques Públiques Municipals d'Ontinyent. “La intenció amb aquest centre -apunta Fernando- era oferir als veïns d'aquest barri una biblioteca on formar-se, informar-se, i consolidar-se així com a lloc per a gaudir de la cultura”.

El centre està compost d'una única sala de 60 metres quadrats, amb

presentar problemes d'espai per acollir-los. La característica més cridanera d'aquesta Biblioteca és l'absència de col·lecció infantil-juvenil, ja que la xarxa disposa d'una biblioteca infantil.

són 76

títols dels temes més diversos: locals, comarcals, d'informació social, de música, de literatura, d'art, de política i de pensament, entre d'altres. Estan en préstec, excepte l'últim número. L'usuari les tria sobre catàleg, ja que no estan a l'accés físicament.

és un dels fons més importants per al coneixement de la Bibliografia d'Ontinyent i de la Vall d'Albaida, base per a la redacció de l'anomenada “Bibliografia de la Vall d'Albaida”, en procés d'elaboració, i coordinada pel director de la Xarxa Municipal de Biblioteques d'Ontinyent.

són prop de

900 ítems, entre CD, CD-ROM, Cassette, Video, i DVD, fonamentalment de música, ciència, història i literatura, entre altres matèries.

al voltant de

15.000 monografies, distribuïdes entre llibres de préstec i d'altres, exclosos de préstec. Val a destacar que el centre renova anualment sobre un 10% del total dels seus fons.

La Biblioteca va entrar en setembre de 2001 dins del procés d'informatització propiciat per la Direcció General del Llibre i Biblioteques, de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, amb el programa Absys. A hores d'ara la informatització, que ha repercutit en una millora de la qualitat del servei als lectors i en una depuració forta del catàleg, està completada en un 90%, i es preveu haver començat amb les dues altres biblioteques en Gener de 2004.

La biblioteca ofereix al llarg de tot l'any un programa de formació d'usuaris amb visites guiades per les instal·lacions i altres activitats relacionades.

f i t x a

t è c n i c a

GOMIS

Carrer José Melchor Gomis,
7 46870 Ontinyent - Tel.: 962911745
/ gomisuch1@yahoo.es

http://bibliportal.cult.gva.es
Ignasi J. Übeda.

La biblioteca comptava, en principi, amb un sol bibliotecari. La seua demanda ha provocat el millorament en el personal, de manera que des de fa quatre anys, disposa de dos bibliotecaris que s'encarreguen del seu tractament, sempre gestionat des de la Biblioteca Central de la Casa Velázquez.

a banda de l'infantil-juvenil, que detallem en el text, la biblioteca alberga;

39 títols

de revistes (d'actualitat, d'oci, de natura, de ciència, d'història, d'informàtica, de cinema, de teatre, suplementos de diaris, entre d'altres). Actualment quatre diaris (El País, Levante, Las Provincias, El Diario de Valencia).

El Boletín Oficial del Estado (BOE), el Butlletí Oficial de la Província de València (BOPV), el Butlletí Oficial de la Província d'Alacant (BOPA) i Diari Oficial de la Generalitat Valenciana (DOGV). Aquestes es consulten cada vegada més en format CD-Rom.

Al voltant de 2.000 volums inventariats, pendents de passar a l'Arxiu Municipal. Són llibres impresos i editats en el segle XIX i principis del segle XX, i estan exemptes de préstec.

Com a Biblioteca Pública Municipal arrebega el fons local del municipi que l'acull. Una col·lecció formada per totes les publicacions locals, ja siguen periòdiques, bibliogràfiques, discogràfiques o d'altres tipus. S'hi conserven també totes les publicacions editades i publicades a Ontinyent: revistes, diaris, llibres, etc. A més a més, el centre fa un seguiment de les publicacions d'àmbit comunitari i estatal, amb un "Arxiu de retall", on es guarda tot allò que fa referència a Ontinyent.

la biblioteca organitza visites del centre, dirigides a grups d'escolars, així com activitats d'animació a la lectura de manera anual.

96 metres lineals de prestatgeries, les quals arrebegen una col·lecció al voltant dels 3.500 llibres i disposa de set grans taules i quaranta llocs de lectura, si bé, tal com apunta Lliso "en els sis anys que porta de vida, ja s'ha quedat menuda".

La col·lecció de l'Agència està formada per material bibliogràfic, tot i que també disposa de CD-Roms i d'altres suports. Pel que fa a l'organització bibliogràfica, aquesta es distribueix d'acord al sistema de la C.D.U., encara que fent les agrupacions per usuaris: infantil/juvenil i adults. "L'objectiu ara -afegeix Lliso- és aconseguir una col·lecció de caràcter general i el més àmplia possible, respecte a les matèries, i adequar-se també als seus usuaris, majoritàriament públic infantil i juvenil". "No podem oblidar -apunta Fernando- que es tracta d'una agència de lectura que té unes limitacions pròpies, si bé cal ressaltar que gaudeix d'un caràcter autònom, tot i ser un complement de la Biblioteca Pública Municipal Central".

L'animació lectora a Ontinyent

La Biblioteca Municipal d'Ontinyent *Pare Lluís Galiana* va iniciar l'any 2002 un programa d'animació lectora per a xiquets i xiquetes de 6 a 10 anys, amb sessions setmanals, cada dissabte. Donada la gran demanda d'inscripcions en 2002, el programa d'animació de l'any 2003 va modificar l'estructura amb l'objectiu de donar cabuda a més participants, tot duplicant-se'n, de 60 el primer any a 120, el segon. En paraules del responsable de la biblioteca, és una activitat que "pretén estimular en els xiquets l'interés per la lectura". "L'animació lectora vol ajudar-los a descobrir el plaer que poden trobar en els llibres. A través d'activitats amb un disseny adequat, se'ls ensenya a valorar els textos, a més de fonamentar el desenvolupament d'hàbits de respecte, protecció i conservació dels béns compartits -apunta Fernando". En eixe sentit, la biblioteca preveu, d'una banda, un programa estable, entre gener i juny, amb tallers cada dissabte i d'altra, una animació més puntual, amb la presència d'autors.

L'espai triat per a l'animació, la Biblioteca Infantil i Juvenil del carrer Gomis, és -com apunta Fernando- "un dels objectius inherents a l'activitat, en tant que es dóna a conèixer la biblioteca com a centre de recursos i d'equipament dinàmic i obert. Alhora que es mostra el centre com un lloc d'encontre i una eina alternativa d'aprofitament del temps lliure". Val a dir, que les activitats, que es fan sempre en valencià, compten sempre amb la figura del bibliotecari, qui és l'assessor i guia de gran part del procés.

Fins a la primavera de 2002, Ontinyent va celebrar la Fira del Llibre, si bé a partir de 2003 es va optar per invertir l'esforç en l'anomenada "Setmana del Llibre". Entre les activitats que van tenir millor acollida en la passada, i primera edició, destaquen les exposicions didàctiques, entre elles, *Com es fa un llibre*, que mostrava el procés d'edició d'un llibre, des del paper en blanc fins l'exemplar enquadrant, així com *Els tebeos del segle XX*. A més, durant aquests dies hi va haver també sessions de contacontes, teatre infantil i teatre juvenil.

Altres tipus d'animació lectora es realitza a través de les visites guiades a la biblioteca d'escoles, col·legis i instituts d'Ontinyent, les quals es difonen a través dels mitjans de comunicació i entre tots els centres educatius.

La Biblioteca Gomis té una col·lecció ben diversa: publicacions periòdiques i oficials, fons antic i fons local, si bé hi destaca el fons Infantil-Juvenil, dotat amb més de 6.500 obres dedicades als usuaris més joves.

"La resposta social envers aquest centre l'ha dut a un creixement constant, per tal de respondre a les necessitats dels usuaris"

Gràcies a aquesta activitat, visiten el centre des dels prelectors de 2-3 anys, fins a adolescents de 16 anys. I ara, com a projecte immediat, durant l'estiu pròxim Ontinyent podria posar en marxa per primera vegada una bibliopiscina.

"La intenció amb aquest centre, inaugurat en 1998, era oferir als veïns del barri de Sant Rafael una biblioteca on formar-se, informar-se, i consolidar-se així com a lloc per a gaudir de la cultura".

f i t x a
t è c n i c a

Carrer Doctor Fleming, 4
(accés peatonal) 46870 Ontinyent
962910303

Sergio Baggett
sergiobaggett@yahoo.es
<http://biblioportal.cult.gva.es/>
L'agència compta amb un bibliotecari que ofereix els seus serveis tots els dies de la setmana (de dilluns a divendres, de 17:30 h a 20:00 h).

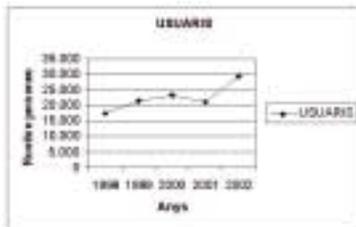
LA BIBLIOTECA CENTRAL D'ONTINYENT "PARE LLUÍS GALIANA", CASA VELÁZQUEZ.

ESTADÍSTIQUES

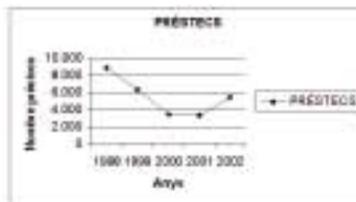
CONTROL ANUAL

ANY	USUARIS	PRÈSTEC
1998	17.134	6.302
1999	21.796	6.277
2000	22.154	7.500
2001	21.718	7.228
2002	22.652	7.442

USUARIS

PRÈSTEC

Préstec en valencià 2002: La Biblioteca Casa Velázquez 686 documents (12'5% del total de préstecs). El descens del número de préstecs obeeix a una regularització en la comptabilització.

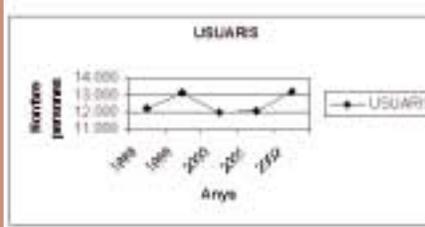
LA BIBLIOTECA GOMIS, ESPECIALITZADA EN FONDS INFANTIL-JUVENIL

ESTADÍSTIQUES

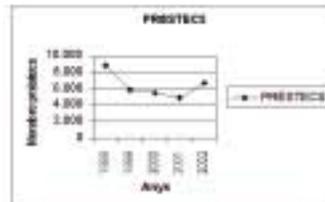
CONTROL ANUAL

ANY	USUARIS	PRÈSTEC
1998	13.207	6.017
1999	13.129	7.049
2000	17.011	7.444
2001	15.289	6.819
2002	14.246	6.870

USUARIS

PRÈSTEC

*Tant per cent (%) d'utilització del fons (corba de distribució):

- Infantil-Juvenil, % molt elevat, predominant (més o menys 80%).
- Premsa, % mitjà-baix (més o menys 15%)
- Publicacions oficials, % baix (més o menys 5%)
- Fons antic, % 0, gens.

Préstec en valencià 2002:

1.639 documents (24'5% del total de préstecs). La Biblioteca Gomis representa un percentatge alt de llibre prestat en valencià.

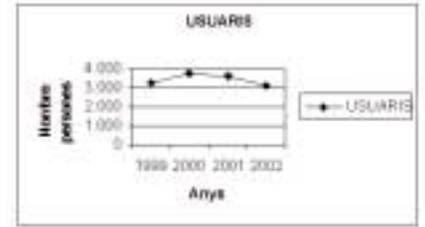
L'AGÈNCIA DE LECTURA DE SANT RAFAEL.

ESTADÍSTIQUES

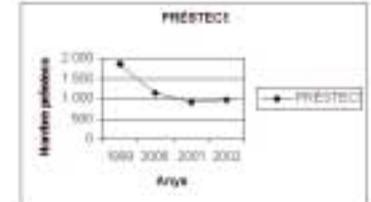
CONTROL ANUAL

ANY	USUARIS	PRÈSTEC
1998	3.311	1.897
1999	2.800	1.144
2000	3.824	961
2001	3.468	871

USUARIS

PRÈSTEC

Préstec en valencià 2002: Agència de Lectura de Sant Rafael 169 documents (10% del total de préstecs).

f 6	i 9	t 20	x 24	a 1		
t 20	è 5	c 3	n 14	i 9	c 3	a 1

Emili Juan
C/ Mare de Déu de Loreto, 17
CP 46892, Montaverner
96 2298632
cij@inmovem.net /
biblioteca@montaverner.com
Accés des de:
<http://bibliportal.cult.gva.es>

www.montaverner.com/index (on es pot trobar una fitxa tècnica del centre, així com els butlletins en format PDF, dossiers electrònics i llibres recomanats per persones veïnes del poble). El web té disponibles diversos enllaços amb la premsa valenciana, així com capçaleres de la comarca i diaris de les diferents comunitats d'origen dels immigrants que viuen a Montaverner.

expositor de novetats, cabina d'audiació, dos punts d'accés a Internet. Servei d'Enciclopèdies en CD-Rom i algunes en línia (encara no concretat, s'encetarà possiblement durant el 2004), amb possibilitat d'imprimir les consultes. Línia ADSL. En el cas dels xiquets, el servei d'Internet està limitat a dos dies a la setmana. El centre disposa d'una guia de navegació per Internet amb portals temàtics indexats per a l'usuari internauta.

De 09:00 h. a 14:00 i de 17:00h. a 20:00h.
1.800

-Llibres: 6.848
-Audiovisuals: 390
-Fonoteca: 782
-Documents electrònics: 104
-Publicacions periòdiques:

-Fons Local: s'aprofitarà la catalogació automatitzada de tot el fons per crear una secció pròpia.

AGÈNCIA DE LECTURA DE MONTAVERNER (LA VALL D'ALBAIDA)

Lourdes Toledo ■

“Optimitzar recursos i mantenir-nos a prop dels usuaris ens projecta socialment”

Montaverner, situat en plena Vall d'Albaida, té una població aproximada de 1.875 habitants, una xifra que ha augmentat considerablement en els últims anys, ja que es tracta d'una comarca molt industrial i el poble ha obert les seues portes a una comunitat d'immigrants (unes dues-centes persones) molt important per a una localitat tan menuda. El seu centre de lectura pública és un bon exemple de com es pot oferir un servei bibliotecari de qualitat utilitzant la figura de l'Agència de Lectura, la qual ha estat creada per a aquells ajuntaments de menys de 5.000 habitants, els quals no tenen l'obligació d'oferir un servei de biblioteca municipal, segons la Llei 7/1985 de Bases de Règim Local, però que creen agències de lectura amb l'objectiu de dinamitzar l'activitat cultural i informativa al seu municipi. Montaverner confirma que “Agència de Lectura” no té perquè ser sinònim de funcionament irregular (horari públic restringit, personal no especialitzat, absència d'activitats culturals etc.) si l'administració local té voluntat d'oferir un bon servei al ciutadà.

Així ho explica Emili Juan, bibliotecari de l'Agència Municipal de Lectura de Montaverner, una biblioteca que està oberta al públic des de 1994 i que fa alhora també les funcions de Centre d'Informació Juvenil. Segons Emili, l'empenta que se li va donar al centre des d'un començament per part del bibliotecari anterior, Joanvi Guerrero, és bàsica per entendre el seu funcionament avui com un local de Cultura, Informació i Coneixement. “La biblioteca, comenta Emili, és el centre neuràlgic cultural de Montaverner i qualsevol activitat cultural passa per ací”.

Sorprén i hem de ressaltar el fet que la biblioteca òbriga quaranta hores setmanals, repartides en vuit hores diàries, sent un municipi tan menut. Per a Emili és molt important oferir aquest servei, si bé, com diu ell: “significa un desgast a nivell laboral”. La seua intenció, però, és aconseguir que s'amplie el personal del centre i poder així obrir també els dissabtes, entre altres novetats, però insisteix en què “amb els mitjans de què disposem, Montaverner ofereix un bon servei, sense oblidar també l'esforç que estan fent altres centres de la comarca. El problema -apunta- és que massa sovint els polítics no li veuen rendibilitat social al servei que oferim i no aposten tot el que caldria. Tot i així, jo he de dir que em crec el que faig”. Montaverner es va integrar en octubre de 2002 al Programa Comú d'Informatització de les Biblioteques Valencianes ([http:// bibliportal.cult.gva.es/](http://bibliportal.cult.gva.es/)), formant part, junt amb 160 biblioteques més, de la Xarxa electrònica. De moment, l'Agència disposa de l'ajuda d'un estudiant de Biblioteconomia i Documentació en pràctiques qui en l'actualitat hi du a terme la incorporació dels títols en la Xarxa, de manera que en un termini breu la biblioteca tindrà un tant per cent elevat dels seus fons incorporats a la base de dades. “Només que tinguéssim incorporats els fons de novel·la, infantil i de la fonoteca, podríem plantejar-nos oferir el préstec informatitzat -precisa el responsable del centre-. De moment, caldrà esperar encara, ja que és convenient tenir la major part del fons introduïda per donar aquest pas. Pense que podria ser cap a la primavera de 2004, perquè els usuaris ja hi estan pràcticament tots introduïts, si bé resulta un procés laboriós de moment només podem oferir carnet de préstec automatitzat a aquells usuaris que el necessiten perquè són també habituals d'altres centres”.

Per a Emili el món del llibre i de la lectura és molt agraït perquè amb “pocs mitjans, si se saben combinar i hi ha voluntat -diu- es poden aconseguir resultats ben satisfactoris”. Aquest és el cas de Montaverner, on des de fa dos anys se celebra per Sant Jordi el dia del llibre i a tots els adults que van a buscar un títol a la biblioteca, se'ls regala una rosa. “I funciona -diu Emili- perquè hi ha gent que no és dels habituals al centre i que a partir d'eixe dia hi comencen a venir”. La biblioteca organitza també cada primavera la setmana d'Animació Lectora amb motiu de la qual convoca un concurs de narrativa infantil i la presentació d'un llibre, per als adults. A més, per als joves hi ha Conta-contes, tallers i un

“Els professionals hem de guanyar-nos la consideració i el pes social de la biblioteca i satisfer les demandes dels usuaris”

divendres a l'any, una nit de "Café i Contes" per al públic adult. La setmana de la Dona és també una data durant la qual el centre programa activitats, com ara un taller "Dona i Literatura", el qual es va celebrar per primera vegada en març de 2003. En 2001 Montaverner va organitzar una fira del llibre que "fou un repte molt gratificant, explica Emili, encara que també molt costós".

Segons Emili, tenir cura de l'usuari habitual, fidelitzar-lo intentant oferir-li el que et demana o suggereix, com són ara les diferents novetats editorials, i estar sempre oberts i atents als nouvinguts és la fórmula per a atraure i integrar el lector. "Aquí s'ho juga tot la biblioteca -insisteix- la seua imatge i presència socials, i si et coneixen fora d'aquestes parets hi ha més possibilitats d'atraure usuaris nous que si no tenim cap transcendència al carrer". En eixe sentit, el fet de ser una població reduïda pot ser un avantatge, apunta. "En el nostre cas, per exemple, comptem amb una coordinació total amb el col·legi del poble, i hi ha una implicació per part dels centres, de manera que entre tots escollim alguns dels llibres de lectura i duem un dels autors a la biblioteca perquè en parle amb els menuts. Paral·lelament, ens coordinem amb els departaments de llengües i literatura dels centres de secundària on van els estudiants de Montaverner, quant a les lectures del curs, per tal de tenir-les disponibles a la biblioteca, si bé no tots els professors responen igual". Quant a la repercussió directa que això pot tenir en el lector present i futur, per a Emili- "no podem predir-la amb exactitud, però...sempre pot quedar-ne alguna cosa. Els professionals tenim el repte continuat de fer estimar la lectura als adolescents".

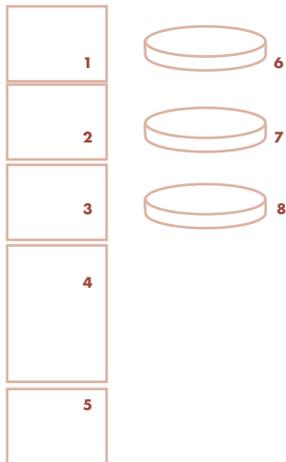
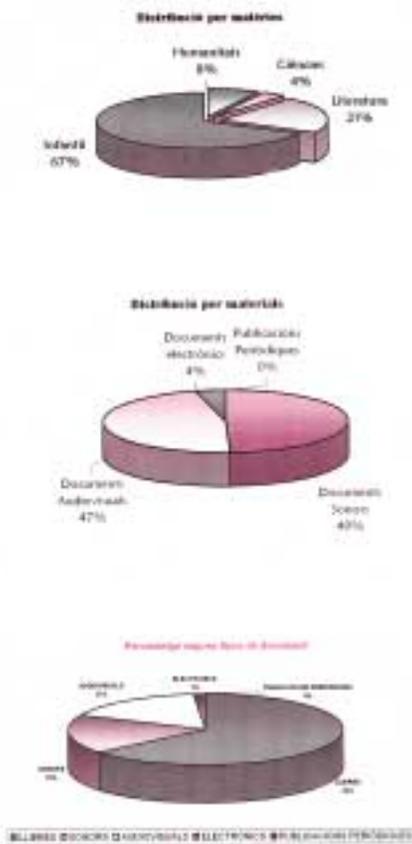
L'actualització del fons

Per al responsable del centre de Montaverner, seguir les noves tendències literàries, renovar el fons i satisfer les demandes informatives dels usuaris és fonamental per no perdre el contacte amb el seu públic. En aquest sentit, el centre elabora cada any dos butlletins: un, centrat en llibres i un altre, en fons sonor i audiovisual, a més d'anunciar-hi les activitats socioculturals del poble i difondre-hi les novetats que arriben a la biblioteca. "Aquesta idea ha funcionat molt bé perquè té una repercussió directa", com apunta Emili. "En tirem vuit-cents i els repartim primer a l'escola i després a comerços i llocs d'oci. En 2003, i amb motiu de la nostra incorporació al Catàleg Col·lectiu de la Xarxa de Lectura Pública Valenciana vam publicar una *Guia de Lectura* amb novetats comentades que va tenir una resposta molt bona entre els veïns de la localitat, i que es va enviar personalitzada a tots els socis del centre. Va ser un projecte important per a les nostres possibilitats i potser tardarem en fer-ne un altre semblant. En general, tractem d'optimitzar els recursos i oferir activitats ben diverses als lectors per consolidar la projecció social de la biblioteca. Malgrat tot cal major inversió per a la renovació contínua del fons i per a poder adquirir productes multimèdia que millorarien el servei que oferim als usuaris".

Montaverner participa també, junt amb altres centres de la comarca, en l'elaboració d'una guia de lectura que publica des de 2002 la Mancomunitat de la Vall d'Albaida, com a part de la Campanya d'Animació Lectora de la Vall d'Albaida, a través de la qual es vol consolidar i potenciar les biblioteques de la comarca. "Millorar contínuament els serveis que oferim és el repte de futur -explica Emili-. De moment funcionem relativament bé i podem renovar els nostres fons perquè adquirir i oferir novetats és bàsic, i si deixa d'haver diners per comprar-ne, el préstec se'n ressentirà". En eixe sentit, Emili insisteix en la necessitat d'aprofitar els avantatges de la catalogació automatitzada per tal de d'esporgar part del fons i d'aquesta manera alliberar espai a les prestatgeries, anem molt justets, i revitalitzar la col·lecció". I pel que fa a la coordinació amb les preferències del lector, Emili creu que la via més utilitzada és la comunicació boca a boca, ja que el servei de *desiderata* que ofereix el centre no ha qualitat per ara entre els usuaris. D'altra banda, Emili assegura que quan la informatització siga un fet, la biblioteca invertirà més temps i recursos en la formació d'usuaris.

Un dels trets característics de Montaverner és que la població és en un 90% valencianoparlant, una realitat lingüística que reflecteix el centre. "La biblioteca -explica Emili- funciona íntegrament en la nostra llengua i a l'hora d'adquirir novetats, intentem apostar fermament pel valencià. Les estadístiques de préstec ens reafirmen que realment el consum de productes culturals en la nostra llengua és possible. Òbviament, adquirim moltes novetats en castellà, per la demanda mateixa dels nostres usuaris i perquè el mercat editorial així ens ho imposa. Volem satisfer les expectatives de tots i totes, però sempre amb la voluntat que el producte en la nostra llengua hi tinga cabuda i prestigi".

- 1 i 2, Animació lectora.
- 3, Montaverner celebra, des de fa dos anys, el dia del Llibre per Sant Jordi. A tots els adults que van a buscar un llibre a la biblioteca, se'ls regala una rosa.
- 4, La biblioteca, que ofereix regularment les novetats editorials, és també un punt d'informació local i general per als veïns de la localitat.
- 5, Els menuts aprenen com funciona la biblioteca i com ser-ne usuaris.
- 6, Gràfic distribució per matèries.
- 7, Gràfic distribució per material.
- 8, Gràfic percentatge segons tipus de document.

No has de perdre mai de vista els usuaris

Quant als usuaris, per a Emili és difícil evitar la fractura d'edat en el públic de les biblioteques públiques, el qual sol ser majoritàriament escolar. "Crec que els professionals hem de tenir molta cura dels usuaris que són habituals, però també mantenir una presència constant al carrer per captar l'atenció dels lectors potencials. En aquest sentit, nosaltres pensem traure la biblioteca al mercat o instal·lem des de l'any 2000 la Bibliopiscina en juliol, un servei que des de l'any 2003 hem ampliat a agost, per al qual hi ha un tècnic contractat expressament. És una iniciativa que ha tingut des de l'inici una resposta boníssima i que s'ha centrat bàsicament en premsa, revistes, fons infantil i còmic i algunes peticions concretes de títols, si bé els llibres no els hi desplaçem perquè s'hi deteriorarien molt".

Un dels reptes que es planteja Emili és atraure la gent més major a la biblioteca. "M'agradaria molt -diu- que la gent més major ens visités més sovint, però per ara l'accés físic és un inconvenient. Tinc l'esperança que es pugui solucionar a curt termini, si s'amplia el centre amb l'adquisició, per part del Consistori, d'un solar annex a l'edifici actual. La qual cosa ens permetria crear una sala infantil adequada, augmentar els llocs de lectura, crear llocs per a audicions i disposar d'un espai per a la consulta de l'OPAC, a més de dur a terme altres projectes més ambiciosos i que ara es veuen limitats per la falta d'espai. I sembla ser que sí que hi ha una intenció política d'ampliar el centre, donada la resposta social tan positiva que hi ha per part dels veïns cap a la biblioteca. Ara el que cal és que les promeses es concreten sense retard".

Respecte a la integració de l'usuari estranger, comenta Emili. "Depèn de la comunitat, en concret -apunta Emili- però alguns sí que hi vénen sovint sobretot per a utilitzar el servei d'internet. Tot i així, m'agradaria tenir una implicació major per la seua part. En el cas dels anglesos, s'involucren molt en les activitats socioculturals del poble i són usuaris habituals de la biblioteca, no sé si arribem a satisfer les seues necessitats lectores...però ells hi vénen. Jo m'estimaria que hi hagués una retroalimentació amb tots, sobretot amb els immigrants que vénen per motius de treball, perquè de vegades no sé si no ens visiten perquè desconeixen els seus drets o perquè els costa més relacionar-se amb la comunitat que als residents estrangers europeus".

Un punt d'informació local

Un dels projectes immediats que té la biblioteca de Montaverner és incrementar i millorar el seu fons local, un fons que "ha de servir perquè el lector pugui trobar una informació de qualitat i àmplia sobre la seua localitat i la comarca, comenta Emili. En definitiva -insisteixem de reforçar-nos com a punt d'informació, tant local com general. Nosaltres funcionem també, des de fa temps, com a espai informatiu, no només juvenil, sinó per a totes les persones que vénen a demanar informació sobre viatges i altres qüestions culturals i socials, i a les quals podem ajudar des d'ací amb llibres o portals d'Internet. El nou rol que hem de jugar els bibliotecaris passa per satisfer les demandes informatives de la societat utilitzant tots els mitjans que les tecnologies de la informació i de la comunicació han posat al nostre abast".

De moment, Emili Juan -un bibliotecari molt implicat- deixa en l'aire un projecte de *Club de Lectura* per a continuar retroalimentant l'activitat del centre amb l'opinió dels lectors i lectores.

ESTADÍSTIQUES AGENCIA DE LECTURA DE MONTAVERNER																
ANY 2003																
LLIBRES EN PRESTEC																
LLIBRE	DI	HISTORI	Els seus			LLIBRE								DI	HISTORI	llibre
titol	de	de	de	de	de	de	de	de	de	de	de	de	de	de	de	de
de	de	de	de	de	de	de	de	de	de	de	de	de	de	de	de	de
GENYER	20	18	31	210	305	109	0	204	147	144	220	244	765			
FEBRER	24	4	40	194	136	102	0	270	303	122	122	308	883			
MARÇ	10	13	87	240	102	109	0	341	121	175	175	317	880			
ABRIL	24	19	87	204	109	119	0	324	88	182	189	301	802			
MAY	10	9	87	181	111	103	0	234	108	188	168	319	807			
JUNY	17	8	60	137	101	108	0	225	88	136	158	118	683			
JULY	21	18	67	224	102	103	0	330	155	225	179	401	1168			
AGOST	12	3	30	98	65	70	1	142	94	130	102	102	538			
SEPTEMBRE	10	8	88	117	69	108	0	280	117	182	108	118	418			
OCTUBRE	10	8	82	170	125	124	2	248	118	140	112	120	480			
NOVEMBRE	10	4	88	181	102	109	0	272	104	140	140	172	561			
DESSEMBRE	10	3	88	98	88	92	0	170	119	100	68	91	387			
TOTAL ANUAL	241	104	600	2054	1517	1552	3	3072	1369	1737	1022	2250	7204			

Una biblioteca amb història

La Biblioteca Pública Municipal de Pego (Marina Alta) es va crear amb l'arribada de la II República l'any 1931, si bé durant el bienni negre va ser objecte de remodelacions, quan la Junta Municipal de la Biblioteca la va adaptar a la política dretana del govern republicà del moment. Quasi trenta anys després, en 1961, el centre va passar a disposar d'un Reglament i d'un concert amb el Servicio Nacional de Lectura.

Durant aquest període la Biblioteca va estar ubicada dins del mateix edifici de l'Ajuntament. L'any 1971 es va crear una nova seu a uns locals situats a la Plaça del Mercat, fins a la dècada dels noranta, moment en què va ser traslladada a la Casa de Cultura, on està ubicada avui. El local de la Plaça del Mercat es va destinar a Agència de Lectura, de manera que durant alguns anys els dos centres van funcionar paral·lelament, fins que es van fusionar en una sola biblioteca.

Un punt d'inflexió

Pego complirà enguany el 725 aniversari de la seua Carta de Poblament. Aprofitant l'avinentsa, l'arxiu i la biblioteca municipals de Pego han programat diverses activitats, moltes d'elles seran un punt de partida per a una nova etapa de la biblioteca i l'arxiu, després d'uns anys de difícil gestió, a causa de nombroses interferències polítiques. En aquests moments, doncs, la biblioteca es troba en "un punt d'inflexió", com explica el seu bibliotecari, Joan Miquel Almela, amb "molts projectes per dur a terme de manera immediata". "Anem a optimitzar els recursos existents i treure el màxim de partit del que ja tenim -apunta Joan Miquel- ja que disposem d'una infraestructura molt bona, i el que cal és començar a fer-ne un altre ús".

L'accés a Internet és un dels punts que més preocupa al centre. "Aquest és un dels aspectes que anem a solucionar amb major urgència -apunta- i en eixe sentit, estem redactant a hores d'ara un reglament de la biblioteca, on es regula la manera d'accedir a internet, ja que en els últims anys l'accés indiscriminat havia disvirtuat un poc l'ús de la biblioteca". "Es tracta -afegeix- de mantenir l'accés lliure i gratuït a les últimes tecnologies, però per fer-ne sempre un ús pedagògic i de consulta, per a la qual cosa, limitarem el temps d'accés i evitarem activitats com el chat, que té un caràcter més privat i personal, i no de servei públic, si bé una persona podrà consultar el seu compte de correu electrònic, sense cap problema, sempre que respecte el temps corresponent. Per això, una bona idea seria crear una agenda d'usuaris, on cadascun estiguera registrat amb una clau d'accés". "De moment -explica Almela- el que anem a fer es passar de quatre ordinadors de lliure accés a tres, un d'ells per a consulta exclusiva d'OPAC i l'altre per navegar per Internet".

Per a Almela, és un tema delicat perquè l'absència d'una base legal "obliga els professionals de la informació -diu- a crear una política d'utilització de les últimes tecnologies i vetllar-ne per un ús pedagògic i positiu".

"Al marge de tot això -apunta- considere que els bibliotecaris estem ací per oferir un servei d'assessorament i de guia, dins del qual hauríem de primar la informació que està en els llibres i acudir a Internet com a font de suport i secundària."

Un dels altres aspectes que empenirà en breu la biblioteca és la actualització dels fons i la seua revisió per matèries. "Volem renovar les monografies i mantenir o retirar algunes obres generals, com ara enciclopèdies i obres de referència -explica Almela-. Començarem pel fons per matèries, per a la qual cosa hem pensat introduir una mitjana de tres o quatre novetats mensuals i esperem que aquesta línia de treball ens ajude, en part, a recuperar els usuaris que hem anat perdent en els últims temps". "El que no podem consentir -insisteix- és continuar omplint les prestatgeries amb títols que no han registrat ni un sol préstec en els últims dos o tres anys".

Tal com explica Almela, una de les prioritats que té ara la biblioteca de Pego és restablir el contacte amb els seus usuaris. "Hem perdut lectors progressivament -apunta- perquè no s'han revisat les novetats a la biblioteca i perquè no teníem un fons útil i

Rafael Ruiz Carrió.

Joan

Miquel Almela Cots.

Joana Canet Sastre.

C/ Sant Domènec, 5, 03780, Pego.

· 96 557 2801/ · 96 557 2583

culturapego@telefonica.net

de dilluns a dissabte de 10:00

h. a 14:00 h. i de 17:00 a 20:00 h.

Estiu: de 8:00 h a 14:00 h.

: 16.427

(De moment, els fons audiovisuals no estan disponible en préstec).

: Préstec de llibres, accés públic al catàleg OPAC, Accés públic i gratuït a Internet.

: Dia del Llibre, presentacions de llibres, contacontes, exposicions.

Programa informàtic BIBLIO 3000. La biblioteca treballarà intensament durant el 2004 en l'automatització dels seus fons.

: fons incorporat: 410, socis nous: 250, préstecs: 2.900 (tot llibres). Quant als índex de lectura en valencià, si bé no n'hi ha estadístiques, segons el bibliotecari, en termes generals, a Pego es llegeix més en castellà i els llibres en valencià queden quasi restringits al públic infantil i juvenil.

10.060 habitants (cens 2001).

se centren en la setmana del llibre, amb la visita de les escoles. Durant aquesta setmana es programen sessions de contacontes i també sessions informatives sobre el funcionament de l'OPAC i els passos que dona un llibre des que arriba a la biblioteca fins que es presta als usuaris.

1, Visita del col·legi local a la Biblioteca Pública Municipal de Pego.

2 i 3, El Dia del Llibre, per Sant Jordi, la biblioteca regala una rosa als usuaris, com es tradició en la nostra cultura.

interessant per als universitaris i estudiants, en general, un públic que ha deixat de venir a la biblioteca perquè no hi trobava obres de consulta bones i actualitzades amb què treballar". Amb l'objectiu també d'actualitzar els seus fons i de cobrir les expectatives i les preferències dels lectors, la biblioteca té com a prioritat la creació d'un servei de *desiderata* amb bústia de suggeriments, a més de la ubicació d'un aparador de novetats editorials.

De moment, el centre està treballant en la creació d'un inventari total del que hi ha a la biblioteca, tant en OPAC, com en suport paper, on es catalogarà progressivament la totalitat dels fons, inclosos els audiovisuals, que ara per ara no estan catalogats ni exposats al públic.

A hores d'ara, la biblioteca compta ja amb uns 9.000 títols introduïts, però el procés és lent, tal com explica Almela, ja que "primer volem esporgar el fons que està en préstec, comprovar si està o no catalogat tant en suport informàtic, com en fitxa manual i després farem el mateix amb el fons antic". "L'objectiu -apunta- és eliminar els llibres que no es presten i deixar un fons més buit, però de major qualitat, amb els clàssics i amb les novetats que sí es demanen". "A més -comenta- buidar prestatges pot ser un avantatge també perquè facilita l'accés visual i físic del lector als llibres, així que segur que queden una mica buits, però més atractius".

El 725 aniversari de la Carta de Poblament en 2004 serà l'ocasió també per eixir al carrer i millorar la presència pública i la imatge de la biblioteca. Així doncs, l'emissora municipal dedicarà un espai per a la biblioteca i per a l'arxiu de la localitat, des d'on poder donar-se a conèixer. D'altra banda, el centre organitzarà aquesta primavera una fira de llibreters de Pego i de la comarca, així com un taller de lectura, impulsat per la Escola d'Adults.

Igualment, al llarg de 2004 la biblioteca ha programat publicar un tríptic amb les activitats culturals previstes per a l'any, així com les novetats rebudes a la biblioteca, en un intent de difondre-les entre els lectors i el públic, en general. A més, el 2004 és també la data prevista per a l'entrada de la biblioteca municipal de Pego al Catàleg Col·lectiu de la Xarxa de Lectura Pública Valenciana.

Un abans i un després

Uns dels problemes que ha tingut la biblioteca de Pego en els últims anys és la falta d'una sala diferenciada de lectura, així com d'un espai per al públic infantil i un apartat dedicat a les consultes d'Internet, ja que fins ara ha estat tot dins d'un mateix espai. En aquest sentit, i tal com comenta Joan Miquel Almela, està prevista per a enguany la redistribució de l'espai de la biblioteca, de manera que es puguin crear zones diferenciades de treball i evitar interferències entre els usuaris, des de prelectors fins a universitaris o persones majors.

L'objectiu més immediat és ara "recuperar el lector, ja que a Pego fa uns anys hi havia una bona xarxa de lectors". En eixe sentit, el centre actualitzarà en els pròxims mesos els seus fons i restablirà, amb l'adquisició de publicacions periòdiques i de revistes d'investigació, el servei d'hemeroteca, suspès en els últims anys. Com a projecte conjunt amb l'arxiu, la biblioteca té previst la preparació i instal·lació a l'última planta de l'edifici d'una biblioteca específica on s'ubicarà el fons local i comarcal i el fons antic, una col·lecció important amb títols dels anys trenta i quaranta del segle passat.

Tot plegat, la biblioteca es troba en un moment de restructuració i de renovació, tal com diu el seu bibliotecari, i aclareix que la biblioteca durà en breu a terme tots aquells canvis que puguin fer sense necessitat de noves inversions. "L'Ajuntament no està passant un bon moment financer i de moment -explica Almela- anem a fer una cosa tan senzilla com recuperar el fitxer manual, retirat de la biblioteca per l'anterior govern municipal".

Un altre punt pendent -apunta el bibliotecari- és la integració dels veïns que formen part de les comunitats d'immigrants que resideixen a Pego. Segons Almela, només alguns d'ells van a la biblioteca, i esporàdicament, perquè des del centre "no s'ha fet mai cap esforç per apropar aquestes persones als serveis de lectura". Per a Almela, el punt d'inflexió que està vivint el centre pot ser també un bon moment per plantejar-se a la biblioteca una línia de treball diferent, la qual integre millor els nous usuaris.

ENTREVISTA A ISIDRO F. AGUILLO

participado en varios proyectos del V Programa Marco de I+D de la Unión Europea y del Plan Nacional de Investigación Científica y actualmente sigue trabajando en parte de ellos.

Siempre en relación con las últimas tecnologías, Isidro Aguillo ha sido miembro de la Oficina Española de Ciencia y Tecnología (SOST) en Bruselas, Metcalfe Visitor Professor en la Universidad de Nueva Gales del Sur (Sidney, Australia) y en la actualidad es miembro de la Junta Directiva de la Sociedad Española de Documentación (SEDIC). Desde 1997 dirige

En 1996 Aguillo recibió el premio IWE 96 por votación de los documentalistas españoles como "Personalidad del año".

-¿De qué se ocupa el Departamento de Innovación Tecnológica del CSIC y cuáles son las funciones de usted en él?

-El Departamento lo constituimos varios equipos con misiones diferentes, pero complementarias. Hay un equipo que se dedica a desarrollos informáticos, a poner productos que puedan ser utilizados por

VISTA ENTRE

Lourdes Toledo

Isidro F. Aguillo coordina actualmente el Laboratorio de Internet en el Centro Nacional de Información y Documentación Científica (CINDOC) del Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC). Con una trayectoria profesional brillante, Aguillo, licenciado en Biología por la Universidad Complutense y Máster en Información y Documentación por la Universidad Carlos III de Madrid, es hoy por hoy un especialista de renombre en temas relacionados con la Sociedad de la Información. Como tal, trabaja en el Departamento de Innovación Tecnológica del CINDOC, donde realiza tareas relacionadas con el desarrollo de indicadores de la Sociedad de la Información, el análisis documental de recursos Web, la Cibermetría (valoración cuantitativa de la información que aparece en la Web y de sus flujos de circulación) y procesos de comunicación científica a través de la Red.

En los últimos años ha dirigido y ha

la revista electrónica "Cybermetrics" y es miembro del Comité Asesor del "Profesional de la Información" y de comités científicos de diversos congresos nacionales e internacionales. Además, participa como evaluador y revisor de proyectos europeos de investigación.

En el terreno académico, ha impartido desde 1994 más de trescientos cursos y seminarios en cuarenta y cinco universidades españolas y extranjeras, así como en doce asociaciones profesionales y veintiocho instituciones, tanto públicas como privadas. Desde hace tiempo su agenda está ocupada por numerosos cursos y seminarios que solicitan su presencia. El pasado mes de octubre Isidro Aguillo estuvo en Valencia, donde impartió un curso organizado por el Instituto Valenciano de Administraciones Públicas (IVAP) y la Dirección General del Libro y Bibliotecas, bajo el título "Recuperación de Información para bibliotecarios, documentalistas y archiveros"

intermediarios, documentalistas y bibliotecarios, entre otros, para diferentes aplicaciones documentales. En este sentido, últimamente nos hemos dedicado mucho a los Tesoros y hemos puesto en el Web algunos de los que teníamos ya diseñados de manera que sean dinámicos e interactivos y que se pueda navegar por ellos pasando de un término a otro, algunos de ellos relacionados, y siempre de manera muy ágil. En Web esto es fundamental, ya que estamos hablando de ficheros considerablemente grandes. Un segundo equipo, que se encarga de cuestiones terminológicas, está centrado en proyectos compartidos con la Unión Europea. A Europa le interesa disponer de servicios multilingües y en este terreno nosotros somos competentes por nuestra experiencia en desarrollo terminológico en diferentes idiomas. Un tercer grupo se dedica al desarrollo de portales de Internet y trabaja normalmente bajo encargo, exceptuando el caso del portal de ciencia y tecnología,

considerado de interés prioritario para el

en cuenta esa diversidad en la Red, y sobre ella, aprender cómo funciona, sin olvidar que el control documental de Internet, insisto, es menor del que existe en las bases de datos, y aplicarlo de manera coherente a la hora de recuperar la información. Una vez hecho esto, hay que cambiar algunos aspectos. Por ejemplo, hoy por hoy se está enseñando a buscar en Internet como si lo que pretendiéramos fuera resolver preguntas de concurso de televisión, lejos en la mayoría de los casos del objeto de la búsqueda. Además, se está dando por

de una sede Web?

-Creo que la mayoría de las propuestas que se han presentado hasta ahora son propuestas formales, e incluso algunas que mezclan características formales y substanciales, de contenido. El problema es que al mezclar las dos consideraciones hay información valiosísima que se diluye. Por ejemplo, en cualquier obra publicada es muy relevante el reconocimiento de la autoría, en cambio, en Internet no es un factor tan decisivo a la hora de considerar si la información es o no fiable, lo cual me parece lógico, ahora bien, la autoría institucional

la sede es hasta qué punto es o no navegable...Pues ahí entra la duda. -¿Qué ocurre con el diseño de muchas páginas web que a veces no nos ofrecen información útil como puede ser una ficha técnica que nos facilite la comunicación con el organismo o la persona que representa esa sede?

-El problema creo que se debe a la ausencia de retroalimentación. Hay que hacer entender a los Webmasters que esa información es relevante, y que si ellos la incluyen, facilitan el acceso a los recursos de los sitios en cuestión, lo cual es ventajoso respecto a los Webs que no proceden así. Todos esos datos se han de tener en cuenta en el posicionamiento de un motor de búsqueda, en un índice, por ejemplo, ya que supone un valor añadido. ¿Por qué esto no ocurre así? Piensen que el índice que más se está utilizando hoy por hoy es Yahoo, "el modelo Yahoo" que llamamos nosotros, aunque en realidad ocurre lo mismo con muchos otros índices. Sucede que cuando uno entra en Yahoo, la descripción que encuentra de una página es ridícula, por ejemplo: "Esta es la página de x y poco más" y es algo totalmente absurdo, que no exista ningún tipo de valoración o de descripción en estos niveles, lo que hará que otros Webmasters no le presten atención.

-¿Qué análisis documental sería entonces el más eficaz y qué criterios los más apropiados para evaluar la calidad de las sedes Web?

-Nosotros lo que proponemos es que se realice un análisis documental más extenso, de tipo descriptivo, por ejemplo: cuál es el volumen de información que se ofrece, si se ofrecen mecanismos de navegación, si en la página principal hay un índice, un mapa o un buscador interno de la sede, si la autoría figura o no de manera explícita, (la cual se puede describir a un nivel muy profundo, ya que podemos exigir no sólo el nombre del autor, sino una dirección electrónica o postal de contacto), así como la opinión que ofrecen sobre esa serie de páginas otros expertos (con los que también debe poderse contactar). Ese tipo de información es lo que ahora en España se llaman "directorios analíticos" y ya hay algunos ejemplos llevados a la práctica, como el de "Darwin", un proyecto de varias universidades españolas, liderado por la Universidad de Salamanca. La idea básica es que si el Webmaster encuentra algún intermediario que ha descrito características

hecho que se puede resolver una recuperación de información en Internet recurriendo sólo a dos, tres, cuatro o cinco sitios de la primera o segunda página de respuestas, y el tratamiento que hay que hacer en la Red debe ser más exhaustivo. Es decir, que si estoy recuperando información, tengo que tener en cuenta todas las posibles visiones, porque la información que ofrece Internet ya no es monolítica sino que responde a diferentes idiosincrasias, diferentes culturas, idiomas e instituciones. Resulta absurdo, por tanto, plantearnos únicamente la revisión de las cuatro o cinco primeras respuestas de una búsqueda, hay que considerar un nivel viable, que podría estar en los pocos centenares, y para eso existen herramientas automáticas que nos permiten recuperar estos recursos de una manera rápida y directa y luego proceder a analizarlos.

-¿Cómo se puede analizar la fiabilidad

es posible reconocerla a través de mecanismos indirectos. Otro de los puntos que se tiene muy en cuenta es la navegabilidad, pero se olvidan otros aspectos como el tamaño de las sedes Web. Hoy por hoy, nos encontramos con tamaños inusitados, que no tienen nada que ver con lo que habíamos visto hasta ahora, y si bien es importante desde la óptica de la navegación, plantea unos problemas importantes a la hora de la descripción. Tradicionalmente, hemos podido describir un objeto documental con dos, tres o cinco párrafos, pero resulta absurdo describir de la misma manera una sede Web con cientos de miles o incluso unos pocos millones de páginas. Estoy pensando en las páginas de la Unión Europea o de la NASA, que tienen varios cientos de miles de páginas. Querer reducir su información a un resumen de unos pocos párrafos supone quitarle mucho valor añadido a la descripción de esa sede. Entonces, si el único criterio que vamos a utilizar para valorar

negativas sobre su sede, intente solventarlas, del mismo modo que se preocupan por el posicionamiento a través de las etiquetas meta de descripción de contenidos, algunas de las cuales identifican al autor de la página, otras contienen las palabras clave que el autor ha elegido porque cree que son las que mejor describen la página, con lo cual la calidad de la descripción suele ser mayor. Estas identificaciones (autor, idiomas en que aparece la página, fecha de última actualización, entre otras) tienen un valor muy importante porque son un sistema precatalográfico que nos ayuda bastante en la descripción de la sede, ya que son valores que nos pueden ayudar a definir la calidad de la sede, al mismo tiempo que hacen aumentar el impacto potencial de la página. ¿Pero nos están poniendo las etiquetas meta para ayudarnos? No, lo hacen simplemente porque saben que usándolas, su posicionamiento en el buscador es mejor. En resumen, existen varios criterios para evaluar la calidad de los Webs, pero si algunos ya vienen dados, como ocurre con las etiquetas meta, la labor de selección es más eficaz, aunque quiero insistir una vez más en que indicar autoría, fecha e idiomas es un aspecto importante, pero poco más que formal. El hecho de que una página no indique estos elementos no quiere decir que el recurso sea negativo, los contenidos pueden ser muy buenos, simplemente no se han tenido en cuenta los aspectos formales, que son valores añadidos.

-¿Deberían entonces los usuarios de Internet no dejarse influir tanto por la estética de la página y profundizar más en los contenidos de las sedes Web?

-Hay una tendencia a crear ránquings y no creo que eso sea realmente necesario. Bastaría con ofrecer una estructura descriptiva, un directorio o una serie de recursos que has seleccionado, de los cuales describes las características. El usuario final puede, posteriormente, tenerlos en cuenta o no, valorarlos según sus necesidades. Y si estamos interesados en que esos recursos sean utilizados en un catálogo de una biblioteca, el hecho de no figurar la autoría nos echaría ya para atrás, mientras que si lo que nos interesa no es la referencia Web bibliográfica, sino los contenidos, el autor ya es secundario.

-¿Qué función tendrían las bibliotecas, los archivos y los centros de documentación a la hora de ofrecer información sobre sus

servicios?

-Hay una función que ya ha sido asumida por el mundo institucional, y es la de representatividad. Es decir, todas las instituciones, independientemente de su carácter público o privado, de que tengan o no ánimo de lucro, deben estar presentes en Internet porque la gente utiliza cada día más este canal para acceder a la información. Creo que todos los centros que trabajan directamente sobre la información deberían profundizar un poco más en los servicios que están ofreciendo. Por ejemplo, el servicio tradicional electrónico de una biblioteca ha

posible mantener permanentemente en una página Web noticias de actualidad. Y sobre todo, la biblioteca pública debería centrarse en ofrecer un portal local, que es algo para lo cual posiblemente está más capacitada que muchas otras instituciones, como son ayuntamientos o colectivos locales. Respecto a otras bibliotecas, como las especializadas, al igual que la biblioteca pública conoce a sus usuarios, éstas deben también conocer a los suyos. Hay una experiencia muy interesante que están llevando a cabo todas las bibliotecas universitarias

Me preocupara mucho que el bibliotecario o el documentalista iniciara programas de selección, convirtiéndose en una especie de censor. Creo que se puede censurar bastante describiendo, pero dejando siempre la oportunidad al usuario final, quien es el responsable último de seleccionar

sido el OPAC, pero el OPAC no es la herramienta más adecuada para recuperar información desde el Web porque el objeto último que se recupera es simplemente una referencia bibliográfica, con lo cual el OPAC tiene que estar presente en el Web de una biblioteca pero no debe ser lo que vertebró la sede. La biblioteca ofrece muchos más servicios que debe poner a disposición de sus usuarios a través de la Red. ¿Qué servicios son? Pues los mismos que sirve físicamente, pero a través de la Web. Por ejemplo, las bibliotecas públicas deberían presentar pantallas de navegación especialmente pensadas para sus usuarios, con recursos de referencia, recursos pensados y diseñados para sectores especialmente visitantes de la Web, público infantil, jóvenes, tercera edad, personas discapacitadas, recursos de ocio, como puede ser información sobre el ocio local, noticias, por ejemplo. La sindicación de noticias es muy interesante. Con un mecanismo sencillo y apenas sin costo es

americanas, mediante la que se intenta poner un único punto de entrada a todas sus bases de datos, y por tanto desarrollar unos mecanismos que permitan, no sólo buscar en sus OPACS, sino en todas las bases de datos a las que ellos tienen acceso, así como las que ellos mismos generan. Por otra parte, un caso típico que está empezando a entrar en España, pero que hasta ahora no era frecuente, es el tema de las tesis doctorales a texto completo. Estos sistemas permiten que con una única búsqueda o punto de acceso, podamos acceder simultáneamente a toda la información sobre un tema en concreto que está ofreciendo esa universidad. Por lo que respecta a otro tipo de organizaciones, como son los archivos y los centros de documentación, éstos han de tener en cuenta el riesgo de pérdida con el tiempo de lo que llamamos el patrimonio digital, porque la propia Web tiene una alta tasa

de recambio, es decir, es muy volátil. Podemos preguntarnos por qué, entonces, un archivo que se dedica a guardar documentos relevantes en soporte papel no guarda memoria histórica de las páginas Web cada cierto tiempo, digamos en un ámbito regional, que es una extensión razonable, donde se podría conservar todo lo que diversas instituciones públicas han ido poniendo en la Red en los últimos años e ir guardando la copia íntegra de esos sitios con cierta frecuencia, cada tres o seis meses. Creo que los archivos tienen que ocuparse de preservar

ponerse ya en la Red. El centro de documentación tiene esa misión de aunar todos los recursos de información de la institución, tanto los públicos como los innatos que ella genera.

-¿Qué ocurre en el ámbito académico, donde usted trabaja?

- Aquí el reto fundamental es la comunicación informal, es decir, los científicos fundamentalmente se comunican y valoran su comunicación a través de los artículos científicos publicados en revistas de impacto, pero ese no es todo el conjunto de la actividad que

solicitado, con qué objetivo, los resultados obtenidos de la explotación de esos datos y establecer unas normas de manera que esa información sea realmente utilizada), de manera que puede ofrecer seguridad delante del miedo que a veces puede tener un científico de que alguien acceda a sus datos y los utilice de forma no adecuada.

-¿Cuál es la labor pues del profesional de la Información?

En los tres casos, bibliotecarios, documentalistas y archiveros, creo que su labor ha de ser facilitar la información, pero no la que tradicionalmente han puesto a disposición de los usuarios, sino utilizar una visión más amplia y añadir nuevas tipologías de información, forzar para que los actores que están poniendo información sean más generosos y nos ofrezcan, no sólo información formal, ya finalizada y perfilada, sino también aquella informal que puede ayudar a regenerar los procesos de génesis del conocimiento, los procesos de comunicación interna en una institución, así como ilustrar la información de un cierto producto documental. En definitiva, ir más allá de la labor tradicional. En ese sentido, tengo que decir que la digitalización ya se está llevando a cabo, y con éxito, pero se puede y se debe avanzar más.

-En general existe el sentir que cada vez tenemos acceso a más abundante y variada información, aunque también más desestructurada. ¿Cuál es la responsabilidad de los profesionales de la información (bibliotecarios, archiveros, documentalistas) ante el maremágnum informativo con que se encuentra el visitante de la Red ?

-Me gustaría insistir en que no es malo que exista esa diversidad. En principio, yo no me preocuparía por si el volumen de información es enorme o si el tratamiento posible de esa información es dificultoso porque creo que debe mantenerse así y que cualquier otra cosa se acercaría demasiado al concepto orwelliano de "El Gran Hermano", lo que no quiere decir que no debemos asumir ciertas responsabilidades. En realidad, en Internet no hay muchas novedades respecto a la manera como hemos clasificado la información tradicionalmente y cuando acudes a sitios bien clasificados te encuentras con sorpresas. Es el caso de Yahoo, que teóricamente es un modelo creado ex profeso para la Web. En este sentido, hay estudios

ese patrimonio digital, y no sólo transferir a formato electrónico documentos que no estaban en papel, sino conservar lo que se está poniendo en la Red. Todo esto es algo muy novedoso, que todavía no se está llevando a cabo. En cuanto a los centros de documentación, parece ser que éste todavía es un terreno de las intranet, y creo que hay que empezar a abrirse al público. Aquí entramos en el asunto de la gestión del conocimiento. Las instituciones, no sólo las empresas privadas, sino también las públicas, generan una serie de conocimientos intangibles que no están siendo explotados porque los actuales mecanismos para explotarlos, lo que se conoce como gestión de conocimiento, están logrando cierto éxito en entornos internos, en intranets. Ahora bien, alguna de esa información -sobre todo en el sector público, donde los problemas de competencia son menores- debería

desarrollan. Hay que pensar que un científico asiste a un congreso o conferencia y presenta transparencias en formatos Power Point. Por qué éstas no están disponibles en la Red, o dónde se puede encontrar el material con el que un académico da clases en la Universidad, como son transparencias, bases de datos, memorias o informes que desarrollan para terceros, y que ofrecen un análisis más detallado que el del artículo científico. Incluso, en caso extremo, por qué no poner en la Red todos los datos que ha utilizado. Normalmente, por problemas de espacio, ya que en una revista se ofrecen datos generales o un resumen, pero no se da la hoja de cálculo completa. ¿Por qué no colgarla de Internet esa hoja? El problema que puede existir es, primero, si el académico o investigador en cuestión sabe hacerlo, y aquí el documentalista puede establecer una serie de criterios para que le resulte fácil y cómodo, y en segundo lugar, el mismo documentalista podría llevar a cabo un control del acceso y del uso de esa información (qué gente los ha

hechos por OCLC que demuestran que el 95 % de las categorías de Yahoo tienen su equivalencia directa en categorías de la CDU. Si la clasificación bibliotecaria tradicional ha funcionado incluso en un entorno tan desestructurado y caótico como puede ser la producción editorial, ¿por qué no aplicarlo al Web? Pues cuando se ha hecho así, el resultado ha sido muy bueno. Volviendo a la idea del exceso de información, creo que el gran volumen de información que puede suponer un problema para un número restringido de usuarios, puede resolverse. Lo que hoy nos falta son fundamentalmente perspectivas locales y lo que marea a la gente es pensar que toda lo que hay en la Web le interesa. No era sí antes de la Red, por qué tendría que serlo ahora. Antes la gente acudía a las fuentes locales cuando necesitaba recursos sobre un tema y resolvía perfectamente el problema. Hoy, el hecho de saber que además existen otras fuentes lejanas lo único que debería indicarnos es que en caso de necesitarlas están disponibles, pero nada me obliga a tener que utilizarlas. Por lo tanto, la labor es sobre todo previa, de identificación y valoración, pero también de descubrir cuáles son las carencias y las lagunas existentes, como por ejemplo, un caso que me es especialmente doloroso, la escasez que hay en Internet de recursos propios en español y en el resto de las lenguas oficiales del Estado.

-¿No sería una de las principales responsabilidades de los profesionales de la información la de orientar sobre cómo buscar información de calidad?

-Una de las cuestiones que el documentalista puede sacar a la luz mediante una labor específicamente descriptiva son esas lagunas a que me refería antes. A mí me preocupa que nuestros hijos el día de mañana, utilizando Internet, puedan encontrar mucha información sobre la conquista del Oeste norteamericano y que no exista ninguna fuente de información sobre Aníbal o Viriato, o incluso sobre Aristóteles o Platón, y eso ya está ocurriendo. Es en este terreno, creo yo, donde el documentalista debería ser capaz de orientar su programa de evaluación y descripción de recursos para sacar a la luz esas carencias, e incluso, si está en posición de hacerlo, convencer a la gente que tiene esa información para que la incluya en la Red. Esa labor tiene que estar en la agenda de trabajo de los documentalistas, capaces

de hacerse visibles mediante sus recursos a aquellos gestores y políticos que pueden influir en posibles autores para que pongan esa información en la Web. ¿Cómo se puede lograr esto? Con Webs muy útiles, muy listadas y con un alto valor añadido, y con una toma de conciencia al respecto, de manera que cuando aparezca una laguna, se haga pública y alguien se escandalice. Hay que ser muy exhaustivos, descubrir todo lo que hay (y lo que no hay) para ilustrar las carencias. Yo sigo pensando en el modelo de un índice que supere al de Yahoo. Desearía que empezara a haber en España índices descritos de acuerdo con el modelo "Dublin Core", que permite describir una página a partir de quince campos diferentes, que tiene un valor añadido para el bibliotecario porque es precatalográfico y se puede poner como parte de un índice descriptivo, además de ser perfectamente incorporable a un catálogo.

-Por tanto los bibliotecarios, documentalistas y archiveros: ¿deben ser buenos orientadores respecto a la búsqueda y rescate de la información, además de saber seleccionar la que ofrecen ellos?

-Deberían serlo. Me preocupa mucho lo que pueda ocurrir en las bibliotecas escolares, tanto de enseñanza primaria, como de secundaria y el acceso indiscriminado de la juventud, en general, a Internet. Hasta la fecha las bibliotecas escolares no han dispuesto de un profesional específico del ramo, porque se suponía que estas funciones no justificaban quizá este puesto de trabajo, lo que es muy cuestionable, por supuesto. Y en ese sentido, insisto en que en la actualidad, es nula la posibilidad de que exista una persona que de forma activa ayude a que los escolares y estudiantes accedan a la Red y sepan cómo recuperar correctamente la información, siendo capaces, por ellos mismos, de reconocer una serie de características que ilustran cuáles son esos sitios conflictivos. Esta situación justifica, con creces, que un bibliotecario especialista en Internet ocupe ese puesto en las bibliotecas escolares. La respuesta a la pregunta inicial es sí, pero hay que ser mucho más ambiciosos, y aplicar el trabajo de los profesionales de la información al sector público, para también en una serie de instituciones cuya presencia en Internet tendría un valor añadido, y que muchas veces no se tiene en cuenta, como es el caso de las PYMES, que individualmente, una por una, no pueden tener mucha frecuencia, pero se pueden crear consorcios de PYMES por sectores. Un documentalista puede gestionar cosas tan

importantes como hacer comercio electrónico, un tipo de comercio que está creciendo con fuerza hoy por hoy y que todavía la mayoría de las PYMES no tiene acceso a él. En ese caso, creo que los documentalistas podrían intervenir y ayudar en el proceso, no sólo de cara al cliente final, sino ayudar en los pedidos, resolver problemas de importación y papeles de aduanas, entre otras cuestiones. Y volviendo a los centros públicos, insisto en que el documentalista debe ser motivador para que toda la información pública esté en la Red y que no se quede esta intención en un simple *desideratum*, sino que legalmente los centros públicos están obligados a hacerlo. Lo que ocurre a menudo es que posiblemente éstos no saben cómo hacerlo o se plantean problemas de tipo legal, a causa del desconocimiento que hay fuera de nuestro sector respecto a toda la legislación que existe sobre los derechos de autor. Es ahí donde deberíamos trabajar más los profesionales de la información, así como en la explotación de los datos del consumo de información y que el sector público informe a través de la Red sobre cómo está siendo esa información utilizada por los consumidores: quién, con qué fines, por qué. Hoy por hoy el sector público se está olvidando de todo esto.

-¿Cómo se está trabajando actualmente en España respecto al seguimiento de los flujos de la información?

-Casi exclusivamente a nivel descriptivo. En cuanto a las posibilidades analíticas que pueden mostrarnos cómo llega el usuario a la información, qué ruta sigue, por dónde sale, qué páginas ha visitado, cuánto tiempo se ha detenido en cada una, si ha hecho algún tipo de descarga, dónde la ha hecho, dónde le ha llevado la página, si ha vuelto a ella después de salir, hay muy poco hecho. De manera que si casi es inédito el análisis descriptivo, el analítico, es realmente extraño que se presente

-¿Tendría alguien que encargarse de seleccionar qué información es útil y cuál no, o quizá no sea esta la mejor manera de orientar al usuario sobre el contenido? ¿Cree usted que este servicio se está ofreciendo actualmente a los usuarios?

-Entre el usuario y la información hay una necesidad de intermediarios, y ahí

tenemos un reto. La cuestión clave es si vamos a dejar que unos colectivos que no están tan preparados como nosotros ocupen esa posición en nuestro lugar, como ha ocurrido hasta ahora con los informáticos. Creo que la decisión última está en nuestras manos y no en la de ellos, su labor es claramente otra y en ese sentido, deben estar apoyando y ayudando a desarrollar esas herramientas automáticas que son necesarias, pero cuando se trata de gestionar la información, tenemos que ser nosotros los que intervengamos. Si el usuario se encuentra desorientado, se verá

buscador sea eficaz, y no la seguridad. El informático debe ser capaz de traducir esos requerimientos en términos informáticos, pero lo que jamás entenderé es que me pongan como prioritario el tema informático, no sólo a mí, sino a mi equipo, a mi institución y al tipo de servicios que presto. Creo que cuando hayamos logrado evitar esto, la colaboración con los informáticos será maravillosa y la sinergia será mejor. El informático, insisto, es un técnico de apoyo y las prioridades las decide la gente que tiene responsabilidades, los bibliotecarios, los documentalistas o los archiveros.

pero dejando siempre la oportunidad al usuario final, quien es el responsable último de seleccionar. Y respecto a este tema, me gustaría volver rápidamente sobre las bibliotecas escolares. Creo que Internet es suficientemente peligroso como para que hasta cierta edad, 16 ó 18, la navegación por la Red fuera guiada, pero una vez superado ese nivel, ni los bibliotecarios, ni los documentalistas, ni cualquier otra persona a través de instituciones o de los centros que estén ofreciendo acceso público a Internet, es nadie para realizar ningún tipo de exclusión, censura o criba, exceptuando, obviamente, aquéllas que sean ilegales. Si alguien está consultando unas páginas que no son apropiadas, sencillamente está haciendo uso de su libertad. Creo que cuando se plantean esos problemas en el entorno bibliotecario, habría que actuar simplemente con un mecanismo de tiempos, porque los recursos públicos que se ponen a disposición de terceros son recursos limitados y por tanto se puede poner una limitación temporal, más o menos flexible, para la consulta, si se tienen en cuenta los contenidos de lo que se está consultando. Pero más allá, creo que no hay ninguna razón, en absoluto, para crear ningún tipo de exclusión. De hecho, los sistemas actuales de filtro funcionan tan mal que no merecen la pena, y en el caso infantil o juvenil, yo no dejaría en manos de sistemas automáticos la navegación, por parte de nuestros hijos, sino que debe haber una guía y una responsabilidad humana, que podrían ser los educadores y los bibliotecarios. Ahora más que nunca está justificada la tarea de los bibliotecarios como una guía ante la navegación en Internet.

incapaz de tener una visión global de la información, a causa del desconocimiento acerca de cuáles son las herramientas que le pueden llevar directamente hacia los datos que le interesan y la pérdida de información por culpa de silencios documentales. Y en todo esto proceso los informáticos y los profesionales actuamos de manera diferente. A ellos les preocupa, sobre todo, la seguridad, cosa que para nosotros, que trabajamos en el dominio público, no es prioritario. Que algunos de los recursos lleguen a terceros no nos supone un problema, sino que se está difundiendo una labor que por definición ya es de dominio público, y en ocasiones resulta difícil hacer entender a alguien que está por debajo de mí en el escalafón que yo soy quien pone las prioridades y que para mí es prioritario un mecanismo de acceso común a varios recursos de información diferentes o que las páginas dinámicas se actualicen mejor o que el

-¿Quién debería encargarse, entonces, de orientar sobre qué información es útil o no dentro de las páginas de Internet, en caso que alguien tuviera que hacerlo?

-Hay que tener mucho cuidado con la palabra selección. La selección pura y dura sólo debe afectar a los casos extremos, es decir, la no selección de recursos que estén en idiomas desconocidos, con alfabetos diferentes, podría ser un criterio de exclusión, o la no disponibilidad de una página porque el servidor plantee problemas de entrada, o aquellos recursos que requieran un tipo de pago. En el resto de los casos, yo no sería tan crudo e iría directamente a la descripción, que puede ser muy fuerte. Es decir, de una descripción negativa, el usuario puede intuir una exclusión. Por otra parte, me preocuparía mucho que el bibliotecario o el documentalista iniciara programas de selección, convirtiéndose en una especie de censor. Creo que se puede censurar bastante describiendo,

-Quizá los padres no sepan, en general, que urge la necesidad de guiar a sus hijos delante de Internet.

-Hay un dato que siempre comento, a propósito del porcentaje de páginas pornográficas que hay en Internet. Las últimas estadísticas dicen que aproximadamente el 1,5 % de todo Internet tiene un carácter negativo, que incluye sectas, pornografía, nazismo, defensa de la anorexia y la bulimia, entre otros temas, por lo que decir que Internet está lleno de basura es absurdo, y la cifra, a todos los efectos, es ridícula. Ahora bien, lo que hay que pensar es que ese 1,5 % de entre diez mil o doce mil millones de páginas Web que hay en la actualidad es suficiente como para que el tema sea muy preocupante para la formación de nuestros hijos. Yo como adulto puedo entender que

Internet es una herramienta muy útil porque el volumen de información "indecente" -por llamarlo de alguna manera- es ridículo, pero este 1,5 % de 12.000 millones, que son centenares de millones de páginas, me puede preocupar de cara a la educación de los pequeños. Este es el doble planteamiento que yo le veo.

-¿Por qué cree usted que no se ha cumplido la profecía del E-book en la Sociedad de la Información. Qué está fallando?

-No creo que esté fallando, sino que el concepto de libro electrónico no se está explotando en los sectores más adecuados. Es decir, que las opciones que han tenido éxito tienen unas características que se acomodan bien a los mecanismos de recuperación y de navegación, como es el caso de la enciclopedia, cuyo mecanismo de navegación remite al de la estructura de Web, donde puedes saltar de un lugar a otro. En cambio, un libro tradicional llevado al formato electrónico no ofrece ningún valor añadido, respecto al soporte tradicional, ya que únicamente te ofrece la opción de la lectura lineal, y leer un documento extenso en un formato como el ordenador que, hasta la fecha, no es tan ergonómico como el papel, creo que no tiene futuro y que el libro electrónico tiene sentido en los entornos donde hay un valor añadido a la simple lectura, por ello creo que me decepcionó el formato electrónico del diccionario de la Real Academia o el "María Moliner", que siempre había deseado tener, y que adquirí directamente en este formato. En ese sentido, cabe destacar el éxito de los métodos de aprendizaje de idiomas, con métodos interactivos, y eso mismo se podría aplicar a la formación, no sólo la reglada, sino a la promoción a la largo de la vida y la carrera profesional, y aquí el formato electrónico ofrece una de sus mayores ventajas: que el coste por unidad es ridículo, una vez que se ha generado el formato, bien para CD o para Internet. El libro electrónico que tendrá futuro será el que sepa explotar este valor añadido del dinamismo y la interactividad. Hay que darle tiempo al tiempo. Posiblemente los autores tendrán que empezar a escribir los libros de otra manera. A mí me encantaría, por ejemplo, encontrar algo así con la obra de Graham Green.

-Dentro del programa de su curso "Recuperación de Información para bibliotecarios, documentalistas y archiveros"

habla usted de Internet Invisible. ¿Qué quiere decir con este juego de palabras?

-Esto es uno de mis famosos ataques contra el googlecentrismo del que hablaba antes. Una de las afirmaciones que se ha ido transmitiendo es que, en realidad, recuperar la información en Internet es tan fácil como poner un término en Google y que por lo tanto, uno puede pensar que si aprende cómo funciona Google y lo domina va a obtener resultados válidos. El concepto de "Internet Invisible" viene a atacar esa idea, ya que Google, hoy por hoy, apenas cubre un tercio de toda la Internet que está visible, pero es que incluso hay una parte de Internet que por razones estructurales no se puede recuperar de un motor de búsqueda, y que es del orden de 2 a 50 veces mayor que la Internet visible. ¿Cuáles son, entonces, las razones por las que un motor de búsqueda no puede indagar un recurso? Pues hay muchas, pero la mayoría de ellas tienen que ver con que el recurso tiene una estructura que imposibilita su recuperación por un motor de búsqueda. Es el caso de cualquier mecanismo de base de datos, sea bibliográfica, factual o a texto completo, porque cuando Google tiene que interrogar a la base de datos no sabe qué interrogar, simplemente se le ofrece una pasarela de búsqueda y no puede proporcionarnos acceso a toda esa información que se encuentra en bases de datos. En principio, eso no sería conflictivo si no hubiera detrás de esa pasarela mucha información, pero se calcula que en la actualidad hay 40.000 catálogos de biblioteca, algunos de ellos con varios cientos de miles o millones de registros. Y por otra parte, se dice que hay de 200.000 a 500.000 bases de datos en Internet, algunas bibliográficas con 10, 15 millones de recursos, así como otras bases que pueden ser tesis completas o todas las bases de datos de libros de Amazon, que se calcula son varios millones de libros. Todo ello es lo que yo llamo Internet Invisible, como también todos los depósitos de documentos que se recuperan mediante búsqueda, es decir, la producción científica de casi diez mil revistas electrónicas, artículos que son seleccionados, evaluados y revisados. Toda esa información, invisible, no está en los motores de búsqueda, porque éstos no pueden penetrar esas pasarelas. Una información importante en cantidad y en calidad. Es lo que nosotros llamamos archipiélago de calidad. ¿Quién puede generar un catálogo de biblioteca? ¿Quién quiere?, ¿De la misma manera que cualquier persona pueda colgar una página de Internet? No, no es el caso. Un catálogo bibliográfico está hecho por profesionales que tienen una formación y una

nuestro futuro. En estos momentos la situación económica es ciertamente favorable y la tasa de paro que tiene la profesión es reducida, a pesar de que el crecimiento de los titulados es exponencial. Creo que lo único que me preocupa de la profesión es que hay todavía demasiado trabajo basura, por una parte, quizás, debido a la coyuntura, y en ese caso poco podemos hacer. D: Léllw(Pa, peo, también por cuesa, y, sí, que podíamos avanzar en el D:R(w-d-iccoocamiento D:R(w-que D:R(w-FX*FwSesX(FP ra l:XF-a D:wFMSasnciación el profesiona" coa recuperación de información crecognicby,est l:itib,DCGe

abc

AGENDA DE CURSOS

CURSOS DE LA DIRECCIÓ GENERAL DEL LLIBRE I BIBLIOTEQUES 2004

1. Catalogación de materiales especiales en bibliotecas públicas II : recursos electrónicos

Dies

·27 d'abril. Biblioteca Pública Provincial d'Alacant. Paseíto de Ramiro, 15. 03002 Alacant. Telf. 965206600.

·4 de maig. Conselleria de Cultura, Educació i Esport. Avda. Campanar, 32. 46015 València. Saló d'Actes. Telf. 963863086.

·11 de maig. Biblioteca Pública Provincial de Castelló. Rafalafena, 29. 12003 Castelló. Telf. 964224309. Horari: De 9 a 14:30 h les 3 jornades. Professorat: Josefa Ors. Tècnica de la Biblioteca Pública de Orihuela (Generalitat Valenciana). Accés Lliure.

2. Gestión de autoridades y automatización de los registros de autoridad: Formato IBERMARC Duració: 20 hores. MAIG 2004

Dies:

·10 de maig: De 9:30 a 14 h. i de 16 a 19 h. Prop II. Aula d' Informàtica.

·11 de maig : De 9:30 a 14 h. i 16 a 19 h. Prop II. Aula d' Informàtica.

·12 de maig: De 9 a 14 h. Prop II . Aula d'Informàtica.

Professorat: Everilda Ferriols i Amparo Ramis. Tècniques de Biblioteques de la Biblioteca Valenciana.

Adreça: Prop II. Aula d'Informàtica. C/ Gregorio Gea, 14. Soterrani. València. (Zona Nuevo Centro-Terminal d'Autobusos).

Dirigit a: biblioteques públiques i agències de lectura municipals conveniades amb la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, i les biblioteques de la Generalitat

Valenciana.

3. Material gráfico impreso: instalación, catalogación y difusión.

Duració: 20 hores.

JUNY 2004

·7 de juny: De 9 a 14 h. Biblioteca Valenciana . Saló d'Actes.

·7 de juny: De 16:30 a 19 h. Prop II. Aula d'Informàtica.

·8 de juny: De 9 a 14 h. y 16:30 a 19 h. Prop II. Aula d' Informàtica.

·9 de juny : De 9 a 14 h. Biblioteca Valenciana . Saló d'Actes.

Professorat: Rosa Olmedo i Federico Romero. Tècnics de Biblioteques de la Biblioteca Valenciana.

Adreça: Prop II. Aula d'Informàtica. C/ Gregorio Gea, 14. Soterrani. València. (Zona Nuevo Centro-Terminal d'Autobusos).

Biblioteca Valenciana. Monestir de Sant Miquel dels Reis. Avinguda Constitució, 284. 46019 València. Dirigit a: biblioteques públiques i agències de lectura municipals conveniades amb la Conselleria de Cultura, Educació i Esport i biblioteques de la Generalitat Valenciana.

4. Tratamiento y gestión del Patrimonio Bibliográfico. El Catálogo Colectivo del Patrimonio Bibliográfico Valenciano

Duració: 20 hores. Setembre 2004

·20 de setembre: De 9 a 14 h. Biblioteca Valenciana . Saló d'Actes.

·20 de setembre: De 16:30 a 19 h. Prop II. Aula de Informàtica.

·21 de setembre: De 9:30 a 14 h. i de 16 a 19 h. Prop II. Aula de Informàtica.

·22 de setembre: De 9 a 14 h. Biblioteca Valenciana . Saló d'Actes.

Professorat: Emma Gómez-Senent i Mª Josep Torres. Tècniques de Biblioteques de la Biblioteca Valenciana. Adreça: Prop II. Aula d'Informàtica.

C/ Gregorio Gea, 14. Soterrani. València. (Zona Nuevo Centro-Terminal d'Autobusos).

Biblioteca Valenciana. Monestir de Sant Miquel dels Reis. Avinguda Constitució, 284. 46019 València. Dirigit a: biblioteques públiques i agències de lectura municipals conveniades amb la Conselleria de Cultura, Educació i Esport i biblioteques de la Generalitat Valenciana.

5. Tratamiento de los fondos documentales y archivísticos en las bibliotecas. Duració: 20 hores.

·4 d'octubre . De 9 a 14 h. i 16:30 a 19 h. Biblioteca Valenciana. Saló d'Actes.

·5 d'octubre. De 9 a 14 h. Prop. Aula d'Informàtica.

·5 d'octubre. De 16:30 a 19 h. Biblioteca Valenciana. Saló d'Actes.

·6 d'octubre. De 9 a 14 h. Biblioteca Valenciana. Saló d'Actes.

Professorat: Juan P. Galiana, Pilar Escobedo, Juan Morales i Claudia Simón. Tècnics de la Biblioteca Valenciana. Adreça: Prop II. Aula d'Informàtica. C/ Gregorio Gea, 14. Soterrani. València. (Zona Nuevo Centro-Terminal d'Autobusos).

Biblioteca Valenciana. Monestir de Sant Miquel dels Reis. Avinguda Constitució, 284. 46019 València. Dirigit a: biblioteques públiques i agències de lectura municipals conveniades amb la Conselleria de Cultura, Educació i Esport i biblioteques de la Generalitat Valenciana.

6. La bibliografía valenciana en perspectiva histórica. Duració: 20 hores. Octubre

·18 d' octubre. De 9'30 a 14 h. i 16 a 19 h. Biblioteca Valenciana. Saló d'Actes.

·19 d'octubre . De 9'30 a 14 h. i 16 a 19 h. Biblioteca Valenciana . Saló d'Actes.

·20 d'octubre. De 9 a 14 h. Biblioteca Valenciana . Saló d'Actes.

Professorat: Salvador Chapa. Tècnic de la Biblioteca Valenciana. Adreça: Biblio-

teca Valenciana. Monestir de Sant Miquel dels Reis. Avinguda Constitució, 284. 46019 València. Dirigit a: biblioteques públiques i agències de lectura municipals conveniades amb la Conselleria de Cultura, Educació i Esport i biblioteques de la Generalitat Valenciana.

7. Medidas de preservación y prevención en patrimonio bibliográfico y documental y actuaciones en caso de desastre en bibliotecas y archivos

Biblioteca Valenciana (Monestir de Sant Miquel dels Reis). Avinguda Constitució, 284. 46019 València. 963874000. 13 i 14 d'octubre de 2004.

Arxiu Històric Provincial d'Alacant. (Paseito de Ramiro, 15, 03002 Alacant) 965206600. 4 i 5 d'octubre de 2004.

Hores lectives: 15 hores.

Professorat:

José Vergara Peris, Restaurador de la Biblioteca Valenciana.

Mar Bensach Gala, Restauradora de la Biblioteca Valenciana.

Joan Alonso Llorca, Restaurador del Arxiu del Regne de València.

Mónica Descals Hernández, Restauradora del Arxiu del Regne de València.

Dirigit a: biblioteques públiques i agències de lectura municipals conveniades amb la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, biblioteques de la Generalitat Valenciana i Arxius Valencians.

8. Internet Invisible: estrategias de localización y recuperación de información en Internet para bibliotecas, archivos y centros de documentación

Professorat: Isidro Aguillo Cañó: director del Laboratorio de Internet del CINDOC. Horari: 15 hores. Dirigit a: bibliotecaris, documentalistes i arxiviers de la Generalitat Valenciana amb coneixements d'internet. Dies: per concretar.

9. XML per a arxiviers, bibliotecaris i documentalistes. Duració: 30 hores. Dirigit a: Arxiviers, bibliotecaris i documentalistes de la Generalitat Valenciana.

Altres cursos

Título de Especialista Universitario. Desarrollo de Contenidos para Internet E-Content (versión on-line). Universidad Politécnica de València (UPV)

Termini de matrícula: 15 de març. El curs s'imparteix des de la Universitat Politècnica de València. El cost de la matrícula es de 1.650 € (descomptes per a alumnes de la UPV).

Del 15 de març al 30 de juliol de 2004, 335 hores acreditades.

Informació del curso en:

www.calsi.net/descargas/Conte_info0304.PDF

Més informació: DCADHA - Universitat Politècnica de València
Tels.: 650837843 / 963 879 391
C-e.:info@calsi.net/ Web: www.calsi.net

Web del curso de Paleografía que ofrece la Universidad de Alcalá de Henares. En él se informa periódicamente de las novedades:

<http://www2.uah.es/historia1/Experierto/default.htm>

Marc 2004

Curs 2003-2004. Curso sobre Explotación de la información del conjunto mínimo básico de datos: análisis en grupos relacionados por el diagnóstico (GRD)

Lloc i data: 11 i 12 de març
Fundació Doctor Robert (Barcelona).

Objectiu: Analitzar indicadors de complexitat i funcionament hospitalari a partir del conjunt Mínim Bàsic de Dades (CMBD), mitjançant l'agrupador GRD (Grups Relacionats per Diagnòstic): sistema de classificació de pacients en el que els pacients d'una mateixa classe consumeixen una quantitat similar de recursos. Destinataris: El curs està dirigit a tots els professionals que desenvolupin tasques d'anàlisi d'informació. Matrícula: 180 €.

Informació i Preinscripció: Fundació Doctor Robert

Edifici UAB-Casa Convalescència Sant Antoni Maria Claret, 171 08041 Barcelona

Tel.: 93 433 50 00

Fax 93 433 50 06

C.e.: sec.academica@fdrobert.org

Primera edición del curso "Imagen y Diseño: Páginas Web para Archivos"

Organitza: el Master en Arxivística de la Universidad Carlos III de Madrid.

Lloc i data: 4, 5, 11 i 12 de març en horari de 16 a 21 h., amb una durada total de 20 hores.

Més informació i inscripcions: Tel.: 91 624 59 08.

C.e.: mar@ceaes.uc3m.es

Web: <http://www.uc3m.es/archivistica>

Curso de Especialización en Historia de las Instituciones y de los Archivos

Lloc i data: Córdoba, del 15 de marzo hasta el 1 de abril. Las clases se impartirán de Lunes a Jueves y de 17 a 21 horas. Las prácticas se realizarán en los archivos de la Diputación Municipal de Córdoba, Archivo Histórico Provincial, Archivo de FUDEPA.

Destinatari: Titulados universitarios de segundo ciclo, o en posesión de algún título de Experto Universitario o equivalente. Podrá admitirse a universitarios de primer ciclo relacionados con la especialidad. Hores i crèdits: 48 hores lectives i 20 de pràctiques. Dos crèdits de llibre configuració per als alumnes universitaris i un crèdit per als cursos de doctorat.

Més informació: <http://archivo.ayuncordoba.es>

Buscadores y bancos de fotografías en la web: tipologías, arquitectura de la información y usabilidad

Lloc i data: Madrid, aules del SEDIC, 18 de març de 2004
Hores lectives: 8 hores.

Més informació: SEDIC Santa Engracia nº 17, 3º 28010 Madrid. Tel. 91 593 40 59 / Fax 91 593 41 28
C.e: sedic@sedic.eswww.sedic.es

Taula rodona Dret social a la informació

Lloc i data: 18 de març de 2004, a les 11:00 hores, al Col·legi de Periodistes de Catalunya Rbla. Catalunya, 10, pral.

08007 Barcelona Tel. 93 317 19 20.

Organitza: el COBDC i l'Associació d'Arxiviers de Catalunya, amb la col·laboració del Col·legi de Periodistes de Catalunya. Accés lliure.

Jornada de Treball "El màrqueting aplicat a les biblioteques: nous públics, nous reptes"

Lloc i data: La Canonja (El Tarragonés), 23 de març. Inscripció: gratuïta.

Més informació: Biblioteca Pública de La Canonja
Tel.: 977 54 53 08 / Fax: 977 55 25 68
C.e: pcultura@canonja.altanet.org

Fuentes de información para las ciencias sociales en Internet

Lloc i data: Madrid, 22 i 23 de març.

Professorat:

Julia Campos Alberca i María Cruz Rubio Liniers (CINDOC – CSIC).

Hores lectives: 12 h. 21 places.

Matrícula: Socis: 180 €; No socis: 240 €
Més informació: SEDIC Santa Engracia nº 17, 3º 28010 Madrid

Tel.: 91 593 40 59 / Fax: 91 593 41 28
C.e.: sedic@sedic.es / Web: www.sedic.es

CURSOS D'ANABAD 2004 març i abril

Derecho de propiedad intelectual y bibliotecas

Lloc i data: Toledo del 24 al 26 de març
Hores lectives: 20 Places: 30

Destinatari: Bibliotecaris, Archiveros, Documentalistes, Museòlogos y resto del personal destinado en estos centros. Opositores, estudiantes y cualquier interesado en la materia.

Objectius: proporcionar unas nociones básicas sobre la legislación actual sobre propiedad intelectual española y comunitaria. Quota d'Inscripció: 60 / 75 h, fins al 22 de març.

Més informació: Tel. / Fax: 925 25 77 38
C.e.: anabadclm@inicia.es

Desarrollo de sitios web en archivos. Madrid, 26 i 27 de març.

Introducció a la ISAD(G). Madrid, 16 i 17 d'abril.

Catalogación de recursos electrónicos. Murcia, 23 i 24 d'abril.

Més Informació: ANABAD. Tel.: 91 575 17 27 Fax: 91 578 16 15 C.e.: anabad@anabad.org
Web: <http://www.anabad.org>
Inscripció i pagament en el butlletí d'ANABAD: www.anabad.org/documentos/documentos/Boletini_nscripcion.doc

CURSOS 2004 DE LA ASOCIACIÓN DE ARCHIVEROS DE CASTILLA Y LEÓN

MICRODESCRIPCIÓN. La microdescripción de documentos y expedientes con la norma ISAD-(G).
Data: 12/13 març.

Descripción de documentos y expedientes con la norma ISAD(G). Puntos de acceso a la descripción y control de autoridades según la norma ISAAR-(CPF). Data: 26/27 març.
Lloc i hores lectives: *Universidad de Salamanca. Facultad de Traducción y Documentación.* Hores lectives: 12

Més informació: Victoria Sánchez Martín
Tel.: 650336756- 60643573 Fax: 923 294582 C.e.: acalformacion@mixmail.com

CURSOS DEL COL·LEGI OFICIAL DE BIBLIOTECARIS

- DOCUMENTALISTES DE CATALUNYA (COBDC) 2004

Lloc: Tots els cursos tindran lloc a la seu del COBDC.

C/ Ribera, 8. pral. 08003 Barcelona / Tel: 93 319 7675 - Fax 93 319 7874
"Disseny, implementació, gestió i manteniment de bases de dades"

23, 25 i 30 de març de 2004 de 17 a 20 hores. Professor: Jordi Serrano Muñoz

"Com valorar un llibre infantil i juvenil". 11 de març de 9:30 a 13:30 h. Professors: Joan Portell i Pep Molist.

"Biblioteconomia digital o com posar en marxa una biblioteca digital" 2,4,9,11 i 16 de març de 16 a 20 hores.

"Persones amb discapacitat intel·lectual: animació a la lectura". 1, 8, 15 i 22 de març de 10 a 13 hores. Professores: Escola d'Educació Especial Crespínell

"La gestió per processos, clau per a la millora dels serveis". Professora: Glòria Pérez Salmerón. 15, 17, 22, 24 i 29 de març, de 17 a 20h.

"Qualitat i posicionament de llocs web: elements d'avaluació i de decisió per a documentalistes o webmasters". Professors: Lluís Codina i Mari Carmen Marcos

"Biblioteconomia digital o Com posar en marxa una biblioteca digital" Professora: Lluïsa Núñez

"Quins serveis d'informació necessiten les empreses". Professora: Mercè Muntada

"Bases per conèixer i classificar els còmics". Professors: Antoni Guiral i Josep Gálvez

Més informació: Web del COBD: www.cobdc.org
Tel.: 93 319 76 75 Fax 93 319 78 74 C.e.: cobdc@cobdc.org

Maig 2004

XV Jornadas de archivos municipales: La descripción multinivel en los archivos municipales: la norma ISAD(G)

Organitza: El Grupo de Archiveros Municipales de Madrid
Lloc i data: Móstoles, 27 i 28 de maig de 2004.

Comunicacions: deberían versar so-

bre alguno de los siguientes apartados: la ISAD(G) como marco normativo para la descripción de los documentos; la normalización y el control de los puntos de acceso en la descripción archivística. El control de autoridades; los lenguajes controlados: herramientas necesarias para la descripción.

Més informació: archivo@ayto-mostoles.es

La Societat Catalana de Genealogia impartirà, com cada any, cursos de les seues disciplines que podreu veure més extensament a:

Projecte "en@e". Dins de la Iniciativa Comunitària Equal. El projecte té com a objectiu fonamental contribuir a millorar l'adaptació dels professionals i de les empreses del sector de la informació i en particular del llibre, a les noves tecnologies i les noves formes d'organització i gestió. Amb una duració de dos anys, el projecte està finançat pel Fons Social Europeu, la Comunitat de Madrid i els propis socis participants.

Més informació: <http://www.enaef.org/Content/home/Content/libros.htm>

Los registros públicos. Los registros, su regulación legislativa y producción documental.

Lloc, data i hores lectives: *Universidad de Salamanca. Facultad de Traducción y Documentación.* 14 i 15 de maig. Hores lectives: 12.

Organitza: Asociación de Archiveros de Castilla y León.

Més informació: Victoria Sánchez Martín
Tel.: 650336756- 60643573 Fax: 923 294582 C.e.: acalformacion@mixmail.com

Juny 2004

Jornadas de bibliotecas de arquitectura de ámbito español: "Las bibliotecas de arquitectura, construcción y urbanismo en el siglo XXI: entre tradición e innovación"

Organitza: la Asociación de Bibliotecarios y Bibliotecas de Arquitectura, Construcción y Urbanismo (ABBA).

Lloc i data: Barcelona 3, 4 i 5 de juny. Més informació: <http://bibliotecnica.upc.es/abba>

Jornadas de Archivística

Lloc i data: Sevilla, 24 i 25 de juny. Organitza: Sociedad Española de Ciencias y Técnicas Historiográficas. Tema: la Archivística en el contexto de las Ciencias y Técnicas Historiográficas. Inscripció i presentació de comunicacions: fins al 19 d'abril. Tant les ponències com les comunicacions (que hauran de presentar-se en suport informàtic microsoft o word perfect) seran publicades en el Butlletí de la Societat, el primer número del qual serà presentat en las Jornades. Més Informació: Encarnación Martín Dpto. Patrimonio. Facultad Filosofía y Letras. Campus de Vegazana s/n 24071 León. C.e.: dphmml@unileon.es

III Jornadas sobre Imagen, Cultura y Tecnología

Lloc i data: Universidad Carlos III de Madrid, entre el 28 i 30 de juny de 2004. Inscripció: fins el 28 de juny. Quota: 75 €, reduïda: 30 € (per a alumnes de postgrau i alumnes de la Universidad Carlos III).

Més informació i inscripcions: Secretaria de las *Primeras Jornadas sobre Imagen, Cultura y Tecnología*. Instituto de Cultura y Tecnología Miguel de Unamuno Facultad de Humanidades, Comunicación y Documentación. Edificio Concepción Arenal, C/ Madrid, 126. 28903 Getafe (Madrid).

CURSOS DE LA ASOCIACIÓN ANDALUZA DE DOCUMENTALISTAS

Abril: "Documentación Audiovisual en Medios de Comunicación".

Málaga

Maig: "Documentación digital Curso a distancia por internet" (30 horas).

Juny: "Internet invisible: estrategias de localización y recuperación de información en Intranet". Lloc: Universidad Pablo de Olavide. Sevilla. **"Cómo implantar paso a paso un sistema de gestión documen-**

tal en una organización"

Més informació:

administracion@aadocumentalistas.org

INFORMACIÓ SOBRE JORNADA I CONGRESSOS ORGANITZATS PER L'ASSOCIACIÓ D'ARXIVERS VALENCIANS 2004

Associació d'Arxivers Valencians. Apartat de Correus 13055 - 46080 València. C.e.: secretaria@arxiversvalencians.org

IBERSID 2004

IX edición de los Encuentros sobre Sistemas de Información y Documentación (IBERSID 2004)

Lloc i data: 2 al 4 de noviembre en el Auditorio-Palacio de Congresos de Zaragoza (España). Més informació: página web de Ibersid 2004: <http://cicic.unizar.es/ibersid2004> Tel. 34 976 762239 Fax. 34 976 761506 C.e.: ibersid@posta.unizar.es / igarcia@posta.unizar.es

9as Jornadas Españolas de Documentación. FESABID 2005: INFOGESTION

Lloc i data: Madrid, del 13 al 15 d'abril de 2005. Més informació: FESABID. Federación Española de Sociedades de Archivística, Biblioteconomía, Documentación y Museística. C.e.: fesabid@teleline.es Web: <http://www.fesabid.org>. Documentación e Información Científica (SEDIC)

Juny/ Juliol/ Agost/ Setembre 2004

"La Descripción Archivística"

Organitza: La Universidad de Cantabria, en su sede de Castro. Data i duració: del 12 al 16 de juliol, 20 hores.

Congrés Internacional d'Informació, INFO'2004 sota el lema "Integración multidisciplinaria, social y tecnológica en la información: preguntas y respuestas"

Lloc i data: 12 al 16 de abril del 2004 en el Palacio de Convenciones de La Habana, Cuba. Organitza: (IDICT) del Ministerio de Ciencia, Tecnología y Medio Ambiente de la República de Cuba. Més informació: Info'2004. Tel.: 5 3 7 8 6 2 6 5 0 1 / 5378603411/C.e.: garriga@idict.cu Web: <http://77www.idict.cu>

II Jornada sobre la biblioteca digital universitaria -JBD2004- "Oportunidades y desafíos: formación de usuarios, metadatos y arquitectura de la web"

Lloc i data: Ciudad Autónoma de Buenos Aires, 17 i 18 de juny de 2004. Organitza i informa: Facultad de Ciencias Económicas, Universidad de Buenos Aires, Av. Córdoba 2122, Ciudad Autónoma de Buenos Aires

2004 Joint Technical Symposium: Preserving the Audiovisual Heritage, Transition and Access (The JTS 2004)

Lloc i data: Juny 24-26, 2004, Toronto (Canadà). Organitzen: auspiciat per la UNESCO, en el simpòsium participen associacions com l'Association of Moving Image Archivists (AMIA), the International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA), i el Southeast Asia-Pacific Audiovisual Archive Association (SEAPAVAA), entre altres.

Més informació: JTS 2004 Web: jts2004.org o contactar amb: AMIA Office; 1313 North Vine St., Los Angeles, CA 90028; Tel: 323-463-1500; Fax: 323-463-1506; C.e.: info@jts2004.org info@jts2004.org

g-mtutTvRBIUtúU2ltvRBIUtúUnuTHNúVE1UtNVE1U6RBIUtúU

Int-Agosto 2004

XV Consell Internacional d'Arxius. Archives, Memory, and Knowledge in Central Europe (15th International Congress on Archives ICA) Arxius, memòria i coneixement en Europa Central.

Consell Internacional d'Arxius.
Lloc i data: Viena, del 23 al 27 d'agost del 2004.
Organitza i informa: ICA (www.ica.org). Contacte: Film Archives (FIAF), la International Council on Archives (ICA), la International Federation

Congreso Mundial de Bibliotecas e Información: 70ª Congreso General y Consejo de la IFLA "Bibliotecas: Instrumentos para la Educación y el Desarrollo"

Lloc i data: del 22 al 27 d'agost del 2004, Buenos Aires (Argentina). Organitza i informa: Comité Organizador IFLA 2994. Asociación de Bibliotecarios Graduados de la República Argentina (ABGRA). Tel.: 541143730571 Fax: 541143715269 / C.e.: ifla2004@abgra.org.ar
Web: <http://www.abgra.org.ar>

IX "European Conference of Medical and Health Libraries" sota el lema "From Altamira until now"

Lloc i data: del 21 al 25 de setembre de 2004, Santander
Més informació: 942202539 C.e.: bibrmc@humv.es
Web: <http://ibio.humv.es/biblioteca/eahil/>

FORMACIÓ A L'ESTRANGER

The role of audit and certification in digital preservation

Organitzat per: ERPANET
Data: Abril de 14 al 16, 2004
Lloc: Antwerpen (Bèlgica)
Contacte: SWISS.EDITOR@ERPANET.ORG

Accountability and ethics in the archival esphere

Organitzat per: Association of Canadian Archivists
Data: 27-29 May 2004
Lloc: Montreal. Canadà
<http://www.archivists.ca/conference/default.aspx>
Organitzat per: Association of Moving Image Archivists
Data: Juny, del 24 al 26, 2004.
Lloc: Toronto. Canadà
Contacte: INFO@JTS2004.ORG

8th International ISKO Conference: Knowledge Organization and the Global Information Society

Organitzat per: The International Society for Knowledge Organization (ISKO)
Data: Juliol, del 13 al 16 de 2004.
Lloc: London
Més informació: ISKO 2004.
School of Library, Archive and Information Studies

University College London. Gower Street. London WC1E 6BT
Tel: +44 207679 7204
Fax: +44 207383 0557
Contacte: ISKO2004@UCL.AC.UK

Curs sobre arxivística organitzat per la Society of American Archivists

Data: 2 d'Agost 2004
Lloc: Boston
Contacte:
BASTIAN@SIMMONS.EDU

NOTICIAS EN LA BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES (BVMC)

<http://www.cervantesvirtual.com/index.shtml>

La Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes ha servido durante 2003 alrededor de cuarenta millones de páginas. Desde su creación en julio de 1999, alcanza ya los noventa millones. Un ejemplo de los resultados de este web son los récords sucesivos de páginas servidas registradas en los últimos meses. Así, en noviembre de 2003, con 5,51 millones (5.506.503), superó por tercer mes consecutivo su última cima, fijada en octubre de 2003, cuando se sirvieron 4,68 millones de páginas (4.683.576). El aumento, pues, en los 30 días analizados fue de más de 820.000 páginas y el promedio diario quedó establecido en esta ocasión en 183.550 consultas. Por procedencia

de las peticiones de páginas, continúan destacando las realizadas desde España (más de 2,6 millones), seguidas de: Estados Unidos (casi 800.000), México, Argentina, Chile, Perú y Venezuela, aunque se han realizado consultas desde los cinco continentes.

Las páginas webs más frecuentadas han sido La Monarquía Hispánica (150.512 descargas), el Portal Primera Vista (149.275 descargas), y el portal de la Biblioteca de autor dedicada a Miguel de Cervantes, con más páginas servidas (65.040).

<http://www.cervantesvirtual.com/portal/ACE/apuntes.shtml>

Edición digital de nuevos documentos dentro del Archivo Carlos Esplá, de la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes. Se trata del Archivo de Carlos Esplá (Alacant 1895 -Méjico 1971), un fondo de titularidad privada que está siendo reproducido en su totalidad por la BVMC. La mayor parte de los documentos que constituyen este fondo fueron producidos a partir

de 1939, si bien las fechas extremas de creación del archivo son 1916 y 1971. Fundamentalmente, el archivo alberga una documentación muy abundante sobre todas las instituciones y personalidades del exilio español de posguerra, ya que Esplá, periodista y político republicano, estuvo exiliado en Francia y en Méjico. Son muy numerosos los documentos relativos a todos los aspectos de las actividades de los exiliados y sus instituciones, relacionados o no con Carlos Esplá. Actualmente, la BVMC se ocupa de incorporar la parte de prensa, artículos escritos por Esplá o relacionados con su época, así como de la incorporación de nuevos documentos de su archivo.

Asimismo, la Universitat de València ha publicado recientemente el libro *Una lealtad entre ruinas. Epistolario Azaña-Esplá, 1939-1940*, de Pedro L. Angosto y Julia Puig, donde se dan conocer por primera vez las 23 últimas cartas que escribió el ex presidente de la República, Manuel Azaña, a Carlos Esplá -periodista y político alicantino- entre marzo de 1939 y marzo de 1940, conservadas en el Archivo General de la Guerra Civil de Salamanca y editadas, en breve, en el Archivo Carlos Esplá.

LA BVMC DEDICA UN PORTAL A ENRIQUE CERDÁN TATO, CRONISTA DE LA CIUTAT D'ALACANT

<http://www.cervantesvirtual.com/FichaAutor.html?Ref=4903>

Cerdán Tato, cronista de la ciutat i Premi de les Lletres Valencianes, és el primer escriptor alacantí a qui la Biblioteca Virtual dedica un portal en la "Biblioteca d'autor". En aquest nou portal: que no estarà totalment elaborat fins d'ací uns mesos, es poden consultar ja algunes de les obres de Cerdán Tato, així com part de la prolífica

producció periodística de l'autor, encapçalada per la sèrie de cròniques "La Gatera", una col·lecció de cròniques periodístiques sobre els principals esdeveniments culturals, lúdics, polítics i socio-econòmics d'Alacant en els segles XIX i XX. Una vegada finalitzat, el portal inclourà una vintena de les obres de Cerdán Tato, junt amb altres fons bibliogràfics i biogràfics.

<http://www.cervantesvirtual.com/portal/platero>

La literatura infantil navega en la Xarxa des del portal "Platero".

"Platero" va ser presentat a València en el marc del 3er Saló Valencià del Llibre, el passat mes de novembre. Aquest portal de la Biblioteca de Literatura Infantil i Juvenil, dins de la BVMC, inclou un fons bibliogràfic heterogeni, així com materials audiovisuals que fan d'aquest espai un referent important de la literatura infantil espanyola i hispanoamericana més recent. Per la seua part, la Biblioteca de Literatura Infantil i Juvenil té com a destinataris totes les persones implicades en el procés educatiu: alumnes, docents, pares, però també els investigadors i persones interessades en la recuperació i estudi de la literatura infantil. L'objectiu de la BVMC amb "Platero" és crear un portal de referència, per això, no es tracta només de digitalitzar textos sinó d'incorporar-hi, a més, recursos com ara la "Biblioteca d'autor", la "Biblioteca d'Il·lustradors", o tesis doctorals sobre aquesta temàtica, així com enllaços d'interès.

<http://www.cervantesvirtual.com/FichaObra.html?Ref=8318>

La BVMC ha incorporado a sus fondos una edición facsímil y paleográfica de: **El Cantar de Mio Cid. Tomo I: El manuscrito del Cantar; Poema del mio Cid**. La BVMC se encuentra ultimando en la actualidad la Biblioteca de Obra Poema de Mio Cid, que se inscribirá en el proyecto de ofrecer conjuntos completos de contenidos relacionados con diversos clásicos medievales, como

Esta nueva Biblioteca de Obra brindará la edición facsímil del manuscrito de Per Abbat que se encuentra en la Biblioteca Nacional de Madrid y que permite enlazar folio a folio con la edición paleográfica publicada en la

Biblioteca Virtual:

La obra presenta una novedosa transcripción del texto con fuentes tipográficas creadas para tal fin.

<http://www.cervantesvirtual.com/portal/bnc/neruda/>

La BVMC realiza un documental sobre Pablo Neruda en el centenario de su nacimiento. El documental se enmarca dentro de los actos del Año Pablo Neruda, programados por la

BVMC, la Embajada de Chile en España, la Fundación Pablo Neruda y La Universitat d'Alacant -que acogerá en abril el Congreso Centenario de Pablo Neruda-. El documental sobre la vida y el entorno de juventud de Neruda se estrenará esta primavera y, tras el estreno, será fragmentado para que pueda ser visto a través de internet. En la actualidad, la página web dedicada al poeta se encuentra instalada en el Portal de la Biblioteca Nacional de Chile. Durante el Año de Pablo Neruda, la BVMC tiene previsto incluir nuevos materiales sobre el poeta, entre ellos, los recorridos nerudianos en Madrid, Santiago de Chile, Valparaíso e Isla Negra, así como un recorrido por las casas donde vivió el poeta, entrevistas y nuevos textos.

La BVMC promueve la investigación y la divulgación del cine español.

Se trata de un portal específico que tiene como objetivo la edición digital de materiales bibliográficos y gráficos dedicados al cine español. El portal -que incluye un catálogo de artículos de congresos y trabajos de investigación cinematográfica- permite acceder a tres guiones cinematográficos en formato multimedia: *La Corte del Faraón*, *La Regenta* y *Calle Mayor*, así como a diversas tesis doctorales, los 19 números de *Cinema Universal*, revista especializada publicada en Salamanca entre 1955 y 1963, y entrevistas a actores y directores, realizadas en formato video y en exclusiva para la BVMC. El portal alberga también la biblioteca de Autor de Rafael Azcona, y presenta una relación de enlaces a páginas web que aportan información relevante sobre historia y crítica del cine español, así como un Foro de Investigación, donde remitir trabajos y proyectos. Ofrece información sobre congresos, seminarios y cursos sobre cine español, y novedades bibliográficas, como *NO-DO. El tiempo y la memoria*. Por su parte, el portal está abierto a sugerencias de los usuarios.

http://www.cervantesvirtual.com/bib_autor/larra/

La Fundación Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes Saavedra presentó el pasado mes de febrero la Biblioteca de Autor dedicada a Mariano José de Larra, dirigido el profesor José Escobar. La sección de la BVMC pre-

senta la primera edició digital de les obres completes de esta figura literaria del segle XIX: més de un centenar de articles, obres de teatre (com el drama Macías), poesia o la novel·la El doncel de Don Enrique el Doliente. Así mismo, se reproduce el fondo conservado por Jesús Miranda de Larra i de Onís, descendiente del escritor, que cuenta con manuscritos originals, artículos aparecidos en el "Boletín Costumbres de la Revista-Mensajero", cartas familiares, documentos y objetos personales, que se muestran por primera vez en Internet después de haber sido debidamente ordenados y catalogados.

Desde el año 2002, el Ateneo de Madrid -del que Larra fue el primer socio-, propuesta su candidatura el 25 de enero de 1836 está digitalizando sus ricos fondos bibliográficos, a través de su biblioteca digital.

http://www.cervantesvirtual.com/bib_obra/Tirant/

La Biblioteca de Obra Tirant lo Blanc ha incluido como texto de presentación del portal el estudio titulado "Tirant lo Blanc, novela sin fronteras", del que es autor el escritor Mario Vargas Llosa, presidente de la Fundación Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes.

Se trata de un prólogo inédito en castellano que únicamente había sido publicado hasta la fecha en francés y encabezando la edición del clásico de Joanot Martorell traducido a la lengua gala del catalán por Jean-Marie Barberà (Anacharsis Editions, 2003). Vargas Llosa, en las primeras líneas del citado texto, recuerda que el libro de Martorell "tiene un puente entre la Edad Media y el Renacimiento, pues en sus páginas la tradición caballeresca de la novela de aventuras, con su desmesura anecdótica y lo rudimentario de la construcción, se refina y enriquece con sutilezas formales, humor e ironías que anuncian ya la gran literatura narrativa del Siglo de Oro, y muy especialmente a Cervantes, lector aprovechado de Joanot Martorell, a quien homenajeó en el *Quijote* salvando a su novela de la quema inquisitorial y llamándola 'el mejor libro del mundo'".

NOVETATS EN LA BIBLIOTECA VALENCIANA DIGITAL (BIVALDI)

<http://bv2.gva.es>

La Biblioteca Valenciana Digital (BIVALDI) incorpora -dins de la secció "Literatura valenciana foral" de la col·lecció temàtica denominada "Biblioteca de Literatura"- una de les edicions del segle

XVI de l'obra del poeta Ausiàs March (1400-1459): *Les obres de mossén Ausiàs March ab una declaratió en los marges de alguns vocables scurs*

(Barcelona, 1543). Junt amb la digitalització d'aquesta edició, sorgida de la impremta de Carles Amorós, l'usuari registrat de BIVALDI trobarà una biografia, una bibliografia i un estudi introductor sobre l'obra poètica de March i les edicions publicades en el s. XVI-, redactats pel professor Vicent J. Escartí, de la Universitat de València. En l'estudi podem llegir que la poesia d'Ausiàs s'allunya dels models de la poesia trobadoresca -tant formalment com temàticament i lingüística- i que per això aconseguix un grau alt d'originalitat perquè s'humanitza i es fa més personal, més íntima, en reflectir, fragmentàriament, la seua trajectòria existencial. "Modernitat" que serà en última instància, segons Vicent J. Escartí, la clau de l'èxit de l'obra de March entre els poetes i els lectors del segle XVI que va fer que sentiren l'obra del poeta valencià més propera a les seues preferències.

A més, acompanya també aquesta edició digitalitzada l'estudi *Cor d'acer, de carn e fust: Ausiàs March (1400-1459)*, publicat per Jaume J. Chiner Gimeno dins del catàleg de l'exposició que sobre March es va celebrar a la Biblioteca Nacional, en 1999, i que constitueix el primer estudi en castellà encarregat de recollir les novetats historiogràfiques sobre la biografia del poeta, sorgides en 1997, a partir de les investigacions històriques de l'autor realitzades amb motiu de la commemoració del seu naixement. Entre aquestes novetats, destaquen la nova data del seu naixement, la localització del seu primer i últim testaments, que fins ara es consideraven perduts, la localització dels testaments dels pares d'Ausiàs March, nova localització de la casa del poeta a València i de la seua tomba, i establiment dels llaços familiars del poeta amb el literat Joan Roís de Corella.

Més recentment, la "Biblioteca de Literatura" de BIVALDI ha introduït també una altra de les edicions que en el segle XVI es van dur a terme de l'obra del poeta Ausiàs March (c. 1400-1459). Es tracta de la traducció al castellà realitzada per Jorge de Montemayor amb el títol *Primera parte de las obras del excellentissimo Poeta y Philosopho mossen Ausias March* (València: Joan Mei, 1560).

Val a dir que BIVALDI reuneix, no només obres, manuscrits i incunables conservats a biblioteques i entitats valencianes, sinó també ubicades a altres institucions bibliotecàries i dipòsits documentals tals com la Biblioteca Nacional, la Hispanic Society de Nova York o l'Abadia de Montserrat.

ALTRES INCORPORACIONS A BIVALDI

D'altra banda, informar de què ja es troba també accessible en la col·lecció "Biblioteca Històrica Valenciana", secció "Clàssics Historiogràfics", la Segunda parte de la Crònica de Valencia, redactada per l'historiador Rafael Martí de Viciana (1502-1582) i publicada per la Sociedad Valenciana de Bibliófilos, l'any 1881. Juntament amb les digitalitzacions d'aquestes edicions, l'usuari registrat

(Castelló, 1892). Amb la incorporació a BIVALDI d'aquestes tres obres de Juan Antonio Balbás, la Biblioteca Valenciana contribueix també a la commemoració del centenari del mort d'aquest il·lustre cronista, bibliotecari i historiador.

En la secció “Dret valencià foral (s. XV-XVII)” de la col·lecció temàtica “Dret i institucions valencianes”, s’han incorporat dues obres noves: el *Libro llamado Consulado de Mar* (València, 1539) i el *Llibre de Consolat dels fets marítims* (Barcelona, 1592). Versions castellana i catalana, respectivament, d’una de les aportacions jurídiques més importants de les nostres terres al patrimoni cultural mundial. Gestat i elaborat en plena edat mitjana, el *Llibre del Consolat de Mar* va servir de codi marítim a la majoria dels països europeus fins a finals del segle XVIII a través de les seues nombroses traduccions a l’italià, el francès, l’holandès, l’alemany i l’anglès. A més d’una selecció bibliogràfica, amb les digitalitzacions d’aquestes obres del segle XVI, l’usuari registrat de BIVALDI trobarà la transcripció del text imprès per Díaz Romano l’any 1539 i l’estudi *Del “Consolat de Mar” al “Libro llamado Consulado de Mar: Aproximación Histórica”*. Tant aquest estudi com l’esmentada transcripció acompanyen l’edició facsímil realitzada, recentment, per la Cambra de Comerç de València.

El Programa de Archivos Españoles en Red (AER) (www.aer.es / aer@dglab.mcu.es) -impulsado por el Ministerio de Cultura, Educación y Deporte- ha emitido más de 10.000 tarjetas de investigador virtuales desde su creación, según fuentes oficiales. Las mismas fuentes destacan que desde la creación en abril de 2003, se han realizado más de 137.000 entradas a la plataforma AER, y alrededor de 300.000 búsquedas. Según sus impulsores, AER ha abierto una puerta importante para la comunidad hispanoamericana, dado que ha permitido eliminar las barreras geográficas en la investigación. Así lo testimonia la lista de países con mayor número de usuarios, entre los que están: España, Argentina, Italia, México, Chile y Colombia. (Para mayor información sobre AER, consultar Compactus 6, gener-abril 2003).

Part de l'Arxiu Històric Nacional d'Andorra (www.arxius.ad) es pot consultar a través d'internet. Una part important de l'Arxiu Històric Nacional d'Andorra es pot consultar a internet gràcies al nou disseny de la seua pàgina web. A més, per primera vegada, es pot consultar una exposició de fotografies virtuals. Es tracta del llegat de la família Olivella, una obra de 134 imatges que ensenya l'Andorra entre els anys 1930 i 1970. L'exposició virtual

provenientes de instituciones, o profesionales individuales que el centro ha ido recopilando y que han sido útiles en el desarrollo de los proyectos del Arxiu. El primer documento que ofrece la página es: "La Informatització de l'Arxiu del Regne de València" (presentado en las II Jornadas de la Associació d'Arxivers Valencians en diciembre de 2002). De forma esquemática se expone el proyecto de desarrollo de las bases de datos del archivo, que tiene previsto presentar en breve en su web. El archivo prevé también actualizar esta sección con documentación relativa a los requerimientos técnicos en la digitalización de fondos.

Con esta lista, el ARV pretende conseguir una comunicación más fluida entre los profesionales y los contenidos de trabajo de los archivos, así como mejorar el intercambio y la discusión de experiencias.

Disponible ja en Internet el web del Servei Mancomunitat d'Arxius de la Mancomunitat de Municipis de la Safor <http://www.mancomunitat-safor.org/mancowerb/>. Ja es pot consultar en Internet el sistema de comarcalització dels arxius municipals de la Safor, el qual funciona des de 1994. Val a dir que la Mancomunitat, a partir de la creació del Centre Comarcal d'Arxius, ha permés, entre altres objectius, l'ordenació, catalogació i informatització dels arxius municipals d'aquesta comarca, així com la microfilmació de documentació, com ara els llibres d'Actes Municipals, digitalització d'arxius nobiliaris i recuperació d'altres arxius.

Més informació:

<http://gandia.gandia.infoville.net/>

<http://www.iespana.es/historiaillibres/>

<http://www.mancomunitat-safor.org/mancowerb/Principal/contactar.htm>

Versión actualizada de la página web del Archivo do Reino de Galicia, que se puede consultar en: <http://www.xunta.es/conselle/cultura/index.htm>. (dentro del apartado Dirección Xeral de Patrimonio Cultural). Con una imagen renovada, en consonancia con su sede física, recientemente remodelada, el web ofrece, entre otras novedades, una sección de noticias (con información de la exposición recientemente inaugurada), un catálogo de instrumentos de descripción documental actualizado, nuevas publicaciones y, en la base de datos de descripción documental, más fondos descritos.

Nou web de l'Arxiu General i Registre de la Universitat Autònoma de Barcelona. <http://antalya.uab.es/arxiu-general/>. Segons fonts de la Universitat, la pàgina es presenta amb una doble funció. D'una banda, com una eina per difondre diversos aspectes relacionats amb els documents, els arxius i amb la identitat de la Universitat, i en aquest sentit es recomana fer una ullada a l'apartat "documents per la identitat de la UAB" o "tot el que vols saber sobre els documents i els arxius". D'altra banda, la pàgina vol servir com a instrument de treball per als seus usuaris en la gestió dels documents i dels arxius.

El Archivo Municipal de Córdoba ha presentado recientemente la versión electrónica marcada con EAD 2002 del "Catálogo de los pergaminos que se custodian en el Archivo Municipal de Córdoba", <http://archivo.ayuncordoba.es/EAD/pergaminos/>. El trabajo de digitalización ha sido realizado por los alumnos-trabajadores del Módulo de Gestión Documental del Taller per 5M—w'n

fons d'arxius com de les col·leccions de què l'Arxiu disposa. La búsqueda per múltiples camps, l'ús d'operadors booleans i els índex, permeten sortides d'informació detallades, amb la finalitat de facilitar la investigació. A més, pròximament s'incorporaran a la base de dades imatges que enriquiran la descripció dels projectes arquitectònics més interessants.

BIBLIOTEQUES EN

Biblioteca Virtual de prensa histórica. El objetivo de esta iniciativa, impulsada por la Subdirección General de Coordinación Bibliotecaria (SGCB), es acometer la digitalización de más de 600.000 páginas de publicaciones periódicas correspondientes a 346 títulos de prensa impresa desde principios del siglo XIX hasta 1920 y conservada en Bibliotecas Públicas del Estado de Albacete, Alacant, Burgos, Cáceres, León, Ciudad Real, Girona, Maó, Ourense, Pontevedra, Teruel, Palma de Mallorca, Segovia, Soria, Tarragona y Toledo, así como la digitalización de monografías y otro tipo de documentos.

Se trata de facilitar la conservación de la prensa patrimonial y el acceso a ella, mediante la digitalización, evitando así el deterioro de los documentos. Asimismo, el proyecto prevé la creación de una biblioteca virtual, puesto que son fondos dispersos en diferentes bibliotecas, y para ello, propone utilizar los lenguajes de marcado, y en concreto METS (Metadata Encoding and Transmisión Standard) para la descripción de las publicaciones periódicas y sus fondos.

Según la SGCB, con este proyecto, la Subdirección inicia el uso sistemático de XML, aplicado a la descripción bibliográfica y a la recuperación de la información. Todas las descripciones bibliográficas se ajustarán al formato MARC XML Schema y utilizarán METS como procedimiento de descripción e intercambio de información. Los fondos y localizaciones descritos en registros independientes, se ajustarán al MARC 21 y a sus niveles de enumeración y cronología. Así mismo, el rango del juego de caracteres utilizado se ampliará a UNICODE, imprescindible en las nuevas aplicaciones informáticas y en la sociedad multicultural en que se desarrollan de forma creciente las actividades bibliotecarias.

Murcia se adhiere al programa "Internet en las bibliotecas", con la finalidad de promover la utilización de las tecnologías de la información y de las comunicaciones en sus bibliotecas públicas.

La región de Murcia -que tiene en marcha varias iniciativas para dotar a las bibliotecas públicas del adecuado equipamiento informático- está trabajando en la realización de estudios técnicos para conocer el estado de sus bibliotecas y determinar así las necesidades de equipamiento, conectividad y servicios de éstas. Entre las iniciativas de aplicación más

inmediata, destacan: el "Proyecto Mouse" encargado de informatizar la red de bibliotecas, el proyecto de formación continuada del personal encargado de las bibliotecas, la convocatoria anual de subvenciones a corporaciones locales y el funcionamiento del Catálogo Colectivo de la Región de Murcia.

Arranca la Biblioteca Digital de les Balears. La UIB ha signat un consorci amb les universitats públiques catalanes per poder contractar llibres digitals

La Universitat de les Illes Balears (UIB) avança en la creació de la primera biblioteca digital de les Illes Balears. D'entrada, aquest acord permetrà a la UIB disposar de 600 volums digitals, tots del camp de la tecnologia, una opció que permetrà a la Universitat l'avantatge de poder actualitzar constantment els seus fons, segons apunta el director del Servei de Biblioteca i Documentació de la UIB, Miquel Pastor. Aquest consorci entre centres permetrà també contractar l'accés a la base de dades de l'Aranzadi, editorial que publica els llibres de jurisprudència i legislació que manegen els estudiants de la Facultat de Dret. Quant a les revistes, la UIB ha passat de tenir-ne 2.500 en el seu servei de biblioteca a oferir-n'hi 10.000 de digitalitzades. Per avançar en la creació d'aquesta futura Biblioteca Digital de les Illes Balears, la UIB ha adquirit un escàner, ja que la intenció del Servei de Biblioteca i Documentació és, d'una banda, digitalitzar fonts antigues i molt valuoses i que en manipular-les es podrien deteriorar. I d'altra, digitalitzar produccions científiques de les Balears, sobretot del camp de les humanitats, ja que la resta solen sortir publicades en revistes especialitzades i ja s'hi pot accedir a través de la xarxa. A més, la UIB té l'objectiu de passar a format electrònic publicacions editades per la Universitat, com ara el butlletí de la Societat Arqueològica Lul·liana i d'altres fonts.

Sun Microsystems Ibérica cede gratuitamente sus aplicaciones Java y 'StarOffice' al proyecto Red.es para mejorar los programas de Internet en bibliotecas y en el mundo rural.

Sun Microsystems Ibérica distribuirá gratuitamente su tecnología de aplicaciones Java y la penúltima versión de su paquete ofimático 'StarOffice' a Red.es, entidad adscrita al Ministerio de Ciencia y Tecnología (MICYT), para que pueda utilizarlas en los programas de fomento de la Sociedad de la Información, puestos en marcha por Red.es: 'Internet en las Bibliotecas' e 'Internet Rural'. En el caso de 'Internet en las bibliotecas', en el que participa, además, el Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, el acuerdo facilitará el uso de las aplicaciones tanto al usuario de los puestos de acceso a la Red instalados en las cuatro mil bibliotecas públicas españolas existentes, como al personal encargado de la gestión de las mismas. Por su parte "Internet Rural", donde participan también el Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación y la Federación Española de Municipios y Provincias, permitirá también el acceso a estos programas a más de tres millones de ciudadanos de los 1.500 municipios rurales.

El servidor de Tesis Doctorals en Xarxa (TDX), que permet la cerca i la consulta a través d'Internet del text íntegre de les tesis doctorals, ha augmentat la seua visibilitat internacional a través de l'Open Archives Initiative. A més de la consulta lliure del text íntegre, el servidor TDX (www.tdx.cesca.es) -que forma part de la iniciativa internacional Biblioteca Digital en Xarxa de Tesis Doctorals i Tesines (NDLTD), amb 182 membres d'arreu del món- permet fer cerques per autor, títol, matèria de la tesi, universitat on s'ha llegit, i altres. Els objectius d'aquest servei, coordinat pel Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC www.cbuc.es) i el Centre de Supercomputació de Catalunya (CESCA www.cesca.es), i patrocinat pel Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació

de la Generalitat de Catalunya, són difondre, arreu del món i a través d'Internet, els resultats de la recerca universitària; oferir als autors de les tesis una eina que incrementa l'accés i la visibilitat del seu treball; millorar el control bibliogràfic de les tesis; impulsar l'edició electrònica i les biblioteques digitals, i incentivar la creació i l'ús de la producció científica pròpia. Gràcies a aquest increment de visibilitat, el nombre de consultes al TDX s'ha disparat en els últims mesos i actualment sobrepassen les 55.000 mensuals (anteriorment n'eren unes 15.000). Ara per ara, participen en aquest servei pioner a l'Estat espanyol onze universitats: Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya, Universitat Pompeu Fabra, Universitat de Girona, Universitat de Lleida, Universitat Rovirai Virgili, Universitat Oberta de Catalunya, Universitat Jaume I, Universitat de les Illes Balears i Universitat de València.

El Colegio Oficial de Médicos de Alacant presenta su nueva Biblioteca Virtual de uso gratuito para todos sus colegiados. <http://www.coma.es/> La nueva Biblioteca Virtual, denominada Red Informática de Medicina Avanzada (RIMA), se ofrecerá de forma gratuita a todos los colegiados e incluirá potentes recursos de búsqueda, documentación y consulta dentro de los ámbitos médico y científico. En ella se podrán consultar bases de datos científicas de reconocido prestigio mundial, sistemas de búsquedas bibliográficas, así como el lanzamiento de consultas en texto libre y resúmenes de cerca de 2.000 revistas científicas, así como los actos científicos que se producen a nivel mundial en todas las especialidades médicas. La iniciativa ha sido llevada a cabo junto con la Sociedad Española de Internet Científico (SEIC).

La British Library oferirà, en breu, accés electrònic a bona part del seu fons a través del Secure Electronic Delivery, basat en l'Adobe Reader 6. Els fitxers en PDF estaran a disposició dels sol·licitants en terminis que van de dues a vint-i-quatre hores (serveis urgents) o a tres dies. Aquesta decisió de la British revoluciona el funcionament actual dels serveis d'obtenció de documents -deixant de banda els programes específics de tramesa electrònica (ex. Ariel)- ja que ofereix els seus documents en un programa gratuït com el Reader. A més, l'escurçament dels terminis de recepció del document planteja un repte als competidors de la British que han anat apareixent en els darrers anys. Les biblioteques, per la seua banda, també hauran de replantejar-se els seus processos perquè el paper de mediador amb l'usuari final pot veure's seriosament malmés pel plantejament d'obtenció de documents que ha fet la British Library, al capdavant, la biblioteca més important del món en el subministrament de documents.

Nova fase del programa de digitalització dels Fons Locals de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la província de Barcelona <http://www.diba.es/xbcr/default.htm>. El Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona té previst, al llarg de 2004, incorporar més títols per tal d'anar enriquint aquesta col·lecció digitalitzada, la qual compta en l'actualitat amb 144 títols, uns 30.000 exemplars i 270.000 pàgines disponibles en format PDF. Per posar aquest fons en línia s'han realitzat els processos de digitalització, obtenció de text per OCR, catalogació, conversió de les imatges i indexació. Amb l'objectiu de facilitar la consulta s'ha dissenyat i desenvolupat una base de dades que permet accedir al text complet dels exemplars, facilitant a més, la consulta per títol, temàtica i data dels exemplars. Es poden consultar des de la pàgina web de la Diputació de Barcelona, en l'apartat: Fons local de publicacions periòdiques digitalitzades: <http://www.diba.es/xbcr/default.htm>

Ja està a disposició en la web de la Biblioteca Pública de Tarragona, la guia elaborada recentment "Gent Gran a Tarragona. Guia bàsica", on es recullen tots els serveis assistencials, de salut, lleure, voluntariat, informació comercial, entre altres, i els serveis de la Biblioteca adreçats a les persones grans en la ciutat de Tarragona. Aquesta guia té com objectiu reunir i oferir a aquest sector de població tots els serveis i recursos que s'ofereixen dispersament en la comunitat i que en moltes ocasions són desconeguts per ells mateixos. La guia es reparteix també impresa entre tots els col·lectius que col·laboren d'alguna manera amb les persones de la denominada "Tercera Edat". <http://cultura.gencat.net/bpt/actual/index.htm>. D'altra banda, recordar que la guia "Benvinguts a Tarragona" adreçada al col·lectiu immigrant està recentment actualitzada amb nous apartats i serveis.

SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ / ÚLTIMES

El 23,6 % de les llars valencianes disposa de connexió a internet, segons l'Infobaròmetre. Fonst, Vilaweb. Són dades del tercer Infobaròmetre Social, realitzat en els mesos d'octubre i novembre del 2003. L'estudi publicat per Cevalsi, que és un observatori permanent, integrat dins del Segon Pla de Modernització de la Comunitat Valenciana, "permet saber el nivell de maduresa i desenvolupament de les noves tecnologies de la informació a la Comunitat Valenciana", en paraules de Blanca Martínez, secretària autonòmica de Tecnologies i Societat de la Informació. Segons Martínez, l'informe revela que els valencians van utilitzar en el 2003 un 6 per cent més les noves tecnologies respecte a l'any anterior, una xifra. La metodologia utilitzada en l'elaboració d'aquest Infobaròmetre ha mesurat la penetració, l'ús, la motivació i l'opinió dels valencians respecte a les noves tecnologies, com són l'ordinador, internet, la telefonia mòbil i la televisió digital, en el camp de la informació i la comunicació. Així doncs, l'increment experimentat per internet també s'aprecia en el percentatge d'usuaris, que arriba al 36,2 % del total dels valencians, xifra que reflecteix un augment del 5 per cent respecte al 2003 i que representa el 78 % del total d'usuaris d'ordinador a la Comunitat. Respecte als canals de connexió a la xarxa, l'informe diu que el 61,4 % de les llars utilitza línies avançades i que en un any la línia ADSL ha relegat a un segon lloc la línia analògica, mentre que la fibra òptica se situa en tercer lloc. Pel que fa a la finalitat amb què es connecten a la xarxa, el 48 % dels enquestats la utilitza de manera lúdica, seguit del 42 % dels internautes que la necessita per motius professionals. Per qüestions acadèmiques, la utilitza un 31,6 % i per a ús domèstic el 31,1 % dels enquestats. Segons l'informe, només un 13,7 % dels usuaris valencians d'internet realitza compres a través de la xarxa, principalment de productes relacionats amb viatges, oci i espectacles, així com llibres i revistes.

La Universitat Politècnica de València instalará más de 400 puntos de conexión inalámbrica a Internet en sus campus. Las instalaciones permitirán a la comunidad universitaria acceder a Internet y a los servicios que la UPV ofrece a través de la Red, desde cualquier lugar del campus. Según fuentes de la institución académica, este nuevo servicio convierte a la UPV en la universidad española más avanzada en la implantación de esta tecnología. Según el Centro de Proceso de Datos de la UPV, encargado de desarrollar el proyecto, la implantación del sistema de red inalámbrica se realizará en varias fases. La primera de ellas contempla la puesta en marcha de 120 puntos de conexión repartidos por diferentes edificios de servicios y centros de la UPV, fundamentalmente en las zonas destinadas a congresos, reuniones, investigación, salas de estudio y bibliotecas. Estos puntos de conexión, entre los que se incluyen los campus de Alcoi, Gandia y de Blasco Ibáñez, están ya totalmente operativos desde diciembre 2003. Así, tras esta primera fase, la UPV extenderá el servicio a todos los edificios de la universidad, hasta instalar en menos de dos años más de 400 servidores de conexión inalámbrica.

El plan V@lencia.y@ del Ayuntamiento de València se implanta en bibliotecas. El Consistorio tiene prevista la instalación de los equipos informáticos y de la conexión a internet a distintas áreas municipales, especialmente en las bibliotecas públicas, así como colegios, centros juveniles y deportivos.

La Conselleria de Cultura, Educació i Esport crearà un "web" per descarregar-se programes gratuïts. Es tracta de facilitar l'accés a tots els programes realitzats amb software lliure per als centres escolars, amb l'objectiu de potenciar l'ús de programes, pels quals no cal pagar llicències d'ús. En la pàgina hi haurà també un apartat per a que els ciutadans aporten idees o "pengen" els seus propis programes.

España es de los países europeos con menos internautas mayores. Sólo uno de cada doce usuarios españoles de la Red tiene más de 55 años, lo que supone menos de la mitad que en países como Suecia o Reino Unido, según datos de la consultora de audiencias en línea Nielsen//NetRatings, correspondientes al mes de septiembre 2003. Si bien las cifras no son muy alentadoras, cabe decir que los internautas españoles de este grupo de edad (mayoritariamente hombres, en una proporción de siete a tres) han aumentado de manera significativa respecto a la situación de hace un año, cuando representaban alrededor del 6% del total de usuarios de la Red (uno de cada dieciséis). Por cifras, el país más cercano a España en uso de Internet por las personas mayores es Italia, con 2,3 puntos por encima, pero, a su vez, aparece descolgado

de Francia (12,3 por ciento), Holanda (13,3) y Alemania (14,5). En otra perspectiva se sitúan países como Suecia, donde los usuarios de este grupo han crecido en un año hasta un 28 por ciento, de manera que uno de cada cinco suecos que navega por la Red es mayor de esta edad. Por su parte, los internautas británicos representan el 17,3 % y los suizos, el 15,9 %. En cuanto a temas consultados, todos los mercados analizados presentan unas pautas de comportamiento similares, con especial predilección de estos usuarios por los sitios de contenidos financieros, de viajes y servicios de mapas. En el caso español, destacan los webs de La Caixa y la Guía Michelin.

España ocupa el 29 puesto en la clasificación mundial de Tecnologías de la Información y las Comunicaciones (TIC). Las primeras posiciones de la lista elaborada por la Unión Internacional de Telecomunicaciones (UIT) están enmarcadas por los países nórdicos y los denominados "dragones asiáticos". España ocupa el puesto 29 en todo el mundo, y el antepenúltimo dentro de la Unión Europea, en la clasificación de Tecnologías de TIC que elabora la UIT. La tabla, que recoge los principales indicadores de acceso digital (DAI) de 178 economías durante el 2003, sitúa España con un índice de 0,67 en 2002, que sólo supera a los de Grecia (0,66) y Portugal (0,65) dentro del ámbito comunitario, pero por detrás de países como Eslovenia (0,72), Chipre (0,68) y Estonia (0,67). Los primeros puestos están ocupados principalmente por países nórdicos y los denominados "dragones asiáticos": Suecia (0,85), Dinamarca (0,83) e Islandia (0,82) encabezan la tabla, seguidos por Corea del Sur (0,82) Noruega (0,79), Holanda (0,79), Hong Kong (0,79), Finlandia (0,79) y Taiwán (0,79).

El índice de la UIT intenta ofrecer una clasificación equilibrada al aunar ocho variables que abarcan cinco grandes áreas: disponibilidad de infraestructuras, precios de acceso, nivel de educación, calidad de los servicios TIC y utilización de Internet.

De acuerdo con estas variables, Corea, Hong Kong, Taiwán y Singapur realizaron el "mayor progreso" a lo largo de los últimos cuatro años, lo que sugiere que el inglés "ya no es un factor decisivo" para adoptar rápidamente la tecnología, "especialmente a medida que aumentan los contenidos en otros idiomas".

La clasificación de la UIT también pone de relieve la creciente "brecha digital" que separa a los países del Norte y del Sur.

Los ministros de Telecomunicaciones de la Unión Europea (UE) aprueban el lanzamiento en el transcurso de 2004 de una Agencia para la Seguridad de las Redes y la Información, que recopilará datos tales como virus o problemas de 'software', de cara a asistir a la Comisión y a los Estados miembros.

La Agencia actuará como un centro de conocimiento especializado en el que tanto los Estados miembros como las instituciones comunitarias podrán asesorarse sobre aspectos técnicos relativos a la seguridad. Las tareas de la agencia serán, entre otras, analizar los riesgos actuales y emergentes que afectan a la resistencia y disponibilidad de las redes de comunicaciones electrónicas; facilitar la cooperación e intercambio de información entre todos los agentes del sector; contribuir al conocimiento en este tema y asistir a los Estados miembros y a la Comisión en su diálogo con la industria para tratar problemas relacionados con seguridad de infraestructuras y 'software'.

Con 44 personas trabajando, la agencia dispondrá de un consejo de administración, integrado por un representante de cada Estado miembro, tres representantes designados por la Comisión y tres representantes de diversos grupos del sector.

Por otra parte, hasta que los jefes de Estado y de Gobierno decidan sede permanente, la agencia estará situada en Bruselas, aunque España e Italia ya postulan por albergarla.

Andorra la Vella és el cinquè país d'Europa amb major percentatge de connexions a Internet. Per davant seu se situen Irlanda, Suècia, Dinamarca i Holanda, segons mostra el resultat d'una enquesta realitzada pel govern andorrà sobre noves tecnologies realitzada a Andorra. Segons l'estudi, el nombre de connexions a la xarxa al Principat d'Andorra ha passat del 20% l'any 2000 al 56% en 2003. L'estudi indica també que l'any 2000, el 45% de les cases andorranes tenien ordinador i actualment aquesta xifra ha crescut fins el 63%. Entre els enquestats majors de 18 anys, el 65% disposa d'ordinador a casa seva i el 56,6% té connexió a Internet. La majoria dels andorrans que han participat en l'enquesta, el 81,4%, afirma que consulta Internet des de casa seva, un 52% ho fa des de la feina, un 5,6% des d'un Cibercafè i només un 1% es connecta a la xarxa des de les Biblioteques públiques.

Un estudio americano revela que la producción mundial de información crece un 30% en tres años, en parte, por la montaña de datos que generan correos y medios digitales. Según el estudio dirigido por la School of Information Management and Systems de la Universidad de Berkeley, la producción mundial de información ha aumentado un 30% entre los años 1999 y 2002, y lo ha hecho, en parte, por un crecimiento del volumen de correos electrónicos, tanto basura como de otro tipo. La nueva información creada a lo largo del año 2002 quedó almacenada en cuatro soportes físicos (medios impresos, películas, soportes magnéticos y ópticos) y su volumen total ascendió a 5 exabytes, lo que equivale a medio millón de Bibliotecas del Congreso de EEUU, cuya colección contiene 19 millones de libros. Esta cifra supone una media de 800 MB de información por cada habitante del planeta. La mayor parte de esta nueva información (92%) está almacenada en medios magnéticos, fundamentalmente discos duros.

Del estudio se desprende que el 40% de la nueva información producida en todo el mundo corresponde a Estados Unidos, así como que cada estadounidense consume cada año de media casi 12.000 hojas de papel, frente a las 7.280 de los europeos.

Por otra parte, el informe desmiente rotundamente que las tecnologías digitales se hayan traducido en una reducción del papel consumido. De hecho, la cantidad de información almacenada en papel (libros, periódicos, material de oficina) ha aumentado un 43% entre 1999 y 2002. Sin embargo, por lo que respecta a la fotografía, ésta está cumpliendo sus expectativas iniciales y los resultados del estudio, patrocinado por las compañías tecnológicas Intel, Microsoft, Hewlett-Packard y EMC, apuntan que las fotografías individuales se están desplazando rápidamente hacia las cámaras digitales, o incluso a los teléfonos que hacen fotografías, lo cual contribuyó a un declive de más del 9 % en las fotografías realizadas en película en 2002, frente a 1999, y alimentó el crecimiento del almacenamiento magnético. La Universidad de Berkeley midió, además, los flujos electrónicos de nuevas información en 18.000 millones de gigabytes en 2002, de los cuales aproximadamente 17,3 fueron por teléfono.

La división digital entre los países ricos y pobres (que mide la brecha en el acceso a la Internet y las telecomunicaciones) se está estrechando más rápido de lo que muchos esperaban, según se desprende del Informe Mundial de Desarrollo de Telecomunicaciones 2003, realizado por Naciones Unidas. El informe fue presentado en Cumbre Mundial sobre la Sociedad de la Información, celebrada en Ginebra, Suiza, en

diciembre 2003, y en él se puede leer que "las redes telefónicas se han expandido rápidamente a lo largo del mundo en desarrollo en las últimas décadas y las redes de telecomunicaciones fijas y móviles han crecido más drásticamente (...) que en todo el período antes de 1990".

A este respecto, uno de los temas que se debatió en la reunión fue la propuesta de algunos países en desarrollo de crear por un fondo de "solidaridad". Una cuestión que ven fuera de lugar algunos de los países participantes, ya que piensan que es "probablemente innecesario para los países en desarrollo presionar en busca de ayuda financiera para que la infraestructura de telecomunicaciones sea incluida en un plan de acción". Por su parte, el informe antes citado precisa que "aunque la infraestructura podría haber alcanzado el lugar deseado, se necesita todavía hacer mucho más para reducir los costos y despertar la conciencia de cómo usar mejor las llamadas tecnologías de la información y comunicaciones, desde la Internet hasta la radio. Pero sobre todo -insisten los expertos- se necesitan mejores estadísticas acerca del uso y la disponibilidad, especialmente en los países en desarrollo, para permitir que los gobiernos planeen estrategias efectivas, ya que hay una escasez de información de las economías más pobres del mundo, y esta división estadística es tan o más grande que la división digital". Durante este encuentro, se debatió también la creación de una agencia de la ONU que controle Internet, un proyecto al que Estados Unidos se mostró contrario, ya que "un organismo de

ADRECES D'INTERÉS: PUBLICACIONS ELECTRÒNIQUES i DIRECTORIS PROFESSIONALS

ese tipo impediría la libertad de expresión en la Red de redes", según fuentes oficiales norteamericanas.

La web de la Direcció General del Llibre i Biblioteques ha canviat els següents enllaços:

http://www.cult.gva.es/dglb/inicio_e.htm (castellà)

http://www.cult.gva.es/dglb/inicio_v.htm (valencià)

L'apartat específic del Servei de Biblioteques (bibliografies, estadístiques per internet, legislació, revista Compactus, XABIB, recursos, ajudes, etc.)

ha canviat a aquestes adreces:

http://www.cult.gva.es/dglb/biblioteques-f_e.htm (castellà)

http://www.cult.gva.es/dglb/biblioteques-f_v.htm (valencià)

El Portal de Biblioteques Valencianes es manté en les adreces:

<http://bibliportal.cult.gva.es/index.htm> (castellà)

<http://bibliportal.cult.gva.es/indexv.htm> (valencià)

El Ministerio de Sanidad presenta su nuevo portal

en Internet (<http://www.msc.es>), dirigido a proporcionar información a profesionales y usuarios. Según fuentes oficiales, el web, que recibió en su primer día 50.000 accesos, supera la "estructura administrativa" del anterior, aunque mantiene la misma dirección. El web, que "estará en permanente transformación", se articula en torno a cuatro grandes áreas temáticas: la protección de la salud; información sobre enfermedades y lesiones; la salud y el medio ambiente, e información a los profesionales, que incluye una biblioteca virtual, con acceso a bases de datos relevantes de carácter más técnico-científico y a documentos de interés, así como abundantes enlaces a otros organismos e instituciones docentes y sanitarias. El acceso será libre para todos los ciudadanos a todas las áreas; excepto el acceso a ciertas bases de datos sanitarios, como el Repositorio del Sistema Nacional de Salud, que será restringido. El portal contiene además información relevante sobre el Sistema Nacional de Salud y numerosos enlaces de interés, así como un apartado sobre "periodismo y salud", que tiene como finalidad proveer información relevante sobre notas de prensa.

La revista literària digital Literaturas.com (<http://www.literaturas.com/dioactivos/>) posa en marxa una plataforma virtual de distribució de llibres difícils de trobar per Internet. La iniciativa, Distribuïdora Independent Organitzada (DIO), pretén posar a disposició del lector llibres descatalogats i difícils de trobar, posant-lo en contacte amb l'editorial que corresponga. A més, DIO ofereix la possibilitat a les editorials d'exposar un màxim de tres llibres cada mes, que poden ser novel·les, poesia o assaig. Es tracta de títols molt especials, que no es troben a les llibreries amb facilitat.

L'acollida del projecte de Literaturas.com ha estat positiva, ja que ha aconseguit reunir fins ara nombroses editorials de prestigi. Els lectors poden accedir a la mostra a través de: (<http://www.literaturas.com/dioactivos/>).

Pez de Plata: Bibliotecas Públicas a la Vanguardia (<http://www.pezdeplata.org>) Nace una nueva publicación electrónica en el ámbito latinoamericano orientada a generar la discusión académica en el área de las bibliotecas públicas. En este primer número Pez de Plata aborda como tema central: "Bibliotecas públicas: relación con el gobierno local y participación ciudadana". Entre las colaboraciones de este primer número, están los artículos de Assumpta Bailac, de Roser Lozano, directora de la Biblioteca Pública de Tarragona, de Ester Omella, Universitat de Barcelona y José Antonio Merlo, de la Universidad de Salamanca.

Publicado en Internet un documental histórico con unos 12 millones de fotografías históricas

(www.britishpathe.com) Se trata de una colección que contiene imágenes desde la Guerra de los Boers hasta el desembarco de Normandía. Las imágenes, publicadas el mes de octubre en Internet, datan del comienzo del siglo XX y estaban contenidas en los archivos de la firma británica de documentales Pathé, un noticiario cinematográfico anterior a la aparición de la televisión, según fuentes de la agencia Reuters. Esta colección, única en el mundo, ha sido creada gracias a la redigitalización de cada partícula de su archivo de 3.500 horas de películas de 35 milímetros. Para ello, se ha producido una imagen fija de cada segundo de las películas, desde las imágenes en blanco y negro de la Guerra de los Boers hasta las sofisticadas de los años sesenta. Según, Peter Fydlar, director de marketing de archivos de la cadena británica Independent News, propietaria de Pathé, la colección "debe constituir una ayuda poderosa para la educación y para la memoria histórica". Entre los fondos fotográficos, se pueden ver imágenes memorables como las de John Lennon y Paul McCartney cuando ganaron su galardón NME en 1964 y la alegría de los futbolistas ingleses Bobby Moore y Geoff Hurst cuando ganaron la Copa del Mundo de 1966 en Londres, así como la imagen de dos soldados rescatados en la gran operación de salvamento de Dunquerque en 1940, la del primer ministro Winston Churchill en un partido de fútbol en Wembley, e imágenes de las actrices y actores cinematográficas y artistas.

Acceso a la colección en: www.britishpathe.com.

El catedràtic de filosofia i director de la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani de la Universitat de Girona, Josep Maria Terricabras, ha creat un portal innovador dedicat a la reflexió, que combina tecnologia i pensament en la Xarxa. El portal (www.terrificabras-filosofia.info) -que està obert a totes les persones interessades en el pensament, el diàleg i l'esperit crític- disposa de cinc fòrums, un xat i una secció d'informació que s'actualitza de manera periòdica.

Ja està disponible l'esborrany provisional de l'última reunió del Caucus Hispànic de la IFLA:

<http://www.fesabid.org/servicios/caucusiberoamericano>

La Biblioteca Nacional d'Andorra estrena web nou:

www.bibliotecanacional.ad

Nova web de la Universitat de Vic (<http://www.uvic.es>) notablement millorada i del nou Campus virtual.

Web on es pot consultar la "Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities":

<http://www.zim.mpg.de/openaccessberlin/berlindeclaration.html>

Ciberoteca de Bancaixa (<http://www.ciberoteca.com>). Accés a més de 54.000 documents electrònics de caràcter científic, tècnic o literari. Centenars d'enllaços a webs seleccionats. Accés a l'edició digital de publicacions de l'Obra Social de Bancaixa.

DIRECTORIS DE RECURSOS EN

Guia de recursos Internet de la Biblioteca de la Universitat de Barcelona. Bona selecció de recursos en la Web organitzada temàticament: http://www.bib.ub.es/bub/guia_internet.htm

Tabarca, recursos d'Internet de la Comunitat Valenciana seleccionats per la Universitat d'Alacant: <http://www.tabarca.com>

Internet Public Library. Un dels més prestigiosos repertoris disponibles

en la Xarxa, gestionat per la Universitat de Michigan: <http://www.ipl.org>

Infomine, de la Universitat de Califòrnia, a Riverside. Recursos fonamentalment acadèmics: <http://infomine.ucr.edu>

BUBL Information Service. Repertori britànic gestionat per la universitat escocesa de Strathclyde que referencia més de 12.000 recursos d'accés públic a través de la Xarxa. Se centra especialment en Ciències de la Informació i de la Documentació: <http://bubl.ac.uk>

Librarians' Index to the Internet, de la Biblioteca estatal de Califòrnia. Milers de recursos seleccionats pels bibliotecaris californians: <http://lii.org/>
Atlas Historique : cartographie & histoire: <http://www.atlas-historique.net>.

RECURSOS EN WEB SOBRE INFORMACIÓ CARTO-

El "site", elaborat amb molta cura, recorre la història mundial des de 1815 a través de mapes complets. La informació cartogràfica s'acompanya de bibliografia i referències a webs relacionats amb el tema tractat.

Atelier de cartographie, cartes, diagrammes de l'Institut Interuniversitari Francés de Ciències Polítiques. Recopilació excel·lent de mapes temàtics. Informació sobre mètodes cartogràfics: <http://www.sciences-po.fr/cartographie/>

Atlappedia Online. Mapes físics i polítics de tot el món. <http://www.atlappedia.com>

General Maps and Atlases. Fons cartogràfics de la Biblioteca del Congrés de Washington. <http://memory.loc.gov/ammem/gmdhtml/gnrlhome.html>

Historical Atlas of the 20th Century. Col·lecció completa de mapes històrics des de començaments del segle XX: <http://users.erols.com/mwhite28/20centry.htm>

Le Monde Diplomatique: Maps. Mapes temàtics sobre qüestions centrals en la configuració de la societat actual: <http://mondediplo.com/maps>

Web del Archivo General de la Universidad de Castilla-La Mancha, www.uclm.es/archivo, que se actualiza cada mes. La página ofrece un nuevo diseño acorde con la imagen corporativa institucional. En ella se ha realizado una reestructuración de los contenidos para facilitar su consulta. El Archivo General de la UCLM prevé para este año 2004 la inclusión progresiva de nuevos productos informativos de elaboración propia. Entre las últimas novedades, destaca el enlace con la página de la Associação Portuguesa de Bibliotecarios, Arquivistas e Documentalistas, con motivo del VIII Congreso Nacional, que celebrarán en la primavera de 2004 en Estoril (Portugal). La página ofrece también acceso a una selección bibliográfica de literatura especializada (en agenda bibliográfica), así como la agenda de cursos y jornadas profesionales (en agenda profesional).

Nou web relacionat amb els arxius, en anglés i alemany: <http://archiv.twoday.net>. ARCHIVALIA, la llengua principal és l'alemany, però hi ha un apartat en anglés en la "English Corner" (<http://archiv.twoday.net/topics/English+Corner>)

La Odissea

INTRODUCCIÓ A LA RECERCA D'INFORMACIÓ EN LA

(<http://alerce.pntic.mec.es/~mcui0001/indice.html>)

Sitio web integrado en el Programa de Nuevas Tecnologías del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, estructurado en cinco secciones: a. La

manera más eficiente de buscar información en Internet; b Motores de búsqueda, bases de datos, etc; c. Técnicas de búsqueda; d. El uso de operadores lógicos; e. Juegos

Learn the Net en español
<http://www.learnthenet.com/spanish/index.html>

Internethelp: ayuda al navegante
<http://www.interhelp.org/>

Métodos de busca: cómo buscar información en Internet, del bibliotecario de Godella, Ricardo Fornas
<http://www.metodosdebusca.com/>

Finding information on the Internet, de la Universidad de California en Berkeley
(<http://www.lib.berkeley.edu/TeachingLib/Guides/Internet/FindInfo.html>)

BUSCADORS D'INFORMACIÓ EN LA

Internet invisible (<http://www.internetinvisible.com>). Directori de recursos de qualitat accessibles gratuïtament a través d'Internet. Més de 2.500 bases de dades bibliogràfiques, estadístiques, jurídiques... publicades en la Web per organismes i institucions espanyoles.

Buscopio (<http://www.buscopio.net>). El més important buscador de buscadors espanyol. Indixa més de 3.000 directoris i bases de dades de recursos en la Web

Social Science Information Gateway-SOSIG (<http://www.sosig.ac.uk>) Gestionat per la Universitat de Bristol (Regne Unit) i especialitzat en tots els àmbits de les ciències socials, l'economia i el dret. Forma parte de la Resource Discovery Network britànica.

Altres buscadors: Scirus. Potente buscador de documentos científicos publicados en la Red. Muy bueno.

<http://www.scirus.com> // **Google**. Su nueva barra de herramientas proporciona múltiples servicios de utilidad. <http://www.google.es> // **Alltheweb**. Competidor real de Google y un complemento muy recomendable. Y **Yahoo**. <http://es.yahoo.com> que últimamente ha mejorado mucho sus prestaciones.

NOTÍCIES I ADRECES CURIOSOS

El web "site" del Canadian Council Archive (CCA) (www.cdncouncilarchives.ca) ofereix l'accés a una publicació sobre la recuperació de documents danyats per l'aigua: "Salvage Operations for Water Damaged Archival Collections: A Second Glance".

El llibre és obra de Betty Walsh i és accessible en versió francesa i anglesa en l'adreça:

<http://www.cdncouncilarchives.ca/presinfo.html>

La Conselleria de Cultura, Educació i Esport té la intenció de declarar bé d'interès cultural el primer servidor "web" espanyol, realitzat en la Universitat Jaume I. La intenció del Consell de tramitar la declaració de BIC immaterial les primeres pàgines espanyoles que es "van penjar" en internet, així com el primer servidor, realitzat per un equip de la Universitat Jaume I, respon a la modificació de la Llei de Patrimoni Valencià, per tal d'incloure elements relacionats amb les noves tecnologies, com a béns susceptibles de protecció. Segons els seus responsables, el servidor, creat en 1996, és avui una peça ja d'"arqueologia digital", ja que es va tancar fa quatre anys, encara que continua rebent unes 12.000 connexions setmanals. Aquest servidor va ser fruit d'un període d'investigacions i proves des de 1991 fins a 1996. En 1999 va passar a tenir 50.000 registres i cinc milions de visites al mes. Al capdavant del projecte estava Jordi Adell, director avui del Centre d'Estudis i Noves Tecnologies (CENT) de la Universitat Jaume I, Carles i Antonio Bellver, Enric Navarro i Ismael Sanz.

Un sitio web curioso sobre citas literarias. Existe en la Internet una ciberpágina inglesa Bartleby.com (<http://www.bartleby.com>) que cuenta con 86.000 citas, con la más amplia base de datos para búsqueda, que recoge lo mejor de las frases contemporáneas y clásicas, con citas y proverbios sobre cada aspecto de la vida. El sitio contiene la décima edición del "John Bartlett Familiar Quotations", 11.000 en total; "The Columbia World of Quotations", con 65.000 citas de 5.000 autores, y el "Simpson's Contemporary Quotations", que cuenta con 10.000 frases de 4.000 fuentes en 25 categorías. The Quotations Page (<http://www.quotationspage.com>), con una base de datos de más de 15.000 frases, ofrece resultados por autor o tema, con 14 entradas sobre el odio. El aliento y la motivación pueden encontrarse en el "Diccionario de Citas online"

(<http://www.quotationreference.com/>).

"Quoteland.com" (<http://www.quoteland.com>)

también está ordenado por tópicos -amigos, vida, felicidad-, citas literarias, citas para ocasiones especiales, deportes, biblioteca de referencia y recursos de Internet con enlaces generales e históricos. También se puede consultar "Creative Quotations" (www.creativequotations.com), que provee citas famosas y fuentes biográficas de más de 3.000 personas e incluye búsqueda del mes y cumpleaños, poesía y temas del mes.

En castellano, destacan las páginas de Citas Célebres www.citascelebres.com, que ofrece una lista por orden alfabético, así como las más enviadas, las más comentadas y las más votadas.

Els alumnes d'una escola d'Ariño, a Terol, utilitzen ordinadors en lloc de llibretes. A Ariño, un poble menut de l'interior de la província de Terol, de nou-cents habitants i on la majoria viuen de la mineria, s'ha revolucionat el món de l'educació. Els alumnes de l'escola pública formen part d'un programa pilot únic a Espanya. A les seues aules ja no hi ha pissares, sinó projectors. I els xiquets i xiquetes, en comptes d'utilitzar llibretes i bolígrafs, porten un ordinador personal "Tablet PC". El programa s'anomena "Pupitres digitals" i forma part d'un conveni subvencionat pel govern d'Aragó i la firma Microsoft. El "Tablet PC" no és més gran que una quartilla de foli, pesa només dos quilos i s'utilitza per treballar en totes les assignatures. Està connectat a la xarxa d'Internet sense fils i s'hi pot escriure amb teclat o a mà, amb un llapis òptic. La reticència de professors i de pares a la incorporació de les noves tecnologies a l'educació és una de les barreres que hagut de superar el programa, únic a Espanya, ara per ara, si bé l'objectiu final és exportar la iniciativa a altres escoles de l'Estat. De moment, dues escoles dels Estats Units i una d'Alemanya utilitzen aquest mètode d'ensenyament nou i revolucionari.

B/N

BIBLIONOTÍCIES

CATÀLEG COL·LECTIU DE LA XARXA DE LECTURA PÚBLICA VALENCIANA

L'any 2003 ha finalitzat amb 161 biblioteques de 97 municipis valencians integrades en el Programa Comú d'Informatització de les Biblioteques Valencianes. L'11 de desembre de 2003 van migrar al Programa Comú els catàlegs de les xàrcies bibliotecàries municipals de Vila-real, Mislata, Alzira, Oliva i els catàlegs de les biblioteques públiques municipals d'Utiel i Puçol. També es van incorporar al Catàleg Col·lectiu la Xarxa Bibliotecària Municipal de Teulada-Moraira; les biblioteques públiques municipals de Meliana, La Vilavella, Benigànim, Enguera, La Pobla de Vallbona i les agències de lectura de Vilafranca i Quatretonda. En total, a 11 de desembre del 2003, el catàleg col·lectiu consta de 1.815.291 exemplars i 641.007 documents. La xarxa abasta a 3.400.000 valencians que residixen en municipis on hi ha biblioteques connectades al Programa Comú d'Informatització de les Biblioteques Valencianes, que està consultable via internet: <http://bibliportal.cult.gva.es/>

El programa realitza ja una mitjana de 110.000 préstecs de documents al mes fruit de l'avanç en la informatització del préstec en moltes biblioteques. La mitjana mensual d'incorporació d'exemplars és d'uns 35.000, dels quals només el 16% es cataloga i la resta s'integra per captura al catàleg.

Durant l'any 2003 s'ha avançat en la depuració retrospectiva de les autoritats de matèria i en el primer semestre de 2004 es preveu la finalització d'este procés. També, es contempla al març de 2004 una nova fase d'incorporació de biblioteques, en la que està previst que s'integren els següents centres de lectura pública: Xarxa Bibliotecària Municipal de Dénia; biblioteques públiques municipals de Sax, Xixona, Pilar de la Horadada, Pedreguer, Alginet, Catral, Tavernes Blanques, Tavernes de Valldigna, La Pobla de Farnals, Almenara, Monforte, Buñol i Cheste i agències de Lectura d'Aielo de Malferit i Agullent. També està a punt de crear-se un interfaç nou del Catàleg Col·lectiu de la Xarxa que visibilitzarà nous serveis virtuals als ciutadans valencians. A més a més, amb el carnet únic de la Xarxa, l'usuari té accés al descompte en compra de llibres en diferents llibreries valencianes.

BIBLIOTECA EUROPEA DE BENIDORM

LAS BIBLIOPLAYAS DE BENIDORM AMPLÍAN Y CONSOLIDAN SUS SERVICIOS DE LECTURA Y PRÉSTAMO

Antonio Couto, Responsable de la Biblioteca Europea de Benidorm

El objetivo esencial de las Biblioplayas de Benidorm era su instalación sobre la propia playa. El poder demostrar que el libro podía ser compatible con la diversión, el entretenimiento y las vacaciones, motivó llevarlo a un lugar adecuado y poder realizar una selección del material bibliotecario seria y estudiada. De ahí que la utilización de estos recintos fuera masiva por parte de los usuarios de las playas.

Un estudio detallado de la ocupación media de las playas de Benidorm, nos demostró que, durante todas las estaciones, un público fiel y constante acude a tomar el sol, a realizar ejercicios de mantenimiento y a disfrutar del, normalmente, buen clima que dispone la ciudad, por ello hemos decidido iniciar una experiencia totalmente novedosa.

La diversidad de nacionalidades que se agrupan en muy pocos kilómetros suponía un reto que debíamos afrontar: ofrecer diversas publicaciones para que todos se sintieran identificados con esta biblioteca; al hacerlo solamente en español o en valenciano, se marginaba a franceses, ingleses, belgas, alemanes, holandeses, noruegos, etc., y Benidorm debe mantener siempre en todas sus actuaciones un nivel que garantice la satisfacción de todos sus visitantes. Aunque esta situación ya la habíamos resuelto durante el resto del año, configurar estas características todo el año era extremadamente difícil.

Con ese objetivo, en la zona de adultos se ha optado por incluir la presencia de publicaciones periódicas tanto nacionales como extranjeras, pudiendo encontrar 63 periódicos y revistas europeas en cada una de las "Biblioplayas". Disponemos de prensa española (local, provincial, regional y nacional),

- nuevo horario**
- 15 Noviembre-30 Abril:
11:00 - 14: 30 h. (Lunes a Sábado)
 - 1 Mayo-14 Junio:
11:00 - 16:00 h. (Lunes a Sábado)
 - 15 Junio - 15 Septiembre:
11: 00 - 18:00 h.
 - 16 Septiembre - 31 Octubre:
11: 00 - 16:00 h. (Lunes a Sábado)

El proyecto de la Biblioplaya surge de la idea de potenciar al máximo la difusión de la lectura en una ciudad con unas características especiales, ya que Benidorm es el municipio turístico europeo por excelencia.

alemana, belga, francesa, italiana, holandesa, inglesa (y escocesa), noruega, sueca y portuguesa. Igualmente, se ha seleccionado un fondo bibliográfico de temática diversa y amena para el entorno en el que se encuentra (existe un servicio de peticiones, donde en un plazo máximo de 24 horas, se le suministra el libro solicitado). Así mismo, podemos servirnos de multitud de libros para surtir las demandas de los lectores comunitarios, ya que el Ayuntamiento de Benidorm dispone de una *Biblioteca Europea* con títulos en inglés, francés, alemán, holandés e italiano.

En el verano de 2003, al mismo tiempo que se ofrecía la posibilidad de leer, iniciamos una nueva actividad para dinamizar la instalación, y ofrecer diferentes alternativas: la posibilidad de jugar al ajedrez. Al haber ciudadanos de diferentes países, diferentes idiomas y diferentes culturas, intentamos aunar todas ellas en actividades donde pudieran integrarse sin trabas de ningún tipo. La participación ha sido espectacular y eran muchos los ciudadanos europeos que se reunían para jugar, sin importarles de donde era el rival. El ajedrez tiene la ventaja de disponer de un idioma internacional. Esta actividad, sin nosotros pretenderlo, se ha unido invariablemente a la concepción que tiene los lectores de las Biblioplayers.

	INGLES	FRANCE	ALEMAN	ITALIANO	ESPAÑOL PARA EXTRANJEROS
ENERO	174	200	92	176	4
FEBRERO	176	227	121	428	46
MARZO	129	178	74	284	54
ABRIL	87	71	36	181	22
MAYO	85	50	36	91	17
JUNIO	41	181	30	71	11
JULIO	81	6	14	21	-
AGOSTO	97	48	26	77	38
SEPTIEMBRE	106	114	74	181	26
OCTUBRE	72	97	81	211	11
NOVIEMBRE	88	141	72	119	11
DICIEMBRE	88	141	72	119	11
TOTAL	2.488	2.448	684	2.227	318

TOTAL DE PRESTAMOS: 5.668

Ante las sucesivas peticiones de los lectores, Benidorm ha decidido ampliar el horario de estas instalaciones para dejar de ser unas bibliotecas temporales y convertirse en bibliotecas permanentes.

BENIDORM AMPLÍA LA "BIBLIOPLAYA DE LEVANTE" A TODO EL AÑO

Una vez configuradas las estructuras de las "Biblioplayers de Benidorm" durante el periodo de apertura al público, y ante las sucesivas peticiones de los lectores y otros estamentos de la ciudad, abordamos el reto de ampliar el horario de estas instalaciones para dejar de ser unas bibliotecas temporales y pasar a convertirse en **Bibliotecas Permanentes**.

Indudablemente constituye un reto abrir una biblioteca en la arena de la playa durante 12 meses al año. Los que no conozcan la idiosincrasia de la ciudad, apenas podrán comprender la utilidad y conveniencia de esta instalación. En cambio, las playas de Benidorm están, durante los meses de invierno, repletas de una población (residente o temporal) que tienen como característica común, la de tener abundante tiempo libre y muchos de ellos disponer de un nivel cultural elevado, y acostumbrados, en sus lugares de origen, a visitar regularmente los establecimientos bibliotecarios; este caldo de cultivo, inimaginable en ningún otro lugar del mundo, posibilita que las actuaciones encaminadas a la difusión de la lectura, tengan una aceptación rápida y multitudinaria.

Ante esta realidad y contando con la bonanza climática que permite el baño durante todos los meses del año, todo ello ha hecho factible que iniciemos una nueva etapa en las Biblioplayers de Benidorm, transformándolas en estructuras permanentes, con el objeto de que se permita realizar las dos actividades al unísono: leer y tomar el sol.

Esta instalación, posiblemente única en el mundo (no existe otra biblioteca sobre la playa abierta durante todo el año), permite el acceso a la cultura a través del libro y posibilita satisfacer las demandas de los miles de asistentes a las playas de la ciudad. Cuenta, al igual que durante el resto del año, con un fondo de publicaciones periódicas (de diferentes nacionalidades) y otro bibliográfico en diferentes idiomas. Durante los meses de invierno, la sección infantil verá reducido su volumen, circunstancia que permitirá ampliar el espacio destinado al libro para adultos.

Instalaciones

Las instalaciones se basan en el mismo soporte que hasta ahora, aunque realizamos diversas modificaciones para utilizarlas todo el año y adaptarnos a las variaciones climatológicas del invierno. Algunos toldos cambian su estructura y se realizan en plástico transparente para dejar pasar el sol en invierno, pero no los rayos ultravioletas. Cuando sopla el viento, puede resultar molesto para la lectura, por lo que se han habilitado unos toldos transparentes hasta el suelo, que permiten una lectura mucho más "cálida".

Al mismo tiempo, y dado el carácter especial que se imprime a esta instalación, se colocan unos maceteros con plantas para dar un ambiente más acogedor. Con el avance del buen tiempo, se cambiarán los toldos transparentes por otros opacos, puesto que en verano se agradece la sombra de las lonas. Con la llegada del otoño, se irán sustituyendo por los transparentes. Para realizar los préstamos de libros, afiliación de nuevos socios, etc. se efectuará en el momento, pudiendo, posteriormente, y

en la Biblioteca Central, reflejarlo en la base de datos.

Para efectuar la limpieza de las playas, la instalación se desmontará durante unos días del mes de febrero, y así permitir el paso de la maquinaria. Una vez realizada esta operación, se volverá a montar la Biblioplaya para abrirla de nuevo al público.

Fondos

Los fondos están compuestos por prensa, revistas en diversos idiomas y libros en español y en las diferentes lenguas de la Biblioteca Europea. En invierno sólo se dispone de prensa y libros para adultos. En el mes de junio se retirarán los libros de préstamo de adultos y se pondrán los infantiles, para volver a la situación anterior durante el mes de septiembre, y durante el verano se anulará el servicio de préstamo de libros y únicamente se ofrecerá servicio de lectura.

Personal

Un total de dos personas realizan el trabajo de atención al usuario en las Biblioplayas, cada vez que es necesario atender adecuadamente a los usuarios (diferentes idiomas y diferentes países), hacer las labores propias bibliotecarias y, además, atender a las posibles bajas y ausencias momentáneas y otras situaciones que toda instalación al aire libre, requiere.

En esta ocasión, se ha contado con la colaboración del Servei Valencià d'Ocupació i Formació (SERVEF), que nos ha facilitado, dentro de su programa de Salari Jove, a los dos profesionales que se hacen cargo de la Biblioplaya durante los meses de diciembre hasta marzo; el 1 de abril, es la empresa concesionaria de las playas de Benidorm quien facilita el personal para mantener el funcionamiento habitual de la instalación.

No cabe duda que las "Biblioplayas" son las primeras bibliotecas donde se ofrece su propia cultura a los diferentes colectivos que integran la unidad europea, por decirlo de otro modo, podemos remarcar que en estos momentos es Benidorm uno de los pocos municipios de la Unión Europea desde donde se difunden las diferentes culturas en sus propias lenguas y, además, en una instalación permanente sobre la playa que es, posiblemente, única en el mundo.

"LA PETXINA": UN CENTRE NOU EN LA XARXA DE BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES MUNICIPALS DE VALÈNCIA

La Biblioteca Municipal de la Petxina es va inaugurar el 8 de maig de 2003 i pertany a la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Ciutat de València (24 biblioteques i una Agència de Lectura). La biblioteca té Secció d'Adults, Infantil, Juvenil, publicacions periòdiques i sala d'exposicions. A més, en un futur s'hi incorporarà el Centre de Documentació Esportiva de la Fundació Esportiva Municipal.

La Biblioteca està ubicada al Compleix Esportiu i Cultural de "La Petxina", antic escorxador de la ciutat, projectat per Luis Ferreres a finals del segle XIX. Es tracta d'un edifici d'estil classicista eclèctic, de finals del s.XIX, si bé es va inaugurar en 1902. En ell trobem avui un complex molt vast d'edificis, sobre un solar d'uns 12.875 m², amb una estructura oberta i carrers amples que distribueixen els edificis que el componen, la qual cosa el dota d'una gran funcionalitat.

Actualment, s'hi han restaurat i rehabilitat els diferents edificis, tot convertint-los en el recentment inaugurat Complex Esportiu Cultural, el qual disposa, entre les seues instal·lacions, de piscina, "rocòdrom", pista coberta d'atletisme, sales de musculació, poliesportiu, ludoteca, sala de conferències i biblioteca.

Val a dir que la biblioteca ha rebut una acollida molt bona per part del públic usuari de les instal·lacions esportives, així com per part dels veïns, ja que el barri no disposava de serveis culturals.

FITXA TÈCNICA: Biblioteca Municipal "La Petxina"

Bibliotecària: Margarita Valls Martínez

Adreça: Passeig de La Petxina, 42, 46008 València

Tel.: / Fax: 96 3850743 Web: www.valencia.es

Serveis:

Lectura en sala, préstec, informació bibliogràfica, publicacions periòdiques, accés gratuït a Internet (pròximament).

Horaris:

De dilluns a divendres, matins de 09:30 a 14:30h. i vesprades de 16:15 a 19:45 h. ; obert vuit dissabtes a l'any (09:00 a 13:30 h.).

Superfície: 500 m²

Llocs de lectura: 170

Fons: a 31 de desembre de 2003

-Llibres: 3.767 títols

-Audiovisuals: 40

-Fonoteca: pròxima dotació amb un lot de discos compactes de música.

-Documents electrònics: 12

-Publicacions periòdiques: 10 periòdics i 12 revistes

-Fons Local: Publicacions de l'Ajuntament de València.

Centre cultural de la Petxina.

UNA BIBLIOTECA AMB LES ÚLTIMES TECNOLOGIES A ALCÀSSER OFEREIX UN SERVEI DE LECTURA I INFORMACIÓ MODERN I COMPLET

Des que la Biblioteca d'Alcàsser començà el seu projecte de renovació fins a hores d'ara, que ja és oberta al públic, han passat més de dos anys. Alcàsser es feia necessari un lloc d'estudi, de trobada de cultural, un lloc on la gent accedira a la informació que necessitava sense haver d'anar a altres localitats i entitats, lluny del seu poble. Ara per fi aquesta necessitat queda coberta per una biblioteca que no-res té a veure amb les instal·lacions que abans trobàvem a Alcàsser.

Per al personal de la biblioteca, i per als seus usuaris també, és un somni dut a la pràctica que ens deixa més a prop de les biblioteques que en aquests moments reclama la Societat de la Informació.

Amb la nova biblioteca hi ha hagut un canvi molt radical, no sols a l'estructura interna de l'edifici, sinó també en el seu contingut. Actualment, disposem de dues plantes: la planta baixa, on s'ofereix als més menuts (xiquets fins als 10 anys) un servei de lectura en sala, préstec i accés a les noves tecnologies, amb l'ajuda de quatre ordinadors amb connexió a Internet. Aquesta planta disposa, a més, d'una zona reservada per a minusvàlids i un altra zona on queden a bon recull les obres més antigues o aquelles que estan en pitjor estat. Per tal de protegir aquestes obres s'hi va instal·lar un sistema de compactes semblant en funció al de la Biblioteca Valenciana, el que suposa un estalvi d'espai, emmagatzemament d'obres poc consultades, però valuoses, obres en mal estat, etc. A la planta de dalt, on abans hi havia un saló d'actes, s'hi ha habilitat ara un espai com a sala per als més majors, la qual permet també la lectura en sala, ofereix un servei de consulta, accés a internet des de vuit ordinadors de consulta lliure, i un altre per tal de consultar els fons de la nostra biblioteca i d'altres centres pertanyents a la Xarxa de Lectura Pública Valenciana (una vegada integrats en ella, aspecte que està en curs).

La biblioteca disposa també d'un lloc reservat per a la lectura de premsa i d'un expositor per als nous materials audiovisuals, com DVDs i CDs.

Respecte als fons de la Biblioteca d'Alcàsser, cal dir que progressa a poc a poc. De moment, s'hi ha ampliat la secció de novel·la amb les novetats del 2003, s'hi ha adquirit nous materials abans inexistents a la Biblioteca, com són ara DVDs i CDs (principalment de música clàssica, relaxació, música popular valenciana, catalana i balear). A més, tot tenint en compte aquests últims materials que s'hi ofereixen en préstec, el centre ha posat a l'abast del públic una instal·lació de fil musical, del qual podran fer-ne ús de manera individual o bé en grup els nostres usuaris i usuàries mijaçant l'ús d'auriculars.

La Biblioteca d'Alcàsser està treballant per adaptar-se amb rapidesa a les noves tecnologies, però encara queda molt per fer, i entre això, preparar projectes i activitats que motiven la gent per apropar-se i utilitzar el centre nou. Per ara, el centre ha començat amb BIBALIBER 1: una exposició de dos edicions limitades, una de la Constitució de 1978 (tan sols n'hi ha 10.000 exemplars editats per l'Editora Nacional) i un altra de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana (un exemplar dels 600 que va editar la Conselleria de Presidència en 1985), en commemoració del vint-i-cinc aniversari de la Constitució.

La Biblioteca d'Alcàsser té ara, con a projectes de futur, unes iniciatives similars a BIBALIBER, que són BIBASO i BIBALUX, relacionats amb la música i el cinema. Així com altres activitats pensades per donar a conèixer els llibres del centre i motivar a la lectura són els contacontes, la participació amb els col·legis de la localitat i altres entitats de caràcter cultural que accedisquen a col·laborar amb nosaltres.

FITXA TÈCNICA: Biblioteca Pública Municipal d'Alcàsser

C/ Vicente Iborra, 6 - 46290 Alcàsser-

Tel.-Fax: 961242414 C.e.: alcasser_bib@gva.es

Responsables:

Martín Hernández, Teresa Genís, Mireia Hernández.

Horari: De dilluns a divendres, de 10:00 a 13:00h. i de 17:00 a 20:30h. Dissabte de 10:30 a 13:00h.

Fons:

8.200 (llibres i publicacions periòdiques) 200 CD's d'audio. 90 DVD's.

Serveis:

Consulta en sala (adults):

- 26 llocs per a l'estudi i consulta de fons.
- 4 llocs per a consulta de premsa i publicacions periòdiques.
- 8 punts d'accés a Internet.
- 1 lloc per a minusvàlids.

Consulta en sala (infantil):

- 16 llocs per a l'estudi i consulta de fons.
- 4 punts d'accés a Internet.

Préstec (llibres): entre 1 i 3 exemplars, si el préstec és per 15 dies; entre 3 i 5 exemplars, si el préstec és per 30 dies.

Material audiovisual: màxim 2 exemplars, 7 dies. Accés a Internet: accés gratuït, amb temps de consulta limitat. Els menors de 16 anys hauran de dur una autorització signada pels pares, on acceptaran les condicions d'ús i es responsabilitzaran de la utilització indebuda dels equips informàtics.

Altres serveis: Informació i orientació bibliogràfica.

Activitats culturals:

BIBALIBER (presentació de novetats, de llibres relacionats en temes d'actualitat, animació a la lectura, contacontes...), BIBASÓ (reproducció de material d'audio en relació amb un determinat compositor, època, estil, etc.),

BIBALUX (participació i promoció de les projeccions cinematogràfiques realitzades al Centre Cultural d'Alcàsser, projecció de DVD's musicals i de caràcter documental).

Informació d'activitats culturals que es realitzen a nivell local.

Cooperació amb activitats promogudes per altres associacions.

La nova Biblioteca d'Alcàsser ofereix accés gratuït a Internet, amb temps de consulta limitat. Els menors de 16 anys han de dur una autorització signada pels pares.

A la planta de dalt, on abans hi havia un saló d'actes, s'hi ha habilitat ara un espai com a sala de consulta i lectura per al públic adult. La sala d'adults facilita els serveis de lectura en sala, accés a internet gratuït, i un servei de consulta dels fons de la biblioteca.

El Centro Internacional del Libro Infantil y Juvenil de la Fundación Germán Sánchez Ruipérez publica una bibliografía sobre **La guerra en la literatura para niños y jóvenes de gran interés para educar en la paz**. Con motivo de su quince aniversario, el Centro de Documentación e Investigación de Literatura Infantil de la Fundación Germán Sánchez Ruipérez ha editado ahora esta selección bibliográfica, conjuntamente con la Asociación Nacional de Investigación de Literatura Infantil y Juvenil (ANIJIL). Un material que ofrece una guía valiosa para profesores, educadores y padres y madres en general. En ella se pueden encontrar las referencias de 81 títulos sobre la temática mencionada, editados en castellano, algunos de ellos agotados, pero accesibles en bibliotecas, reunidos por temas generales, y donde se indica a partir de qué edad se recomienda la lectura de cada obra. Un material imprescindible para educar en y sobre la paz.

La Catedral de València alberga la primera biblioteca sobre el Santo Cáliz. La Cofradía del Santo Cáliz de Valencia acaba de abrir en unas dependencias de la Catedral, contiguas a la capilla de San Vicente Mártir, una biblioteca en la que recopila, por primera vez, documentación y reproducciones históricas, cerca de un centenar, sobre el Santo Cáliz de la Última Cena que se conserva en la Seu desde el siglo XV.

El archivo documenta históricamente la llegada del Santo Cáliz de la Última Cena a València en 1416 traído por el rey Alfonso El Magnánimo y su entrega por el monarca ocho años después a la Catedral. Además, recoge también una reproducción de la anotación original que en 1608 escribió en su biblia el arzobispo de València, San Juan de Ribera, en la que el prelado certifica que "este cáliz se conserva hoy en nuestra Catedral". Entre otros documentos, destacan el referido al traslado momentáneo en 1809 del Santo Cáliz de la Catedral de València a Alacant y, después, a Mallorca y Eivissa durante la invasión francesa y el acuerdo del cabildo valenciano de instalar en 1916 el Santo Grial en su capilla actual en la Catedral, cuando desde el siglo XV permanecía en un relicario de la Seu.

Por otra parte, la biblioteca almacena material fotográfico y videográfico desde 1959 sobre fiestas anuales y aniversarios de la cofradía del Santo Cáliz, así como el viaje del papa Juan Pablo II a València en 1982. Igualmente hay vídeos y fotos de algunas de las salidas del Santo Cáliz de la Catedral de València. La documentación, que ya ha sido catalogada y en breve será informatizada, permanece a disposición de todas las personas interesadas en consultar la historia del Santo Cáliz.

L'antic escorxador de Manresa es convertirà aviat en la primera biblioteca interuniversitària de l'estat espanyol. Serà a finals de 2004, de moment, s'està treballant en la rehabilitació de l'antic escorxador, i un cop enllestida aquesta intervenció, començarà la construcció de la biblioteca, que es podria inaugurar a finals del 2004 o a començaments del 2005.

L'edifici, que tindrà 1.400 metres quadrats útils, s'anomenarà Centre de Documentació i Recursos del Parc Tecnològic i Universitari de Manresa, i donarà servei a tots els centres universitaris de la capital del Vallés. La biblioteca disposarà de 246 places d'usuaris, de les quals 160 seran punts de lectura amb accés a Internet, i es basarà en una especialització tecnològica dels estudis universitaris que actualment es cursen a la capital del Vallés. El cost total del projecte és d'uns dos milions d'euros, finançats amb aportacions de la Generalitat, del fons FEDER, i del mateix Ajuntament.

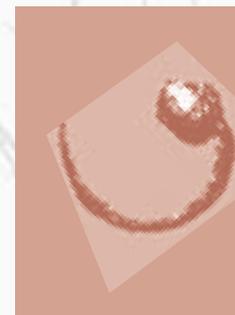
La Fonoteca de la Biblioteca Pública Provincial d'Alacant "Azorín" va publicar el passat mes de novembre un butlletí especial sobre discografia de bandes de música: **Música per a banda. La música d'un poble**. Es tracta d'una publicació molt completa. En ella trobem discografia sobre el tema, bibliografia (obres de referència, biografies, publicacions periòdiques), així com partitures, pàgines web d'interés, cartells i referències sobre compositors de música festera. Amb aquest butlletí la biblioteca ha volgut retre un homenatge a la història de les bandes de música, unida a la història del poble valencià i a la seua idiosincràsia. El butlletí es pot consultar també en: http://www.cult.gva.es/dglb/bibliotecas_f_e.htm

La Bibliografía sobre *La guerra en la literatura para niños y jóvenes* ofrece una selección de lecturas de calidad relacionadas con la guerra, una temática sobre la que conviene reflexionar, tanto en la escuela como en casa.

La Catedral de València.

La Biblioteca de Cocentaina (El Comtat) inicia una nova temporada de "Fulles al vent, pàgines obertes", un programa radiofònic que realitza el centre amb la col·laboració de les ones de Ràdio Cocentaina (107.9 de FM) cada dimarts, en directe, de 18:00 a 18:30 de la vesprada i aviat en internet. Com altres temporades, el programa està conduït per M^a. Dolores Insa i Milagro Sellés. En ell es donen a conèixer les novetats que ha adquirit la biblioteca, amb una secció per al públic infantil i juvenil i una altra específica per als adults. A més a més, hi ha un apartat curiós de Xafardeig literari, i aquesta temporada comença una secció nova: *I tu què lliges?* on al llarg de tot el curs radiofònic (fins juny de 2004) s'anirà entrevistant els lectors de Cocentaina i la resta d'usuaris de la biblioteca. Lectors de diferents edats i professions contestaran sobre què és el que estan llegint, quin llibre consideren que els va introduir millor a la lectura, quin és el llibre que més els ha agradat i quin el que consideren insuportable.

El rector de la Universitat Oberta de Catalunya, Gabriel Ferrater, és nomenat nou president de la Xarxa d'Universitats Lluís Vives, en substitució de David Serrat, rector de la Universitat de Vic. L'Institut Joan Lluís Vives ha aconseguit després d'uns anys de trajectòria ser un organisme viu, actiu i que desperta l'interès de la societat, més enllà de l'àmbit universitari.

En la actualitat, l'Institut té diferents projectes, entre els quals destaca el Fòrum d'Universitats del Mediterrani, que se celebrarà a Alacant del 24 al 26 de març de 2004 i agruparà un total de tres-cents rectors.

D'altra banda, també està prevista la creació de la Biblioteca Virtual de l'Institut Joan Lluís Vives a Alacant, així com iniciar intercanvis amb una universitat d'Algèria, situada en una zona afectada pels terratrèmols.

Ara per ara, la xarxa està integrada per divuit universitats de Catalunya, Comunitat Valenciana, Illes Balears, Catalunya Nord i Andorra. A més, a finals de 2003 es va aprovar l'adhesió de la Universitat Miguel Hernández, d'Elx.

L'Hospital General de Castelló actualitza i amplia la Biblioteca del pacient. Es tracta de l'ampliació d'un servei de préstec de llibres dirigit a pacients i personal del centre i que complementarà la consulta i el préstec de llibres i publicacions periòdiques, que fins ara només se centrava en l'àmbit científic i sanitari. El fons inicial és de 339 llibres procedents de donacions del personal de l'hospital. El servei oferirà biografies, contes, poesia, textos sobre psicologia, literatura juvenil, novel·la fantàstica i de viatges. El préstec estarà obert tant a les persones ingressades al centre, com a familiars de pacients i personal de l'hospital.

La Fe i la Fundació La Caixa posen en marxa un espai lúdic i formatiu per als xiquets i xiquetes ingressats al centre hospitalari. L'aula, oberta als menuts i a les seues famílies, té l'objectiu de potenciar la relació social dels xiquets entre ells i amb les famílies per tractar de reduir l'impacte que té sobre ells l'estada a l'hospital.

Dividida en diverses estances, l'aula intenta ajustar-se a les necessitats de les diverses edats, per això, existeix un espai infantil, equipat amb mobiliari adequat i material pedagògic, com ara programes educatius, destinats als més menuts. Una altra zona és "espai de família", reservada a les relacions dels menuts amb les seues famílies.

La sala acull també vuit ordinadors on es pot jugar, connectar-se a internet o usar les diverses aplicacions informàtiques educatives de què disposa, a més d'ordinadors portàtils o escàner, per utilitzar en tallers. Aquest espai es completa amb una zona destinada a la lectura de llibres, revistes o per escoltar música o veure la televisió.

Oberta tot l'any, està previst que l'aula ofereix tallers d'imatge digital, música, creació literària o xerrades d'interès per a l'orientació dels familiars. La Caixa, que ha invertit en aquest projecte 164.000 euros, ja ha posat en marxa iniciatives similars a altres hospitals de Barcelona, Madrid, Santiago de Compostela, Las Palmas i Màlaga.

Representantes de los cinco consorcios de bibliotecas universitarias de Andalucía, Galicia, Catalunya, Madrid, Castilla i, León se reúnen en Salamanca. Los responsables de las bibliotecas de las principales universidades españolas buscan una fórmula para tratar de ahorrar costes en la adquisición de fondos científicos, que cada año absorbe un presupuesto de 95 millones de euros (16.000 millones de pesetas). De esta cantidad, la mitad corresponde al gasto que realizan los cinco consorcios. El objetivo del encuentro es poner las bases para "encontrar un sistema de ahorro, porque no es de recibo que cada universidad compre sus revistas y negocie con los editores", según Arturo Pérez, vicerrector de Investigación de la Universidad de Salamanca. Para ello, responsables universitarios quieren negociar en condiciones ventajosas con los proveedores, además de conseguir mejores precios se evitarían compras duplicadas y piensan que lo mejor sería ponerse de acuerdo para que exista una sola voz para negociar con los editores y obtener un ahorro importante en las bibliotecas.

Por su parte, los proveedores internacionales que proporcionan las publicaciones científico-técnicas aplican subidas anuales medias del 18 por ciento, en ocasiones por una información que pueden compartir distintas universidades sin necesidad de que cada una compre el mismo producto. Por eso, los responsables de las bibliotecas no sólo quieren unir sus fuerzas para obligar a los editores a moderar los precios, sino que tratan de coordinarse para evitar duplicaciones en las compras y compartir el material que se pueda distribuir, por ejemplo, a través de internet. Como un ejemplo, sólo la institución académica salmantina destina 1,2 millones de euros anuales (200 millones de pesetas) a la adquisición de revistas científicas.

Las instituciones académicas creen que también necesitan el apoyo de los poderes públicos para que sus expectativas se conviertan en una realidad, por lo que piden mayor financiación europea para la investigación en España, donde hasta ahora el presupuesto es del 1 por ciento del PIB, una de las tasas más bajas de la UE.

L'editorial Siruela inicia una col·lecció de llibres, amb format reduït, dedicada a les arts visuals. L'editorial Siruela ha tret al mercat una col·lecció de llibres dedicada als aficionats de les arts visuals, la principal novetat de la qual és la mida -reduïda- i l'extensió, que pot oscil·lar entre les 50 i 100 pàgines. En aquesta sèrie, 'Biblioteca Azul mínima' s'inclouran monografies i assajos, i es recuperaran alguns textos clàssics d'autors espanyols i estrangers.

Juan Antonio Ramírez, arquitecte i director de la col·lecció, considera que aquesta sèrie de format petit pot cobrir un buit al mercat dels llibres d'art que uneix ara qualitat i intensitat. El títol que obre aquesta sèrie és el *Diccionario abreviado del surrealismo* dels poetes André Breton i Paul Éluard. Taduït per primera vegada al castellà des de la seua publicació en 1938, ofereix "diccionari-collage" en què els termes propis del surrealisme són definits, "amb gran humor i agudeses" per escriptors o artistes plàstics.

Les entitats privades enllesteixen a Palma de Mallorca un gran pla cultural per obrir les seues portes dissabtes amb activitats adreçades a famílies, infants i joves. Amb aquest projecte, els dissabtes al matí la ciutat de Palma deixarà de patir el tradicional buit cultural (amb lloables excepcions puntuals) per passar a gaudir d'una àmplia oferta cultural amb un públic fonamental, les famílies palmesanes i en concret els infants i joves. Neus Barber, de Can Marquès, és la màxima impulsora de la nova iniciativa que ja té nom: Palma, obert els dissabtes. Dissabtes de matí ara es podrà gaudir d'activitats a la biblioteca infantil de Sant Jeroni, al castell de Bellver, al Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma Es Baluard, a la Fundació Pilar i Joan Miró, a ARCA, a Can Marquès, a la galeria Joan Guaita, a la Fàbrica de Licors i al Palau March Museu. Totes les activitats es realitzaran de matí i estan dirigides bàsicament a nens i joves d'entre 6 i 17 anys o bé a grups familiars. Val a dir que és una proposta que surt de la iniciativa privada, si bé comptarà amb el suport de l'administració local, qui s'encarregarà de difondre les activitats tot distribuint el programa a les escoles i penjant-lo a les pàgines web institucionals.

L'arquitecte Jaume Vidal dissenyarà la biblioteca central de la Universitat de les Illes Balears. Vidal participava en el concurs, on es van presentar 77 treballs, amb el projecte «Olée o te vá», i va ser guardonat amb el primer premi, de 48.000 euros. L'edifici presentat per Vidal consta de tres parts principals en funció del que havia establert la Universitat. La biblioteca s'alçarà amb una orientació nord que és la que facilita una llum més apropiada per a la lectura i un espai obert amb uns paviments de pedra i alguns arbres per afavorir "una frescor climàtica". Aquest espai obert serà el que aculla la zona de serveis.

Sis-cents xiquets han participat en els tallers d'animació a la lectura d'Alcoi (L'Alcoià). Un total de 600 xiquets han participat en els tallers de contacontes celebrat a Alcoi entre octubre i desembre. La iniciativa s'inscriu dins de la quarta edició de la campanya d'animació lectora, que desenvolupa la Xarxa de Biblioteques Municipals. Un total de 20 tallers dirigits a alumnes d'infantil. Es tracta d'un cicle d'activitats al voltant del món dels contes que pretén fomentar la participació dels xiquets.

Les universitats de Vic (Centre d'Estudis Interdisciplinaris de la Dona) i Barcelona (Centre Dona i Literatura) compartiran la Càtedra UNESCO 'Dones, desenvolupament i cultures', finançada pel DURSI. La nova Càtedra UNESCO pretén fomentar un sistema integrat d'activitats de recerca, formació, informació i documentació (en aquesta darrera àrea és on, sobretot, participarà el Departament d'Informació i Documentació de la UVic) sobre els estudis de gènere per a promoure la igualtat d'oportunitats en els diferents àmbits de la vida. La Càtedra vol, alhora, contribuir a la participació lliure, la convivència entre cultures i el desenvolupament que facen possible la construcció de societats més justes i humanes.

PREMIS AL FOMENT DE LA LECTURA

La Biblioteca Municipal de Vila-real (La Plana Baixa) comença el 2004 amb novetats en els seus serveis i premis per la seua tasca en el foment de la lectura. El centre, que va passar en gener a formar part de la Xarxa Informàtica de Lectura Pública Valenciana, ha incorporat diverses novetats entre els seus serveis, com ara una ampliació dels seus horaris d'atenció als usuaris, o la renovació dels carnets de soci adequats a la incorporació a la Xarxa de Lectura, la qual cosa suposarà la informatització dels més dels 40.000 títols del centre, a més d'un préstec major, amb la possibilitat de poder treure de la biblioteca fins a sis llibres i sis obres audiovisuals alhora.

Actualment, la biblioteca obre de nou del matí a nou de la nit, de manera ininterrompuda, de dilluns a divendres, i els dissabtes, de 10 a 13 hores, la qual cosa suposa un total de 63 hores setmanals. Així, la biblioteca passa a tenir l'horari més ample entre els centres municipals valencians, en relació amb la població del municipi.

Val a remarcar també que la Biblioteca de Vila-real ha rebut pel seu projecte Biblioteca Oberta, i per tercer any consecutiu, el premi "Dinamización Lectura Infantil" dotat amb un lot de llibres, que concedeix el Ministerio de Cultura, Educación i Ciencia i la Federación Española de Municipios y Provincias (FEMP) als municipis de menys de 50.000 habitants. En eixe sentit, cal dir que més de 4.000 xiquets i xiquetes han participat durant 2003 en les diverses activitats programades pel centre relacionades amb la lectura.

Entre altres centres, dins i fora del nostre territori, que han resultat premiats en la VI Campaña de Dinamización Lectora destaca **la Biblioteca Pública Municipal d'El Campello (L'Alacantí)** amb el projecte de dinamització lectora infantil "Aventura del Cuerpo Humano". Altres biblioteques guardonades han estat **la Biblioteca Pública Municipal d'Andorra**, que ha resultat premiada pel seu projecte "La biblioteca infantil en internet" i **la Biblioteca Pública Municipal d'Ejea de los Caballeros**, a la província de Saragossa, que hi va concursar amb el treball d'animació lectora infantil "Comelibros, S.A."

Les Biblioteques Públiques de Mislata (L'Horta Sud) compleixen 20 anys (1983-2003).

El passat mes de desembre, la Biblioteca Pública de Mislata va celebrar el vinté aniversari de la seua trajectòria com a centre bibliotecari. La biblioteca va programar per a l'ocasió, nombroses activitats i va publicar una edició especial d'un periòdic on es repassava la seua evolució des de principis dels anys vuitanta. Un període durant el qual –i segons indica el centre- han passat per la biblioteca 898.434 usuaris, dels quals 421.024 n'eren xiquets i xiquetes, i s'han deixat en préstec 420.218 documents i 832.428 en sala. L'aniversari ha estat també l'ocasió d'evocar la història del centre, des dels inicis més modestos fins a la informatització actual, tot passant per una animació lectora que va ser pionera entre les biblioteques valencianes i experiències com la bibliopiscina o la biblioteca al mercat, entre altres activitats. En definitiva, Mislata celebra ara un camí fet, no sempre planer, per convertir la seua biblioteca en un centre de recursos de la informació i del coneixement per a tots els seus veïns.

La estación de metro Mislata fomenta la música, la lectura y las artes plásticas entre los usuarios de este servicio. 'Metro 3 Mislata: La línea de la Cultura', una propuesta cultural de Ferrocarrils de la Generalitat Valenciana (FGV) y el ayuntamiento de Mislata tiene como finalidad acercar la cultura a los usuarios del metro, a través de actividades relacionadas con la música, las artes plásticas y escénicas y la promoción de la lectura. La programación prevista gira en torno a tres pilares básicos: la exposición de fondos artísticos en la 'Expometro', el préstamo de libros en la 'Bibliometro' y la realización de actividades periféricas como conciertos, representaciones teatrales o cine-fóruns.

Por lo que respecta a la 'Bibliometro', este servicio complementará la Biblioteca Pública Municipal y la Agencia de Lectura de Santa Cecilia, con el objetivo de facilitar el acceso a la lectura a todos los segmentos de la población, así como dar a conocer los servicios propios de la Biblioteca en espacios de uso cotidiano y dinamizar dichos espacios. En este sentido, el equipo de bibliotecarios municipales ha elaborado una guía de lectura para dar a conocer a los usuarios de la 'Bibliometro' aquellos fondos bibliográficos existentes, relacionados con los servicios ferroviarios, ya sean obras de ficción, cuentos, piezas dramáticas u otra serie de trabajos literarios. El horario será de lunes a viernes de 16:30 a 20:30 h. i de miércoles a sábado, de 9:30 a 14:30 h.

Junto a estas dos iniciativas, se ha puesto en marcha hasta el próximo 19 de junio, tanto en la estación de Mislata como en otras dependencias municipales, una serie de microespectáculos - con el fin de que no dificulten la accesibilidad de los usuarios- que van desde la animación teatral a las audiciones musicales, pasando por cine fóruns y conferencias.

Zaragoza ha sido elegida por la Fundación Bertelsmann como sede de la futura biblioteca tecnológica para jóvenes que la fundación quiere impulsar en España. El espacio de la capital aragonesa donde se ubicará está todavía por determinar, pero se prevé que el centro abra sus puertas en 2005. Esta biblioteca, poco convencional, formará parte de un gran espacio cultural alternativo que el Ayuntamiento tiene previsto promover para diversificar el ocio de los jóvenes y ampliar su oferta de formación, información y comunicación. Por su parte, la Fundación Bertelsmann aportará 900.000 euros, en un plazo de cinco años, para la gestión de la Biblioteca para Jóvenes, lo que supone un 42% del total del gasto. El resto de los costes (58%), será asumido por el Ayuntamiento de Zaragoza y por una entidad financiera.

Tras ese periodo inicial de cinco años, la biblioteca funcionará de forma autónoma de mano del Ayuntamiento de la capital, con un acceso libre y gratuito para los usuarios. La Fundación ha patrocinado ya experiencias similares en ciudades como Helsinki (Finlandia), Dresden (Alemania) y Los Angeles (EEUU). La decisión final por la candidatura zaragozana, que competía con Bilbao, Tarragona, Elda (Alacant), Albacete y Parla (Madrid), está ligada a la posibilidad de que Zaragoza pueda ser finalmente la sede de la Exposición Internacional 2008.

A iniciativa del Departamento de Historia, Geografía e Historia del Arte de la Universidad de Almería se ha elaborado un manifiesto para recabar apoyos para que las instituciones públicas y privadas almerienses y andaluzas inicien un proceso de diálogo y negociación con la familia propietaria, que permita la creación de un Centro Cultural y de Investigación público con los fondos de la colección Antonio Moreno Martín -importantísima biblioteca privada que incluye grabados, mapas, archivos, códices, e incunables, y que cuenta con unos 100.000 volúmenes, aproximadamente. El texto completo del manifiesto se puede consultar en la página web principal de la Universidad: <http://www.ual.es/> <http://nevada.ual.es/bibliotecaamoren/index.asp>

La Biblioteca Pública de Mislata compleix 20 anys (1983-2003).

El consistorio de Zaragoza abre la campaña "El bus te acerca a los libros", mediante la cual el transporte urbano dará información sobre autores y bibliotecas. El Ayuntamiento de Zaragoza ha puesto en marcha una campaña de promoción de la lectura en las líneas de autobuses urbanos al celebrarse el Día de las Letras Aragonesas, el pasado 8 de enero, en que nació Baltasar Gracián. "El bus te acerca a los libros" retoma una idea propuesta por la Asociación de Libreros de Zaragoza, que consiste en poner a disposición de los clientes de TUZSA unas fichas informativas -se han editado 12.000 ejemplares- sobre las bibliotecas públicas de la capital y las líneas de autobuses correspondientes.

En el reverso, estas fichas incluyen fragmentos de novelas de autores aragoneses recientemente publicadas, así como datos sobre los escritores. En esta ocasión se han seleccionado textos de Jesús Moncada, Ismael Grasa, Ignacio Martínez de Pisón, Soledad Puértolas, Rodolfo Notivol y Anchel Conte.

La Biblioteca Pública de Tarragona ha creat el "Racó del Cinema", una nova secció instal·lada en la zona d'audiovisuals on la Biblioteca proposa i recomana bones pel·lícules, cinema de qualitat i dota aquests títols amb suficients exemplars (10 per títol) perquè sempre haja algun en "stock".

Amb aquesta nova secció, el centre pretén l'apropament dels ciutadans a pel·lícules amb algun tipus de missatge positiu o de valor especial, ben fetes. Així mateix, el centre vol fomentar específicament el cinema català i difondre l'actualitat cinematogràfica en general, per això aquesta secció s'actualitzarà i s'ampliarà mensualment.

El centre ha elaborat i posat a disposició del públic unes fitxes tècniques de cada pel·lícula, accessibles també a la nostra web. Més informació sobre aquesta secció: <http://cultura.gencat.net/bpt/actual/index.htm>

La Feria del Libro de Madrid i l'espai de Televisió Espanyola "Un libro, una vida", Premis Nacionals al Foment de la Lectura.

El guardó, sense dotació econòmica, s'atorga en reconeixement a la tasca de diferents persones i entitats, especialment els mitjans de comunicació, en el foment de l'hàbit lector i en la transmissió d'una imatge de la lectura com una activitat cultural positiva, útil i amb plaer. De la Feria de Madrid, el jurat va destacar "la seua dimensió cultural, el seu apropament als xiquets i els joves i l'accés de tots a la lectura". Respecte al microespai "Un libro, una vida", que emetia TVE-1 en el telediari de les 21:00 en primavera de 2002, va subratllar "la seua eficàcia com a acció de foment de la lectura en difondre's en un mitjà i en una hora de màxima audiència".

El nou centre Eart, al barri de Gràcia de Barcelona posarà en marxa una Biblioteca d'Experiències. El nou espai ofereix dotze tallers per a artistes i acollirà exposicions i projectes per a l'educació i la reflexió sobre l'art de tota mena.

El centre tindrà tres línies d'actuació: educativa, per a la creació, i per a l'exposició i la reflexió. La programació, que es va iniciar el passat mes de gener amb una exposició, preveu també instal·lar una biblioteca singular: La Biblioteca d'Experiències, un projecte educatiu en el qual els participants podran deixar escrites experiències pròpies que s'arxivaran en llibres capsa per poder ser consultats per tothom. En la programació hi ha també un curs adreçat a educadors, així com els que els fundadors del centre anomenen una "activitat extraescolar" dedicada a estimular la creativitat i el sentit crític dels participants. En aquest sentit, les activitats del centre estan adreçades a un públic ben divers, des de xiquets i xiquetes de tres tres anys fins a ancians, així com des dels grups escolars fins als jubilats, passant per les famílies.

El Parlamento andaluz aprobó en septiembre de 2003 el proyecto de Ley del Sistema Andaluz de Bibliotecas y Centros de Documentación, en el que se incluye como novedad el establecimiento de la figura del Bien de Interés Bibliográfico como sistema para la protección de las obras, así como el fomento de iniciativas como Proyecto de Bibliotecas Multiculturales en Andalucía. Esta norma, una vez aprobada, sustituirá la actual ley de 1983, que ahora demandaba una adaptación para dotar a las bibliotecas de un papel activo y relevante en la actual sociedad de la información.

El texto aprobado establece diversas medidas para ampliar la dotación de bibliotecas a través de la cooperación entre las distintas administraciones, así como la elaboración de un plan cuatrienal que marcará las prioridades en la materia y la obligación de que las diputaciones provinciales colaboren con los ayuntamientos a fin de asegurar la prestación de servicios bibliotecarios en los municipios de menos de 5.000 habitantes. La Consejería de Cultura, por su parte, aprobará anualmente, según los créditos consignados en el presupuesto de la comunidad autónoma, su programa de cooperación con las entidades locales para la construcción de nuevas bibliotecas y la dotación de medios e infraestructuras. Otro instrumento previsto por la ley es el Atlas de los Recursos del Sistema Bibliotecario, que deberá estar elaborado en un plazo de tres años y donde se recogerá información exhaustiva acerca de las instituciones, servicios, redes y elementos que forman parte del mismo.

En la misma línea de ampliar las posibilidades de acceso a los registros culturales andaluces, la nueva normativa presta especial atención a las minorías étnicas y lingüísticas y a los sectores sociales en situación de desventaja. De este modo, se fomentarán iniciativas como el Programa Piloto de Bibliotecas Multiculturales que actualmente desarrolla la Junta de Andalucía para que los inmigrantes puedan contar con información y materiales orientados a su integración social y a la preservación de su cultura. La ley incluye también la incorporación de nuevos centros a los que actualmente forman parte del Sistema y se benefician de su apoyo técnico y financiero: ocho bibliotecas públicas provinciales, 708 bibliotecas públicas municipales, nueve privadas de uso público, además de las escolares, las dependientes de otras instituciones públicas y la Biblioteca de Andalucía. Otras medidas recogidas en la norma se dirigen a mejorar la protección de los registros culturales andaluces, tanto los de formato impreso como los recogidos en grabaciones de contenido de transmisión oral. Destacan en este aspecto dos novedades: la creación del Depósito Patrimonial Bibliográfico Andaluz y el establecimiento de la figura del Bien de Interés Bibliográfico.

El Depósito Patrimonial Bibliográfico, que tendrá su sede central en la Biblioteca de Andalucía, recogerá obligatoriamente ejemplares

de todas aquellas obras impresas producidas, tanto en la comunidad como en el exterior, por personas físicas y jurídicas domiciliadas en Andalucía que hayan recibido ayudas públicas o beneficios fiscales para la publicación.

En cuanto al Bien de Interés Bibliográfico, esta nueva figura de protección, similar a la que ya funciona para otros ámbitos del patrimonio histórico y cultural andaluz, se podrá aplicar a una determinada obra en función de su interés, bien de oficio por la Consejería de Cultura o bien a petición de particulares e instituciones. Finalmente, la normativa contempla un régimen sancionador específico. Dependiendo de la gravedad de las infracciones, tanto para los usuarios como para los gestores de los centros. El proyecto cuenta con una página web: (<http://www.juntaandalucia.es/cultura/ba/c>)

Las salas multiculturales del Proyecto de Bibliotecas Multiculturales en Andalucía -una de las iniciativas que fomentará la nueva Ley del Sistema Andaluz de Bibliotecas y Centros de Documentación-responden a una nueva realidad. La Biblioteca Pública Municipal del Albaicín, un barrio granadino con un alto porcentaje de población inmigrante, es una de las cinco bibliotecas andaluzas a las que se define como Bibliotecas Multiculturales, por contar con fondos bibliográficos de lengua francesa, árabe, inglesa. El objetivo de la Consejería de Cultura, a través de la Dirección General de Instituciones del Patrimonio, es asegurar el acceso a la población inmigrante, y de las minorías lingüísticas y étnicas en general, a la biblioteca pública y fomentar su uso entre la población inmigrante, como lugar de encuentro y de intercambio cultural.

Las bibliotecas multiculturales existentes en la actualidad, localizadas en Huelva, Almería, Lepe, Moguer y en el Albaicín granadino, ofrecen servicios de préstamo a domicilio, de préstamo interbibliotecario, información bibliográfica y de referencia, acceso gratuito a Internet y extensión cultural. Este último servicio comprende una amplia gama de actividades, desde cursos de español, a talleres de formación, pasando por actividades culturales, cursos de formación a usuarios, etc.

Previo a la creación de estas bibliotecas multiculturales se ha llevado a cabo la localización de las zonas geográficas de actuación, el estudio de usuarios de las zonas elegidas, a través de diversas fuentes. Así por ejemplo, en Granada el número de extranjeros empadronados era de 7.395 a fecha del 7 de mayo de 2002, lo que supone un 2,9% de la población total. De este porcentaje un 0,4% pertenecen a la Unión Europea y el 2,5% restante a otros países del mundo.

La mayor parte, en concreto, un 41% de los extranjeros residentes en Granada, proceden de los Estados Árabes y del África subsahariana. Entre las nacionalidades con mayor presencia, están los 2.319 residentes provenientes de Marruecos (lo que significa un 29% del total de los residentes) y los 678 de Senegal (que representan el 9,2% del total). Para determinar la viabilidad de la biblioteca multicultural en la zona se utilizaron como fuentes de información el registro padronal de Granada, el Centro Cultural Aliatar, la Asociación de Vecinos y el Centro Islámico Murabitún.

Cerca de 300 bibliotecas públicas estarán interconectadas entre sí en marzo de 2004, mediante un proyecto de intercambio entre los centros andaluces. Un total de 290 bibliotecas estarán adscritas a partir de marzo al Servicio de Automatización de las Bibliotecas Públicas de Andalucía, que permite disponer de un sistema centralizado de información documental y de préstamo, interconectado entre sí. Este programa andaluz ha surgido tras el arranque de la experiencia en la Comunidad Valenciana de la red electrónica. En la actualidad, 150 bibliotecas públicas andaluzas disfrutan ya de este servicio, puesto en marcha por la Junta en 2002, a las que se sumarán las 140 de nueva incorporación. El sistema, además de unificar los fondos documentales de las bibliotecas públicas andaluzas adscritas a la red, también promueve un servicio de préstamos comunes entre centros de distintas provincias, mediante un carnet unificado, con el que ya cuentan 341.000 andaluces. Además, el catálogo unificado -actuación que ha supuesto una inversión de 2,5 millones de euros- permite que los usuarios andaluces de este servicio puedan disponer de 1,5 millones de registros bibliográficos, entre libros, vídeos, DVD, entre otros formatos. El acceso de los usuarios a estos servicios vía Internet será posible gracias al programa "La biblioteca responde", que además, incorpora una base de datos donde lectores y bibliotecarios intercambiarán consultas, a través del correo electrónico, y con el que estos últimos también podrán dar de alta en la red a nuevas bibliotecas, así como recuperar datos estadísticos de cada biblioteca para emitir un informe general.

Como novedad para este año, este servicio ofrecerá la posibilidad a sus usuarios de evaluar la calidad del sistema, una vez que la biblioteca emita la respuesta a la demanda realizada, indicando su grado de satisfacción. En la actualidad, un total de 452 bibliotecas públicas andaluzas cuentan ya con conexión a Internet, como parte del proyecto de la Segunda Modernización de Andalucía, en el que Patrimonio Histórico de Andalucía ha invertido 1,8 millones de euros, y que busca acercar a los lectores andaluces a la sociedad del conocimiento.

ANDALUCÍA
ENTRECULTURAS
<http://www.juntaandalucia.es/cultura/ba/c>

"link" a otras bibliotecas multiculturales, como la de la imagen <Australia>.

Otro de los proyectos llevados a cabo últimamente es Bibliotecas Multiculturales en Andalucía, que en la actualidad permite a los usuarios de la Red disponer de 500 títulos, en distintos idiomas, y que ha supuesto una inversión de 48.000 euros. Para la elaboración de este catálogo se recurrió a un servicio bibliográfico básico, común a toda Andalucía, y a otro adaptado a la población inmigrante de cada provincia andaluza.

Quinze mil llibres omplen la nova llibreria de la Universitat de València. La Llibreria de la Universitat està ubicada al Campus de Blasco Ibáñez, junt a la Facultat de Geografia i Història i a la Biblioteca d'Humanitats Joan Reglà, i pròxima a una zona on es concentren diverses llibreries universitàries. La nova seu té 150 metres quadrats amb quasi 15.000 llibres i 50 metres de magatzem catalogat i consultable, amb aproximadament 3.000 volums. També disposa de 50 metres lineals d'aparadors de grans dimensions, 13 en concret amb capacitat per a 400 llibres, i que es renovaran íntegrament cada quinze dies, a més dels 300 que s'exposen a l'interior. Tot aquest desplegament abraça la producció editorial de 60 editorials universitàries europees i llatinoamericanes. Entre el seu públic potencial: professors, estudiants i investigadors, la llibreria inclou també les comandes d'universitats sud-americanes i angleses, ja que, a banda de monografies i assajos de temàtica ben diversa, hi ha un ampli catàleg de publicacions periòdiques especialitzades en pensament o cultura. La nova llibreria està gestionada pel Servei de Publicacions de la Universitat de València (<http://www.uv.es/publicacions/>).

Inaugurada la segunda fase de la biblioteca de la Universidad de Almería (UAL), que llevará por nombre 'Nicolás Salmerón y Alonso'. Según el rector de la UAL, Alfredo Martínez Almécija, con la nueva infraestructura se da "un salto cualitativo importantísimo". Para Martínez, la calidad de los servicios de una universidad "tiene que empezar por una biblioteca que reúna todas las condiciones, tanto de estructura como de contenido". El nuevo centro alberga un total de 300.000 volúmenes y 1.500 títulos de publicaciones periódicas en sus fondos propios, además de otros 100.000 ejemplares en depósito. El edificio, con una superficie construida que supera los 16.000 metros cuadrados, se articula alrededor de dos patios, uno principal al público y otro espacio destinado a dependencias internas. En total, se ofertan 1.500 puestos de lectura, la mayoría de los cuales tienen conexión directa a la red informática de la universidad. Las instalaciones se complementan con una mediateca, una sala de formación de usuarios, otra para el fondo antiguo, salas de reuniones y los espacios administrativos y servicios comunes.

El Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC) s'ha ampliat amb dos nous membres associats, la Universitat de Vic i la Universitat Jaume I. El CBUC, fundat el 1996, està format per les universitats públiques de Catalunya, la Biblioteca de Catalunya i el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya. Més informació: langlada@cbuc.es (CBUC).

La Xunta de Galicia invertirá 46,6 millones de euros en la construcción de la biblioteca de la Ciudad de la Cultura. La Xunta autorizó en noviembre la contratación de las obras de construcción de la biblioteca de la Ciudad de la Cultura, situada en el Monte Gaias, en Santiago de Compostela, que dispondrán de un presupuesto total de más de 46,6 millones de euros y que tendrán un plazo de ejecución de dos años. La adjudicación del contrato se realizará por concurso por procedimiento abierto. La biblioteca de la Ciudad de la Cultura acogerá el patrimonio bibliográfico gallego con especial atención a recuperar los fondos dispersos en instituciones culturales y entidades públicas y a la adquisición de donaciones y legados de archivos y bibliotecas de personalidades de la cultura gallega. El centro ocupará el segundo edificio del complejo cultural y estará situado junto a la hemeroteca, con la que mantendrá una comunicación directa. Cuanto a su superficie, dispondrá de unos 15.000 metros cuadrados repartidos en seis plantas, con una altura total de 42 metros, según el proyecto del arquitecto Peter Eisenman.

En la actualidad, según la Xunta, ya se han adquirido "un gran número" de manuscritos, impresos antiguos, repertorios bibliográficos y "valiosa" documentación, con bibliotecas de estudiosos de la cultura gallega. Además, también se están digitalizando otros fondos documentales dispersos en universidades e instituciones culturales.

El Ministerio d'Educación, Cultura y Deportes (MECD) premia set universitats per la qualitat de les seues biblioteques. El Ministeri ha concedit els primers certificats de qualitat per a les biblioteques universitàries a les universitats Autònoma de Barcelona, Carlos III de Madrid, Barcelona, La Rioja, Politècnica de Catalunya, Lleida i Pompeu Fabra.

Aquests centres podran optar a subvencions del Ministeri d'Educació destinades a millorar les infraestructures i l'equipament tècnic, les xarxes de comunicació, els plans de formació en noves tecnologies i l'adquisició de llibres, publicacions i revistes científiques. L'import màxim no podrà superar el 50% del cost total de les actuacions de millora proposades.

L'objectiu d'aquest programa és impulsar l'avaluació contínua de les biblioteques, contribuir a la seua millora constant i reconèixer públicament els esforços realitzats fins avui. De fet, les propostes que obtinguen successivament aquest certificat seran incloses en una Relació de Biblioteques de Qualitat de les Universitats espanyoles, elaborada pel MECD.

En aquesta convocatòria hi podien participar les universitats espanyoles que prèviament haguessen tingut un procés d'avaluació, tant intern com extern, segons els paràmetres establerts al Pla Nacional d'Avaluació de la Qualitat de les Universitats. L'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació (ANECA) va avaluar les sol·licituds.

El grau d'integració de la biblioteca en la institució, el nivell de relació del servei i els seus usuaris, la qualitat organitzativa i de gestió, la política de personal, els recursos financers, bibliogràfics i d'espai físic, el grau de satisfacció dels usuaris i de compliment dels plans de millora contínua, així com la participació en projectes de cooperació i d'integració en la innovació docent, són alguns dels criteris de selecció.

La biblioteca pública de Reus no permet que els estudiants només hi acudisquen amb els apunts de classe, sense consultar el fons bibliogràfic que els posa a l'abast la mateixa institució. El servei bibliotecari de Reus posa com a condició que els visitants del centre hi estudien amb el fons de la biblioteca, per tal d'evitar col·lapsar el centre. Es tracta d'una pràctica que també es dona en altres biblioteques públiques de Catalunya que, segons el responsable de la Biblioteca Central Comarcal "Xavier Amorós", Enric Aguadé, no està previst de variar, ja que les limitacions del mateix aforament de la biblioteca han empès, entre altres qüestions, a adoptar aquesta mesura.

La biblioteca del campus de Riu Sec de la Universitat Jaume I està ampliant la seua capacitat amb la construcció d'un edifici annexe que se integrarà en les actuals dependències. La nova construcció es desenvolupa sobre sis altures i oferirà 1.215 llocs de lectura, que se sumaran als ja existents. A partir de la seua inauguració, prevista al llarg de 2004, el centre passarà a disposar de 2.095 places d'estudi i 92 cabines. Actualment n'hi ha 36, en una superfície útil total de 14.096 m². El projecte presenta unes característiques estètiques i condicions similars a la biblioteca actual i una vegada acabat, seran un sol edifici. La il·luminació amb llum natural, l'aïllament acústic, la facilitat d'accés i la seua confortabilitat són algunes de les seues característiques principals. A més, i com a novetat, està previst que plaques solars recobrisquen la façana de l'edifici nou. Si bé es tracta encara d'un projecte en estudi, la Universitat Jaume I té com a objectiu abastir l'immoble amb energia fotovoltaica. El director de la Oficina Verda, Guillermo Monrós, assegura que el projecte és viable si s'atén a la orientació bioclimàtica del campus.

El Grup de Biblioteques Catalanes associades a la UNESCO ha publicat el número 3 del butlletí *Entrellat*, que es pot consultar en format electrònic en: <http://www.unescocat.org/entrellat3.pdf>. *Entrellat*, (Compactus 7, pàgina 51) és una publicació trimestral que informa sobre els objectius i les activitats del grup. El present número està dedicat a la celebració de l'Any Europeu de les Persones amb Discapacitat. Com a suplement del número 3 s'ha publicat també "El recull" <http://www.unescocat.org/recull.pdf>, una guia de lectura que inclou una selecció de llibres, documents audiovisuals i recursos diversos relacionats amb el tema d'aquest any europeu.

IN MEMORIAM. Manuel Tarancón Fandos (Borriana 1954- València 2004). Després d'una llarga trajectòria política, a la qual va dedicar vint-i-vuit anys, i una vida consagrada al seu amor pels llibres, Manuel Tarancón, ex president de la Diputació de València i ex conseller de Cultura i Educació, va morir a València a l'edat de 49 anys el passat dia deu de febrer. Un dels trets que van marcar la vida de Tarancón va ser la defensa de la cultura valenciana, i en especial, el seu vessant de bibliòfil. Sempre relacionades amb el llibre i la cultura, va fomentar des del seu càrrec com a President de la Diputació (1995-1999) iniciatives com l'any Martí i Soler, així com la creació de la Fundació Max Aub a Segorbe i l'edició de gran part de l'obra de l'autor de *La gallina ciega*, a qui posteriorment, en 2003, es va dedicar l'Any Max Aub. Igualment, des de la Corporació provincial Tarancón va impulsar la recuperació de la figura de Blasco Ibáñez, amb la celebració de congressos i la publicació de les seues obres. D'aquest període queda també el llegat del Museu Valencià de la Il·lustració i la Modernitat (MUVIM). Com a conseller de Cultura i Educació (1999-2003), va crear la Direcció General del Llibre i Biblioteques en 1999 i va donar l'impuls definitiu per tal que la Biblioteca Valenciana, ubicada al Monestir de Sant Miquel dels Reis i biblioteca nacional dels valencians, obrís les seues portes en l'any 2000.

Bibliòfil empedreït, Manuel Tarancón va arribar a compilar amb els anys una col·lecció de llibres única i de gran valor, llegat personal que va cedir a la Biblioteca Valenciana en 2003.

Com a últim testimoni, Tarancón va escriure l'obra *El escritor*, treball que recull les seues inquietuds creatives i intel·lectuals.

IN MEMORIAM. Aurora Díaz-Plaja. Escriptora i Bibliotecària (1913-2003). Escriptora prolífica de literatura infantil i juvenil, creadora de nombroses biblioteques i membre de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC), Aurora Díaz-Plaja va morir a Barcelona el passat 8 de desembre, a l'edat de 90 anys.

Nascuda a la Ciutat Comtal el 7 d'agost de 1913, es va formar a l'Escola Superior de Bibliotecàries de la Generalitat de Catalunya, durant els anys de la República i va cursar estudis de Periodisme a l'Escola Superior de Periodisme.

Díaz-Plaja va exercir al llarg de la seua vida una labor de difusió de la literatura i de promoció de la lectura entre els més joves, no només com a escriptora, crítica literària i professora, traductora i especialista en literatura infantil, sinó també creant i dirigint nombroses biblioteques com la "Biblioteca Infantil del Parc de la Ciutadella", que va regentar del 1963 al 1973, la Biblioteca "Lola Anglada" en 1974 i la Biblioteca "Josep Folch i Torres" en 1963.

Autora habitual de l'editorial La Galera als anys 60 i 70, Díaz-Plaja va publicar nombrosos llibres i contes per als més menuts, tant en català com en castellà. Igualment, al llarg de la seua trajectòria professional va publicar treballs de Biblioteconomia, entre els quals destaquen: *Com es forma i com*

Manuel Tarancón i Encarna Serrano el passat dia 15 de setembre a la Biblioteca Valenciana, amb motiu del segon lliurament de la seua col·lecció privada.

AURORA DÍAZ-PLAJA

funciona una biblioteca i La biblioteca a l'escola. També va dirigir les revistes juvenils *Luna Nueva* i *En Marcha* i va ser col·laboradora habitual en mitjans de comunicació (*El Ciervo*, *Primeras Noticias*, *Avui*, entre altres), així com també en revistes científiques i culturals, com *El Món* o *Serra d'Or*. En 1966 va crear el programa per a la divulgació del llibre Biblioteca infantil en Televisió Espanyola, més tard transformat en *Biblioteca joven*. La seua obra dedicada al camp infantil també és coneguda pel fet d'haver adaptat molts contes clàssics per a infants, com *La caputxeta vermella*. A més, ha traduït al català obres escrites en alemany, castellà i francès. Dins de la seua faceta de docent, va donar classes de literatura infantil a l'Escola de Professorat d'EGB de Sant Cugat del Vallès. En 1982, Aurora Díaz-Plaja va organitzar la primera exposició del "Llibre Infantil en Català" a la Internationale Jugendbibliothek de Munic, anys més tard, en 1998 Díaz-Plaja va decidir donar a la Universitat Catalana d'Estiu la seua col·lecció de literatura infantil, formada per més de 1.500 volums. En el seu honor, l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC) i la Fundació Caixa Penedès van crear en el 2001 el Premi Aurora Díaz - Plaja de difusió de la literatura catalana per a nens i joves.

Una Mostra sobre l'obra de l'escriptora Maria-Mercè Marçal arriba a les biblioteques catalanes. Inaugurada al poble natal de l'escriptora, la localitat lleidatana d'Ivars d'Urgell, la mostra, que du per títol "Amb l'ànima sense vels", i està produïda pel Museu de Granollers, continuarà el seu itinerari presentant-se a la Biblioteca Nacional de Catalunya, així com a les biblioteques de la Diputació de Barcelona i altres localitats de Catalunya. Es tracta d'una exposició que recorre la vida de l'escriptora - desapareguda en 1998- a través d'imatges i resums de la seua obra, dividida en tres etapes, seguint la cronologia vital de Maria-Mercè Marçal.

L'organització no governamental "Intervida" promou la creació i gestió de biblioteques a Amèrica Llatina. En un context d'altres tases d'analfabetisme, provocades per les deficiències en el sistema educatiu, l'absentisme escolar i l'abandonament precoç dels estudis, l'organització no governamental Intervida ha promogut en els últims anys la creació i gestió de biblioteques, concebudes com a espais oberts a totes les persones, a diferents països d'Amèrica Llatina. L'objectiu de la iniciativa és millorar la formació, així com la capacitat crítica i d'elecció, i en conseqüència, la qualitat de vida dels ciutadans d'aquests països.

En els pròxims mesos, Intervida posarà en funcionament dues Casas de Encuentro i cinc biblioteques a El Salvador. Amb aquests centres seran ja vint-i-set les biblioteques i centres culturals oberts per aquesta organització a Amèrica Llatina, els quals, ubicats a Guatemala, El Salvador, Perú i Bolívia, beneficien més de 650.000 persones de les comunitats més pobres. Els centres de creació més recent naixen després d'un acord signat entre la Municipalitat, la ONG i el Comité Pro-Biblioteca. Segons el conveni, Intervida és la responsable, entre altres funcions, de proporcionar el fons bibliogràfic, una tasca a la qual van contribuir els 62.000 llibres recollits en la campanya "Un libro, una sonrisa", realitzada en 2002 a diverses ciutats espanyoles. La major part d'aquest fons comprèn textos literaris, literatura infantil, a més d'obres de consulta, com ara diccionaris i enciclopèdies.

Un artista alemán abrirá una biblioteca en Fritsch ha puesto en marcha su proyecto de literario en la Antártida, para el que se ha Günter Grass y Christa Wolf y del cineasta recolectado unos mil volúmenes, ha superado al lograr que el rompehielos Polarstern investigaciones alemana Neymayer, en el deberá alojar su biblioteca.

Según su concepto, su interior deberá estanterías de madera de cerezo y sofás sumergirse en sus libros, en un ambiente lización perturbadora y entre bloques de Fritsch prevé que los libros, donación de in-pública —entre ellos Grass, Wolf y Tykwer—, queden el próximo año. El proyecto cuenta con el apoyo del ciones Polares y Marinas, con sede en Bremen (Alemania), que asume los costes del transporte y del contenedor. La decoración interior se costeará con la venta de ejemplares de un volumen.

Un bibliotecario robó tres mil libros valiosos durante 10 años en Dinamarca. Han pasado treinta años para que la Biblioteca Real de Dinamarca desvelara el misterio de la desaparición de tres mil libros de altísimo valor. Los robó un empleado, su viuda quiso venderlos y la descubrieron. "Como en un thriller de Umberto Eco", comentó el diario Politiken de Copenhague (Dinamarca) acerca de la desaparición de unas 3.200 piezas, entre ellas manuscritos del filósofo Immanuel Kant y varios atlas del siglo XV, robando al menos un libro por día durante diez años.

La viuda del bibliotecario y otros tres sospechosos están en prisión, después de que en septiembre la prestigiosa casa de subastas londinense Christie's llamara a Copenhague para averiguar si algunos de los libros antiguos que se le habían ofrecido por tres millones de coronas (547.000 dólares) provenían de la Biblioteca Nacional Danesa.

Según el actual responsable de la biblioteca, Erland Kolding Nielsen, "de acuerdo con los valores actuales, el botín cotiza entre 150 y 300 millones de coronas (25 y 50 millones de dólares), ya que entre los textos desaparecidos, se contaban las primeras ediciones de Martín Lutero y de los astrónomos Johannes Kepler y Tycho Brahe, entre otras reliquias.

la Antártida. El artista alemán Lutz biblioteca de hielo, un cálido refugio ganado el apoyo de los escritores Tom Tykwer. Fritsch, quien ha la primera fase de su proyecto, trasladara a la estación de in-círculo polar, el contenedor que

ser un lugar acogedor, con de piel, donde el lector pueda cálido, pero alejado de la civi-hielo antártico.

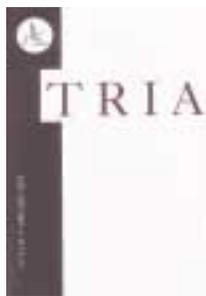
telectuales y personajes de la vida depositados en el contenedor entrado Instituto Aldred Wegener para Investiga- que asume los costes del transporte y del contenedor.

NOVES PUBLICACIONS

***1 TRIA.** n.º 8-9. *Revista de la Asociación de Archiveros de Andalucía.* Córdoba: Asociación de Archiveros de Andalucía, 2002. 186 p.

La incorporación de las nuevas tecnologías a la sociedad moderna ha contribuido a facilitar y a hacer más flexibles numerosas tareas, antes manuales. Del mismo modo, ha posibilitado la comprensión y sistematización de numerosos datos e informaciones que de otra manera no hubiera sido posible. En este sentido, los archivos han de ir adaptándose a estas nuevas tecnologías de forma que a la conservación de sus fondos unamos una mayor difusión de los mismos a través de las múltiples tecnologías de la información. Desde los CD-Roms, microfilms, digitalizaciones, pasando por el uso de Internet, las nuevas tecnologías buscan ante todo la preservación de los documentos y la mayor accesibilidad y difusión de los mismos entre investigadores y curiosos. De todo ello trata este monográfico, editado por la Asociación de Archiveros de Andalucía.

***2 CARPO,** Mario. *La arquitectura en la era de la imprenta.* Madrid: Cátedra, 2003. 252 p.

La invención de la imprenta en el siglo XV trajo consigo un cambio significativo en la difusión y multiplicación de los textos. Así, en el ámbito de la arquitectura, el arte clásico se convirtió en modelo a imitar a partir del Renacimiento y el Humanismo, que supo asimilar y adaptar a las nuevas circunstancias la

nueva arquitectura que comenzaba a configurarse a partir del siglo XVI. El Renacimiento creó una teoría arquitectónica original, basada en los cinco órdenes arquitectónicos (toscano, dórico, jónico, etc.), visible en los primeros tratados impresos a principios del siglo XVI, como los de Serlio, Vitrubio, que estandarizaron un modelo de diseño arquitectónico, ayudados por la imagen impresa e ilustrada, que se difundió tanto en la Europa ortodoxa como en la reformada.

***3 L'ESPILL.** *Revista cultural dirigida per Joan Fuster.* Números del 0 al 29. València 1979-1991. CD-Rom. València: Universitat de València-Biblioteca Valenciana, 2003.

Revista fundada en 1979 per Joan Fuster, *l'Espill* ha format part de la consciència col·lectiva d'un sector molt important de la intel·lectualitat valenciana, que ara té l'oportunitat de tomar e endinsar-se en una etapa d'enorme fecunditat intel·lectual. Alguns dels més importants escriptors i pensadors valencians han escrit en *l'Espill*. Textos que, a més, estan il·lustrats per destacats pintors i il·lustradors valencians, com ara Manolo Boix, Alfaro, Joaquim Michavila, i Genovés, entre d'altres. La recopilació dels primers trenta números de la revista en CD-Rom ens permet conèixer un poc més una etapa fructífera de la nostra història i de la nostra literatura, tan sols comparable al il·lustrat segle XVIII.

***4 LÓPEZ PIÑERO,** José María. JÉREZ MOLINER, Felipe. *Atlas histórico de la ilustración anatómica. Desde el Renacimiento al siglo XX.* València: Universitat de València, 2003. CD-Rom.

Por vez primera tenemos en CD-Rom una magnífica y documentada

Historia de la Ilustración anatómica que recoge tanto la Historia de la medicina, como un portmomenizado análisis de las técnicas del arte gráfico que han ilustrado el cuerpo humano desde los siglos XVI al XX. La obra incluye un Atlas anatómico, con enorme profusión de láminas e ilustraciones extraídas de obras significativas de los referidos siglos; así como dos espléndidos estudios sobre el saber anatómico y el estudio de los grabados de las obras recogidas. Un total de 461 láminas facsimilares, procedentes de todos los países, han sido seleccionadas por su importancia desde un triple criterio: científico, artístico y técnico (gráfico), que pone al alcance de todos los investigadores y curiosos una parte muy destacada de la Historia de la medicina europea.

***5 DEL BARCO,** Francisco Javier. *Catálogo de manuscritos hebreos de la Comunidad de Madrid.* Vol. 1. Madrid: CSIC, 2003. 271 p. [+CD-Rom].

La presente obra recoge por vez primera una moderna y rigurosa descripción de los manuscritos hebreos dentro del ámbito territorial de la Comunidad de Madrid, concretamente de los manuscritos bíblicos y de obras gramaticales existentes en las bibliotecas de El Escorial, la Universidad Complutense de Madrid y el Palacio Real. El equipo de trabajo dirigido por el profesor Javier del Barco nos aproxima al interesante mundo de los manuscritos judíos a través del rastro que de los mismos queda en las bibliotecas de la Comunidad de Madrid, y en especial, de las Biblias y gramáticas, obras básicas para comprender una parte muy importante del legado cultural espa-

ñol, y que sirvieron de modelo de obras tan relevantes como la Biblia Políglota Complutense o la Biblia Regia.

***6** SOTELO MARTÍN, Mª Elena. *El Archivo Histórico de la Universidad de Alcalá*. Alcalá de Henares: Signo, 2003. 270 p.

La Universidad de Alcalá de Henares fue de las primeras universidades creadas en la monarquía hispánica, vinculada a personajes tan importantes como Cisneros, y que alcanzó un gran esplendor durante el siglo XVI. Resultado de todo aquel acervo cultural fue la creación de un archivo cuyo valor histórico y material constituye una fuente de investigación de primera magnitud. En este sentido, y con objeto de dar a conocer sus fondos, la autora realiza un exhaustivo seguimiento del proceso de creación del archivo, desde la misma fundación de la Universidad, hasta el cierre definitivo del archivo en el siglo XIX.

***7** BOLETÍN de la Asociación Española de Archiveros, Bibliotecarios, Museólogos y Documentalistas (ANABAD). LII. Num. 1-2. Madrid, 2003. CD-Rom.

Interesante recopilación de la revista ANABAD que recoge los números desde el año 1950 hasta el 2000 en dos CD-Roms. La Asociación nació en 1949, y un año después, en febrero de 1950, aparecía el primer número del Boletín. Hoy los últimos avances tecnológicos nos permiten ofrecer en dos CDs la reproducción digital completa de las aproximadamente 22.000 páginas que en los últimos cincuenta años han constituido aquel Boletín que nació sólo con cuarenta páginas y que continúa en la actualidad ofreciendo una información rigurosa a la comunidad profesional.

Se pueden realizar búsquedas cronológicas, por materias, por título, y por autor, accediéndose a los diferentes artículos en formato PDF.

***8** SÁNCHEZ SÁNCHEZ, Antonio. *Historia de la Imprenta en Albacete y Provincia*. Albacete, 2003. CD-Rom.

Poco a poco se va completando el panorama de la historia de la imprenta en España a través de los estudios que sobre ciertas ciudades y provincias van publicándose. En este caso, la imprenta en Albacete, cuyos orígenes cabe remontar a principios del siglo XIX, y que conoció una importante expansión durante toda la centuria. El CD-Rom recoge en formato electrónico la publicación del autor, impresor de profesión, quien de forma amena y clara esboza la historia de la imprenta en Albacete y provincia, tras varios años de incursión y estudio en archivos y bibliotecas de aquel territorio.

***9** FROUD, Rob. MACKENZIE, Christine. *Gobierno electrónico y bibliotecas públicas. Impulso a la información local*. Barcelona: Fundación Bertelsmann, 2003. 103 p.

La Fundación Bertelsmann ha apostado decididamente por la sociedad del conocimiento a través, entre otros proyectos, de la inauguración de una nueva línea editorial llamada "Biblioteca y Gestión". Esta colección pretende proporcionar a los profesionales de las bibliotecas, y a todas aquellas personas relacionadas con el mundo bibliotecario, las herramientas necesarias que faciliten su labor, tanto en los aspectos técnicos como en los propiamente de difusión de contenidos. La publicación que aquí presentamos entronca con estos objetivos, al ofrecer una información detallada del gobierno electrónico, es decir, de la prestación por vía electrónica de servicios tradicionalmente ofrecidos por la administración local y nacional, por parte ahora de las bibliotecas públicas.

***10** PLAN de animación lectora. Barcelona: Fundación Bertelsmann, 2002. 2 vols.

El presente Plan de Animación Lectora forma parte del Programa Biblioteca-Escuela (PBE) de la Fundación Bertelsmann. Los dos volúmenes presentan diferentes propuestas de animación a la lectura de los tres a los doce años, orientados a los maestros de Educación Infantil y Primaria.

La presente publicación traza de forma didáctica y amena un itinerario de animación lectora que incluye numerosas actividades, tanto individuales, como en grupo y colectivas. Todo ello con una finalidad práctica: desarrollar en los alumnos el placer por la lectura. Se ha procurado despertar el interés de los alumnos por la lectura, haciendo uso del juego y de la ilusión, con la intervención de personajes de cuento y creando un entorno de criterio y magia.

***11** BARJAU RICO, Santi. OLIVA PASCUET, Víctor. *Art i aventura del llibre. La imprenta Oliva de Vilanova*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2002. 471 p.

En parlar del Modernisme, tothom l'associa a la figura de Gaudí i de Barcelona, ciutat on durant el segle XIX es va desplegar una activitat

artística i editorial tan intensa, que la van convertir en punt de referència internacional. Durant aquest període el llibre va ocupar també un lloc central dins del món econòmic i industrial de la ciutat. En eixe sentit, paral·lel al Modernisme es va fundar a Barcelona l'Institut Català de les Arts del Llibre i es va impulsar en la

ciutat el popular Dia del Llibre, que encara s'hi celebra cada 23 d'abril, festa de Sant Jordi. En aquell preclar ambient va desaparèixer una família d'impressors, els Oliva de Vilanova, l'obra dels quals va ser reconeguda pels artistes i els intel·lectuals del moment, com fidel exponent del Modernisme català, ja que feien de cada llibre una obra d'art. El magnífic catàleg que tenim davant de nosaltres és una prova més del saber fer de la indústria editorial catalana, hereu d'aquells esplèndids impressors de la Vilanova i la Geltrú, als quals ara ens apropem, a través d'un recorregut per les seues principals impressions.

***12** SAN VICENTE, Ángel. *Apuntes sobre libreros, impresores y libros localizados en Zaragoza entre 1545 y 1599. II. Los impresores.* Zaragoza: Gobierno de Aragón, 2003. 387 p.

Lenta, pero provechosamente, se va completando la visión que tenemos sobre la imprenta española desde el siglo XV en adelante. En este caso, la aportación viene de la mano de un riguroso estudio sobre la imprenta zaragozana en los albores de la invención de Gutemberg, que nos permite comprender un poco más los inicios de aquel invento que revolucionó el mundo y popularizó el conocimiento. Además, la obra que aquí presentamos marca el comienzo, según el autor, de la constitución de una biblioteca de impresos aragoneses, un proyecto ambicioso y costoso al mismo tiempo. Tras una ingente labor investigadora, tenemos ahora la ocasión de disfrutar de una obra casi biográfica de los principales libreros, impresores y libros localizados en Zaragoza durante el siglo XVI, con magníficas reproducciones de algunos de ellos y que hacen del libro una obra de consulta imprescindible para todos los interesados en el mundo del libro antiguo.

***13** CORBALÁN, Luis M. B. AMAT, Carlos. *Vocabulario de información y documentación automatizada.* Valèn-

cia: Universitat, 2003. 188 p.

Cada día asistimos progresivamente a una mayor implantación de las nuevas tecnologías en los medios de información, en bibliotecas, archivos y centros de documentación. Palabras como "metadatos", formatos XML, HTML, y medios como Internet, entre otros, forman ya parte activa de la sociedad actual, que observa atónita y perpleja el avance espectacular en este campo. En este sentido, y para conocer y profundizar todo este vocabulario técnico, los autores (documentalistas valencianos expertos en documentación audiovisual), nos ofrecen de forma sintética una definición de los principales términos usados en Biblioteconomía y Documentación, con su correspondiente traducción inglesa, especialmente destinados a los estudiantes de estas disciplinas.

***14** *Les biblioteques públiques: espais d'integració social.* Grup de Biblioteques Catalanes associades a la UNESCO. Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 2003. 203 p.

El volum present recull les intervencions que amb igual títol es van organitzar a Salt (Gironés) els dies 15 i 16 de març del 2002. Seguint el Manifest de la UNESCO de la Biblioteca Pública, un conjunt de biblioteques catalanes hi debaten el *status quo* de la situació de les biblioteques públiques, per tal de treballar per potenciar el vessant més humà i democratitzador de la biblioteca, tot difonent aspectes tan importants com el foment de la pau i de la conscienciació dels grans problemes que afecten el món. La biblioteca com un espai de convivència i de plantejament de nous reptes, és un dels objectius del present llibre, que es va gestar en les profitoses trobades que van tenir lloc a una biblioteca situada a un dels barris més degradats del municipi de Salt, on l'arribada recent d'una

immigració important ha plantejat una realitat social nova, la qual ha dut els professionals de la informació a repensar i replantejar noves propostes i desafiaments per a les biblioteques.

El volum aplega vint-i-tres textos, a més d'uns annexos. Tot el material és accessible des de l'apartat de "Biblioteques" del web del Centre UNESCO de Catalunya <<http://www.unescocat.org>>.

***15** *La administración electrónica y los archivos: amenazas y oportunidades para la archivística.* [Toledo: Junta de Comunidades de Castilla-La Mancha, [2003]]. 136 p.

Resultado de las Jornadas Técnicas celebradas en Toledo en julio de 2002, la presente publicación nos ofrece un panorama de las nuevas tecnologías aplicadas al mundo de los archivos. La nueva administración electrónica, documentos electrónicos, firmas digitales, etc., plantean también nuevos retos a los archiveros, así como nuevas situaciones jurídicas, que es necesario estudiar y difundir para su perfecta adaptación y conocimiento.

***16** *Memoria XIV Jornada para el desarrollo archivístico. Sistemas de información y automatización de archivos.* 26 y 27 de julio del 2001. San José (Costa Rica): Ministerio de Cultura, 2002. 182 p.

Desde hace varios años, el Ministerio de Cultura de Costa Rica, en colaboración con el Archivo Nacional, viene celebrando las Jornadas para el Desarrollo Archivístico que en esta edición han debatido sobre: *Los Sistemas de Información y Automatización de Archivos*, todo un reto para los profesionales de la información, bien sean documentalistas, archiveros o bibliotecarios. Cada día más, los diferentes archivos, tanto nacionales, como autonómicos y locales han de ir adaptándose a las nuevas tecnologías de la información

que permeten una major conservació de sus fonsos y una major difusió de los mismos a todos los investigadores y curiosos. Herramientas como Internet y las nuevas formas de digitalización y procesamiento electrónico de la información hacen necesario una puesta en común por parte de los profesionales para debatir el futuro de la archivística.

***17** *REVISTA del Archivo Nacional. Año LXVI. San José (Costa Rica): Archivo Nacional, 2002. 244 p.*

Número dedicado al *alma mater* y director durante muchos años del Archivo Histórico Nacional de Costa Rica, el profesor José Luis Coto Conde, donde se recogen, entre otros, sus méritos de haber conocido y entendido el esfuerzo de modernización archivística que se dio internacionalmente y haberlos incorporado en Costa Rica. El número cuenta además con otras importantes colaboraciones, entre las que destaca el artículo dedicado al Archivo Nacional de Costa Rica.

***18** *BOLETÍN de la red de bibliotecas públicas de Andalucía.* -N. 1 (3. Trimestre 2003), Sevilla, Dirección General de Instituciones del Patrimonio Histórico. Disponible también en Internet. (http://www.juntadeandalucia.es/cultura/areas/biblio/boletin/num_1/principal.htm).

Se trata de un boletín que nace con la intención de difundir la labor que se realiza por y para las bibliotecas públicas de Andalucía, así como de reflejar las actuaciones más relevantes llevadas a cabo, además de ofrecer periódicamente a los profesionales una selección bibliográfica con el fin de facilitar la difícil tarea

de escoger los títulos más apropiados para incrementar las colecciones. Al mismo tiempo, este boletín trata de ser un instrumento de comunicación entre las bibliotecas y los ciudadanos de Andalucía así como un promotor de la biblioteca pública. Es interesante la sección de *Noticias*, con información relativa a las bibliotecas, así como la *Selección bibliográfica* por materias, que incluye una selección de música y otra de cine, y que se amplía con reseñas breves de libros escogidos. Completa el boletín una sección de *Internet* que ofrece direcciones útiles.

***19** LLANAS, Manuel. *L'edició a Catalunya: el segle XVIII.* Barcelona: Gremi d'Editors de Catalunya, 2003. 220 p.

Tal vegada siga el segle XVIII el més important en la història del llibre espanyol. Des dels seus orígens, en el segle XV, va ser la centúria il·lustrada aquella en que el llibre va adoptar la modernitat tant en el seu contingut com en forma, modernitat que perdura en l'actualitat. Els impressors van fer de cada impressió una obra d'art: la qualitat del paper, la bellesa de les calcografies, marges amplis, tintes bones i letreries excel·lents expliquen l'enorme perdurabilitat d'aquelles obres. En el cas de Catalunya, els impressors Gilbert i Tutó o els Piferrer, principals tipògrafs del moment, van convertir la impremta en màxim art d'on van eixir algunes de les obres més importants de la història de Catalunya. Aquesta obra, imprescindible per a conèixer la impremta espanyola, ens endinsa en un món apassionant de forma amena, gràfica, i molt ben documentada.

***20** RAHOLA, Roser. ZENDRERA, Pablo. *Noms per a una Història de l'Edició a Catalunya.* Barcelona: Gremi d'Editors de Catalunya, 2003. 93 p.

Catalunya, i en especial la Ciutat Comtal, han sigut centre editorial durant gran part dels segles XIX i XX a Espanya. S'hi han establert algunes de les més importants cases editorials espanyoles dels últims temps, i s'hi han propiciat alguns dels més importants premis literaris del

nostre país. En eixe sentit, aquesta callada, però intensa tasca, ha sorgit gràcies a la personalitat inquieta i inigualable d'alguns dels seus editors

més famosos, com ara Roser Rahola, al front de l'editorial Vicens Vives, i Pau Zenderera, fundador de l'editorial Joventut, editor entre altres, del cèlebre *Tintín*, i l'obra de la qual és fonamental per a conèixer una part molt important de la indústria editorial espanyola del segle XX. Ara, a manera de biografia, aquest treball ens acostava un poc més a l'extraordinària personalitat d'aquells homes i dones que van dedicar gran part de la seua vida al món del llibre.

***21** BALAGUER, Vicent. *Dénia a la Postguerra: vivències i documents.* Dénia: Ajuntament de Dénia-Canfali Marina Alta, 2003. 348 p.

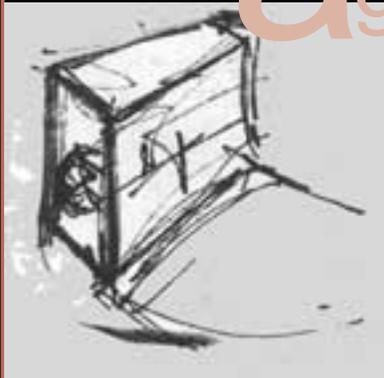
Narrat en primera persona, l'autor, Vicent Balaguer, historiador local i màxim coneixedor del seu poble, Dénia, ens narra les vivències i

esdeveniments succeïts a Dénia durant la Postguerra. Època de dificultats, carències econòmiques, censura i repressió política i religiosa, l'autor arreplega totes aquestes condicions socials de forma extraordinària a través de les seues pròpies vivències i dels nombrosos documents que ha anat recopilant durant tota la seua vida i que ara fan possible aquesta síntesi rigorosa i documentada d'un període recent de la Història d'Espanya. La desoladora visió que ens ofereix d'aquells temps es completa amb una cara més amable on s'arrepleguen totes aquelles anècdotes que feien més suportables aquelles penúries. L'obra s'arrodona amb una galeria nodrida de personatges populars de la Dénia dels anys quaranta i cinquanta, que ara quedaran per a sempre fixats en el paper fora del perill de la fragilitat de la memòria.

Agenda

vist i escoltat

EXPOSICIONS A LA BIBLIOTECA VALENCIANA

Avinguda de la Constitució, 284

(Monestir de Sant Miquel dels Reis) 46019 València

tel: 96 387 40 00.

<http://bv.gva.es>

bv@gva.es

Autobusos: 16, 36 i 11

Horari de visita exposicions:

dilluns tancat

dimarts fins divendres: 9:30 - 20:00 h.

dissabtes: 10:00-14:00/17:00-20:00h.

diumenges: 10:00-14:00 h.

Horari de visites guiades a la BV:

dilluns tancat

dimarts fins divendres

10:15/11:30/12:45/16:00/17:00/18:00 h.

dissabtes

10:00/11:00/12:00/13:00/14:00/17:00/18:00 h.

diumenges

10:00/11:00/12:00/13:00 h.

La BV disposa de servei de: Cafeteria-Restaurant i Llibreria

PRESENTACIONS DE LLIBRES A LA BIBLIOTECA VALENCIANA

26 de març: Presentació de: *Llibremanía*.

Anuario bibliográfico ANUBI : descripción y precios de libros antiguos: edición 2000-2002.

Consta de dos volums i d'un disc compacte.

Hi intervindran: Francisco Gimeno Blai, catedràtic de Ciències i Tècniques Historiogràfiques (Universitat de València), Pedro Masip Campos i Manuel Caparrós Rodríguez, directores de

Hora: 12 h. **Lloc:** Sala d'Actes de la Biblioteca Valenciana

1 d'abril: Presentació del Faximil

L'Espill: revista fundada per Joan Fuster.

Reproducció facsímil en versió digital dels 29 números de la revista *L'Espill* publicats entre 1979 i 1991

Hora: 20 h. **Lloc:** Casa Fuster (c/Sant Josep, 10, Sueca)

20 d'abril: Presentació: edicions Brosquil

Títol: *El límite de los espejos*

(Antología poética 1987-2002)

Autor: Rafael Coloma

Hora: 19:30 h. **Lloc:** Sala d'Actes de la Biblioteca Valenciana

4 de maig: Presentació del llibre: *La trascendencia del liberalismo doceañista en España y en América*

Chust i Ivana Frasset

Hora: 18:30 h. **Lloc:** Sala d'Actes de la Biblioteca Valenciana

4 de juny: Presentació del llibre: *El pensamiento económico de la Ilustración valenciana*.

Autor: Pablo Cervera Ferri

Hora: 18:30 h. **Lloc:** Sala d'Actes de la Biblioteca Valenciana

CONGRESSOS A LA BIBLIOTECA VALENCIANA

Del 12 al 14 de juny se celebrarà a la BV un congrés dedicat a **Vicente Martín i Soler**.

Lloc: Sala d'Actes de la Biblioteca Valenciana

L'11 de setembre se celebrarà a la BV, el 18^è

Congrés d'Història de la Corona d'Aragó

Sessió Plenària

Lloc: Capella i Sala d'Actes de la Biblioteca Valenciana

EXPOSICIONS A LA BIBLIOTECA VALENCIANA

LA BIBLIOTECA VALENCIANA RET HOMENATGE AL METGE I SEXÒLEG FÉLIX MARTÍ IBÁÑEZ AMB UNA EXPOSICIÓ

L'exposició, que estarà oberta fins al 26 de març, du per nom *Viaje alrededor del doctor Martí Ibáñez*. Martí Ibáñez (Cartagena 1910 - Nova York 1972) va ser sots-secretari de Sanitat del Govern de la II República, va col·laborar en diferents publicacions anarquistes i va fundar a Nova York una sèrie de revistes mèdiques de prestigi. Paral·lelament a la mostra, la Biblioteca Valenciana acull també un simposi que debatrà sobre les aportacions i la figura d'aquest metge que, com a escriptor, va tractar temes que van des de la història de la medicina, la psiquiatria i la sexologia mèdica fins a novel·les i contes infantils, tant en anglès com en castellà. Per a impulsar la memòria d'aquest metge, s'ha creat el memorial Félix Martí Ibáñez.

UNA EXPOSICIÓ RECUPERARÀ L'OBRA DEL CARTELISTA MANUEL MONLEÓN BURGOS A LA BIBLIOTECA VALENCIANA

La biblioteca acollirà a la seua sala capitular del 23 de febrer al 30 d'abril una exposició de cartells, fotomuntatges, il·lustracions, dibuixos i pintures de l'artista valencià Manuel Monleón Burgos, considerat com un dels més importants creadors de cartells de la guerra civil espanyola. Conjuntament a l'exposició -que s'emmarca en el programa d'activitats previstes en ocasió del centenari aniversari de l'artista valencià- s'ha realitzat un documental i s'ha editat un catàleg commemoratiu que recollirà col·laboracions d'historiadors i crítics d'art de relleu. Manuel Monleón Burgos va nàixer a València en 1904. En acabar d'estudiar a l'Escola Pública, va ser aprenent al taller de ventalls de Mariano Pérez, on se li va despertar la vocació artística. Més tard es va dedicar a la pintura de miniatures. D'esperit inquiet, Monleón es va interessar pel naturalisme, l'anarquisme i l'esperanto i va col·laborar en múltiples ocasions amb publicacions com ara *Estudios*, *Orto*, *Cuadernos de Cultura* i *Nueva Cultura*, on també va dibuixar portades, il·lustracions i vinyetes, així com dibuixos i aquarel·les en les revistes *Heli* i *Gresol*.

EXPOSICIÓ DEDICADA A SANT VICENT FERRER A LA BIBLIOTECA VALENCIANA.

El dia 1 d'abril s'inaugurarà l'exposició i els dies 14 i 15 d'abril se celebrarà a la Biblioteca Valenciana el Festival de Miracles de Sant Vicent Ferrer.

III CAMPANYA D'ANIMACIÓ A LA LECTURA A LA BIBLIOTECA VALENCIANA

Una vegada més, per tercer any consecutiu, un grup d'escriptors i escriptores ben heterogeni participa de la Campanya d'Animació a la Lectura que organitza la Biblioteca Valenciana, amb l'objectiu d'apropar l'experiència de la creació literària als joves valencians, a través de converses col·lectives entre els alumnes d'Educació Secundària i els escriptors convidats. La Campanya es divideix en **Biblioteca Personal** (autors en castellà) i **Biblioteca Jove** (autors en valencià).

Es tracta d'obrir un diàleg on el creador i la creadora expliquen als joves la seua trajectòria com a escriptors i algunes anècdotes de l'ofici, i on els joves estudiants puguen fer-los preguntes sobre literatura, els diferents gèneres literaris o sobre l'ofici d'escriptor.

Biblioteca Personal. Fins ara hi han intervingut: Jose María Gelbenzu, Vicente Gallego, Álvaro Pombo, Espido Freire. A partir del mes de març serà el torn de: Gustavo Martín Garzo (10 de març), Rosa Regás (31 de març), Lorenzo Silva (28 d'abril) i Lucía Etxebarria (12 de maig).

Biblioteca Jove. Fins ara hi han intervingut: Carme Miquel, Joan Garí, Vicent Usó. A partir del mes de març serà el torn de: Robert Garcia (3 de març), Pepa Guardiola (24 de març), Josep Franco (1 d'abril) Marc Granell (5 de maig) i Pasqual Alapont (19 de maig).

Per a més informació sobre els actes a la BV: Tel.: 96 3874000 o mitjançant la pàgina web de la biblioteca: <http://bv.gva.es>